

EXHIBIT 31A

100-100000

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૪૬૭

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ અબાનનો ડીનો

વિષય ૬૪૬૭:૩૨

M. D. VORA & Co.,

CHEMISTS & DRUGGISTS.

61, SHAMSHETT STREET, BOMBAY, 2.

Telegraphic Address—"MEDICA-BID," BOMBAY.

એમ. ડી વોરા એન્ડ કું.

કેમીસ્ટસ અને ડ્રગીસ્ટસ

૬૧. શેમશેટ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ નં. ૨.

ટેલીગ્રાફીક એડ્રેસ

"મેડીકા-બીડ"

મુંબઈ.

Napoleon Watch Co.

SPECIALISTS' FOR WRIST, POCKET WATCHES, CLOCKS, TIME-PIECES, ETC.,
DEALERS IN GOLD JEWELLERY & PRESENTATION ARTICLES.
REPAIRERS TO WATCHES, CLOCKS &c. &c.

Satisfaction Guaranteed.

Napoleon Building, No. 95-97-99, Bazaar Gate Street, Fort, BOMBAY.

જાણીતા ઘડીયાલીઓ અને ઝવેરીઓ.

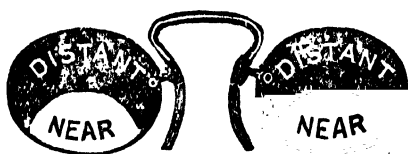
દરેક જાતના ફીક્ષ વોચો, ખીસાંના તેમજ ચોટાં ઘડીયાલો આપાત કરનારાઓ. વેચનારાઓ. અને સમારનારાઓ.
નેપોલીયન વોચ કંપની.

નેપોલીયન બીલ્ડીંગ, નં ૯૫-૯૬-૯૯, બજારગેટ સ્ટ્રીટ, ફોર્ટ, મુંબઈ.

આંખની તપાસ તમામ
મુક્ત કરી ખરા પથરના ચશમાં
બનાવી આપીશું. ચશમાંની

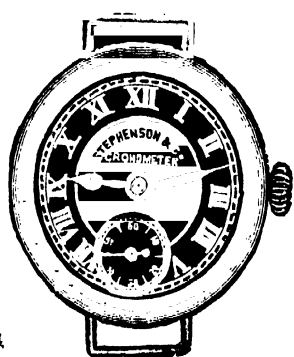
કમાનો, આઈગિસો, રોડ

ગોડડની જવેલરીઓ મ્યુઝીકલ બોક્સીસ, હારમોન્યમો અમો
કીકાયતે વેચ્યે છીએ.

અંખપાયર વૉચ એન્ડ ઓપ્ટીકલ કું.

ચશમા, ઘડીયાળ અને ઝવેરાતના વેપારી.

બાનુઓ અને ગ્રહસ્થાને ખરના
વૉચો, ઑફીસ અને ઘરને લાયકના
કલોકો, ફેન્સી અને સાધારણ
ટાઈમપીસો, પ્રોટેક્ટર્સો, રીસ્ટ
સ્ટ્રેપસો, અને સાંકલીઓ ઈત્યાદી
વેચ્યે છીએ.

નહાના ભોટા ઘડીયાળોને લગતું દરેક તરાંહનું સમારકામ
કીકાયતે ખાત્રીપુર્વક કર્યે છીએ.

બજારગેટ સ્ટ્રીટ, કેાટ, મુંબઈ.

‘અબખાનો ફીનો!’

(ઈંગ્રેજ સંસારની એક વારતા.)

ઈંગ્રેજ ઉપરથી

ખનાવનાર—અરદેશર ખરશેદજી દેશાઈ

(શોખીન)

તે

‘નવરંગ’ માસિકના માલેક અને અધિપતિ;

‘જીગર કે દીગર?’, ‘ખાપનો ભોગ’;

‘ખદોના ખસમાં’; ‘કરણીનો ફેજ’;

‘શેરદીલ શૂરવીર’; ઇત્યાદીના

કર્તા.

આવૃત્તી પેહેલી.

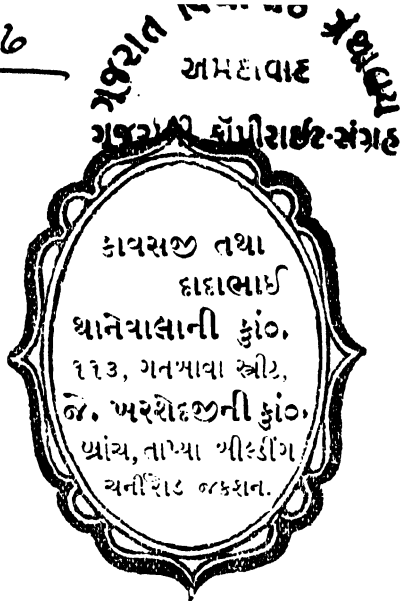
ઇ. સ. ૧૯૧૮.

કી. રૂ. ૧-૪-૦.

એક તંદરોસ્તી હજાર ન્યામત !

હાજી! એ કહેવત તો સાચી !
મગર તંદરોસ્તી કેમ જાળવવી એ આજે
ભાગ્યે સોએ વીસ જાણુ જાણું છે. કિન્તમ
મરી મસાલા અને ચોખ્ખા ધીમા પકા-
વેલા પકવાનો તમારી તંદરોસ્તીની ગુપ્ત
ચાવી છે.

સારો, સોજીએ અને વળી સસ્તો
ધરસંસારી દરેક સામાન, જેવો કે ધી,
ખાંડ, સુખડ, લોખાન, ચોખ્ખા, દાળ, મેવો,
મરી મસાલો મેળવવાનું સૈથી ખર્ચેદાર
ખાતું આ સામે નોંધેલા જરથોસ્તી ખીરા-
દરોનું છે. Just have a try !

આ પુસ્તક “અખળાનો કીનો!” નંબર ૭૫, બનરગેટ સ્ટ્રીટ, કોટ,
મુંબઈ મધે આવેલા “નવરંગ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ” માં તેના માલિક મી. અરદેશર
ખરશેદજી દેશાઈએ છાપ્યું છે, અને ત્યાંથીજ પ્રગટ કર્યું છે.

સર્વ હક સ્વાધીન છે.

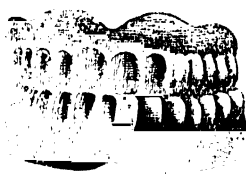
આ પુસ્તક સને ૧૯૬૭ ના રૂપ માં એકટ મુજબ રેજીસ્ટર કર્યું છે.

વીસાયતના દાંતના ડક્ટર.

અનયેરશાહ સોરાખજી નીકલસન

નં. ૪૧ હોરનખી રોડ,

ખીટીની લાયબ્રેરી સામે. કોટ-મુંબઈ.

એ તો ખુલ્લી વાત છે કે

જ્યારે બજાર થી બચ

ત્યારે કેટલાએક માલ ખરીદદાર થઈઓ

ખોટા વાંધા કાઢે છે

અને તે વાંધાઓ ખુલ્લી નજરે તમોને સખત લાગે છે છતાં

તે વાંધાઓ સાચા હોતા નથી અને તમોને શું કરવું

તે બાબદ મોટી મુશ્કેલી દેખાય છે

ત્યારે

મેહેતા લીલાંઉવાળાના

સલાહ પુછવાથી તમોને રાહત મળશે

તા. ૩૦—હમો લીલાંઉવાળાનું મેડો સ્ટીટમાં નવી શેર અગરની

આગળમાં લઈ ગયા છીએ.

સેંટનો રાજ.

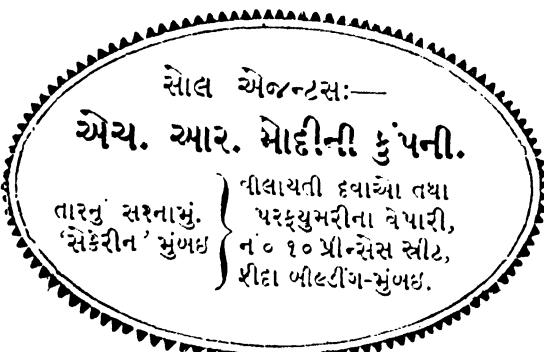
કીમત ૦૧ દામની આટલી રૂ. ૦-૮-૦
 ૧ " " રૂ. ૦-૧૨-૦

• કેવળ પુલ્ક. કોમર ૧૬૫ ૧૬૬
 ૦-૦-૨ • ૬ પ્રિટાલ ૧૧૫ ૧૧૬ ૧૧૭ ૧૧૮ ૧૧૯

ઓટો દીલ-ચમન.

ઓટો દીલ-ચમનના સુગંધી
 કાર્ડ ૭૫૧ ૧ ના
 રૂ. ૦-૧૨-૦

સેંટ અથવા સુગંધી કાર્ડ ખરીદ કરતી
 વખતે “દીલ ચમન” નામ બરાબર
 વાંચીને લેવાની તસ્દી લેવી. નમુના
 માટે બે આનાની ટીકીટ બીડવી.

પ્રસ્તાવના.

શુક્ર તે ફિરતારના કે નવ માસની એક ન્હાની મુદતમાં અમો એક બીજું પુસ્તક ગુજરાતી વાંચનારી કદરદાંન આલમની જનાબમાં પેશ કરવાને લાગ્યવંત નિવડ્યે છીએ.

દર વરસે અમારી મિલકીન કલમથી લખાએલું એકકું નોવેલ બહાર પાડવાની અમારી અભિલાષા અમોએ અમારાં પેહેલાં પુસ્તક ‘જીગર કે દીગર?’માં દરશાવી હતી, અને તેને ઉત્તેજનથી વધાવી લેનારાં સંખ્યાબંધ કદરશનાશો શુભાગ્યે નિકળી આવવાથી તેમ અવશ્ય કરવાને અમોએ નિર્ધાર્યું હતું.

પણ તે અમારી બહુ ઉમંગથી વંચાયેલી અને એકકે અવાજે વખણાયેલી પારમી સંસારની ક્ષતેહમંદ વારતાને બાહાર પડ્યાને હજી એક સાલ પૂરું ગુજર્યું નથી અને તે અરસામાં એક બીજી અમારી લખેલી વારતાની ચોપડી થોડુંકમાં બહાર પડનાર છે એવી મતલબની જાહેરાત અમારા એક દિલશોજ રફીક મીં. એદીલ હોરમસજી દેશાઈ તરફથી બાહાર પાડવામાં આવી હતી. આ ચોપડી, અસલમાં, એ ભાઈ તેના હોકા ખરીદી લઈ પ્રગટ કરનાર હતા, પણ ન ટળી શકે એવી એકકસ નડોને સળંગે તેમ કરવાનું એ ભાઈને નાચારી અને નાખુશી સાથ પડતું મેલવું પડ્યું. પણ એ ખેરાદરની જાહેરાતને આધારે થયલાં સંખ્યાબંધ ઘરાકોએ ચોપડી મેળવવાનો ધુબરો અમો ઊપર ચલાવ્યો, અને તે ફરી અને ફરીથી અનેક મરતબા થયલા ધુબરા આગલ નમી જઈને અમારો વિચાર એટલો જલદી ન હોવા છતાં પણ અમને અંતે એ તત્કાળ બાહાર પાડવાની જરૂર પડી. આટલો ટુંક ખુલાશો આગમચથી થયલાં મેહરબાંન ઘરાકોની વાકેશી અર્થે ખાસ કરવાની જરૂર અમો એટલા વાસ્તે વાજબી વિચારીએ છીએ કે તેઓએ એ ચોપડી અસલમાં પણ અમોજ કાઢનાર હતા એમ અમારી એક સરખી અટકો ઉપરથી ભુલથી માની લઈ “તે કાંહાં છે?” ના ધુબરાથી અમને ધુબવી માર્યા હતા !

આ વારતા ઈંગ્રેજી સંસારનું એક સાદું પણ મનઆક્રશક ચિત્ર છે, અને તે વાંચનારાં સજ્જનોની પસંદગીપાત્ર નિવડશે એવી અમને ઉમીદ કરવાની છે. એ લગરીક જાસ્તી ન્હાની

બનવાથી અમોએ એક બીજી તેટલીજ રસીલી સંપુર્ણ વારતા,
 ‘નહીં લગનના લગન!’ નામની એજ સંસારની છેવટમાં ઉમેરી
 છે. એ વારતા બુધવાર તારીખ ૬ ઠી અને ૧૩ મી જાનેવારી
 ૧૯૧૫ ના પારસી પાથોનીયર પત્ર ‘જામે જમશેદ’ના અંકોમાં
 બે હફતે પ્રગટ થઈ ગઈ છે અને તે વાંચનારાં કદરદાંને ગમ્યા
 વિના રહેશે નહીં એમ માનવાની અમને લાલચ થાય છે.

આ ચોપડીમાં સમાવવામાં આવેલી જાહેર ખબરો આપનારા
 ધંધાદારી સદગ્રસ્થોનો તેઓની કૃપાદ્રષ્ટિ માટે અમો આભાર માન્યે
 છીએ, તેમજ તે મેળવી આપવાનો મુશ્કેલ શ્રમ ખેંચવા કાળે
 અમારા લેક્ટનંટ ભાઈ એદલજી હોરમશજી દેશાઈના આભારી છીએ.

છેવટમાં અમારા આગમચથી નોંધાયલાં ઘરાકો તેમજ
 વખાણનારાઓનો એકત્ર આભાર માનવાનું અમો વિસરીએ એ
 વાજબી નથી. તેમાં તે મેહેરબાંનેનો તો અમો ખાસ આભાર
 માનવાની રજા લઈએ છીએ કે જેઓએ અમો ઉપર એક
 ચોકકસ ઠેકાણેથી થયલા હસદખોર હુમલાઓના બેવબુદ્ધાણાં માટે
 અમને ન્યાય આપતું પોતા તરફથી ખાસ લખી વાદ્યું છે. કેટલાંક
 કદરદાંનો તરફથી તેનો વલતો જવાબ તેવીજ કીસમે કરવા માટે કેટ-
 લીક જરૂરી થઈ પડે એવી મુચનાઓ સાથે અમને લખવામાં આવ્યું
 છે; મગર તેમ કરવા અમો નારાજ છીએ. અમારી મીસ્ત્રીન કલમને
 યા અમારાં ગરીબડાં માસિકની કટારોને જરનાલીઝમની માનવંત
 લાઈનને એજ લગાડનારાં એવાં ગલીચ “ગટર પત્ર”ની પંકતીએ
 ઉતારી પાડવા અમો કમકમાત અને તિરસ્કાર સાથે ના પાડ્યે છીએ.

ઝોને ઝોના વિચારો મુબારક છે. મગર એટલું તો સમજદાર
 વાંચનારી આલમ બેતકરાર સમજે છે કે એ પત્ર, કે જેને અમો એક
 ભાઈબંધની ઉપમાં આપતાં પણ ખરાં દિલથી લજવાઈએ છીએ, તેના
 આગલા માલેક મીંડ ફરામજી મેહેતાની સાહસીક બે બેટીઓ—બે
 બિલ્લસના માથાંબાના’ ધરાવતાં મુકાનીઓમાં જેટલી જરનાલીસ્ટીક
 કુનેહ અને આવડત હતી તેમાંની ઝોમાં ભાગ જેટલી પણ ‘પડદા
 પાછલ છુપાઈ દોરી તણાવતા’ તેના હાલના ‘મુછાલા’ મુકાનીમાં નથી !

નવરંગ પ્રેસ. } અરદેશર ખરશેદજી દેશાઈ.
 ૧૫ મી એપ્રિલ, ૧૯૧૮.

અર્પણ.

મરહુમ ભાઈ ધનજીશાહ ફરામજી હારવર

તે

માહુરા સાચા શુભેચ્છક; માહુરાં લખાણોનાં એક

અદના કદરશનાસ અને મોટા વખાણુનારા,

મધ્યમ મવસર છતાં દિલના અમિર;

અને

લાખમાં એક મળે એવા—

મોજલા, શોખીલા, અને સ્વાર્થ રહીત મિત્રતાના એકથી

અનેક અંગત પુરાવા આપી ચુકેલા માહુરા મરહુમ

મિત્ર કે જેનું અકાળ મૃત્યુ તેવીસ વરસની

ભર જવાંત વયે ગયે માસ નિપજ્યું

છે, તે સાચા દોસ્તની પવિત્ર

યાદમાં આ નહાનું પુસ્તક

દુઃખી જીગરે અર્પણુ

કરું છું.

બનાવનાર.

૧૫-૪-૧૯૧૮.

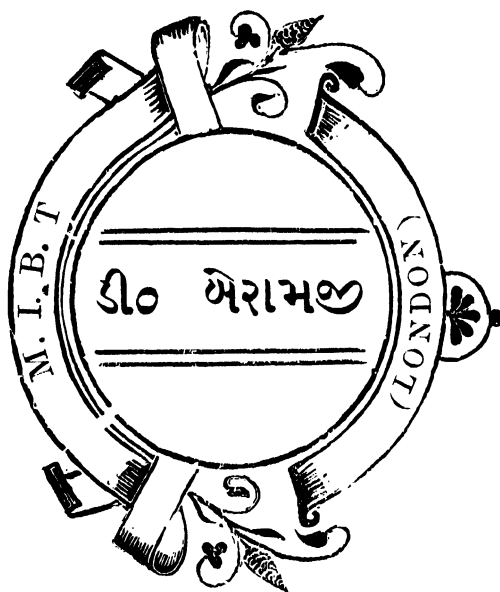
A WORD OF ADVICE !

મહાગુરુ શેકશાપીયર કહી ગયો છે કે એક માણસનું
મુલ તેના વસ્ત્રો ઉપરથી અંકાય છે.

એ વાત ખરી છે.

સીવવાનો હુન્નર સંપૂર્ણતાની ટોચે આજની
વીસમી સદીમાં ચઢ્યો છે,
મગર તે પુરો સમજવાની લાયકાત બહુ
થોડા ધરાવે છે.

કોઈ પણ મગરૂરી વગર કહીશું કે અમે દલરીંગ
શું ચીઝ છે તે સમજ્યે છીએ.

લગનના સાદ્યા, જેન્ડસો મારેના તમામ
પોશાકના અમે સ્પેશિયાલીસ્ટ છીએ.

નમુનેદાર કામ:—અમારી ગેરંટી છે.
એક ત્રાયલ લઈ જુઓ.

હર, મેડોઝ સ્ટ્રોટ, કોટ, મુંબઈ.

મુંબઈ શહેરની સર્વથી આગેવાન
ફેન્સી માલની નવી દુકાન.

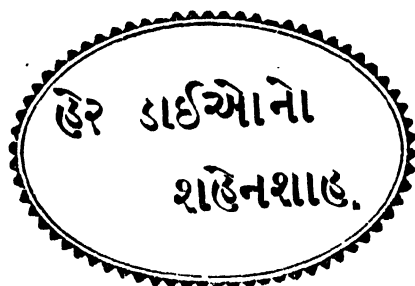
ઉંચી
કવોલાટીનું
ચીનાઈ અને
જાપાનીઝ રેશમી
કાપડ, કોર, વિગેરે
મેળવવાનું નવું
ફાંકડું મથક !

ધી
જ
પા
ની
ઝ
મ્યુ
ઝી
ય
મ

સર
અવસરે ભેટ
આપવા લાયક
તરેહવાર પ્રકારની
ફેન્સી નોવેલટીઝ
મેળવવાનું
સુંદર
ધામ !

ચોર્ક બીલ્ડીંગ, હારનબી રોડ,

કોટ,--મુંબઈ.

સેહેકડો ઉત્તમ સર્ટીફિકેટો ધરાવતો એકલો બાલ
કાળા કરવાનો સર્વોત્તમ કલપ. નુકશાન
કારક તત્વોથી તમામ નીરાલો.

કીમત
૧ લી કવો-
લીટીના
રૂ. ૨.

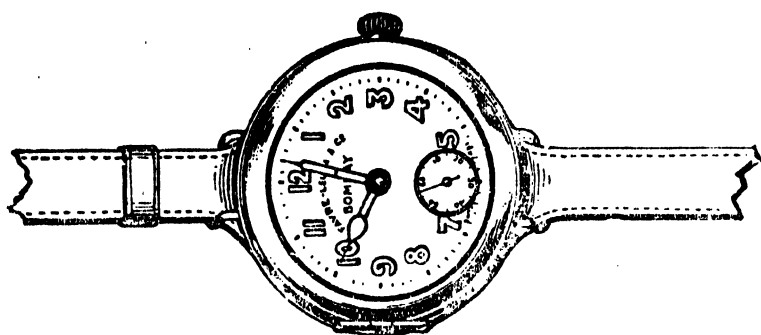
કીમત
૨ જી કવો-
લીટીના
રૂ. ૧૧.

દરેક ઠેકાણે વેચાય છે. ઈતિસેત્રેડ કેટલગ મંગાવો.

સોલ એજન્ટ:—

હારમસજી ડોસાભાઈની કું.

પોસ્ટ નં. ૪, મુંબઈ.

ધી બ્રામ્બે વૉચ એન્ડ ક્લૉક માર્ટ.

એક્લા માલેક—ઈસમાઈલ જુસબ.

૧૨૪—૧૨૬, અબદુલ રહિમાન સ્ટ્રીટ, મુંબઈ ૩.

ઘડીઆલો, તેને લગતી તમામ સામગ્રીઓ, ટાઈમીપીસો, ઝવેલરીઓ, ઇલેક્ટ્રીક વનડરસો, ચશમાને લગતો સામાન, હારમોન્યમ, સિવવાના સાંચાઓ, ઇત્યાદી સપલાઈ કરનાર.

થોડા વખત માટે ખાસ ઘટાડેલા ભાવો.

ઘડીયાલ E J ગેરંટી વર્ષ પાંચતી દજન એકના ... રૂ. ૩૧.
રીસ્ટ વૉચ E J ગેરંટી વર્ષ ત્રણની દજન એકના ... રૂ. ૪૫-
રીસ્ટ લેથર ઓસ એકના રૂ. ૯ અને તેથી વધુ.
રાસ્ટ થેન નિકલ સ્પ્રીંગની દજન એકના... .. રૂ. ૧૮.
રાસ્ટ થેન ગોલ્ડ ગીલીટ સ્પ્રીંગની દજન એકના... .. રૂ. ૨૪.
રીસ્ટ કવર (ગાલી) દજન એકના... .. રૂ. ૫૫
ગીની ચાર્મ--વેલ્વેટ કાર્ડના સોનેરી ગીલીટના દજનના... રૂ. ૧૮

માલ વીં પીં થી મોકલવામાં આવશે.

THE KALKADEVI SHORT- HAND TYPEWRITING INSTITUTION.

Estd. 1898.

EFFECTIVE COACHING—EXCELLENT RESULTS.

THE ONLY SUCCESSFUL THEREFORE THE BEST.

SUBJECTS TAUGHT:--

Shorthand, Typewriting, Book-keeping & Accountancy.

AND ALL COMMERCIAL SUBJECTS.

STUDENTS PREPARED FOR THE RECOGNIZED LONDON

EXAMINATIONS.

**TESTIMONIALS FROM A MEMBER OF PARLIAMENT
& OTHERS**

**PARTICULARS AND THE HIGHEST BONAFIDE PRESS
AND OTHER OPINIONS FROM**

GOPALDAS LALDAS

MANAGING PROPRIETOR.

Opposite Bhangwadi, Kalkadevi Road—BOMBAY.

બનામે ખુદા.

અબબાનો કીનો !

(દંત્રેણ સંસારની એક વારતા.)

પ્રકરણ ૧.

મોનીકા સ્ટીનને જ્યારે લેડી પોમરેટની ચાર છોકરીઓ સાર એક ગવરનેસ તરીકે રાખવામાં આવી ત્યારે, તેણીએ રજુ કરેલાં બલામણપત્રો તદ્દનજ સંતોષકારક હતાં. તે પોતે તે કામને તમામ લાયકની હતી એ ખુશ હતું, મગર તેણીનામાં એ મોટી ખામીઓ લેડી પોમરેટને દેખાઈ હતી. તે તેણીની જીવાંતી અને ખુશસૂરતી હતી.

“એક ગવરનેસ હોવી જોઈએ તેનાં કરતાં એ ઘણી વધારે દેખાવળી છે,” લેડી પોમરેટ પોતાના ઘણી આગળ ખાનગીમાં બળાપો કર્યો હતો, “અને વળી ઘણીજ ન્હાની ઉંમરની. મગર મેં એને તેમ છતાં બી રાખીછ કેમકે આય એની પેહેલીજ નોકરી હોવાથી એ ઘણું ટુંક પગારે રહેવા કમુલ થઈછ. હું ઈચ્છુંછ કે કાશી સંઘ જાય; પણ ખરેખર માહરો છોકરો જરા જીયાદા વધ હોતે તો હું એને રાખતાં ખચાતે?”

“તું હમણા તાહરા છોકરાઓ માટે શીકર ના કર,” સર રૂક્સે કંડો ઉત્તર કર્યો, કેમકે પોમરેટ ખાનદાનની તે આશ અને વારસ હજી તો માત્ર ચઉદ વરસની તરૂણ વયનો હતો, એટલે કંઈ ધાસ્તી જેવું તેણે ધાર્યું નહીં. તેથી તેણે વાજબી રીતે પોતાની ઘણીઆણીની તે આખેની શીકરો હસી કાઢી.

મૌનીકા સ્ટીનને એ રીતે રાખવામાં આવી. અને તે તેની એ નવી નોકરી ઉપર સર રૂક્ષ પોમરેટને મકાને આવી રહી. સર અને લેડી રૂક્ષ પોમરેટની એ નવી ગવરનેસ દરેક રીતે એક ગવરનેસના કામને અચ્છો ઈન્સાફ આપનારીજ થોડાં દિવસમાં જણાઇ.

મૌનીકા સ્ટીનને તે પોતાની નવી ફરજની બજાવણીમાં ઘણું ડાઘ લાગ્યું; અને વળી તે પોતે લેડી પોમરેટથી જેમ તેવણ તેણીની સંતોષ પામ્યાં હતાં તેમ સંતોષ પામી ન હતી. એ એક માસ એમ કર-વકરે ગમડયા પછી એક નવુંજ ખેંચાણ તેણીની દમ સાંસ વગરની જીંદગીમાં દાખલ થયું. સર રૂક્ષ પોમરેટના ત્રણ છોકરાંઓ માટે એક શીક્ષકને જાથુકનો રાખવામાં આવ્યો.

તે એક યુનીવરસીટીની કેળવણી પામેલો એક ઝંઝકતી કારકીર્દીવાલો ચંચલ જવાંન હતો; કે જે નાણાં સંબંધી સાંધણની કાતાહીને લીધે વધુ શીખવું દીલગીરી સાથે છોડી દઈ એક શીક્ષકની નોકરીએ, બનીશમાં કંઈ સાઈં મળે તેટલાં તુરત વેળા જોડાયો હતો. તે જવાંન, કહેવામાં કંઈજ નવું વાંચનારાં સાહેબોને નહીં જણાશે કે, મૌનીકા સ્ટીનની અસાધારણ ખુબસુરતી તરફ આવતાંની સાથે ખેંચાયો.

થોડાજ વખતમાં તેઓ વચ્ચે ઘાડી મિત્રાચારી પડી ગઇ. તે બંનેના જીવાંન જીગરો એકમેક સાથે ધણાં મળી ગયાં. પ્રેમનું ધીમું પજરણ તેઓ વચ્ચે પડી ચુકું, અને તે રફતે રફતે જાસ્તી જોશ લેવા લાગું.

એક દિવસ મીસ મૌનીકા સ્ટીન તે મોટા ઘરના સ્કુલ રૂમમાં છોકરાંઓની એક્સરસાઇઝ તપાસતી સાંઝને છેડે બેસી હતી. તે લેડી પોમરેટને મોંઢેથી આપણે ઉપર સહમજી આવ્યાં છે તેમ, એક ઘણી દેખાવડી અને જવાંન વયની મધુરી હતી. તેણીને ભાગ્યેજ અઠારેક વર્ષ હશે, તેણી ઘણીજ લવ્ડી લાલ દીસ્તી હતી, અને ઉંમરમાં વધતાં તે વધતી સોહામણી અને મન-આક્રશક બનશે એવી દરેક આશા આપતી હતી.

ચળકતા રાતા સોનેરી બાલોના એક અચ્છા જઠાથી તેણીનું સુંદર સર ભરેલું હતું કે જે હાલમાં તે બારી નઝદીક બેસી કામ કરતી હતી ત્યારે ઘણી મોહક કીસમે સુર્યના તેજસ્વી પ્રકાશમાં ચમકી રહ્યા હતા. તેણીનો ગોરો ઘટમારો મનોહર મુખડો એવા બાલ ધરાવનારાંઓના કેસમાં હર-દમ રહેતો આવ્યો છે તેમ જરાક કીરમજીનો કસ ધરાવતો આંજી નાંખનારો હતો, કે જે તેના કાળાં ભવાં હેડળ ભરાયલી સુંદર અને ડાકું બુ

ચશમોના એક મનપસંદ ઉમેરા સાથે ઘણો દીપતો દીસતો હતો. તેણીનો ચેહેરો જરા શીકકો હતો, અને તેણીની નાળુક ન્હાની હડપચી, અને લાલ હોડોના દેખાવ ઉપરથી અનુમાન લઈ શકાતું હતું કે તે ચોક્કસ હદ સુધીના મદકમ મનની હતી.

તેણીનો સાદો નકાળો પોશાક—લેડી પોમરેટ પોતાને ત્યાંની ગવરનેસો કાલોજ લેઆશ સજે એમ જોવા ચાહતી હતી તે—કોઈ ખીજ કલરના કીંમતી પોશાક કરતાં તેણીની ખુબસુરતીને જાસ્તી દીપાવી રહ્યો હતો. ટુંકમાં મૌનીકા સ્ટીન જુવાનીના અહારમાં ખીસી રહેલી એક જોવાજોગ પીકચર હતી.

અને તેમ એક જણ ખરેખર ધારતું ખી હતું.

તે, અમોએ ઉપર કહ્યું તેમ, એક્સરસાઇઝો તપાસવાના કામમાં મશગુલ સ્કુલ રમમાં બેડી હતી, તેટલાં આરણાં ઉપર ટકોરા પડ્યા. ‘અંદર આવો’ તેણીએ તે ટકોરા મારનારને દિલથી પીઠાણી ચેહેરામાં રહેજ સુખી પકડતાં મીઠાં નાદે પુકાર્યું.

એક જવાંન, આસરે બાવીસ કે ત્રેવીસ વર્ષનો, અંદર આવ્યો.

તે પતણે, ઉંચો, પણ દેખાવજા મુખડાંનો જવાંચો હતો; કે જે પોતાના દેખાવ અને આવભાવ ઉપરથી એક કાખેલ માણસ હોવાનો ખ્યાલ કરાવતો હતો.

“હું તમને ડીસ્ટર્બ તો નથી કરતોની?” તેણે, બેનેટ ગીઅરસને, અંદર આવતાં ઓશકથી પ્રશ્ન કર્યો, “તમને આય ચોપડીઓ પાછી આપવા હું આવ્યો છું.”

એક મિઠા ‘હેંકયુ’ સાથે મૌનીકાએ તે ચોપડીઓ તેના હાથોમાંથી લીધી; પણ તે જાણતો હતો કે તેણી ખી જાણતી હતી કે તે ચોપડીઓ પાછી આપવા આવવાનું તે માત્ર એક બાંહાંજીજ હતું.

“તમે ખીજી છેવ,” બેનેટ ટેબલ ઉપર નજર નાંખી કહ્યું, “તમારે એટલી બધી જહેમત નહીં ઉઠાવવી જોઈએ?”

“ખીજો છુટક નથી—માહરે કરવુંજ જોઈએ,” મૌનીકાએ હસીને કહ્યું, “જે હું એમ સમ્મત વહીતરું નહીં કરું તો પછી માહરું કામ ઓડરમાં રહેજ નહીં.”

“તમને શીખવવા ગમેછ કે?” તે જવાંને જાણવા ધ્વિંચીયું. તે તેમજ ઉપર હાથ ટેકવી વાંકો વળી તેણી તરફ જોતાં બોલતો હતો.

તેણીએ જવાબ દેતી વખત તેની સામું જોયું, “ધણું તો નહીંજ. તમને ગમેછ કે?”

“મને—” એનેટ, જરા હસીને બોલ્યો, “મુદ્દલ નહીં! એ તો આગળ વધવાના એક શરૂઆતના પગથ્યાં તરીકે હું એ કામ બમ્મડંછ. હું કંઈ સારાં કામની તપાસમાંજ છું અને મને દરેક આશા છે કે મને મળશે. માહરે મેળવવુંજ જોઈએ,” તે ભાર નાંખીને બોલ્યો, “આય ગામમાં કંઈ હું માહરી જીંદગી રગડી નાંખું એ તો કોઈ કાલે ખનશેજ નહીં.

“હું એક મર્દ નથી કે કંઈખી કરી શકું,” મોનીકાએ ચલાવ્યું, “અને વળી હું તદ્દન એખત્રી છું, દુન્યામાં માહર કોઈજ નથી, એટલે ગવરનેસ સિવાય ખીજું માહરી સરજતમાં ગોયા નિર્માણજ નથી.”

“કદાચ હશે. આજે નહીં તો ભવીશમાં કોઈ દિવસે તો જરૂરજ હશે!” એનેટે ધીમાં સાહદે સહમગ્નવ્યું.

તેણી નીચી નજરે બેસી રહી, અને તે જવાંને ધુજતા ઝડપી અવાજે જારી રાખ્યું, “હું દુન્યામાં ફાવવા માંગુછ, અને માહરી ખાત્રી છે કે હું ફાવશ. બેશક હાલમાં તો માહરી પાસ કંઈજ નથી. પણ માહરો એક મોટો મેહોર્યાંન મિત્ર છે—માહરા મરહુમ પપાનો. તે ખાસ ચમ થાયછ—તે જરૂર માહરે માટે કાંઈ કરશે. મેં દુન્યામાં વધવાનો ફરાવ કર્યોછ, અને મોનીકા, તેમાં હું તને માહરી ભાગીદાર કરવા માંગુંછ!”

મોનીકા લાલ લાલ બની ગઈ. તેણીના હાથો, જે એક્સરસાઈઝ ઉપર કેરવેલા હતા તે, ધુજવા લાગ્યા. તે ખામોશ બેસી રહી.

“તું જાણતી તો હશેજ કે હું તને ચાહુંછ,” તે જવાંને ઉત્સાહ સમેત વધાર્યું, “તને મેં જોઈ ને જોઈ હું તાહરા ખ્યારમાં દિવાનો બન્યોછ. મોનીકા! મને આશાનો એક શબ્દ કહે. બોલ, કે તું માહરી તરફ બેદરકાર તો નથીજ, તું મને ચાહેછ, માહરી દરકાર રાખેછ—એક જરા પણ.”

તેણે પોતાના હાથો તેણીના ધરજતા હાથોપર મુક્યા, અને તેણી તરફ વાંકો વધ્યો.

તેણીએ પોતાની ચશમો ઉઠાવી તેની તરફ જોયું કે જેમાં તેણીનો જવાબ ધણી અસરકારક કીસમે વાંચી લઈ શકાનો હતો.

“હું દરકાર કરું—ધણીજ કરું!” તેણીએ સાદામથી કહ્યું.

તે સ્વર્ગ સુખી બનાવનારા શબ્દો તે પ્યાર ઘેઝા જવાંને ખુશહાલીથી પ્રવૃત્તિત બની ઉભરાઈ જતાં જીગરે સમજ્યા. તેણીની નાજુક કમર આસપાસ પોતાના હાથો વિટાળી એકે સાચ્યા આશકની જોરાવર મોહબતના સખુનોનો દર્યાવ તેણે તેણી આગળ ખાલી કર્યો.

“માહરી ડાળીંગ! માહરી મધુરી!” તે પ્યારથી પટપટયો, “માહરી ખુબસુરત મોનીકા!”

મોનીકા તેની અગવમાં જરાવાર દબાઈ રહી છુટી થઈ, અને તેની તરફ જોઈ બોલી, “તુંને દુન્યામાં ફાવવાનું છે, ઝેનેટ. તેથી, જલદી પરણવાનું તાહરે માટે વાજબી છે કે!”

“માહરી મધુરી!” તે જરા અટકી બોલ્યો, “આપણને પરણતાં કદાચ વરસો વહી જશે. એટલીસ્ટ હું કાંઈ સારાં પોઝીશન પર આઉં તેટલો વખત તો આપણને વગર શકે થોભવુંજ પડશે. ખરેખર તો માહરે તને પુછવું નહીં હતું.” તેણે ખુલાં દિલે કહ્યું, “પણ—પણ હું તને કોઈપ્રી કાસમે છોડી દેવા કે બીજાની થતી જોવા નહીં માંગતો/તો.”

મોનીકા તે સમજી હસી; મગર તે જતાં બી તે વિચારવંત દીસી.

“માહરા પપાના એક પુરાણા મિત્ર-લૉર્ડ લીન્ડે ઉપર મેં લખેલું છે કે તેવણે મને પોતાના સેક્રટરી તરીકે નોકરીએ રાખવો. જે એ પોસ્ટ મને મળ્યો, કે જેમ થવાની મને હરેક આશા છે, તો, પછી માહરં ભવિષ્ય ઝળકતુંજ જાણજે, કેમકે એ લૉર્ડ ઘણો લાગવગ્યો છે, અને તે મને વધારવા જરૂર પોતાનું બનતું કરશે,” તેને મોનીકાને સહમગ્ન્યું, પણ તે જતાં તેણીને વિચારવંત જોઈ ગુસ્સાથી વધાર્યું, “માહરી શક્તિમાં તો તુંને વિશવાશ છે કેની ડીયર? જે તેમ ન હોય તો ઘણું બોલું!”

મોનીકાએ પોતાની ડાર્કબ્રુ આંખો ઉઘાડી વળતા દૃષ્ટાથી તેની તરફ જોયું.

“હું માહરં જીગર અર્પી ચુકી,” તેણીએ મક્કમ અવાજે કહ્યું, “અને હું જ્યાં ચાહું ત્યાં સંપૂર્ણ વિશવાશ બી હરદમ મુંકું!”

“હું જાણું કે તુંને માહરા ઉજવળ ભવિષમાં વિશવાશ છે,” તેણે ખુશી થઈ કહ્યું.

“બેશક પુરેપુરે છે,” મોનીકાએ પોતાનું સુંદર સર મગરૂરીથી ઉઘ્યું કરી પુર્ણ ખાત્રીથી કહ્યું,—“હું જાણું છું કે તું કેટલો હુસ્વાર છે, બેનેટ, અને માહરી ખાત્રી છે કે તું જે બી કામ માંથે લેશે તે પુરેપુરું અનવશેજ.”

“અચ્ચીત, તું માહરી તારીફ કરેછ,” બેનેટ કહ્યું. તે તેણીના તે કૉમ્પલીમેન્ટથી ખુશી થયેલો દીસ્યો, “હવે સહમજ માહરા ભવિષ્ય સંબંધી મેં શું ગોઠવણ કરી રાખી છે તે ?”

પણ અત્રે મોનીકાએ તેને વધતું કાંઈ કહેતાં અટકાવ્યો.

“હવે તો તું હમના અંહીથી જા,” તેણીએ કહ્યું.

“કાંય ?”

“હમના છોકરાંઓ આવતાં હશે, અને તું જાણેછ કે શીખવવાની વખત માહરી આગળ કોઈ રહેછ તે લેડી પોમરેટને પસંદ નથી.”

“ડેશ ઇટ! પણ મોનીકા બહાલી, લેડી પોમરેટ તાહરી તરફ સખ્ત તો નથીની ?”

“નહીં તેવું તો કાંઈજ નથી,” મોનીકાએ કહ્યું, “પણ તો બી, બેનેટ ડીયર, પોતાના અચ્ચાંઓને શીખવવાના ટાઈમ વખતે મને કોઈ વિઝીટરો મળવા આવી ડીસ્ટર્બ કરે એ જોવા તો બેશક વાજખીજ રીતે તેવણુ નારાજ થાય.”

“ત્યારે ટુંકમાં એમ કે માહરે અંહીથી જતાજ રહેવું,” તેણે કાંઈક નારાજથી સવાલ નાંખ્યો.

“હાલ તુરત તો, હા,” મોનીકાએ એક મીઠા હસ્વા સાથ જવાબ દીધો.

“આલ રાઈટ! ત્યારે હું કહાડાઉંછ. મગર તે અગાઉ આપણા વચ્ચે આજથી શરૂ થતાં સંબંધ ઉપર માહરે પસંદગીની મોહોર તો લગાવવી જોઈએ,” તેણે તેણી ઉપર ક્રોસી માટે વાંકો વળતાં કહ્યું.

“જલદી કરો, છોકરાંઓને આવવાનો અવાજ આવેછ,” મોનીકાએ ધીમા સ્વરે કહ્યું.

તેણે ઉતાવળે તે પ્યારા હોયો બહાલથી ચુમી લીધા, અને છોકરાંઓ તે રૂમમાં આવી લાગે તે પહેલાં ત્યાંથી ખસી ગયો.

પ્રકરણ ૨

જવાંન બેનેટ ગીઅરસન ત્યાંથી નિકળેલો પોતાના રૂમમાં જ સિધ્ધો ગયો. મોનીકા સ્ટીને પોતા આગળથી તેને ચાલી જવા કહ્યું, એ તે પ્યારેલા જવાંનને મનશે, તેમ કરવામાં તેણી સંજોગો તપાસતાં તમામ વાજખી હોવા છતાં, નબોળું દીસ્યું. તેને તે જરા થમને ગમ્યું નહીં.

“એ મને કાહર કાહરમાં જ પડી; ને કેટલી કંડી એ હતી?” તે લગરીક ફફડાટથી બબડ્યો. તે એવો કંઈ ખ્યાલ કરવા તો સેહેજ વાર પણ થોભ્યોજ નહી કે એક અબળા જે પોતાના શેઠ તરફની ફરતે બળવવા પોતાનાં કરતાં પણ વધારે ઉત્ક્રાંત હતી તે એક ઘણીજ વિશવાશુ શાગેઈ તે મદની (તેની) થશે કે જેને તે પોતાનું છગર દઇ ચુકી હતી. એવો કંઈ નમુનેદાર વિચાર તે પોતાની માથુક માટે આંધવાને તો તેને તે ફફડેલો હોવાથી સુખ્યુંજ નહીં, સાંભો તે ઉત્ક્રાંત ક્રીસમે દોરવાયો.

“એને જરાક વધારે ઉત્ક્રાંત દાવવોજ હતો,” તે વિચારવા લાગો, “કેમકે એને માટે આ એક વગર શકે સારું સાડું છે. એક પેની વગરની એ મુક્લીસ છે, ને હું-વેલ-હું તો ભવિષમાં ઘણો સારો દિવસ ભોગવવાની આશા રાખું છું. અપોન માઈ વર્ડ, હું નહીં ધારતો કે એટલી જલદી એના હાથની માંગણી કરી દેવામાં હું મુખો બન્યો હોઉં. એ પોતેજ બોલી તેમ તે કંઈ માહરી કારકીદીને તો નહી નડે? બેશક, તુરતા તુરત પરણવાનું તો મનેજ પરવડે નહી; મગર, એ સર્વે છતાં,” તે જરીક વધારે જુસ્સાથી વિચારવા લાગો, “હું મોનીકાને ચાહું છું. કોઈ ખી જવાંનનું મન હરી લય એવી એ એક લગ્ની છોકરી છે; કોઈ ભલા ધનેતરનું ઘર શોભાવે એવી એ મધુરી છે.”

અને એમ તે એક સંતોષના એક છુટકારા સાથે છેલ્લે એવાં સેવટ ઉપર આવ્યો કે મોનીકા સ્ટીનના પ્યારા હાથની માંગણી કરવામાં તેણે કશું બગાડ્યું તો નહીંજ હતું,

તેનો રૂમ સર રફસ અને લેડી પોમરેટના રૂમની બાજુમાં આવેલો હતો. તેના શિષ્યો સ્કુલ રૂમ તરફની સામડે આવેલા રૂમમાં છુટા ખીજ નોકરોની રખેવાલી હેઠળ સુતા હતા. તે પોતાના રૂમમાં ઉપસો વિચાર ગંભીરપણે કરતો એક મોટી બારીના શૅડમાં ઉભો હતો, તેટલાં તે ચોંક્યો.

પોતાના રૂમમાં કોઈ બીજાઓના વાત કરવાનો અવાજ તેને કાંને એકાએક આવ્યો.

“એ કોણ માહરા રૂમમાં વાત કરેછ ? તેણે આળુઆળુ જોઈ અર્ધ મોટે સાદે પુછ્યું.

“અને માહરાં લેડી પાસે આવાં ફાંકડાં ઝુલેલ્લો છે. એ કેવું શરમ ભર્યું કે તેવણુ તે કોઈ કદાચ બી પેહેડતાં જણાતાં નથી,” એનેટને કાંને તે ચાલી રહેલી વાતચીતના શબ્દો પરગરા આવ્યા, “હીરાઓ. મોતીઓ, ને બીલ્યાણની બીર્યાર એમુલ જણુસો છે, જેમાંના હીરાઓની કોઈ કદાચ એવણુ પેહેડેછ, બાકી બીજી તો વર્ષ વર્ષ દહારે જોયછ તેજ. એવણુના રૂમની મોટી તીજેરીમાં, જે બી હંમેશ અલગીજ રહેછ તેમાં, પડી રહેછ. વર્ષમાં એક વખત બધા કેસો કાઢીને તપાસેછ, ને પછી પાછા બાર માસ સુધી તેમને જોવા જવાની બી વાત નહી, હવે પેહેડતાં તો હરવાયાં !”

“ત્યારે તો તેવણુ તે છે કે નહી તે બી એ અરસામાં નહી જાણી શકતાં હશે,” કોઈ મદાના અવાજે પુછ્યું.

“નહીજ તો વળી. એ કેટલું શરમભર્યું માહરે મનશે તો છે. એવાં જો માહરાં ઝવેરાતો હોય તો હું કદી તેને એમ નાંખી નહીં મુકું. હવે હું નહીં ધારતી કે બીજાં બાર માસ સુધી એ એઓની ચુરત ફરી જોવાની પણ હીઝ લેડીશીપ કરે કરે ! અલખતાં—”

“તમે અંહી ઘણાં ફરાગાત થયલાં લાગોછ,” એનેટે હવે નજદીક જઈને જરાક કરડા સાદે પુછ્યું.

તેઓ ચોંક્યાં. એક તો તેમાંનો એનેટનોજ ખીદમતગાર હતો, જ્યારે બીજી લેડી પોમરેટની મેડ હતી કે જે એઉને એનેટે અત્યાર અગાઉના તેઓના સાદ ઉપરથી પીછાણી લીધાં હતાં. તેઓ તદ્દન શરમાઈ ગયાં.

તે ઘરમાંનું દરેક નોકર એનેટ ગીઅરસન તરફ જો કે તે પણ તેઓ જેવોજ એક હતો છતાં ઘણાં માન અને અદબથી જોતાં હતાં. તેનો ટેક, રૂઆબ, અને બીજાઓ પાસે કામ લેવાની શક્તિએ દરેકનું માન જીત્યું હતું અને તેથી, તેઓ તે એક સર રૂક્સના કુટુંબનેજ લગતો કોઈ હોય એવી અદબ, અંદાજથી વર્તતાં હતાં.

“માફ કરજો, સાહેબ,” તેના ખીદમતગારે ગુચવાયલા સાદે કહ્યું, “તમને તમારાં કાગળો આપવા હું આવ્યો હતો.”

“ ને તમારા ફ્રેન્ડ,” પેલી મેડ તરફ નજર કરી તેને જરા દમમાંજ પુછ્યું.

“હું અંહીથી પસાર થતી’તી ને તમને અંદર નહી જોઈ થોમ્સ સાથ એ વાત કરવા હું અંદર આવી’તીજ,” તેણીએ પોતેજ ખુલાસો આપ્યો.

“ફરીથી એમ નહી અને તેની સંભાળ રાખજો.” એનેટે તેઓને રૂખ-સદ આપતાં કહ્યું, તમને વાતચીત કરવા માટે નીચે હાલ આપેલા છે. જવ!”

તે એક ત્યાંથી નમીને તુરત ખલ્લી ગયાં, અને એનેટ એક નીચી ખુરશી ઉપર વિચાર કરતો ગોડવાયો. તેના વિચારો અલગતાં મેનીકાને લગતા હતા. તેના મોઢાં ઉપર ખુશહાલી છવાઈ રહી હતી કેમકે તે ખુશ ખ્યાલોમાં પડ્યો હતો, જીંદગી તે ક્ષણે તેને ઘણી સુખકારક લાગતી હતી. મેનીકા તેની હતી અને તે પોતે પણ તેના હતો એ વિચાર તેનું હૈયું આનંદથી ભરી મુકતો હતો. વળી લૉર્ડ લીન્લે મારફતે તે જે નવી નોકરી મેળવવાની ખાત્રીભરી આશા રાખતો હતો તે વિચારથી પણ તે જીવાદા ખુશ હતો. ફક્ત એક માત્ર નજીવો ખત્રો હતો, જે પેટું કંમળીડજ ખાતે તેણે કરેલું કમનશીબ કરજ હતું. મગર તે લોક થોભશે, તેણે વિચાર્યું, જે તેને લૉર્ડ લીન્લેની સરવીસ મલશે તો જરૂર થોભશે!”

તેની નજર તેટલાં કાગળો ઉપર પડી કે જે આપવા તેનો ખીદમત-ગાર થોમ્સ તેના રૂમમાં ખાસ આવ્યો હતો અને તેટલાં ત્યાં પેલી મેડ આવી લાગતાં તેને (એનેટને) તે રૂમમાં ન ધારી તેઓ પેલી વાતચીત કરવાં પડ્યાં હતાં કે જે તેણે એતેકાકાન સમજી લીધી હતી.

તેણે તે પત્રો આતુરતાથી પોતાના હાથમાં લીધાં, અને તેમાંનું એક ખોલ્યું. તે ટુંકું અને ટચ હતું.

“બહાલા સાહેબ, હું તમને જણાવવાની રજા લઉં છું કે લૉર્ડ લીન્લેને સેક્રેટરીની જરૂર નથી, કેમકે તેનો સેક્રેટરી હાલમાં છે.”

તે ઉપર કોઈ તેને ન ઝાળખીતાં નામની સહી કરેલી હતી. તે વાંચતાંજ તેનો દમ બંધાઈ ગયો. તેની સઘળી ખુશહાલી હવા થઈ ગઈ. તેણે એવા એક નાસીપાસીભર્યાં જવાબની આશા તો મુદ્દલજ આંધી ન હતી, અને તે તરેહવાર વિચારો ભવિશના તેની કુમક ઉપર કરી રહ્યો હતો. લૉર્ડ લીન્લે તેના મરનાર પિદરનો એક ધણોજ પુરાણો ને અઝીઝ

મીત્ર હતો, એટલે તેના તરફથી એવા જીગર કચડી નાખનારા નીરાશીભર્યા ઉત્તરની આશ તેની વકકી ઉપરાંત હતી.

“વેલ,” તે જવાંને તુટી જતાં જીગરે એટલેા સધારાનો ખ્યાલ કર્યો, “કોઈ ખીજાં કામની હવે માહરે તલાસ કરવી જોઈશે, ખીજું શું? એ આય કોણનું કાગળ હોશે?” તેણે એક ખીજું પરખીકું ઉચકી ઉખેડ્યું, અને તેમાં લખાઈ આવેલા સત્યાહનાશીના સમાચારની ધાસ્તીથી તે કાલો હણક મારી ગયો.

પેલાં કમખખત કરજની તે ધાડ હતી. તે માણસ હવે ધીરજ છોડી બેઠો હતો; અને જે ચોવીસ કલાકમાં તે ઓછામાં ઓછા પચાસ પાઉંડ ન ભરે, તો કાયદાનો આશરો તે ક્ષેત્રે એવી ધમકી અંદર લખાઈ આવી હતી. આ ખીજા ફટકાથી તે કંગાળ જવાંન છોકજ આજેજ આવી ગયો.

હવે તે શું કરે?

પચાસ પાઉંડ! અરે પચાસ પાઉંડ તો શું મગર પચાસ કોડી ખી તેની પાસે તેની દુન્યામાં પોતાની કહેવાને ન હતી. ખીજા ચોવીસ કલાકમાં પચાસ પાઉંડ તો દરકીનાર પણ પચાસ શીલીંગ ખી તે મેળવી શકે એમ ન હતું.

તેટલુંજ તે અધીરા પડેલા માંગનારને થોભાવવાનું પણ મુશ્કેલી હતું. તેણે એકથી અનેક વાર થોભવાની વીનંતી અત્યારતુલીકમાં તે માંગનાર પાસ કરી હતી; અને હવે એક વાર વધુ પાછું તેમ કરવાનું બેશક તમામ અયોગ્ય તેમજ ન બનવાજોગ પણ હતું. તે હવે થોભશે નહીં એવી તેની પકકી ખાત્રી હતી. પણ ત્યારે તે શું કરે? કોણની પાસ જાય? કોણની મદદ માંગે? શું તે પોતાની જઘ્ઘિ માદર પાસ મદદ માટે અરજ કરતો જાય, કે જે બિચારી ખુદ પોતેજ, સારાં ખાનદાનની હોવા છતાં, મુશ્કેલીમાં સખ્ત સખડતી હતી; પોતાનો દહાડો જેમ તેમ કહારતી હતી, તેના બે ન્હાના ભાઈઓનું ગુજરાન પણ પોતા ઉપરાંત તે મુશ્કેલીસ બાપડીને કરવાનું હતું, અને તે જેમ તેમ ચલાવતી હતી તેમાં તે કેમ તેની મદદની આજુ કરતો જાય? સાંધું તેની માતાજ હવે તો વાજખીજ રીતે તેની તરફની મદદની આશા રાખતી હતી. જે ભોગ પોતાને પેટે પાતો બાંધીને તેને શીખવવા ભણાવવા પાછળ તે હેતવંતી માવિતરે અત્યાર તુલીકમાં આપ્યો હતો તેના બદલામાં તેની જઘ્ઘ માદર હવે તેની તરફની સહાયતાની આજુ મદદ હતી. ત્યારે તે કયાં જાય? કોણની મદદ ચાહય?

“ મને થોડાજ ટાઈમને માટે જોઈશે,” તે મનશે વિચારતો, “કમકે કંઈ સારે ધંધે લાગી જવાની મને આશા છે. હું તેઓમાંનો એક તો નથીજ કે જેઓ સદા માટે ગરીબીમાં સમડવા સુષ્ટીમાં સરજાય છે. જે મને કોઈ તેટલાં હાથ ઉછીના આપે? કોઈ મારવાડી પાસ કઢાઉં? છટા—તે તો કમબખ્તીનો સોદો! તે તો એના થાંને બી જલેમ? ત્યારે શું કરું? કોણની પાસ ઉછીના માંગું? કોઈની ચેરી કરું?” અને આ વખતે એક સમતાન્યત ખ્યાલ વિજળી વેગે તેના મગજમાં ધાઈ આવ્યો. તેના કાનની અંદર પેલી લેડી પોમરેટની મેડે ઉચ્ચારેલા શબ્દો ગણગણવા લાગ્યા.

“હવે હું નહીં ધારતી કે બીજા વારે માસ સુધી એ એઓની સુરત ફરી જવાની પણ હીઝ લેડીશીપ ફેર કરે!”

તેણે તે યુગ ખ્યાલને પોતાના મગજમાંથી ખંખેરી નાંખવાની તજવીજ કરી; પણ તે તેમ થવા બદલ વધતાજ જોશ સાથ પાછા ને પાછા આવવા લાગ્યા.

“થોડાક માસમાં તો હું પાછા ફરવી નાખું, ને વગે સગે કરું. કોઈને જણાય બી નહી, ને કોઈ જાણે બી નહી.” તે એમ વિચારતાં કમનનું હસ્યો. તે ખ્યાલ તેને ઘણો સહેલો ને ખુદરતી જેમ જેમ તે વધતો વિચાર કરતો ગયો તેમ તેમ તેને લાગ્યો.

તેની મુશકેલી ટાળવાનો તે એક સિધ્ધો તેમજ સહેલો માર્ગ હતો. કોઈ જાણશેજ તો નહી; ને તે જવેરાતો પાછાં તપાસવાનો ટાઈમ આવે તે અગાઉ તો તે પાછાં મુકી બી દેશે. તે હમના પચાસ પાઉંડ ભરશે તો પછી બાકીના માટે તો તેના માંગનારાઓ થોભશે, ને વળી પાછું તે અરસામાં તેનું કીસમત બી કંઈ ફેરવાશેજ કેની? દુકં વખતમાં તો તે કંઈ સાઈંજ પોતાના આખમાં થવાની મજાનુત ખાત્રી મનશે રાખતો હતો પણ તેમ ક્યારે થાય? જે આય આફતને ગમે તે ભોગે બી અટકાવી શકે તોજ કેની? નહી તો તેની ઝળકતી કારકીર્દીની શરૂઆતમાંજ તેનો નાશ થઈ જતો હતો.

પણ શું તે આ જોખમ ખેડે?—તે કામ આરંભવાની હામ ભીડે?

તે પોતાની બેઠક ઉપરથી ઉઠ્યો; અને પોતાના રૂમનું બારણું ખોલી બહાર નજર કરી, કોઈજ ત્યાં તે વખતે નહી હશે, એ તે જાણતો હતો. છોકરાંઓ નીચે ચાહે લેતાં હશે, લેડી પોમરેટ પણ પોતાના ભરથાર સાથ પરોણાઓને રીઝવવામાં મશગુલ હશે; નોકર ચાકરો પણ એ બધાંની ધંધુખરમાં રોકાયલાંજ હશે. ખચ્ચીતજ મેદાન તો તેના લાભમાં સાફ હતું.

તે એક ક્ષણ અટક્યો. પણ એ તો આખર કરેને એક ચોરી હતી. “ચોરી? શાંતી ચોરી? એ ચોરી કેમ કહેવાય?” તેને જરા વારમાં પાછો વિચાર ફેરવ્યો, “હું પાછાં મુકી દેવશ. કોઈ જાણશે નહીં, કોઈ જાણશે નહીં. પછી ચોરી તે કેવી?” અને તે પછે પાછો તેને પેલા માગનારનો ધમકીભર્યા કાગળનો ખ્યાલ થયો, અને—અને—તે પોતાની પાપી ઇચ્છાને શરણે, કંઈ ખીજો રસ્તોજ ન જોઈ, ગયો !

તે પોતાના રૂમમાંથી બહાર પડ્યો; અને એક ચોરનીજ અદાથી, ધાસ્તીથી ધડકતે હમડે લેડી પોમરેટના રૂમ તરફ ચાલ્યો.

બેશક, એ ઘણુંજ કમનસીબી ભર્યું હતું કે બેનેટ ગીઅરસને લેડી પોમરેટની મેડ અને પોતાના ખીદમતગાર થોમ્સ વચ્ચે ચાલેલી વાતચીત પેહેલેથી પુરી સમજી ન હતી.

પ્રકરણ ૩.

મુફ્લસીની જાણેમ ચકકીમાં ખીન દયાએ પીસાઈ જતાં બેનેટ ગીઅરસને જેવાં કમખખત જવાનો આ અવનીમાં ખીજી અનેકજી હશે. કામકાજ કરવાની દરેક શક્તિ છતાં; અકકલ, હુશીયારી, અને વિદ્યાની બાબતની અંદર એક લેશ માત્ર પણ ખામી વગરના હોવા છતાં, મોહતાજમંદ પુરી ગરીબાઈના ગજબનાક કમનસીબી શીકાર હોવાથી, આ દુન્યામાં ફાવવા માટે તેઓ કેવા ટવલે છે? કેવા ઉંઘા માર્ગો અખત્યાર કરે છે, ફાવવાના હોંશમાં પાપની ખસ્તેખુલ્હાર ખાહીમાં ગફલતમાં ગબડ્યું ખાય છે; પોતાના મનને સમજાવવા કંઈ કાળું ઢોલું કરવાના ગુનાહભર્યા કામને પોતાની કારકીરદીને આગળ વધારવાની આશામાં એક કામચલાઉ મદદનાજ ખ્યાલથી પોતાના ઉપયોગમાં લય છે, અને અફસોસ કે, તેનો અંજામ કેવો ઉલટો નિવડે છે. પાપમાં ભરેલું તે પગલું તેઓને વધુ ઉંડાણમાં તાણી જાય છે; તેઓનો ઉધ્ધાર કરવા બદલ તેઓનો નાશ કરી નાખે છે. તેઓની ખીલતી આશા અને ઉમીદોને નાશીપાશીમાં રગડાળતી કરે છે.

તે અર્થોર કર્મ થઇ ચુકું, અને બેનેટ પોતાના દગલાના ખીસાંમાં એક હીરાની ખરેસેટ છુંપાવી લેડી પોમરેટના રૂમમાંથી બહાર ચાલ્યો.

તે ભરાતો છુપાતો પોતાના રૂમમાં ગયો, અને એક ખુરશી ઉપર ધાસ્તીથી ધુનતો અને હાંફતો ફસડાઈ બેઠો. તેનો દમ જોરમાં ચાલતો હતો. તેના ચેહેરા પરનો રંગ ઉતર ચહલ થતો હતો. “જો જણાઈ આવશે તો?” એ ખ્યાલ અત્યારથીજ તેને દુઃખ દેવા લાગો. હવેજ તેને પેહેલી વાર વિચાર આવ્યો કે ચોરી કરતાં પકડાવું એ કરજ કરવા માટે મંડાનારી ફર્યાદીની નામોશીથી ઘણીજ બદતર બેગલત હતી. ચોરીનો અપરાધ ન્યાદા નાશવંત હતો.

તે ઉડ્યો, ગોચા તે ખરેખરે પાછી મુકી આવવાના ખ્યાલથી તે ઉડ્યો, મગર તેની હીંમત તેમ કરવા ચાલી નહીં; તે પાછો ધપ દેતો કે ખુરસીમાં તુટી પડ્યો!

વખત બહયો ગયો હતો; કદાચ એ અરસામાં લેડી પોમરેટની મેડ પોતાની શેડાણીનોજ ડેસ તૈયાર કરવા ઓરડામાં આવી હશે, યા તો ફોરીડોરમાંજ કોઈ તેને મળી જશે એ ખ્યાલે તે બીચકી ગયો.

બસ! એ તો હવે રંધાઈ ગયું હતું. બનવા કાલ અન્યું હતું. હવે પાછા હડવાનો ઇલાજ રહ્યો ન હતો; હવે તો તેણે હીંમતને પોતાની શાગેઈ બનાવી લઈ ચલાવવુંજ જોઈએ; અને વળી એ શું એક સંતોષ નહીં હતો કે બીજા થોડાક કલાકમાં તે પેલા દુષ્ટ માંગનારને તેના તકાદા મુજબ ૫૦ પાઉંડની રકમ તે કંઈ આકળા ઉપાયો લય તે પેહેલાં ભરી દેનાર હતો.

આજેજ રાતે તે ચોરેલી બ્રેસલેટ કેડે ગીરવી મુકવાનો તેણે કસદ કર્યો; મગર તેટલો વાર તેને છુપાવવી ક્યાં? શું સાથે ગજવામાં લઈ ફર્યા કરવું! તે સર રૂફસ અને લેડી પોમરેટ સાથ હંમેશાં ડીનર લેતો હતો તો શું તે વખતે તેઓની ચોરેલી મતા પોતાના ખીસામાં રાખી તે તેઓ સાથ જમવા બેશે? ના, એવું કરવાનું જીગર તેનું કેમ ચાલે?

ત્યારે તે શું કરે? શું પોતાના રૂમમાં કેડે સાંતે? ને તેટલાં જો ચોરી પકડાઈ આવે ને તેના રૂમની કદાચ જડતી લેવામાં આવે તો તેનો અવતાર કેવો છુટી પડે?

તે બીહીધા; અને તેની તે બીહીકે તેને હિચકારો બનાવ્યો. શું કરવું તે કમઅખત ચોરેલી મતાનું તેનો તે વિચાર કરવા લાગો? રાતને વખતે તો અલખતાં તે લખને છુપાછુપ નિકળી જઈ તેને કેડે કેકણે પાડી દેશે મગર તે અરસામાં તે શું કરે?

તેને અંતે પોતાનાજ રૂમમાંની કપ્પાટમાં તે સાંતવાનો ઠરાવ કર્યો. બીજો ઉપાયજ શું હતો ! તેને તેમ કરવાનાં હેતુથી પોતાના ખીસામાંથી કુંચીનો જુમખો બહાર ખેંચી કાઢ્યો, તો તેની નજર અંદર પોરવેલી એ ન્હાની એક સરખી કુંચીઓ પર પડી. તે કુંચીઓ જોતાંજ એક ખ્યાલ વિજળી વેગે તેના મનમાં ધાધ આલ્યો. તે કુંચીઓ સ્કુલરૂમની કપ્પાટની હતી, કે જેમાં સાહી, કલમ, કાગલો, એક્સરસાઇઝો ઇત્યાદી સ્ટેશનરી રાખવામાં આવતી, અને વળી જેની માત્ર બેજ ચાવી હતી, કે જેમાંની એક તેની પાસે રહેતી હતી અને બીજી મોનીકા રાખતી હતી. મોનીકા પાસેની ચાવી તેને ગદ્ ગદ્ કાલેજ કંઈ કામ સર પોતાનો જુમખો તે પછે ખીસામાં ન હોવાથી તેને માંગી હતી, અને તે તેને પાછી ફરવતાં તે સર્ચામ વિસરી ગયો હતો.

આ એ ઘણીજ સલામત જગા હતી; અને વળી મોનીકાની કુંચીબી તેની પાસેજ હતી એટલે તેને તે કપ્પાટમાં ચોરેલી એસસેટ છુપાવવાની સલામતી બેવડી સલાહકારક લાગી.

તે એકદમ તેમ કરવાના પક્કા નિશ્ચય ઉપર આવ્યો; અને તુરતજ દોડી જઈ એસસેટને તે કપ્પાટમાં છુપાવી દીધી.

તે, હજી તો તેમ કરી પોતાના ઓરડામાં આવીને પુરો પાધરો ગોથવાયો નહીં, તેટલાં તેના રૂમના બારણા ઉપર કોઈએ ટકોરા માર્યા.

તે શીકકો ફચ મારી ગયો. ‘અંદર આવો’ તેનો સાદ તે શખ્દો કાઢતાં દેખાતો ધુજતો હતો. તેને પોતાના મોઢાં ઉપર રતાશ લાવવા પોતાના હોડોને જોરમાં કરડયા.

તેનો ખીદમતગાર થોમ્સ અંદર આવ્યો.

“સર રૂફસ તમને હમનાજ લાયબ્રરીમાં બોલાવેછ, સાહેબ” થોમ્સે કહ્યું.

“વૅરી વૅલ,” બેનેટે જવાબ કર્યો, “હું એક મિનીટમાં આવ્યો. તેને પોતાના ધુજતા હાથે થોમ્સથી છુપાવવા પોતાના કોટના ખીસામાં ઠેસવ્યાં અને તે રૂમમાં આમતેમ ફરવા લાગો.

થોમ્સના ગયા પછી જરા વાર રહી, તે પણ પુકે ગયો. લાયબ્રરીમાં દાખલ થવા અગાઉ તેને એક વાર ફરીથી પોતાના હોથે દાંતોમાં જોરમાં કરડયા, અને પછી સઘલી હીંમત એકઠી કરી તે અંદર દાખલ થયો.

અંદર સર રૂફસ સાથે કોઈ બીજો પણ બેઠેલો હતો.

“આવ, ગીઅરસન,” સર રૂક્સે તેને નજદીક બોલાવ્યો, “મેં તુને લોડ લીન્સેને મળવા તેડયોછ; કે જેવણુ તને જેવા મે મળવાજ ખાસ અહીં આવ્યાછ. માહરા લોડ, મી. ગીઅરસન સાથ તમને ઓળખાન કરાવવાની મને રજા આપો. હું તમને થોડોક વખત એખત્રા તમારી રજાથી છોડીશ,” સર રૂક્સે એમ કહી લાયબેરી છોડી ગયા.

“હું દરગુજર ચાહાવા આવ્યોછ,” લોડ લીન્સે, જે એક રૂબાબદાર અને પોલીશડ ગ્રહસ્થ હતો તેને ગીઅરસન સાથ હાથ મીલાવતાં નમ્ર સાદે કહ્યું, “તમારી સાથની તમે ધારતા હશે તેમ, માહરી એઅદખી બરી વર્તણુક માટે. માહરા સેક્રેટરીએ માહરી જાણુ અગાઉ જવાબ તમને લખી નાંખ્યો હતો. પછીથી મેં જાણ્યું, અને જેવું જાણ્યું તેવેજ તે માટે દીલગીરી દેખાડવા અને તમને માહરા સેક્રેટરી તરીકે રાખવા હું ખાસ અહીં આવ્યો છું, કેમકે તમારા પત્ર પરથી મેં જાણ્યું કે તમે માહરા મરહુમ ચમના પુત્ર છો. તમે ચાલી શકશો કે તે વિશે મને વહેમ હતો, પણ તમને જોયા પછી હું ધારું કે તમે માહરા એફર રોલ કરી શકવા જેટલા કાબેલ દીસોછ. તમે ક્યારથી આવશો? મેં સર રૂક્સ સાથ વાત કરી છે, અને તેવણુ તમને કોઈપણ ઘડીએ જવા દેવા જેટલા બહા થયા છે.”

એનેટે આભારના ઉભરાના થોડાક સખુનો ગુંગલાતે દમે જેમ તેમ તેને સમજાવ્યા.

અરે ! જો તે થોડોક વખત થોડ્યો હતો?

“પગાર માટેની રીકઝીક તો આપણે કરીશુંજ નહી,” લોડ લીન્સેએ હસ્તાં ચાલું રાખ્યું, “અને તમારા પિતાને ખાતર હું તને દરેક મદદ કરવા તૈયાર છું.”

એનેટે તેનો પાછો આભાર માન્યો. આ પછે ડીનર ઍલ પડ્યો; અને સર રૂક્સ પણ પાછો ફર્યો, અને લોડ લીન્સેને જમવા માટે બોહશા બોહશીથી બોલાવ્યો. તે ભલા બેરેનેટની તેમ કરાવવામાં મક્કદ એ હતી કે તે પોતાના નવા સેક્રેટરી એનેટ ગીઅરસનના સમાગમમાં જાસ્તી આવે અને તેના તરફ વધારે આક્રશાય.

જો એનેટેને તે વખત ટક મળી હતે તો તે તાજડતોજ ઉપર દોડી જઈ પેલી કમખખત એસ્કેટને તેની જગાએ પાછી કંઈખી જોખમે મેલી દેતે; પણ તેમ થઈ શક્યું નહી. તેને ફરજ્યાત હસ્તું મોંહ રાખી ડીનર ઉપર જવું પડ્યું, અને ડીનર પછી પણ તેની ઘણીખી છુટવાની ખેંચતાણુ

છતાં લોડ લીન્ડેએ તેને છોડ્યોજ નહી. તેના જીગરમાં એ બધો વખત તો ફેકટના પશતાબ અને હેબટના ધાડ જેવા ધસકાઓ ચાલુ પડતા હતા.

પ્રકરણ ૪.

ગરીબ બાપડો એનેટ ગીઅરસન, તે ઘણી અકસ્મકડમાં પડ્યો જે અગાધ ખુર કર્મ ઉતાવળે તેનાથી થઇ ગયું હતું, તે હજી પણ છુપાવવા માટે તે કંઈ દોડધામ કરવા ઇચ્છતો હતો, મગર લીન્ડેએ તેને તેની મરજી ઉપરાંત રોકી રાખ્યો.

તે ઉમરાવને તેનો એ નવો નેમાયલો સેક્રેટરી ધણો ગમી ગયો હતો. “ઘણો મજાહનો ખુબસુરત ને હુંશયાર જવાંન છે,” તે પોતાના મન સાથે વિચારતો, “જરૂર એ આગલ જતાં નામ કાઢશે.”

અને એનેટ ગીઅરસનના જવાંન જીગરમાં પણ તે પળે ધાસ્તીની ધસક તેના હૃદયમાં જવાઈ રહેલી હતી તે છતાં, એવોજ કંઈ ભવીષની મોટાઇ અને નામના સંબંધી ખ્યાલ આવતો હતો. તે મોટા માણસની મેહેરબાનીથી તે જરૂર વધશે; કીર્તી અને ઇજ્જત સંપાદાન કરશે, ઇત્યાદી સુખરૂપ વિચારો તેને આવતા હતા, અને તે પળે તેના જીગરમાં એક અસહ્ય દુખના ચમટાના તુંટવા સાથ તેને જગ્ગરદસ્ત પશતાવો થતો હતો કે ત્યારે કાંય તેને એટલો ઉછાજલો બની એવો અજીમ અપરાધ કર્યો. અને કાંય તે એક થોડોજ વખત-એક કલાકજ માત્ર અટક્યો નહીં !

મગર હવે તે ધોળાયલાં દુધ ઉપર વિલાપ કરવો મીથ્યા હતો; અનનાર બની ગયું હતું, અને હવે તો તેને તેનો ડંખ ઉઘરાવવા માટે કંઈ કરવાનું હતું. તેને આશા હતી કે કંઈખી જણાય તે પેહેલાં પેલી કમખખત ઘેસલેટ તે પાછો વગેસગે કરી નાંખશે.

ટાવાવી ટાવાવીને તે ખુદો ઉમરાવ અંતે ગયો, અને એનેટ છુટકારાનો એક ખુશહાળ શ્વાસ ખેંચ્યો.

સર રૂફસ બીજ પરાણાઓ સાથ બીલ્ડર્ડ રમમાં વાત કરતો હતો. લેડી પોમરેટ બી ત્યાંજ હતી; એટલે તેણે હજી બી મનશે સંધ્યારો મેલવતાં ખ્યાલ કર્યો કે કોઈને પણ માત્રમ કીધા વગર તે પાછું ફીકકાક કરી દેશે.

તે પોતાના રૂમમાં દોડ્યો. મગર તે તરફ જતાં મોનીકાનો રૂમ આવતો હતો, ત્યાં આવતાં તે થોભ્યો. પોતાની ખુશનશીબીના સમાચાર સર્વથી પેહેલાં તેને જાણવાનો વાજબી હક હતો, એમ વિચારી તેણે તે રૂમનું ખારણું થોકયું.

“અંદર આવો,” તીખાસભર્યા સાહે જવાબ મળ્યો, અને તે અંદર ધુસ્પો.

મોનીકા એખલીજ તે રૂમમાં હતી કેમકે છોકરાંઓ તો ક્યારના ભિછાને ગયાં હતાં. તેણી રૂમમાં એક છેડેથી બીજે છેડે ઝડપમાં ઉશકેરાયલા અવતારે ફેરા ફરતી હતી અને તેના ચેહેરામાં ઘણો ફેર બપોર પછીનો પડી ગયો હતો એમ એનેટને તુરત લાગ્યું, તેણીની આંખો ગુસ્સા અને ધીકકારના અમકારા ભારી રહી હતી. તેણીના નાજુક હાથો ટાઈટ સુડીમાં વળેલા હતા, અને તેણીનો ચેહેરો દુઃખ જેવો સુફેદ થઈ ગયો હતો, સિવાય કે તેણીના એ ગુલલાલા સમ આંસો કે જે એજગતના માર્યા રાતા દીસ્તા હતા.

“મોનીકા” એનેટે અજબબીથી તેણી નજદીક વધું જતાં અટકા જઈ પુછ્યું, “શું છે? તને શું થયું?”

“મને હડહડતું અપમાન કરવામાં આવ્યું,” તેણીએ ગુસ્સામાં બખાલ્યું, “હું એક બીજે દિવસ હવે અહીં થોભનાર નથી.”

“અપમાન! કોણે તુંને અપમાન કરવાની હીંમત કીધી?” એનેટે દેખીતા બીજવાતથી પુછ્યું. પોતાની પ્યારીને કોઈ અપમાન કરે એ ખ્યાલ તેનું લોહી ઉકલાવવા પુરતો હતો.

“લેડી પોમરેટ! તેણીએ માહરી પર તોહમત—” તેણીનો અવાજ તેણીના દિલમાં બ્યાબી રહેલા ગુસ્સાના હદ વગરના તોફાનના બાએસથી દબાઈ ગયો.

“તોહમત—શાંતું?” એનેટે જાણવા ઇચ્છીયું.

“તેણીએ માહરી પર ચોરીનો આરોપ મેલ્યો,” તેણીએ ગુસ્સાથી રાતી કરેલી આંખોએ જવાબ કર્યો “ચોરીનો, એનેટ!”

એનેટ શીકકો પડી ગયો. “શું ચોરવાનો? કંઈ સમગ્નવશે?” એક ઉપર મિનીટ તે સવાલ કરતાં એનેટને વીટી ગઈ.

“હા, હું ત્હારે માટે ખોતી થતી હતી. કદાચ તું જાણતો હશે કે આજે રાતે લેડી પોમરેટ પોતાના ઝવેલ્સો તપાસવાનાં હતાં કે જેમ તેવણુ દર વરસે એક વખત તપાસેછ. તેવણુની મેડ પ્રાયર તે બધાં બહાર કાઢી તેવણુ આગળ મુકેછ. આજેજ સાંજે એવણુની છોકરી જેસીને એક પેનસીલ જોઈતી હતી તે માહરી પાસ માંગવા આવી; પણ સ્ટેશનરીની કબાટની કુંચી મેં ગઈ કાલે તુંને આપેલી ને તે તું મને પાછી આપતાં ચુકી ગયલો તે માહરી પાસ ન હોવાથી મેં કહ્યું કે માહરી કુંચી કેડે મુકઈ ગઈછ તે શોધીને પછી આપશ. તું લોડ લીન્લે સાથ ડીનર ઉપર બેઠો હતો એટલે હું તાહરી પાસ મંગાવુંખી કેમ? ને વળી હું કાઢને જણાવવાખી નથી માંગતી કે માહરા ને તાહરા વચ્ચે વધતું સાઈ છે. એ કદાચ નાદાનજ પડી તે એકની ચાર ગણી ચાચાચીરી ને નિંદા કરે તેની મને શી ર છે?”

“ખરૂં છે. એમાં તું વાજખી છે. ડીઅર, આપણે અદરાયાંછ તે હાલમાં તો એ લોકથી છુંપાવેલુંજ ડીક થઈ પડશે. પછી?” તેણે જગાસાથી પુછ્યું.

“હમના એક અર્થો કલાક અગાઉ લેડી પોમરેટે માહરી પાસ સ્ટેશનરીવાળા કબાટની ચાવી માંગી અને મને કહેવડાવવાની ફરજ પડી કે તે માહરાથી કેડે મુકાઈ ગઈ હતી, પણ સહવારના સર્વથી પેહેલાં તે શોધીને હું હર લેડીશીપને પોંહેંચાડશ.

“ત્યાર પછી જરા વારમાં લેડી પોમરેટ અહીં ગુસ્સાભેર આવ્યાં ને માહરી ઉપર એસ્ટ્રેટ ચોરવાનો આરોપ મુક્યો. તેવણુને પોતાના ઝવેલ્સો જોતાં એસ્ટ્રેટ મળી નહીં. તેનો કેસ ખાલીજ હતો, અને તેવણુને માહરી પર શક ગયો.”

“પણ તાહરી પર લઈ જવાનું કારણ ?”

“કમનશીએ, આજેજ સાંહાંજે મને એવણુના રૂમમાં એખતું જવું પડેલું હતું કે જ્યારે પ્રાયરે ઝવેલ્સને બહાર કાઢવાની તૈયારી કરવા તીખેરી સડ તમામ ખુલ્લી મુકેલી હતી. તેણીએ પોતે બચી જવા હું કંઈ સંતાડતી તેવણુના રૂમમાંથી નિકળી નહારી હતી એમ અડાવ્યું. વળી જેસીએ સ્ટેશનરીની કબાટની કી આપતાં મેં સાંહાંજે આનાકાની કરી હતી એમ ઉમેર્યું; એટલે શકનો ટોપલો બધો માહરી પર આપ્યો. લેડી પોમરેટે તે ખચી માહરી પાસ ચાવી મંગાવી. તું જાણુછ કે લેડી શીપ કેવાં આકળાં મીઝજના અને એઅદ્ય જેવાં છે. મેં ચાવી ના પાડતાં

તેવણુ ફરમાર અંહી આવ્યાં, ને મેંજ તે બ્રેસવેટ લીધી હતી, અને તે વળી સ્ટેસનરીવાળી કપાટમાં છુપાવી હતી એમ માહરી પર આજ મેલ્યું.”

“કેટલું ગેરઈન્સાફી? કેટલું ઘાટકી?” એનેટ બબડ્યો. તેને તે ક્ષણે સુધ્ધી બી ન હતી કે તે શું બોલતો હતો. તે સાવ સાહવજ બની ગયો હતો “એ ઘણાં શરમભર્યું છે.”

“એશક શરમભર્યું છે!” મોનીકાએ ગુસ્સાથી કહ્યું, “એવો ખ્યાલ કરવોજ બેહુદો છે. પણ મને ચેરીના આરોપ માટે તકસીરવાર ઠરાવવી? ઓ, હું કદી કદી એ માટે એવણને માફ નહી કરી શકશ. હું કાલેજ અહીંથી જતી રહેવશ. હું તો ઇચ્છું છું કે આજેજ અતર ઘડી જતી રહું. અને હવે, એનેટ” તેણીએ પોતાનો સાદ બદલી કહ્યું, “પ્લીઝ, મને માહરી ચાવી આપ. હું એકદમ તે લેડી પોમરેટ પર મોકલાવી આપું, કે તેવણુ જોય,” તેણીએ ધીકકારથી હસીને વધાર્યું, “કે તેવણુની બ્રેસવેટ કંઈ સાહીની બાટલીઓ અને એક્સરસાઇઝોના ચોડાઓ વચ્ચે છુપાએલી નથી.”

તેણીએ ચાવી લેવા પોતાનો હાથ લાંબો કર્યો, મગર તે આપવા બદલ શરમીદગીથી પોતાનો ચેહેરો એનેટ એ હાથોમાં એક દુઃખની તીણી ચીસ સાથે છુપાવી દીધો!!

પ્રકરણ ૫.

મોનીકા એક મિનિટ ખામોશ થોભી. તે તો બાપડી એમજ સમજ કે તેણીપર મુકવામાં આવેલાં બેબદામના આજથી તેને ઘણું શીલ થઈ આવ્યું હશે. પણ તેને પોતાની જગાએ સસરતો બી નહી જોઈ અંતે તેણી બોલી.

“તું નાં એટલું મન પર લે, એનેટ. જો કે તોહમત ઘણું ગંભીર છે, પણ તેની શીકર નહીં કારણ હું નીર્દોષ છું. લાવ માહરી કુંચી આપ, ડીયર!”

તે સમજ એનેટ પોતાનો બખી ખાધેલો ચેહેરો ઉઠાવી તેણી ગમ ઘણી દયા ઉપજાવે એવી ચશમે જોયું.

“મોનીકા, માહરો નાશ થઇ ગયોછ,” તે ધીમેથી બોલ્યો, “હું મુર્ખ ને હીચકારો બન્યોછ. મગર ઘરમાં બીજાઓ કાંઈ જાણે તે અગાઉ માહરે જઈને એનો નિકાલ કરી નાખવો જોઈએ. પછી જ્યારે કપાટ ખોલશે ત્યારે તું એશક બીચુનાહ જાહેર થશે!”

મોનીકા પોતાની જગાએ ધાસ્તીથી અડી ગઈ. તે ગજબનાક શબ્દોનું દારૂન અગાધપણું તેણીને લકવાથી અડી ગઈ હોય તેમ સ્તબ્ધ બનાવી દેવા જેટલું સ્મર્યું હતું.

બેન્ટ ઉપસો ખુલાસો કરી તે રૂમ છોડી જવા ગયો, પણ તે તેમ કરે તે પહેલાં તે વચમાં કુદી.

“તું જઈ શકશે નહી. લેડી પોમરેટ ત્યાં એક માણસને તકેદારી રાખવા બેસાડેલો છે,” તેણીએ કહ્યું.

“ઓ ત્યારે તો માહરું આવીજ બન્યું!” બેન્ટ બેહદ નાશીપાશીથી બોલ્યો, અને ધબ દેતો કે પાછો ખુરશીમાં તુટી પડ્યો.

એક પણ શાંત ચુપકાદીમાં ગમડી ગઈ, મોનીકા જે અરસામાં, દયા અને ધાસ્તીના ભેગા ચિન્હો દાવતી આંખે તેને જોતી હતી.

“ઓ તું મને એક ચોર માનતી હશે, પણ મને કેવી શયતાન્યત લાલચ થઈ તે તું કેમ અટકતી શકશે?” બેન્ટે કહ્યું, અને ત્યાર પછી તેને પોતાના ફરજને લગતી અને તેના માંગનારના છેલ્લા ધુન્નરાને લગતી તમામ દેદિયત તેણીને કહી સમજવી.

“અને હવે,” તેને છેવટમાં ઉમેર્યું. “માહરું બિશ નકકી થઈ ચુક્યુંછ. તે ઘણુંજ ઝળકતું નિવડશે. લોર્ડ લીન્સે માહરા મરનાર પપાને ખાતર માહરા મોટા મદદગાર થશે. પાછા તેવણ ઘણા લાગવગ્યા છે, તું જાણેછ, મોનીકા, તેવણ એક ડ્રેપીનેટ મિનિસ્ટર છે અને ઘણાજ કાબેલ છે. એક વાર તેવણ જે માહરા દસ્તગીર થયા તો પછી આજની છંદગી ઉપર મને પીઠ ફેરવી કદી જોવાનુંજ થશે નહીં. હું તને એ વધાર્થ કહેવા અંહી આવ્યો, કે તે તું જહાલીને જણાવી પેલી કંગાલ પ્રેસ્બેટને ઠેકાણે કરી દઉં, ને હવે—પણ હવે—અસ માહરો નાશજ નકકી થઈ ગયોછ!”

“ઓહ! બેન્ટ! માહરા જન!” મોનીકા રડી દઇ બોલી. તે જહાલા જવાન ઉપરની તે ન ધારી આક્રમણી તેણીને ઘણું લાગી આવ્યું. તેણીએ

ગુસ્સામાં વધાર્યું, “હું ઇચ્છું છું કે એ મેં લીધી હોતે. તો કેટલું બેહેતર થતે?”

“અચ્ચીતજ!” બંનેટે જવાબ કર્યો, “માહરો તો એ નાશ કરી નાંખેછ. તાહરા બાપમાં કંઈ જુદુંજ હોતે. તો—મોનીકા, તને—માહરી ધણો-આણી તરીકે હું લેતે એટલે બધાં જલદીજ એ વીસરી જતે.”

પાછી ત્યાં ચુપકીદી ફેલાઇ.

“શું તું એમ નથી ધારતો બંનેટ ડીયર, કે સર્વથી સલામત ને માનભર્યો રસ્તો માત્ર એજ છે કે સર રૂક્સ આગળ જઈ ખરો ખુલાસો તાહરે કરવો, એવણુ જરૂર એ બાબદ ઉપર ધાંકપીછોડો કરશે.”

“લોડ લીન્ડેને કહ્યા વગર તો નહીંજ,” બંનેટે ઝડપમાં વચમાં કહ્યું, “નહી. માહરાથી તેમ નહી થશે. સર રૂક્સ આગળ હું કનફેસ કરી શકતો નથી કે મેં લેડી પોમરેટના ઝવેલ્સ તફડાવ્યાં?”

મોનીકાએ તેની તરફ શાંત ચુપકીદીમાં એક ક્ષણુ જોયું. તેણીના આંખમાં દયા તેમજ અજ્ઞયખીની મીઠા લાગણીઓ જોઈ લઈ શકાતી હતી.

“ત્યારે તું થોભશે ને બધું આપો આપ પકડાય તેની રાહ જોશે?” તેણીએ ધીમેથી પુછ્યું. “ભરાઈ રહીને પછી છેવટે નામોશીને હવાલે, કમુલ્લ કરી દેવા બદલ, થશે!”

“કદાચ તેઓ નહી બી શોધી શકે,” બંનેટ બચડ્યો.

“નહી શોધી શકે? હટ! એવો ખ્યાલ પણ તું કેમ કરેછ? એ લોક જરૂર જાણશે. તું કહેછ તેમ ખરેસરેટ કપાટમાંજ છે; ને એની ચાવી માહરા ને તાહરા સિવાય ખીજ કોણુ પાસ છે?”

તે સંક્રમણ તે ક્રમખખત ખનાવાર, મોનીકા આગળ, ગુંડણ મંડીએ પડ્યો અને ભારે કાલાવાલાથી આજીજી કરવા લાગ્યો.

“મોનીકા, તું જો ચાહશે તો મને બચાવી શકશે! એ તોહમત મને જીંદગીથી ઉમેડી નાંખશે, પણ તાહરા બાપમાં—અરે! જો તું મને બચાવી લેવા કમુલ્લ થશે તો—તે તેટલું આફતકારક પરીણામ નહી લાવશે. લેડી પોમરેટ તાહરે માટે તો તે છુપાવશે, પણ માહરે માટે તો તેમ કરવે પણ ગજબ પુરવાર થશે. મોનીકા, મને બચાવ, અગર જો તું મને ચાહતી હોય તો મને ઉગાર!”

તે બાળા તે સહમજી બે પગલાં ગભરાટથી પાછળ હટી ગઈ.

“તું શું કહેવા માંગેછી?” તેણીએ બોખરા સાદે સવાલ કર્યો.

“એજ કે તું જો મને ચાલતી હોય તો બચાવી લે!”

“એટલે-એટલે શું તું એમ કહેછ કે હું એમ કહું કે હું ચોર છું.”

“તું ઘાટકી છે,” તેણીના પગ આગળજ પડી રહી બેનેટે કાલા-વાલાથી કહ્યું, “શું તું જોઈ નહી શકતી કે એ માહરો કેવો ખુરો ફેળ કરશે? જો હું પકડાવશ તો દુન્યામાં માહરું સર કદી ઉંચું લઈ હું ફરી શકશ નહી. માહરી કારકીદી ખતમ થઈ જશે.”

“અને હું?” શીકકા હોડોએ મોનીકાએ પુછ્યું.

“તાહરી વાત જુદી છે,” બેનેટે આતુરતાથી કહ્યું. “તેઓ તાહરે માટે જરૂર ધાંકપીછોડો કરશે; અને માહરી ઘણીઆણી તું થશે એટલે જરૂરજ બધું વિસરાઈ જશે. અરે! મોનીકા, શું તું જોઈ નથી શકતી કે આપણું બેકના સુખની કીશતી તમામ ભરદરે વમળમાં છે. તેને કીનારે સલામત તારવી લાવવાનું કામ તાહરું છે. જો માહરા નામને જાંખ લાગે તો પછી હું તાહરી સાથ કદી પરણીજ કેમ શકું, કેમકે મને માહરું પુરું કરવુંજ ભારી થઈ પડે. મોનીકા, માટે વિચાર કર, હું તાહરી પાસ કંઈ જાસ્તી ભોગ માંગતો નથી?”

“કંઈજ નહીં. તું માહરી ઇજ્જતનો ભોગ ફકટ માંગેછ,” તેણીએ ઠંડા અવાજે કહ્યું, “અને-અને હું તો ચાતું એવું જોવા મગર છે કે તું સાચ્યું કયુએ. ભલે તું દુન્યામાં તેમ કરવે ગરીબીમાં સમ્પડતો થાય. તાહરી તે મુશ્કેલીમાં હું તાહરી હમશરીક થવા ખરાં દિલથી ખુશી છું. એક જુકાંથી એકદમ વધે, તવંગર થાય તે કરતાં ગરીબાઈના ગમે એવા વમલમાં વીંટળાઈ તું ધીરે ધીરે ફાવે તે જોવા હું જાસ્તી પસંદ કરુંછ.”

“બેનેટ તે સમજી ઉઠ્યો, અને દપકાની નજરથી ધુજતાં અંગે તેણીને જોવા લાગો.

“તુંને માહરી કદરજ નથી. તાહરો ખ્યારજ માહરા પર ખીલકુલ નથી,” તે ધીમેથી બોલ્યો “નહી તો તું મને નામોશીમાં ગર્ક જતો કદી જોઈજ નહી શકે? હું કયુલ કરું? માહરી જીંદગીને ધુલ કરું? નહીં, તે કરતાં મરવું હું બેહેતર ગણુંછ. તું મને નથી મદદ કરતી? ઓ, મોનીકા, જો વિચાર કર,

ખ્યાલ કર. આપણા મોટા પ્યારને ખાતર, આપણા ભવીશના સુખને ખાતર ફરી એક વાર દર્યાફત કર. કહે-કહે કે તું મને બચાવી લેશે?" તે છેલ્લા શબ્દો એટલા તો ઉસ્કેરાતથી બોલ્યો કે મોનીકા ઉપર તેની અસર થઈ.

“હું તને મદદ કરશ,” તે તેની નજદીક જઈ ઝડપથી બોલી, “તને બચાવશ. એનેટ, હું તાહરે ખાતર તે કરશ. આપણા વચ્ચેના પાક પ્યારને વાસ્તે હું માહરા સ્વમાનની કુરખાંતી કરશ.”

“ઓ! માહરી—” એનેટ ખુશીમાં આવી જઈ તેને વગગી પડતાં બોલવા ગયો, પણ તેણીએ તુરંત દુર હડી જઈ તેને અટકાવ્યો.

“પણ તો બી હું જુહું તો નહીંજ બોલશ. મને જુહાં સામે સખ્ત નકરત છે. તાહરે ખાતર પણ હું તેમ નહીં કરશ. મગર હું કંઈજ ખુલાશો આપશ નહીં.”

“એટલે જરૂર તે લોક તાહરી પર વેહેમાંશે,” એનેટે કહ્યું.

“અન્નખાં,” તેણીએ જીવાદા ચેહેરામાં શીકાસ પકડતાં કહ્યું. “હું તે જાણુ છ, મને તે ખબર છે, ને તેથીજ, તાહરે ખાતર હું કંઈજ નહીં બોલીશ.

“ગોડ ખેસ જ્યુ?” એનેટ બોલ્યો. તેજ પક્ષે ચાલમાં કોઈના આવવાનાં પગલાં સમજ્યાં. “કોઈ આવેછ. લેડી પોમરેટજ હશે. તું અહીંથી ચાલી જ, માહરી કુંચી આપ, કેંકયું. જાડીઅર હવે તું આ રસ્તે છટકી જ,” આવી લઈ એક બીજું ખારણું બતાવતાં મોનીકા ધુજતા સાહે બોલી. તેણીના તે ધુજતા અવાજમાં મમતા-સ્વભોગ આપી દેખાડેલી મમતા બેળાયલી હતી.

એનેટ, પોતાની તે વકાદાર માથુકને એક કીસી લઈ, રાહત પામેલાં જગરે બીજે દરવાજેથી બહાર નાડો; અને તેને કરેલો અજીમ અપરાધ પોતાને સીર હોરી લેવા મધુરી મોનીકા તૈયાર થઈ. એ ને પ્યાર! એ તે વ્હાલ!! એ તે વફા!! ખુદ પોતાના સ્વમાનની પણ પ્રોઠ પ્યાર ખાતર કુરખાંતી કરનારી નેકઅખ્ત ઓરનો આય લાણુભંગુર અવણીમાં મોનીકા જેવી કેટલી હશે?

પ્રકરણ ૬.

લેડી પોમરેટ ગુસ્સાનાજ ટુંકારા ભારતી પોતાની ગવરનેસના રૂમમાં દાખલ થઈ. તે ઉમરે પોંદચેલી, મગર તંદદારસ્ત બાંધાની, લાલ મધરડા જેવા ચેંદુરાની અને મોટા મોટયારાંઓની પેલી કમાલ એવ-તુંદાઈથી રંગેરંગ ભરેલી હતી. પોતાથી ઉતરતાંઓ તો જાણે પરવરદીગારને મકાનેથી આ દુન્યામાં નકામાં ફેંકી દેવામાં આવેલાં હોય તેમ તેઓ સાથ તવંગરો વર્તે છે. તેઓ સાથ વાત કરતાં પણ ગોયા કમકમે છે, અને તેઓ જાણે શું એક હીણાઈના કે ઉડતા રોંગથી ભરેલાં હોય તેમ તે બિચારાંઓને હીણે છે, અને પોતા આગળથી દુરને દુર રાખે છે. મોટે ઘેરની એ એક મોટી બદી છે; કે જે ખરેખાત તો ધધિરી કાયદાઓનું ખુલ્લું ઉલ્લંઘન કરનારી અને તમામ ધીકકારી કાઢવાજેગ છે. તે પરમકૃપાળુ કીરતારે પેદા કરેલાં માનસો વચ્ચે ફરકજ શું છે અને ક્યાં છે? સર્વે સરખાં છે, મગર આ દોરંગી દુન્યાના બીજા ખુદા તરીકે સ્વીકારાતા અને અધીક પ્યારથી પુજાતા પૈસાના જોરશોર અને ગર્વથી ઉપજતી એ એક દુષ્ટ વ્યાધી છે. ચીચોડાનો ચળકાત તેના ધરાવનારને, આંજ નાંખે છે, પોતાના વિચાર અને ઇચ્છા મુજબ તેને વર્તવા તે જાણે તેને હીપનોટાઇઝ કરે છે, અને ગમે તેવી મુશ્કેલીની સમ્મતી મુશીબતોમાંથી તવંગરના તોરમાં આવેલાંઓને પણ તે તેની એક વારની બરોબરનાઓ તરફ અવિશ્વાસ અને અમર્યાદાથી જોતાં કરે છે. તે ચશમચોર બને છે. ઉપકાર વિસરે છે. અપકારને પોતાનો સ્નેહી બનાવે છે. તુચ્છકાર, બેમુરબ્બતપણું આદી દુરગુણોને પોતાની પનાહમાં પંપાળે છે, એવો તવંગરીનો તુમાખ છે.

મગર સખર! તે સાથ આપણને હાલમાં કામ શું છે? લેડી પોમરેટ સાથજ આપણને હાલમાં કામ લેવાનું છે, અને કહેવાની જરૂર નથી કે લેડી પોમરેટ પણ માતખરીના તે ખુરા વગવસીલાંના એક નાકેશ ગુલામ છે.

“ચાવી કાંલાં છે, મીસ રડીન? તે મળી કે?” લેડી પોમરેટ અંદર દાખલ થતાં સમેત સવાલ નાંખ્યો. તે છેલ્લા શબ્દો એટલા તો અનકાથી બોલી કે જાણે તેણીની પુરી ખાત્રી હોય કે તે નજ મળી હોય.

“હા, આ રહી તે!” મોનીકાએ શાંત જવાબ કર્યો, અને ચાવી લેડી પોમરેટને હાથમાં આપવા માટે હાથ લાંબો કર્યો.

લેડી પોમરેટ જરા ચાંદ પડેલાં તે લઈ સરભોગ તે રૂમ છોડી ગયાં.

મોનીકા હવે પછી શું તેણી ઉપર ગુજરનાર હતું તેનો ખ્યાલ કરતી ત્યાંજ ધડકતાં જીગરે થોભી.

પાંચ મિનિટ પછી હર લેડીશીપ પોતાના એક હાથમાં પેલી કમગખત ખરેસ્કેટ લઈ મગરૂરીથી ડુગરાતે એહેરે પાછાં અંદર આવ્યાં.

“મીસ સ્ટીન, તમે પકડાંયાંછ,” તેવણે કડવાસથી કહ્યું, “એકદમ કમુલ કરી દેવ કે એ તમે લીધેલી.”

મોનીકા ચુપ ઉભી. તે જોઈ લેડી પોમરેટ જતસ્તી કોધે ભરાયાં.

“કમુલ કર, એમદામની!” તેવણે કહ્યું, “નહીં તો તાહરે માટે તે ઘણું બુરું પરીણામ લાવશે. કહી દે કે તેં કાંય માહરી ચોરી કીધી?”

“મેં ચોરી કીધીજ નથી.” મોનીકાએ ઝડપમાં કહ્યું.

“જુહું બોલી માહરી ખફગીમાં જતસ્તી ના આવ,” લેડી પોમરેટે ગુસ્સાથી ગગડાટ કર્યો. “ચાલ નીચે આવ, ને સર રૂક્સ સાથ વાત કર.”

મોનીકા દબી ગઈ. એક પળ સઘળું ખરૂંનરૂં કરી દેવાનો તેને વિચાર આવ્યો, પણ બંનેટ ગીઅરસનનો કાલાવાલાથી આગુજી ફેરતો એહેરો તેણીને તે પળે હવામાંથી મકકમ રહેવાને વીંનવતો હોય તેમ પજવવા લાગો.

તેણીએ પોતાના હોઠો જોરમાં પીસ્યા, અને પછી લેડી પોમરેટની પુઠે ધુજતાં જીગરે તે લાયખરેરીમાં ગઈ કે જ્યાં સર રૂક્સ બેઠા હતા.

“કેમ ડીયર, હું ધારુંછ તેમ મીસ સ્ટીન સામેનો તાહરો આક્ષેપ ગત્તજ નિવડ્યો કેની?” સર રૂક્સે પોતાની મોહોરદારને સવાલ કર્યો.

“ગત્ત! મેં ધારેલું ને માનેલું કે દહાડે બોટું પડ્યુંછ કે આજે પડશે,” લેડી પોમરેટે પોતાના ભરથારને ભખીજ ખાત્રો, “લેવ આંય બોલવાયલી ખરેસ્કેટ. એ પેલી સ્ટેશનરીવાલી કપાટમાંથીજ મળી કે જેની ચાવી આય દુકતી ને મીં ગીઅરસન પાસ રહેછ.”

“મીં ગીઅરસન તો આપણી સાથ જમ્યો,” સર રૂક્સ જમડ્યા.

“અલખતાં એના વીશે તો શકજ કંઈ કરવાનો કે લાવવાનો નથી.” લેડી પોમરેટે તીખાસથી ઉમેયું, “પણ મીસ સ્ટીનને તે ટાઇમમાં માહરી મેડ પ્રાયરે માહરા રૂમમાંથી આવતી ને કંઈ છુપાવતી નાહસતી જોયલી છે. તેથી, એણેજ એ ખરેસ્કેટ એ કપાટમાં છુપાવેલી લાગેછ. મેં એને

એનું પાપ કમુલ્લવાની સહ્યાહ આપીછે,” લેડી પેમરેટે ગુસ્સાથી જનરી રાખ્યું, “પણ જો એ ન કમુલ્લશે, તો પછી હું પોલીસને બોલાડિંછ.”

“માહરી જહાલી, એ જુવાન છે; નાદાન છે. એને એકાએકી લાલચ થઈ આવી હશે, તું જાણેછ —”

“એકાએકી લાલચ, શ! આપણા ફેમીલી ઝવેસ્સે! ઉપર એમ હાથ મારવામાં આવે, ને તે કેસમાં એકાએકી લાલચના બાંધાંણા તમે લાવોછ; વોટ રૉટ! રૂક્સ. હું તમને કહુંછ સાફ કે આ બાબતની તો સખ્ત હાથે ખબર લેવાવીજ જોઈએ.”

“હા,” સર રૂક્સે કહ્યું, પણ તેવણ દીલથી તો તે જવાન અબળા માટે ખરે મને દીલગીર હતા. તેવણે મોનીકાને પોતાનો ગુનાહ કમુલ્લ કરવા સમજાવી, પણ તેમ કરવાની તે બાળાએ સાફ નાજ પાડી, એટલે અંતે ઘણાંજ દુઃખી જીગરે પોલીસને બોલાવવાની પોતાની હાથની ધરતીની માંગણીને તેવણ વશ થયા.

“આપણને દેખાડવું જોઈએ કે હમસમથી આપણને કોઈ લુટી શકશે નહી.” લેડી પેમરેટે મત આપ્યું.

પોલીસના નામથી મોનીકા પાછી જરા દગમગી. પણ ફક્ત એકજ મિનિટ. બીજીજ પળે પાછી તે દ્રઢ બની. જો કે ભિત્તરમાં તો જવાબા ઉછળતા હતા, છતાં બાહરથી શાંત દેખાવાનો જીવતોડ પ્રયત્ન કરવા લાગી.

તેણીના વિચારો તે વખતે બધા એનેટ ગીઅરસનમાંજ ભરી મુકેલા હતા. તે હવે બોલશેજ, કમુલ્લ કરવા બાહાર આવશેજ; તે તેણીને પોલીસમાં તો નહીંજ જવા દેશે. એવા તે સુંદરીના તે પળે ખ્યાલો હતા.

પોલીસ આવે તેટલો વખત તે લાયબ્રેરી વાળા રૂમમાં તેણીને બંધ કરવામાં આવી.

તે ટેમ્પલ નજદીક પોતાની આ કમનશીબ હાલતનો ખેદ કરતી બેઠી. ચોરી-ચોરી જેવા નિય અપરાધની તે જવાબદાર જગમાં મનાતી હતી એ નામોશી શું તેણીના સારાં નામ વાસ્તે કાંઈ થોડી હતી. અને તે બી વળી શાંતે સાફ? તેણી તો તમામ નિર્દોષ હતી; એક બલ્લતાજ ખતાવારની ખતા પોતાને શીર હોરતી હતી. એક જુદાજ ધણીના ગુનાહનો ટોપલો પોતાને મસ્તકે ઉઠાવતી હતી. તેણી તેમ કરવામાં શું વાજબી હતી? “એશક નહી!” તેણીએ પેહેલે ખ્યાલે વિચાર્યું, “પણ ત્યારે જો હું ખરું કહી દઉં,

તો એનેટ-માહરા જનનું શું થાય? તે બહાર જવાનને દુન્યામાં નામ કાઢવાની મોટી અભિલાષા હતી, તે તમામ બ્રહ્મ થઈ જાય તે વાજબી હતું?" તેણીના બિનતરમાં તે વિચારે ઉઠતા સુઘટી તુફાણ મચાવવા લાગો. પોતાની ઈજ્જતનો ખ્યાલ તેણીને ડરાવવા લાગે, જ્યારે તેમ વખતે એનેટ ગીઅરસન માટેના પ્રાદ પ્યાર તેણીને તેનો અપરાધ કમુલી દેવો નહીંજ એમ વિનવવા લાગે.

“તુંને અંધ કીધીજ કે!” તેણી પોતાના ખ્યાલોમાંથી કોઈનો અવાજ આવવાથી અચકી ઉઠી. એનેટ ગીઅરસન તે લાયબ્રેરીવાળા રમની બહાર બાગમાં ઉંઘડતી ચારી આગલથી તેને બોલાવતો હતો. તેણી ઉઠી તે ચારી નજદીક ગઈ.

“હા. રમનું ચારણું એ લોકે આહારથી અંધ કર્યુંજ ને પોલીસને બોલાવીજ,” મોનીકાએ જવાબમાં કહ્યું.

“તું આપ ચારી કુદાવી આવી શકશે, હું ધારુંજ,” એનેટે જરા શકમંદ પુછ્યું.

“હું બીહુંજ કે તેમ જનનું મુશકેલ છે; અને જો એક ચારગી હું આવી બી શકું તો તે મને ખપ શું લાગવાનું છે? હું ક્યાં જવશ ને શું કરશ? નહી, તેથી, હું અહીંજ થોભશ. શું તું એમ ધારેજ કે તેઓ મને અંદીખાનામાં મોકલશે, એનેટ?”

“કદાચ તેઓ તેમ કરાવે બી!” તે જવાંને ધીમેથી કહ્યું, “હું,” તેને નાશીપાશીથી ઉમેર્યું, “ત્યારે કમુલ કરે! અરે! હું કાંય ગધેડો અન્યો હોવશ!” તેણે એક સરદ હાથ ખેંચતાં પુરું કર્યું.

“તું તને પોતાને કપકો ના આપ,” તે ભત્રી બાળાએ ભલામથી કાઢાવાલા કર્યા, “તું જે ગમે તે તને ના બોલ. જે ખુરં જનવાનું હતું તે બની ચુકુંજ. એ લોકે મને ગુનેહગાર ગણી લીધીજ.”

“હા. તે લોકે તને ખતાવાર માની લીધીજ, ને એ ખુશી થવા જોગ છે,” તેણે આતુરતાથી વધાર્યું, “કે તાહરે માટે દુઃખી થવાવાનું કોઈજ નથી. માહરી તો માવિતર છે, જે માહરી નામોશી જે જાણે તો જરૂર ખિચારી આપધાન કરીને મરી જાય, અને, તેથી, જો મોનીકા તું ધારતી રાખેજ તેવું જે ખુરં જનવાજ પામે તો ધીરજ ધરજે, તું જેલમાંથી જેવી છુટી આવશે કે આપણે શેહાદીના ગાંડથી સદા સુધીને માટે એક થઇશું.

હું તાહરા બાહાર આવવાનીજ આતુરતાથી રાહ જોતો જોતને દરવાજો ઉભો રહેવશ, ને તું માહરી જનથી બી જીયાદ વડાલી સાથ ત્યાંથીજ બાહરો બાહર એક ટેક્ષીમાં કોઈ દેવલ તરફ હંકરાવી જઈ તું ને માહરી હકદાર પરણેતર કરશ. હું એ પ્રતિજ્ઞા લઈને કહું છું.

“હું આશા રાખું છું કે બવિશમાં તું માહરી તરફ ઘણો ભલો નિવડશે,” મોનીકાએ દિલથી જરા તે સંચારાના નાદર શબ્દોની ખુશહાલીમાં ધ્રુજતાં મીઠા નાદે કહ્યું. “એનેટ ડીયર, તાહરે ખાતર, તાહરી તરફની માહરી મોટી મોહોબતને ખાતર, તાહરી પ્રિય જીંદગીની માનીતી ઉમીદોના નાશ થતો અટકાવવાને ખાતર હું એ બધું ખમવા ખુશી છું. પણ-પણ, હું જોઈએ તે કરતાં વધુ ભોગ આપું છું, શું તું સમજી નથી શકતો કે એ માહરે માટે શું છે?”

“પુરે પુરું હું સમજું છું,” તેણે દીલગીરથી મનાવ્યું, “ને તેની રોગરોગ હું કદર કરું છું. શું તું એમ શંકા રાખેછ કે હું એ વિસરી જવશ. હું કસમ લઈ કહું છું કે હું તુંને સદા સાચોજ રહેવશ, મોનીકા.”

“હું આશા રાખું છું કે તું રહેશે!” તે દિલથી ધ્રુજતાં બોલી, “પણ કોઈના આવવાનો અવાજ આવેછ. તું અહીંથી ચાલી જ,” તે ઝડપમાં બોલી અને બારીનો કરટન નાંખી તે પાછી પોતાની અસલ જગ્યાએ દોડી જઈ એસી ગઈ, કે તેજ વખતે તે રમતું બારણું ખુલ્યું, અને સ્વેડી પોમરેટ એક પોલીસ ઓફીસર સાથ અંદર આવી.

પ્રકરણ ૭.

વખત જતાં કોઈ વાર લાગતો નથી. ઘડીઓ, પળો, કલાકો, દિવસો, અડવાડીઆંઓ, અને મહીનાઓ કરતાં કરતાં વર્ષો એક સરખાં વહી ગયાં છે, જાય છે, અને જશે. એક વહેતી નદી જેમ સડસડાત બેઅટકાવ વહીને દર્યાના બોહોળા પેટામાં અન્દીઠ થઈ જાય છે, તેમ વખત વિટયો જઈ ભુટકાળમા મળી જાય છે.

બાર માસ બોલ બોલતાંમાં નિકળી ગયા; અને ફરી એક વાર માતબર બેઝાંઓની લંડનની સીઝનની ધમાલ શરૂ થઈ.

પાર્ક લેનમાં આવેલા પોતાના બાદશાહી મકાનમાં લૉર્ડ લીન્ડે તરફથી એક રાતે એક પોલીટિકલ ડીનર કરવામાં આવ્યું હતું, કે જેમાં બાનુઓ હાજર, અલ્પજાતો તેથી, નહીં હતી. ઇંગ્લાંડના સુનંદ રાજદ્વારીઓનો હમ્દઆભર્યો મોટો જમોલો તે ઉમરાવના ઇજ્જતને માન આપી ત્યાં એકઠો થયો હતો, કે જે બધાઓ ત્યાં નાદર મિટાવને ઇન્સાફ આપી એકક પછી હાઉસ ઓફ કૉમન્સમાં હાજરી આપવા ત્યાંથી હંકારી ગયા હતા.

“તમારો સેક્રેટરી ઘણોજ કામેલ જવાંને દીસેછ, પ્રદેશ ખાતાના પ્રધાને લૉર્ડ લીન્ડેના મોટરમાં વૅસ્ટ મિનિસ્ટર તરફ હંકારાઈ જતાં કહ્યું.

“હા. એક ઝળકતી કારકીદી એને માટે ભવિષમાં સજીત છે.” લૉર્ડ લીન્ડેએ કહ્યું. “એ જરૂર આગળ જતાં નામ કાઢશે.”

“પોલીટીક્સમાં, હું ધારેછ,” બીજાએ પુછ્યું.

“હા. હું બી એમ ધારેછ. પણ તે અગાડિ એને ઍરીસ્ટર બનાવવોછ. મને એના ભલામાં ઘણો લાભ છે. એનો મરનાર બાપ અગાડિ માલરો ફાસ્ટ ફ્રેંચ થતો હતો, ને તેથી એ છોકરાના ભવીશ માટે હું ઘણી કાળજી ધરાવેછ. હું એને માલરો દીકરોજ સમજુંછ અને એને આગળ વધારવા હું માલરું બનવું ફરીશ.”

“એ તમારાં નામને જરૂર જેમ આપશે,” ફ્રાંસેન સેક્રેટરીએ જવાબ દીધો. આ વખતે કાર પાર્લામેન્ટના મકાન આગળ આવી થોભી, ને તે બે રાજદ્વારી ચોંધાઓ નિચે ઉતર્યા.

આ વખતે, લૉર્ડ લીન્ડેના પાર્ક લેનમાં આવેલાં મકાનના ટ્રાઇંગ રૂમમાં એક જુવાન અબળા કોઠને ત્યાંની ઇવિનીંગ પાર્ટીમાં જવા વાસ્તે બપોરમાં સજ થયલી દાખત્ર થઈ.

તે એક ઉંચી અને લગાર દેખાવણી છોકરી હતી. નેટા હારવે, તેણી, ખુબસુરતમાં તો ખપી શકેજ નહી, મગર બીજી બધી રીતે તે એક હુશયાર અને અંકોમખીશડ નારી હતી. તેણી લૉર્ડ લીન્ડેનું એક પુરું ફરજંદ હતી, એટલે ભવીશમાં તેની એકલી વારસ હતી.

તેણીની માતા તે ન્હાની હતી ત્યારનીજ કમનશીએ મરણ પામી હતી, અને, તેથી, તે તેના આપની એક દુરની કઝીન-લેડી અરાબેલા ગ્રેગરીની બાંહેધરી અને દેખરેખ હેઠલ ઉધરી હતી.

નેટા પોતાના હાથના ગરુવઝનો ઘટન પોતી દ્રોષંગ રૂમમાં લેડી અરાખેલાના આવવાની રાહ જોતી ખોટી થતી ઉભી હતી, તેટલાં તે રૂમનું આરણ્ય જે તેણીની પીડે આવેલું હતું તે ઉંઘડ્યું, અને તેણીએ તે આવનાર લેડી અરાખેલાજ હશે કરી ખુશ મિગ્નજે કહ્યું, “હું તૈયાર છું, કઝીન, તમે આજે કાંઈ જરૂરી તૈયાર થઈ આવ્યાં!”

“એ લેડી અરાખેલા નથી, હું છું,” એનેટ ગીઅરસને એમ કહી હસ્તાં હસ્તાં અંદરે આવતાં જવાખ કર્યો.

નેટાના ચેહરા ઉપર સુખી ફરી વતી.

“હું અજાબ થઈતીજ કે કઝીન અરાખેલા એટલાં જલદી તૈયારજ કેમ થઈ આવ્યાં હશે? કોઈ દહાડો એમ અન્યુજ નથી, તું જાણેછની?” નેટાએ કહ્યું.

“લાવ તાહરાં ગરુવઝના ઘટન મને પોવા દે,” એનેટે નજદીક આવી કહ્યું, અને તેણીના ભરેલા હાથ ઉપર ચઢાવેલા કીમ કલરના તે સુંદર ગરુવઝના ઘટના પોતાના હાથે પોરવવા લાગો.

“આજે તને અંહી આપણે ત્યાં આવ્યાને બરાબર એક વરસ થયું તુંને ધ્યાન છે કે?” નેટાએ પુછ્યું.

“શું હું તે કદી બી ભુલી જવશ?” તેણે જવાખ કર્યો, “મને અંહી જે માયાનુ આવકાર આપવામાં આવ્યોછ તેની યાદ શું માહરી છંદગી ભરમાં પણ કોઈ દિવસ વીચરાશે? મને તો એમજ લાગ્યું કે હું માહરેજ ઘર આવ્યોછ.”

“તને એમ લાગ્યું તે જાણી હું ખુશી છું,” નેટાએ મમતાથી કહ્યું “અત્રમત અમે તને એવાનો તરીકે તો ગણી કે માની શક્યાંજ નહી, જ્યારે અમે જાણ્યું કે તું માહરા પપા ડીયરના શ્રવેજનના ઇન્ટ મિત્રનો બેટો થતો હતો ત્યારે.”

“એમ કાંઈ બધાંઓજ પોતાના જુના મિત્રાના ફરજદને યાદ કરતાં નથી. અને મુખ્ય કરીને ત્યારે તો નહીંજ કે જ્યારે તે મિત્ર કૈલાસવાસનો રહેવાથી થઈ ચુકો હોય અને તે બી ગરીબીમાં સજડીને. લોડ:લીન્ડે જેવા એક મહા ભક્ષા માણુપનુંજ એક એ કામ છે કે જેવા ભક્ષાઓ આ એકદર દુન્યામાં બહુજ થોડા હોયછ.”

“પૈસાથી જાણે કાંઈ તફાવત થતો હોય એમ તું કાં ખોતેછ?” નેટાએ કહ્યું. તેણીના બોલવાની ધપ એવી હતી કે જાણે પૈસાની તાણ કે

મારામાર તેણીએ અનુભવીજ ન હોય. અંતે ખેશક તેમજ તેણીના બાબમાં તો હતું.

“ખેશક. પૈસો તદ્વાવત કરાવેછ,” એનેટે હસીને કહ્યું. “પૈસો માણ-સની મતી ફેરવાવેછ. ઉંચ અને નિચના ભેદનુ મુળ જો જોશે તો, નેટા, એ પૈસો છે. ખરેખર તો આ જગમાં પૈસો એક આશીશ કરતાં આપ સમ જીયાદ છે. પૈસા વાસ્તે કેવા કેવા યુરા અધર્મો થાયછ. નેકો યુરા અનેછ, યુરાઓ દોઝખી અનેછ, અને શું નથી અનતું તેજ કહેવાઈ શકાય એમ નથી,” એનેટે જરા ગદગદી ગયો. પૈસા ખાતર કેવો અજીમ અપરાધ તેણે એકવાર કર્યો હતો તેની તેને તે વખતે કામ થઈ આવી, અને તેનો સાદ ધુજતો અન્યો.

“શું છે એનેટે ? તાહરે દીઁઓ કેમ ભરાઈ આવ્યોછ ? નેટાએ પુછ્યું, “ઓ, માફ કરજો. મને એ કદગો પ્રશ્ન કરતી વેળા ધ્યાન ન રહ્યું કે તે એકવાર પૈસાની યુરી હાડમારીઓ હદ ઉપરાંતની સેહેવેલી છે.”

“તું ના ચિંતા તેની કાંઈ કર, ડીયર,” એનેટે હસીને કહ્યું, “તમારા લોકની મેહરબાંતીથી હવે અધું તે હું મુકી ને વિસરી છુટોછ. પૈસાની વિપત્તીઓ તો જેના પર પડેછ તેજ તે કેવી ને કેટલી કાટીસ છે તે અનુભવેછ.”

આ વખતે લેડી અરાખેસા થાણુંજ લેટ થઈ જવાની રીકરમાં ધરપચ કરતાં આવ્યાં, ને નેટાને કિતાવસ કરવાની તાકીદ આપી.

“હું ઈચ્છુંછ કે તું સાથે આવતો હતો,” નેટાએ જતાં જતાં કહ્યું, “તને અહીં ઘડીઘડી એકસો રાખી જતાં મને નથી ગમતું.”

એનેટે હસ્યો.

“માહરે અહીં એખસો રહી વાંચવુંજ જનમએ,” તેને સમજાવ્યું. “હાલમાં મોજ શોખ માહરે બહારી કરવી નથી.”

નેટા જવાબમાં એક મીડું હસવું હસી. અને લેડી અરાખેસા સાથે તે રૂમ છોડી ગઈ.

તેઓના વિદાય થયા બાદ, એનેટે પોતાના સ્ટડી રૂમમાં જઈ વાંચવા બેઠો. છેક મધરાત વેર તેણે એક ચિતે વાંચ્યું, અને લૉર્ડ લીન્ડે હાકિસ ઓફ લૉર્ડસમાંથી જ્યારે પાછો આવ્યો ત્યારે બી તે વાંચતોજ બેઠો હતો.

એનેટ તે ઉમરાવને આવતાં જોઈ પોતાની જગોએથી ઉઠી ઉભો થયો, અને એક ખુરશી તેને એસવા માટે માનથી આગળ ખેંચી. લૉર્ડ લીન્ડેએ એસવા અગાઉ તે જવાનના ખભાં ઉપર તેની તે મેહુરયાંની માટે તે આભારી થયો હોય એવું જતાવવા પોતાનો હાથ માયાથી મુક્યો. તેઓ વચ્ચે નજરની જે આપણે થઈ તે કોઈ પરાયા કરતાં એક આપ બેટાને પેશ થતી જણતી હતી.

“તું-ધણી ઝહેમંત ખેંચેછ; પોર્યા,” ટેબલ ઉપર ધગસો થઈ પડેલી ચોપડીઓ ઉપર નજર કરી તે ઉમરાવ બોલ્યો.

“જી હા. તમારી મેહુરયાંનીથી આજે આખી રાત થયાં હું વાંચુંછ, સાહેબ.”

“જરા ખી નહી,” લૉર્ડ લીન્ડેએ ઝડપમાં કહ્યું. “હું તને એક માહરા પોતીકા દીકરા તરીકેજ ગણુંછ. એનેટ, તું જાણેછ કે તાહરા બલ્લામાં હું ઘણો ઈન્ટરેસ્ટ લઉંછ.”

એનેટ ઉપકારના થોડાક ઘટીટ શબ્દો જાણ્યો. જરા વાર ચુપ બેસી રહી લૉર્ડ લીન્ડેએ તે પછી એકાએક સવાલ કર્યો, “તું ગોથવાવાનો વિચાર રાખેછ કે, એનેટ?”

એનેટ ચોંકીને તે ઉમરાવના મોંઢા ગમી જોયું. “પરણવાને વાસ્તે તમે પુછોછ, સાહેબ?”

“હા. તેં કાંઈ એ વિશે વિચાર કર્યોછ કે?”

એનેટ મારી કુટીને જરીક હસ્યો.

“હું કરીજ કેમ શકું, માહરા મેહુરયાંન?” તેણે કહ્યું, “હું પોતેજ ક્યાં હજી ફરીકામ થયોછ. હું પરણવાનો ખ્યાલ મનમાં કરું તે અગાઉ માહરે ખીન્નું ઘણું જોવાનું ને સંભાલવાનું છે.”

“તે તું કોણ સાથે ને ક્યાં ખાનદાનમાં પરણેછ તે પર મોટો આધાર રાખેછ,” લૉર્ડ લીન્ડેએ ધીમેથી કહ્યું, “જે તાહરી ધણી-આણી તવંગર—”

એનેટ લાલચોળ થયો. તે ઇશારો વગર શકે અર્થસુચક હતો.

“શું તમે એમ નથી ધારતા, સાહેબ,” તેને ધીરા અવાજે પુછ્યું, “કે એક ધણીઆણી ઉપર દરેક ચીજનો આધાર રાખના થવું એ નખોળું નથી.”

“જે તું બીજું કંઈ આપી શકવા સમર્થ હોય તો જરા બી નહીં. બેનેટ, તું આગળ જતાં નામ તો જરૂર કાઢશે એવી આશા રાખેછ. એક દિવસ તાહરી બેરી તાહરે માટે ઘણી મગરૂર બનશેજ. વળી હું તને માહરા દીકરા તરીકેજ ગણું છું તો કહે કે તાહરી નજરમાં કે ધ્યાનમાં કોઈ જુવાન છોકરી છે કે? જે સ્પષ્ટ બાપમાં પુછું તો—કોઈને તું વચન આપી ચુકો છ કે?”

બેનેટ એક ક્ષણ ડગમગ્યો, તે સારી રવેશે જાણતો હતો કે તે ખુદો ઉમરાવ શા સમય સર તે પ્રશ્ન તેને બાર નાંખીને પુછતો હતો; અને એ બી અચ્છી રવેસે કહ્યો શકતો હતો કે નેટા સાથ શેહાદીના ગાંઠડી જોડાવાથી તેને કેવા મોટા લાભો થવાના હતા. પણ તે મોનીકાને સેહજમાં ભુલી જઈ શક્યો નહી, અને તો બી—જે તે ફક્ત તેમ કરવા હામ બીડે તો!

“સેહજ સાહજ એવી મતલબનું મોનીકા સ્ટીન આગળ હું બોલી ચુકેલો છું, સાહેબ. તમે ખ્યાલ તો કરી શકશો કે એ મોનીકા સ્ટીન સર રૂક્સ પોમરેટને ત્યાં એક ગવરનેસ હતી.”

તે સમજી ક્રાઉ લીન્કેનો ચેહેરો જરા ડાર્ક થયો.

“પેટી દુકતી! માહરા દીકરા એ કદી નહીં બને—કદી નહીં!” તેને દરાવથી કહ્યું, “તે તો ચોર ઠરેલી છે, નહીં વાર? લેડી પોમરેટની બ્રેસ્ટેટ તફાવેલી, ને તે માટે તેને શું સજા થયલી?”

“એ વર્ષ,” બેનેટ દમ મારીને કહ્યું.

‘ગરીબ બાપડી! એકાએકી લાલચ થઈ આવેલી સર રૂક્સ કહે તેમ. કદાચ હોય બી. પણ તો બી તે ઘણી બદ્દમ હતી. છેલ્લે વેર તેને પોતાને ‘નોટ ગીલ્ડી’ જાહેર કીધી, અને કાંઈ ખુલાશો આપવા બી ના પાડ્યો. માહરા દીકરા,” તે ઉમરાવે સમજાવતની ધપે વધાર્યું, “શું એવી એક કત્તક લાગી ચુકેલી અચ્છા સાથ તું જીંદગીની પાલ બાંધવા માંગેછ? શું તે તાહરી કારકીર્દીની બરબાદી નહીં કરશે?”

“તમે એમ ધારો છ?” બેનેટ બચડ્યો.

“હાસનો,” તે ઉમરાવે બાર નાંખીને કહ્યું, “એ એક વગર શકતી વાત છે. તું જે તેણી સાથ હવે વરવા ધરેછે તો બેશક દીવાનોજ હોવો જોઈએ. તે દુકતી પોતે પણ એમ ધારતી હશે. તે પોતેજ એમ આશા રાખતી હશે કે તું તેણી સાથ હવે પરણી શકશેજ નહીં.”

“ પણ મેં વચન આપ્યુંછ,” એનેટે ધીમેથી કહ્યું.

“ પણ આવો એક બનાવ વચન તોડવાને માટે પુરતો સમય છે. તું તેને ચાહેછ કે?”

એનેટ ધચુપચુ થયો.

તે પોતાના જીગરના ઉંડાણથી જાણતો હતો કે તે મોનીકા સ્ટીનને ખરેખર ચાહતો હતો. એવા તો પ્રાંત પ્યારથી કે જીવી રીતે તે બીજ કોઇને ચાહી શકનારજ ન હતો; મગર તે એમ બી તે પજે જાણતો હતો કે તે તેણીને વરવા તૈયાર નહી હતો. પોતાના સ્વાર્થ અને લોભને ખાતર નેટાને પરણવા આર્જુ મંદ હતો.

બેરીસ્ટરની પરીક્ષા ફતેહમંદીથી પસાર કર્યા પછી નેટા સાથ પરણી તેણીના આપની લાગવગના જોરે તે પાર્લામેન્ટમાં એક બેઠક મેળવવાનો લોભ રાખી, રાજદવારી દુન્યામાં નામના મેળવવા માંગતો હતો.

જ્યારે એક પૈની વગરની, અને કાળા કલ્ક સાથની મોનીકા સ્ટીન જોડે લગ્ન ગાંઠથી જોડાવામાં તેનું બચીશ ભાંગી જતું હતું. તેમ થવે સઘળું સીધાજ નજરે પડતું હતું. અને તો બી તે શું મોનીકાને તણ દે—તેણીએ જે જખરદસ્ત ભોગ આપ્યો હતો તે પછી તેને છોડી દેવી? શું તે એટલો બધો એમુરજ્વલ અને ચશમચોર થાય?

“ તું એ પર ગંભીરાઈથી વિચાર કરજે,” લોર્ડ લીન્સેએ કહ્યું, “ એ છોકરીને ખાતર તાહરી જીંદગીનો નાશ ના કરતો. તેણીના નામને જે સખ્ત કલ્ક લાગ્યોછ તે તને બી ખરાબીની ખાહીમાં જે તું તેની સાથ જોડાશે તો ગમડાવી જશે. ને તું,” લોર્ડ લીન્સે પોતાની ખુરશી ઉપરથી ઉઠી ઉભો થઈ, અને એનેટના ખમાં ઉપર હાથ મેલી વધારે અસર કરતી કીસમે બોલ્યો, “ એનેટ, તું દુન્યામાં વધારે સારાં માટે સરખાયો છે. માહસ એટા, તું એ પર વિચાર કરજે !”

“ સાર સાહેબ, હું કરીશ.” તે જવાંને જરાવારે ગંભીરાઈથી જવાબ આપ્યો.

પ્રકરણ ૮.

લોભ ! આ બે અક્ષરી શબ્દ કેવો જાણેમ જીવનભગાર છે ? લાલચ કેવી ડરામણી દબંટ છે ? નેકેને બદ બનાવનાર, સત્યવાદીઓને નર્ક કુંદમાં લઈ જઈ નાંખનાર, પરેહજગારને પાપી કરનાર, ઇશ્વરના ભક્તને શય-તાનનો શાગેઈ કરનાર; ઈમાન, સ્વમાન આદી ફરેરતાઈ ગુણોને કોડીને મુળના અંકાવનાર કાંક્ષા કેવી-અરે કેટલી ખાનાખરાબીઓ આ ક્ષણભંગુર અવણીની અંદર વ્યપાવે છે ? તેનું બદગદ ચક્ષુ કેવું અચક્ષુ ને અચુક છે ? ભક્ષા ભક્ષાઓ તેના વગને શરણે ગયા છે. સાધારણ ઈસમથી મહાન પુરુષો અને રૂપીઓ, કોડીને મુળનાઓથી કરોડોની દોલન ધરાવનારા રાજા મહારાજાઓ વટીક તેના ચરણની ખાક ચુમતા તેના ગુલામ બન્યા છે તો, અચ અઝીઝ આપણો બેનેટ ગીઅરસન બાપડો શું હિસાબમાં ?

લૉર્ડ લીન્કેએ તેને સમજાવ્યો, તેના અંતકરણે કે જે હમેશાં પ્રથમમાં તો એક ઈનસાંનને સારેજ રસ્તે પડવા ચેતવણી આપે છે તેને તેને વાલ્યો, મગર લાલચનો કમળખત દેવ તેની પુકે પડ્યો; અને અંતે અફસોસ કે તે પીગલ્યો.

લાંડનની સીઝન પુરી થઈ જવા પછી લૉર્ડ લીન્કે સાથે તેને સ્કોટ-લાંડમાં જવું પડ્યું કે જ્યાં તે માથેતુજાર ઉમરાવની મોટી બાપીકી જગીર હતી. હયાં તે લેડી નેટાના વધતા સમાગમમાં ખુદરની આવ્યો, એટલે તેને તે સંબંધી વિચારો પણ સામું જીવાદા આવવા લાગ્યા. લૉર્ડ લીન્કેની ઇચ્છાને માન આપી નેટા સાથે ગોથવાવાથી તેને કેવા મોટા લાભો થનાર હતા તેનો તે અવારનવાર ખ્યાલ કરવા લાગ્યો.

અરે ! જે ફક્ત મોનીકા વચમાં ન હતે ?

માત્ર તેણીનોજ વિચાર તેને દિવસો પછી દિવસો સુધી ચુપ રાખતો હતો. લેડી નેટા સાથે ખ્યાર કરવાની અને તેણીની મંજુરીયાત મેળવવાની તેને ઘણી ટકા એ વિચારે જતી મેલી હતી.

તે તેણીને ચાહાતો તો નહીંજ હતો-એક ક્લેશ માત્ર પણ નહીં ! તેણી મોનીકા જેટલી ખુશસુરત તો નજ હતી, મગર કાંઈ પણ સરાહગાત વગર તે દેખાવણી, મજાહના સ્વભાવની એક છોકરી હતી. વળી તેણીને

તે ગમતો હતો એ તો ખુશ્ખુ તેણીના આવભાવ ને બોલવા ચાલવાની ધપછપ ઉપરથી જોઈ ને જાણી લઈ શકાતું હતું. મગર તે સર્વ છતાં મોનીકાની મનમોહન મુરત જે તેની મનની આંખ આગળ આવી અવાર-નવાર ખડી રહેતી હતી તેની આગળ તે કુચ્છ ખીસાદમાં તેના ધ્યાનથી ન હતું.

તે ડાર્ક બુઝુ આંખવાળી અને રાતા સોનેરી બાલોવાળી મનમોહક મધુરી મોનીકાને તે કેમ જતી મુકે?

અને તો ખી નેટા પોતાના ભરથારને ખીજી રીતે નેહાવ કરી નાંખનાર હતી. તેણી સાથ વરવું એ ભારી લાગવગ, અખુટ દોલત અને પોતાના દિલના દરેક લોભને તૃપ્ત કરવા બરાબર હતું. તે મોનીકાને સાચો રહેવા ચાહતો હતો. તેમ તેને રહેવુંજ જોઈએ એમ તે અત્તમતાં ખરાં દિલથી માનતો હતો. પણ તેણી સાથ જોડાતાં પોતાના લોભોને તો અલ્પતાં તેને છેલ્લી સલામ કરી દેવાની હતી. પોતાની રાજદવારી કારકીર્દીની ઝળકતી આશાએને છેવટની સલામ ભરી તેણી સાથ કેડે દુર દરાઝ જઈ રહી ઘણુંજ થાય તો વચલે વાંધેની સોસાયટીમાં અવત્યાં મારવામાંજ પોતાનો જન્મારો પુરો કરવાનું હતું.

તે પોતાના મનને મનાવતો હતો કે તે મોનીકાને એવકા નિવડવા ચાહતો નહી હતો, પણ તેજ વેળાએ ખીજા હાથ ઉપર તે નેટા અને તેની સાથ આવનારા જબરદસ્ત લોભોને તે જતા કરવા નહી માંગતો હતો.

જો તે લૉર્ડ લીન્ડેની સારી શીખ માની નેટાના હાથની માંગણી કરી તે પોતાનું ભવીષ્ય સંભાળે, તો પછી પેલા પોતે કરેલા ગુન્હાનો તેને સાફ ઈન્કાર જો મોનીકા સાંભી થાય તો કરવો જોઈએ. તેણી તમામ જુદીજ છે એમજ જાહેર થવા દેવું જોઈએ. તેણી એક જુદીજ નહી પણ સાથ સાથ એક ચોર ખી છે એમ મનાવાજ દેવું જોઈએ. જ્યારે તેણે એકલાએજ એ માત્ર તો જાણવા ને તે માટે જલવાનું હતું કે તેણે તેનામાં વિશવાસ મુકતી અને તેની ઉપરથી મરી શીટ્ટી એક ખરી વફાદાર ને પાકગ્ગઃ અખજાની જીંદગીનો નાશ કરી નાખ્યો હતો.

તેથી, તે જો કે નેટા સાથ ચાલુ સમાગમમાં હતો છતાં તેના હાથની માંગણી કરતાં ખાંચી ખાઈ જતો હતો. તે થોડાક બોલો બોલી દઈ પોતાને, તે મનશે ધારતો હતો તેમ, એક ખુજદીલ હિયકારો કહેવાડતાં અચકતો હતો.

તેઓ ક્રીસમસ ગુજરવા લીન ગયાં, કે જ્યાં પણ હીઝ લોડશીપની મોટી મીલકત હતી. અહીં મોટી મોટી પાર્ટીઓ અને બાલોના મેલાવડાથી લોડ લીન્સેએ તે તેહેવારના દિવસો બધા ગજવી મેલ્યા, અને ત્યાંજ એનેટ ગીઅરસનને જીવ ઉપર જોરાવરી કરી, મોનીકાનો વિચાર અંતે પડતોજ મેલી, નેટાના હાથની માંગણી ઉતાવળે કરીજ લેવાની ગોયા સીતમભરી ફરજજ થઇ પડી.

ડાન્સના એક મેલાવડામાં એ બધું થયું. એ બાલની અંદર લોડ લીન્સેનો એક ચોક્કસ પહોરો સર હેરી નોથેઆક નેટા ઉપર ખુબ ધરાં-પરાં કરવા લાગો. અને એનેટ ઇર્ષાથી ક્રોધલો થઇ જતાં જીગરે જોયું કે નેટા પણ તેની સાથે હલી જઇ છુટથી ફક્કટ કરવા લાગી. તે જરા એવા મુડમાંજ એ દિને હતી, અને એક ખુનામાં ઉભો રહી એકાગ્રહ ચિન્તે જ્યારે એનેટ ગીઅરસનને પોતા તરફ જોતાં તે અખળાએ પોતાની ચગોર ચશમે જોયો ત્યારે તેણીએ પોતાને હાથ આ એક એનેટને સીસામાં ઉતારવાની ઠીક ટક હાથ આવેલી ધારી જરા જસ્તીજ છુટથી તે સર હેરી નોથેઆક સાથે ધરાંપરાં કર્યાં. અને તે મધુરીની તે ન્હાનકડી લુચ્છાઇએ તેણીની વકકડી મુજબનીજ અસર એનેટ ઉપર નિપજાવી. તેણે કાંઈક ગભરાટ વચ્ચેજ જોયું કે આય કોઈ ચંદનચાઈ તેના હાથમાંથી શીકાર છટકાવી જતો હતો. તે દિલથી સજ્જડ બીહીધો, અને તેને ખ્યાલ થઇ આવ્યો કે નેટાને ખોહવામાં બીજું શું શું તે ગુમાવી દેતો હતો. બધુંજ તે ખોહી એસનાર હતો. દુન્યાજ ગોયા રદ માની લેનાર હતો. તેને હવે એકાએક મજામુત વિચાર આવ્યો કે નેટાને પરણવાનો તો તેને મનશે કસદજ કર્યો હતો; કેમકે તેણી જે જંગી લાભો તેને માટે લાવનાર હતી તે કેમે કરી તે જતાં કરી શકે એમ તો નજ હતું.

તે, તે વિચારથી, ચમકી સાવધ થયો, અને તુરત નેટા આગળ ગયો.

“બીજા ડાન્સ માટે તમે મને પ્રોમીસ થયાંછ, લેડી નેટા. નહીં વારે!” તેણે તેણી ઉપર અત્યારથીજ પોતાનો કાંઈ અખત્યાર હોય એવા બદલાયલા અવાજે પુછ્યું.

નેટાએ તેની તરફ મીઠાસથી હસીને જોયું, અને જવાબમાં પોતાનો હાથ તેના હાથમાં ભેરવ્યો; મગર તેની આંખ સાથે તેણીની ચશમો મક્કતાં કાંઈ એવી તો અજબ અસર તેણી ઉપર થવા લાગી કે તેણીએ દિલથી જરા ધ્રુવ પોતાની નજર નિચી નમાવી દીધી.

તેઓ એકાદ એ ટર્ન તે ડાન્સની ફર્યા, પછી એનેટ તેણીને બાળુમાં ખેંચી ગયો.

“હું તને કંઈ અગત્યનું કહેવા માંગુ છું,” તેને ધીમાં અવાજે કહ્યું.

“અગત્યનું—ઘણું જ અગત્યનું?” તેણીએ હસીને પ્રશ્ન કર્યો:

“હા.”

“ડાન્સ પુરો થયા પછી કહે તો બી ન ચાલે તેવું?” તેણીએ રમુજથી પાછું પુછ્યું.

“હા, નેટા, તેવું જ,” એનેટે ભાર નાંખીને કહ્યું, “આપણે ક્યાં જઈએ. અંદી તો ગડબડ પુપકળ છે ને કોઈ સાંભળશે બી.”

“આય આગલા હોલમાં એક ઘણી જ મગ્નહની એકાંત જગા એક ખુણામાં છે ત્યાં આપણે જઈએ, પણ જો ત્યાં કોઈ ગોઠવાઈ ચુકેલું હશે તો પછી આપણે બાગમાં ઉતરીશું.”

પણ તેઓ નશીબદાર હતાં. હોલમાંનું તે એકાંત ખુણું ખાલી જ હતું.

“ચાલ કહે હવે તાહરે શું કહેવું છું?” ત્યાં મુકેલા એક ન્હાના સુંદર સોફા ઉપર ગોથવાઈ નેટાએ કહ્યું, “એ તું એટલો બધો સીરીઆઉસ કેમ બની રહ્યો છું?”

“નેટા, નહીં એમ પુછ કે હું એટલો બધો ગંભીર નહીં કાંય બનું?” એનેટે કહ્યું.

“એટલે? હું નહીં સમજી કે તું કહેવા શું માંગે છે?”

“હા તુ ક્યાંથી સમજે. માહરા જેવા એકની મુજવણ સમજવા નેટલી દરકાર તાહરે કરવી જ શું કાંમ જોઈએ?”

“એનેટ. તું આય મને ઈન્સાઈટ જેવું કરે છે. શું તું એમ કહેવા માંગે છે તાહરી તરફ—”

“નહી, નહી નેટા એવું કાંઈ જ નહીં. બધો વાંક માહરાં અભાગ્યાં કીસમતનો છે. હું જે છેક તે નહીં હતો તો આજે મને આટલી રીકર ન હતો?”

“પણ હું તને એમ પુછું કે તાહરે રીકર શાંતી કરવી જોઈએ? તુને દુઃખ જ શું છે?”

“ ઘણું છે ?” એનેટે જવાબ કર્યો.

“ શાંતું ?”

“ મોહોત્તનું ?”

નેટા તે સમજી હતી.

“ તું હસેછ. મગર માહરી દિલમાં તો ઉલ્લપાહલ થાયછ !” એનેટે રસભાગી કહયું.

“ કારણ ?” નેટાએ ગંભીર બની સવાલ કર્યો

“ કારણ એજ કે માહરી મોહોત્તન ફતેહમંદ નિવડે એમ દીસતું નથી. શું માહરે માટે એ ઓછું સંતાપજનક છે ?”

“ પણ તાહરી મોહોત્તન નિશકૂળ જવાનો સમય ?” નેટાએ કાલજથી પુછયું.

“ સમય તો એજ કે તે આજા દરજ્જાની છે. હું એક અદના છું, સુફલીસ છું, બીજાની મેહરબાનીથી ઉધરતો છું, ને તું-નેટા-તું એક ધનાઢ્ય અમીરની બેઠી છે, એટલે તાહરી મુકાબલે હું ટકી શકું એમ નથી. સર હેરી નોર્થબ્રોક—”

પણ નેટાએ તેને જાસ્તી બોલવા દીધો નહી. એક ધીમી ચીસ સાથે તેણી તેને વચ્છી પડી.

“ ઓ ! એમ ના બોલો, એનેટે ડીયર, હું તનેજ ચાહુંછ. ઘણાંજ બહાલથી ચાહુંછ; અરે હુંજ આજ સુધી મનથી સખ્ત મુગ્ધિંછ કે તું બોલતો કાંય નહીં હશે ?”

શું જવાબ કરવો તે એનેટેને સુઝયું નહી. તેણે, તેથી, તેણીને ચુપી લઈ વાત કાઢી. મગર મોનીકાને ખરાં દિલના જે જ્ઞેશથી તેને કીસી કરી હતી તેથી અર્ધું પણ જ્ઞેશ તેમાં સમાયતું નહી હતું; પણ તેને હંથે એટલી તો નેહ બેશક હતી કે તે હંથે તેની હતી. તે માલદાર વારસ તેને માટે નક્કી હતી; તેનું ભવિષ્ય સચવાયું હતું.

“ આપણે જાહેર કરીએ કે હાલમાં તો એ ખુશ બનાવની ઝોજ આપણે એખજાંજ આપ્યે ?” એનેટે નેટાએ તેનો હાથ કમ્યુલ કરવાથી તે શું એક ખુશી થઈ ગયો હોય એવું મનાવવા ખુશહાલીના થોડાક શબ્દો બગડી, તેણીને ફરી એક વાર કીસી લઈ કહયું.

“આપણે બધાંને કહીશુંજ.” નેટાએ ખુશહાલીથી પ્રકુદ્ધીત જીગરે જણાવ્યું, “મને તે ઘણું ગમશે.”

અને તે પ્રમાણે તેઓના અદરાવાની ખખર જાહેર થઈ; ને એનેટ ગીઅરસનનો સોસાયટીમાંનો દરજ્જો એશક તેથી ઘણો જીયાદા તુરતા-તુરતજ વધી ગયો.

પ્રકરણ ૯.

અને મોનીકા?

ગરીબ બાપડી તે બાળા તે બધો વખત બંદીખાનામાં સજડતી હતી. બીજાના ગુનાહની તોજ્જેશ ગોયા તે ભરતી હતી. એ વરસની જોલની હીણી શીક્ષાના પુરા થવાના દિવસની રાહ તે સીકે ઓળવાયલા જીવે જોતી હતી. તે વફાદાર, અને એનેટ ઉપર આંધલા પ્યારથી કુરખાંન થતી તે રૂપસુંદરી જોલના તે મોટા સીતમ વચ્ચે એટલો સંધ્યારો મનશે લઈ ખુશી થતી હતી કે ભવીશમાં પોતાના પ્રાણુપ્રિય એનેટ સાથ તે ઘણાં સુખી દિવસો ગુજારનાર હતી! તેણી હાલમાં જે દુઃખ ખમતી હતી તેના યોગ્ય બદલો તેણીને મળનાર હતો.

જોલના સતાવાલાઓ તરફથી કાંઈ તેણી સાથ ધાતકી રીતે વર્તવામાં આવતું ન હતું; મગર તે ત્યાં હતી એ ખુરી નામોશી તે રાંક, ગર્વી, ને હાંચી મનોવૃત્તીની છોકરી માટે ઘણી મોટી હતી. જે તેણીને મનશે એટલી નેહ ન હતે કે તેણી નીરદોષ હતી, અને તે બધું એનેટને ધાંકવાના એકલા નેક ઈરાદા ખાતર ખમતી હતી તો જરૂર તે અભાગણી તે જોલમાંજ હસ્તીમાંથી નીસ્તીમાં મળી જતે.

તેણીની તખ્તેત બગડી હતી; અને છુટા થવાના દિવસની ટગરે તે અર્ધધેલી જેવી બની રહી હતી.

એનેટ તરફથી શરૂઆતમાં એક પત્ર તેણીને મળ્યું હતું જેમાં તેણે લખ્યું હતું કે તેણીના છુટકારાના દિવસની તે આતુરતાથી રાહ જોય છે. અને તે જરૂર તે વખતે હેતથી તેણીને આત્મીંગન કરવા ત્યાં હાજર રહેશે,

“હું બહાર ખોટી થતો ઉભોજ હોવશ,” તેણે લખ્યું હતું, “તું ક્યે ટાઈમિ છુટશે તેની ખબર અગાઉથી કાઢી રાખી હું ત્યાં હાજર રહેવશ.”

તે પત્રમાં અક્ષરમાં તેઓ વચ્ચેના ભેદને લગતું જરા બી લખાયતું ન હતું, અને અક્ષરમાં તેવાં કાંઈની આશા મોનીકા રાખતી બી ન હતી. તેણી જાણતી હતી કે જેલના સત્તાવાલાઓ દરેક કાગળો વાંચ્યા પછીજ કેદીઓને પુગાડવાની સંભાળ લે છે, એટલે તેવું કાંઈ લખવામાં બેનેટ માટે જોખમ ભરેલું હતું. એટલુંજ બસ મોનીકા માટે સધ્યારા વાસ્તે પુરતું હતું કે બેનેટ તેણીના છુટકારાની આતુરતાથી રાહ જોતો હતો, અને તેણીને લેવા જેલના દરવાજા વેર આવનાર હતો.

તે તેણીને વફાદાર રહેશેજ એમ વગર શકે તેણી ધારતી હતી. પોતે જે પ્રાદ પ્યારથી તેને ચાહતી હતી, પોતાને તેને વાસ્તે જેવી જોશવર લાગણીઓ હતી તેવોજ પ્યાર અને લાગણી તે તેણી માટે રાખતો હતો એવીજ જ્ઞાતિમાં તે બાપડી હતી. બેશક, તે એમ વમાસ્તી હતી, અને તેમ કરવામાં તેણી તમામ વાજબીજ હતી કેમ જે, જે મોટો ભોગ તેણીએ તે જવાંન માટે આપ્યો હતો તેના બદલામાં જીંદગી સુધી જે તે તેને બહાલથી વળગી રહી તેણીના ગુલામ જેવો પણ થઈ રહે તો તેમાં કંઈ ઘણું નહીં હતું.

તે બાપડી પોતાના જેલના એકાંત વસવાતમાં કલાકો વેર તેનાજ ખ્યાલમાં મહાલતી બેસતી હતી. તે કાવતો હશે—દુન્યામાં નામના ધીમે ધીમે કરતો હશે, કેમકે તે વધશેજ એવી તો તેણીની મક્કમ ખાત્રી હતી. કદાચ તેણીના છુટવાનો ટાઈમ થશે તે વખતે તો તે ઘણો આગલ વધેલો હશે, ઈત્યાદી ખુશખ્યાલોમાં તે પોતાનું ઝુરપંજર દિલ બેહેલાવતી હતી. તેઓ કેવાં સુખી થશે? બેનેટ તેણી ઉપર તેણીએ જે તેને માટે કયું હતું તેના અવેજમાં બહાલથી મરી શીટશે, અને તેને દુન્યામાં ફતેહ મેળવતાં જોઈ તેણીના હૈયાં કેવાં હરખાઈ જશે? કોઈ કદાચ તેણીને એમ પણ ખ્યાલ આવી જતો કે તે જેલમાં જઈ આવી હોવાથી બેનેટ તેણીને પોતાની મોહોરદાર કરતાં શરમાશે, મગર તે દારૂન વિચાર તે તુરતા તુરત હસીજ કાઢતી. બેનેટ એમ કરીજ કેમ શકે? શું તે પોતેજ તે ગુનાહનો ખરો જવાબદાર નહીં હતો?

એવી રીતે મોનીકા ભવીશના સુખની આશામાં ને સ્વપનામાં બંદી-ખાંનામાં જીવતી હતી. છુટકારાની ઘડીની તે ભારે જીજ્ઞાસાથી રાહ જોઈ

રહી હતી કે જે ઘડી તેણીના પવિત્ર પ્યારને પ્રબળ કરી તેણીના દુઃખનો બદલો વાળી આપનાર હતી. અફસોસ! તે બિચારી બોલીને કાંઠાં ખ્યાલ હતો કે લેડી પોમરેટની બ્રેસ્ટેટ ચોરતી વખતે જે મોટી લાલચે બેનેટને ઘેર્યો હતો તેથી ઘણી જાગરૂત મોટી લાલચના દ્રષ્ટિને વશ તે હાલ પડેલો હતો. અરે! તેણીને ક્યાં ખ્યાલ હતો કે પૈસા ને નામનાની શયતાન્યત લાલચ હાલ તેના (બેનેટ) ઉપર ગોયા જફાજ વરસાવી તેણી તરફના પાક પ્યારને પણ ડામાડોલ બનાવી રહી હતી; અને જેને તે પવિત્ર પ્યારના ખરા અને મોટા જોશથી ચાહતો હતો તેને તરછોડી દેવાનો વિચાર પણ તેણે કરવા માંડ્યો હતો. તેણીને ક્યાં એમ વમાસણ જતું હતું કે લૉડ લાન્ડે ખરી વાતથી તમામ એખબર તેના બેનેટને તેણીની વિશ્વ જવા મજમુતાઈથી સમજાવી રહ્યો હતો; અને નેટાનો દેખાવલો મુખડો, અને તેના થાંને વધારે આક્રશણ ધરાવનારી તેણી સાથે આવનારી મોટી રીત બેનેટના મગજ ઉપર તેણીના પાક પ્યારના કરતાં પણ વિશેષ મજમુત છાપ મારી ચુકી હતી.

તેથી, પ્યારથી પ્રદુલ્લીત થતા હૃદયે અને ભવિષના સુખની આશાથી છલકાઈ જતાં જીગરે મોનીકા સ્ટ્રીન એક સહવારે પોતાની બે વરસની ટેપ પુરી કરી છુટી.

બહારની ચોખી હવાનો પેહેલો દમ ભરતાં તેણીનું જીવાંન જીગર ખુશહાલીથી ગોયા તેણીના ગલાંમાંજ આવી ખુદું.

તેણીએ વકકી રાખી હતી કે બારણાની અડોઅડજ બેનેટ તેણીના નિકળવાનીજ ટગર કરતો ખુશહાલ ચેહેર ખોટી થતો હશે. મગર એ નાશીપાશી, તેવું કાંઈજ ન હતું! તે જોલનો મોટો દરવાજો તેણી ઉપર પાછો બધ થઈ જવા પછી તેણીએ આજીઆજી નજર કરી. કદાચ બેનેટ થોડે દુરથી ખોટી થતો ઉભો હશે? તે જરા એવા વિચારથી આગલ ચાલી મગર ત્યાં એક ખુધ્ધી આઈ સિવાય કાંઈ ન હતું.

તે બાઈ તેણી જેવી બાપડો કમબખ્ત જેઓ જોલમાંથી છુટતી હતી તેઓને રાહત દેવાનાં પરગજી કામ માટે તે તરફ ભમતી હતી. જોલમાંથી છુટતા કેદીઓને તે પોતાને ત્યાં લઈ જતી હતી; માયાથી તેઓની યરદાસ્ત કરતી હતી અને તેઓને સારે રસ્તે મેલવા માટે બની શકતો દરેક યત્ન કરતી. તે એક ખરેખરી દયાની બેહેન હતી.

કેએકખાનામાંથી છુટતા કેદીઓની હાલત કેવી કંગાલ હોય છે તે

સર્વ કોઈને રોશન છે. અને તે હિણી નામોશી પછી નોકરી ચાકરી કરી કાંઈ પેટપુરતું રહી ખાવાના દરેક પ્રમાણીક સાંધણો તેઓ માટે ખોદવાં ન હોવાથી તેઓ કેવાં કુકર્મો ને જાત્રેમ અપરાધોના જવાબદાર પાછા બને છે તેના સંખ્યામંથ દાખલાઓ આપણા તરફ તો પુરતા નાહર છે. આપણી દયાળુ ધ્રીટીશ સરકારની મેહરમાંનીથી આંપણો શહેરમાં એક ઘણી વગવાલી કમીટી હસ્તક ચાલતી એક સોસાયટી આજ કેટલુંક થયું હસ્તી ધરાવતી થઈ છે કે જેનું કામ જેલમાંથી બહાર આવતા કમનશીય કેદીઓને કામ ધંધે લગાડવાનું અને તેઓ પાછા બંદીમાં ન ગમડે તેની તકેદારી રાખવાનું છે. એ એક ઘણું પુંજનું તેમજ સતુલ્ય કામ છે, અને જાહેરપ્રજા તરફથી તેને મોટો ટેકો મળવો સમ્ભવ છે.

મગર આપણે આપણી મુળ બાબદથી બહુ વેગલા ગયા.

મોનીકા સ્ટીન બેનેટને જેવાની ઉમીદમાં બહાર આવી મગર તે ત્યાં ન હતો.

કદાચ તેને આવતાં મોકું થશે, ટ્રેન લેટ થઈ હશે કે તે ચુકી ગયો હશે, એમ વમાસતી તે એક બાજુમાં આંખમાં પાણી સાથે ઉભી,

પેલી વૃંદ્ર બાઈ તે જોઈ તેની નજદીક ગઈ, અને ઘણાંજ માયાળુ અવાજે પુછ્યું, “તાહરં કેડે જવાનું નકકી છે, માહરી દીકરી?”

મોનીકાએ પોતાની આંખમાં ભરાઈ આવેલાં આંસુ ખંખેરી નાખ્યાં.

“હું એક મિત્રને માટે ખોટી છું,” તેણીએ જવાબ દીધો.

“હું એ સહમજી ઘણી ખુશી છું,” તે ખુદી દયાની બેહેને કહ્યું, અને પછી જરા દુર જઈ બીજા કોઈ તેવાજ કમનશીયના છુટવાની રાહ જોતી ઉભી.

વખત બલ્યો ગયો, અને હવે જરા જરા મોનીકાના હિંમમાં ધાસ્તીએ ધર કરવા માંડ્યું “તે કાંય નહી આવ્યો હશે?” તેણીએ દુઃખથી ચીરાઈ જતાં છાતીએ વમાસ્યું; તેટલાં એક નહાનો છોકરો તેણી તરફ હાથમાં એક કાગળ સાથે તેણીનું નામ જાણવા માંગતો આવ્યો.

“તમેજ મીસ મોનીકા સ્ટીન છેવ, મીસ?” તેણે પુછ્યું.

“હા. એજ માહરં નામ છે.” મોનીકાએ આતુરતાથી કહ્યું.

“આય કાગળ તમને પોહોંચાડવાનું મને ફરમાન મળેલું છે,” તે એકુસે કહ્યું.

“લાવ જોઉં,” મોનીકાએ ધુજતે હાથે તે લીધું, અને તુરત ખોલ્યું. તે પત્ર તેણીના હાથમાં મુકી પેલે એકસ ત્યાંથી ખલ્લી ગયો.

“મહારી બહાલી મોનીકા—હું આશા રાખું છું કે તું માહરી પર ગુસ્સે ન થશે. યા માહરે માટે ખુશ ન માનશે. જો હું તને પાછી જોવાની ને મળવાની મનઝા ન રાખું તો. તેમ માહરાથી થઈ શકે એમ નથી કેમકે તેથી માહરું ભવીશ બગડશે. આ સાથે બિડેલી એક નજીવી રકમની બેન્ક નોટ માહરી તરફની એક અદના યાદ તરીકે જરૂર સ્વીકારજો. હું આશા રાખું છું કે તું કોઈ સારે કેકાણે નોકરી રહી જશે, ને મને યા માહરા સાથે શેહાદી કરવાના ખ્યાલને તાહરા મનમાંથી દુર કરશે.—ખી૦ ૭૦.”

અંદર પચાસ પાંડડની એક નોટ બિડેલી હતી. સત્યાનાશીની ખચરતું તે કાગળ વાંચતાં મોનીકાને તમ્મર આવી ગયા, અને તે જરૂર એસુંધ થઈ જમીન ઉપર જીંખાઈ ગઈ હતે. જો તેજ કટોકટ વડીએ પેલી ઘરડી પરોપકારી બાધએ આવીને તેને પકડી લીધી ન હતે તો!

“ગરીબ છોકરી, તેં કંઈ ઘણું ખરાબ સમાચાર સમજેલા લાગેછ? શીકર ના કર, ચાલ માહરી સાથે આવ. હું તાહરા ભણામાં ભાગ લેવશ, તાહરી ફ્રેન્ડ થવશ” તે ભલી બાધએ બેહદ માયાથી સમજાવ્યું.

મોનીકાએ આંખો ખોલી તે બોલનાર ગમ જોયું, પછી તેના હાથો-માંથી છુટી થઈ જરા દુર જઈ ઉભી.

“મને જવા દેવ” તેણી ગુંગણાને દમે ખોલી, “ઓ! હું જાણું છું કે તમે માહરી તરફ માયા દેખાડવા માંગોછ, મગર માહરે જવુંજ જોઈએ, એ નાપાકને શોધવો જોઈએ. એ હિચકારાને—”

“સખર કર, દીકરી! ઉશકેરા ના, શાંત થા. તુંને એક માયાળુ મિત્રની મદદની ખરી જરૂર છે, તો હું જરૂર તે થવશ.”

“ઓ નહી, મને જવાજ દેવ!” તે ઘણીજ ઉશકેરાઈ ખોલી.

“તો લે આ માહરો કાર્ડ, તુંને મદદની જરૂર પડે તો બેલાશક આવજો?” તે બાધએ કહ્યું. મોનીકાએ ઉપકારની એક ચશમ ફેંકી તે કાર્ડ તેના હાથમાંથી લીધો અને પછી અર્ધઘેલીની ઝનુની અદાએ ત્યાંથી સપાટામાં દોડી.

પ્રકરણ ૧૦.

“સોલમી જુન!” એનેટ ગીચરસને કરાજીથી કહ્યું.

“હા, ડાર્લીંગ, સોલમી જુન આપણા લગન માટેનો દીવસ ફેડવ-
વોજ. ઘણો મગ્નહનો એ દહાડો છે, નહી?” નેટાએ કહ્યું.

“મને કંઈ એટલો ગમતો નથી,” એનેટ ઉંચે મોંઢે કહ્યું.

“પણ તેનો કંઈ સખખ હશેની?” નેટાએ પુછ્યું.

“કાંઈજ નહી, ડીયર,” એનેટે ખાત્રી આપી. જ્યારે અમને જાણા-
વતું જોઈએ કે તે ખાત્રી તમામ ખોટી હતી. સોલમી જુનના દિવસની
પસંદગીની સાંમે થવા માટે એનેટને ખાસ કારણ હતું. અને તે એ કે
એ દિને મોનીકા સ્ટીન જેલમાંથી છુટનાર હતી.

“ત્યારે પછી વાંધો શાંતો કરેજ?” નેટાએ હક લીધી, અને અને
તેજ દિવસ તેઓની શાઝવારી માટે નક્કી થયો.

નેટાની ભારે ખુશહાલી વચ્ચે તે એક ઘણોજ ખુશનુમાં દિવસ ઉગ્યો.
આકાશ સ્વચ્છ હતું, રતુ ઘણી મગ્નહની હતી, અને તેથી લગ્નની ધામ-
ધુમમાં કાંઈ બી અલગ પડે એમ ન હતું.

તે લગ્ન બી બડી ધામધુમનાજ હતાં. ઇંગ્લાંડના એક મોટા વજી-
રની બેટીના લગ્ન એટલે તેના રજાખ ને દમદમામાં મનાઈજ શી હોય?
મોટાં મોટરાંઓનો એક જગરો જમોલો મળનાર હતો. ઇંગ્લાંડના દરેક
નામાંકીત ઉમરાવો, અને શેઠ સાહુકારો; પ્રદેશના એલ્ફીઓ, અને પાદ-
શાહી ઘર ખટલાના માણસો પણ ત્યાં હાજર થવાની વકફી હતી.

નેટા પોતાના લગનનો ભપકાદાર સાજ સજવામાં નિચે પેતાની
સહીઓ સાથે રોકાયે હતી. તે બધો ડ્રેસ લેટેસ્ટ સ્ટાઈલનો અને ઘણો
કાંમતી હતો. લંડનના સર્વથી ફેશનેબલ અને જંગી મિલીનરી ખાતાંમાં
તે ખાસ તજ્જુમથી બનાવવામાં આવ્યો હતો.

વરરાજ તે વખતે કાંઈ જુદીજ ગરજમાં ઉંચે દમે મશગુલ હતા.
તેવણે બડી મહેનતે એક ચીડી જીગર પથર કરીને મોનીકા સ્ટીનને નામની
લખી કાઢી હતી, અને તે કાંઈ ખોખા પાસ મોકલાવી આપવા તેવણે કાંઈ

જાણે નહી તેમ ચોરી છુપીથી ઘરની બહાર નીકળ્યા અને એક માણસને તે ચીડી આપી આવવા અર્ધી ગીતી બક્ષેશ કરી દોડાવ્યો.

તેં શેહાદીની ધમકથી બધું દેવળ દીપી રહ્યું હતું; અને સર્વ કે.ધ કહેતું સંભળાતું હતું કે તે સીઝનના તે સહથી દમામદાર તેમજ યાદગાર લગન હતાં; અને ત્યાં જે બનાવ બની રહ્યો તેને એ માનવું ખરું પાડી આવ્યું.

લગન કીયા પુરી થઈ. તે સુખી જોડું હાથમાં હાથ મેળવી દેવળમાંથી બધા ભેગાં મળેલાંઓના રૂડા આશીરવાદ વચ્ચે બહાર નિકળવા ગયું. મગર તેઓ તે દેવળના મેટા દરવાજાની બહાર હજી તો કદમ ઠેરવે તેટલાં ત્યાં ભેગી મળેલી હઠમાં ધકકા મુકકી કરતું કોઇ અંદર જોરમાં ધસી આવ્યું. તેને જોતાંજ એનેટ શીકકોફચ પડી ગયો.

“હુગારા!—બદમાશ! હિચકારા!” પોતાની ચશમેમાંથી ગુસ્સાના આતશનોજ ગોચા વરસાદ વરસાવતાં તેણીએ તે તુરતનાં એક થયલાં જોડાં સામે આવી ગગડાત કર્યો. “આવીજ રીતે તું તાહરં વચન રાખેછ કે? અને તેં મને આજે પૈસાની લાલચ આપવાની હિંમત કીધી,” અને એમ બોલી તેણીએ પોતાના હાથમાંની એન્ક નોટના ટુકડે ટુકડા કરી એનેટ ઉપર ફેંક્યાં, જે તેના દિવ ઉપરથી ઉડી ધાસ્તીથી ધડકી ગયત્રી નેટા ઉપર પડ્યા.

“હા. હું એનો કીનો લેવશ,” મોનીકા પોતાના હાથોની મુઠી વાળી બોલી. તેણીનો જુસ્સો દર ક્ષણે વધ્યો જતો હતો, “તેં મને જે જે દુઃખ ખમાવ્યુંછ તે બધાનો ઇન્તેકામ લેવશ. અને તમે—,” નેટા તરફ નજર કરી તેણી બોલી, “ને તમે શું આય હિચકારા સાથ પરાણી સુખી થવા માંગોછ કે? એવી કંઈ આશા રાખોછ કે? એ એક જુદા જગરનો હિચકારો છે. અરે એ એક ચોર છે—હું કહું છું કે ચોર છે? એણે મને કાલાવાલા—”

પણ અહીં લોડ લીન્ડે વચ્ચે આવ્યો, અને તેણીને આજુમાંથી પકડી ધંધોલી કાઢી ચુપ કરી.

“મુંગા રહો! એકદમ મુંગા રહો! તમે કેમ અહીં ગડબડ કરવાની હિંમત કરોછ?” તેણે ધીમેથી તેણીને ધમકાવી.

“હું ગડબડ કરુંછ—અરે અહીં શું દરેક ઠેકાણે કરશ.” મોનીકાએ ઝતુનથી દાંતો પીસી કહ્યું, “જ્યાં સુખી આય પુરજીગર બદમાશ ઉપર હું વેર

લેવાશિ ત્યાં સુધી. એને મને પરણવાનું વચન આપ્યું હતું, જો હું—

“હું બધું જાણું છું. તમે મુગા રહો નહીંકર હું નમને અત્રે ધાંધલ કરવા માટે પોલીસને હવાલે કરશ,” લૉર્ડ લીન્ડેએ કહ્યું. પોતાની બેટીના લગ્નમાં આવી રીતે ખલલ આવવાથી તે ઘણો ખીજવાયો હતો.

“તમે કંઈ જાણતાંજ નથી. જો તમે જાણતા હોવ તો એમ બોલોજ નહીં!” મોનીકાએ ઘેલા આદમીની મુઆફક આંગ મારી, “સમજો તમે અહીં સર્વે હાજર રહેલાંઓ,” તેણીએ આગુઆગુ ઉભેલાં લોકને સમજાવ્યું, “આય માણસે મને પરણવાને વચન આપ્યું હતું. મેં એની પર વિશવાસ મુકયો હતો, અને મને પોતાને એક ચોર મનાવા—”

“ખામોશ?” એનેટે એક જંગલી જનાવરની માફક ઝરાડ મારી. તે આ પેહેલીજ વાર બોલ્યો, અને તેનું તે બોલવું ધાસ્તીથી હડમડી ગયલા ધસિમના જેવુંજ હતું.

“આંધ દીવાની—”

“નહીં, હું દીવાની નથી,” મોનીકાએ એનેટને બોલતો બંધ કર્યો, “હું-હું—”

“એને કોઈ નહીં ખીસાડશે?” એનેટે આગુઆગુ જોઈ કહ્યું. તેનું દરેક અવ્યય ધુણ રહ્યું હતું, તેનું હૃદય જાણે બારે ધાસ્તીને મારે ઉડી જતું હોય એવું જોરમાં ધડકી રહ્યું હતું.

લૉર્ડ લીન્ડેએ હવે પાછું વચમાં પડી સખ્તાઈથી મોનીકાને પકડી આગુ કરી.

“ચાલ એનેટ, તું નેટાને ગાડીમાં બેસાડી હંકરાવી જા,” તેણે કહ્યું, “એ જો નથી જતી, તો પોલીસને સોંપશું.”

એનેટ તુરત નેટા સાથે ઝડપમાં ગાડી તરફ ગયો, અને નેટાને અંદર ચઢાવી દઈ પોતે ઝડપમાં પાછલ ચઢી બેઠો.

મોનીકા હચરત થઈ. તેણીએ એનેટને અટકાવવા ફાંફાં મારી જોયાં પણ તેણીને મળ્યાન જકડીને પકડી રાખવામાં આવી હતી.

તે ગાડી તે જોડાંને લઈ તુરત ત્યાંથી હંકરાઈ ગઈ.

“નેટા, ડાર્જીંગ આય ઘેલી છોકરીએ તને જો કહ્યું તે તો તું માનતી તો નથીની? એ સર્વ સત્યથી વેગલું છે.” તેણે ધુજતા સાદે નેટાને સમજાવ્યું.

હવે તો જુદું બોલ્યા સિવાય બીજો કોઈ છુટક તેને માટે રહ્યો ન હતો. હવે તો ગમે તે ભોગે બી તેણે જે જેખમે નેટાને હાથ કીધી હતી તેને સંભાલવાની હતી. તે બી બીચકી જાય એ તેને માટે હાલ તો ઘણુંજ કઠંથુ હતું.

“તાહરા પપા એ બધી વાત જાણેજ,” તેણે સમજાવવું જારી રાખ્યું.
“તુને માહરામાં વિશ્વાસ તો. છેની?”

“ઘણુંજ, એનેટ?” નેટાએ ખ્યારથી કહ્યું, “તાહરી વિરધનું હું કંઈ બી કદી માનવાનીજ નથી. પણ હું ઇચ્છુંજ કે આપણા લગનનેજ દહાડે એ ન બનવા પામ્યું હોતે. એ ઘણુંજ ભયંકર હતું. બેશક ભયંકર” તેણી એટલું બોલતા ધુજ પડી. એનેટે તેણીને પોતાની ગોદમાં ખેંચી કીસી લીધી.

તે પોતે તો દિલથી ઓછો ધુજ રહ્યો ન હતો છતાં જીવ ઉપર જોરાવરી કરી તે હીંમત ધરતો હતો. ગમે તે કરીને તો પહોંચાણાઓ સામે તેને હસ્તું મોઢું રાખી ફરવુંજ જોઈએ. તેથી, તે ત્યાર પછી તે બધો વખત દોતો પીસીને મક્કમ રહ્યો. લોડ લીન્ડેએ તેઓના લગનની ખુશ-હાલીમાં રીસેપશનનો મેલાવડો કર્યો હતો ત્યાં તે જોડુ ત્યાર પછી ગયું, અને બીજી કશી પણ નડ વિના સઘણું સમાધાન પાર ઉતર્યું.

ત્યાર પછી તે સુખી જોડું હનીમુન કરવા તેજ રાતે પેરીસ ઉપડી ગયું, કે જ્યાંથી સ્વીટઝરલૅન્ડ અને ઇટલીની સફરે તેઓ જનાર હતાં !

અને મોનીકા સ્ટીન? ઘરબાર વિનાની, હડધુત અને પશોમાન થયલી તે ગરીબ આપડી બાળા તે મોટાં દેવળના પત્થરના પગડીઆંઓ ઉપરજ ત્યાર કેડે મિનીટો વેર દુઃખથી ફાટી જતાં જીગરે બેસી રહી કે જ્યાંથી તેને પોતાના બેવકા આશકને બીજી સાથ શેહાદીના ગાંઠથી જોડાતો તેણીએ નજરે દીડો હતો.

પ્રકરણ ૧૧.

“માશીજી, ત્યારે શું તમારી એવીજ મરજી છે કેં જસ માહરે આવવુંજ?” યુસ્ટેસ નોરસેંડે પોતાના બુન્નેર્ગ માશી તરફ જોઈ પુછ્યું.

“હા, યુસ્ટેસ, તાહરે આવવુંજ પડશે,” મીસ કલીવરે કહ્યું, “તું અહીં ધોરેજ બી શું? મળ્નહનુ ફરવાનું મળશે. હું કયા તને કહુંજ કે માહરી-સાથ ત્યાં અધે બધ તું ફર્યા કરજે. તાહરે જોઈએ ત્યાં ફરજે હરજેની?”

“તે તો હવે સમજ્યા માશીજી, પણ હેક અમેરીકા વેર હું બી સાથે વગર કારણે ધકેલા ખાતો આઉં.—”

“વળી ધકેલા ખાતો શાંતું? એ બધું એક દિવસે તો તાહરંજ થવાનું છે, એટલે બધું નજરે જોઈ જાણી લીધેલું હીકજ કેની!” તે કડકાબાહુસ બેરીસ્ટર જવાંનના ચીચોડાવાળાં માશીજીએ સમજાવ્યું.

“ચાલો ત્યારે, એમ જો તમે ધચ્છોજ તો એમા મને ના નથી,” યુસ્ટેસે નાંખતી કીધી. તેને જોઈ લીધું કે માશીજી સાથે ઝાઝી તનપાંચ કરવામાં લાલ નહીં હતો. એટલે તે ગુપચુપ ડહાપણ વાપરી હા ભણી ગયો.

મીસ કલીવર-તે ધરડી કુંવારી ચીકાસવાલી માશીનો એ યુસ્ટેસ નોરસેંડ ઉપર ઘણો પ્યાર હતો. તે તેની એક બેહેનનો એકપુરો છોકરો હતો, કે જે બેહેન પોતાના માય બાપની મરજી ઉપરાંત એક ગરીબ પણ આંખરદાર ખાનદાનમાં પરણવાથી કુટુંબી વારસા હીસસામાંથી બિચારી રખડી ગઈ હતી. અને પાછળથી માઆપથી ઉપરવારાં થઈ એવી રીતે મરજી મુઆફેક પરણી જતારા જવાંનો જેમ હરદમ પશતાતા ને તોઆહ કરતાં આવ્યાં છે તેમ તે અભાગણીએ કીધી હતી. તેનો એ વર થતો તે બાપડીએ આશા બાંધી હતી તેથી તમામ ઉલ્ટોજ નિવડયો હતો. બદ-ચાલનો, છાકટો, જુગારી ઇત્યાદી દુરગુણોથી ભરેલો, અને તે બાપડી ઉપર વારંવાર હાથ ઉગામવા જેવો એક હયવાન પણ તે થયો હતો- પણ સારે નશીએ તે ઝાઝુ જીવ્યો નહીં. પોતાની બોટી ચાલને લીધે એક વાર પિઠાંમાં પોતાના જેવાજ એક બીજા રદઆતલ સાથે તકરાર થતાં તેની એક કકરધસ મુકકીથી તે દેહે નબલો હોવાથી પોતાનો પ્યારો પ્રાણ તત્કાળ ગુમાવી બેઠો હતો. યુસ્ટેસ નોરસેંડ તે વેલાએ બે વરસનું એક કમસમજ

અચ્ચું હતું. પોતાના બેબદામના પતિના મરણ પછી તેણીએ પાછા વરવાનો વિચાર પડતો! મેલી પોતાનો બધો ખચ પોતાના અચ્ચાંમાં ભરી મુક્યો હતો. પણ તેણી પોતે પણ તે પછી વધુ જીવવા પામી નહીં. યુસ્ટેસ સાત વરસનો હતો ત્યારે તે મરણ પામી. ત્યાર બાદ યુસ્ટેસનો હવાલો તેની કુંવારી માશી તવાંગર મીસ કલીવરે લીધો. તેણીએજ તેને શીખવ્યો, કેળવ્યો, અને એક એરીસ્ટર બનાવ્યો.

મગર યુસ્ટેસ નોરલેંડનું કાંઈ એક એરીસ્ટર તરીકે ડીક ગાડું ગળડયું નહીં. અને તેની તે જવાંનને ભલ શીકર હતી. હાલ તો ખુદા રાખે માશી ભરચકર પોકેટ ખર્ચ તેને દર માસે આપતાં હતાં, અને ભવીશનો તો તેને દરજ ન હતો. માશીજની મોટી માલમીલકતો ને સંધર રોકડોનો તે એકલોજ વારસ હતો.

“પણ માશી ડીયર, હું એમ પુછું કે તમે તો કોઈ કંપેન્યનનેથી તમારી સાથે લેવાના છેવની?” તેણે જરા વાર રહી આંહાંજ શોધ્યું.

“હા. આજે તે મને મળવા આવવાની છે. તેનો આવવાનો નકકી કરેલ વખતજ થવા આવ્યોજ, કદાચ આવતીજ હશે. પણ તેનું તને શું, યુસ્ટેસ?” મીસ કલીવરે સવાલ કર્યો.

“તેને જો તમે રાખો ને સાથે લેવ તો પછી માહરા આવવાની શું જરૂર છે?” યુસ્ટેસે કહ્યું.

“અમારી સાથ રસ્તામાં કોઈ માટીડો મનીખ તો જોઈએ?” માશીજ મુવાંએ હથ મુકી નહી, “ને હું તને એમ પુછું કે તું અહીં ફરવાનો શું છે? ખ્રીફસો તો અધી તને જે જોઈએ તે ઢગનાંદગ મલેજ!

“ચાલો હવે માંડી વાલો,” યુસ્ટેસે માશીને પાછાં જીજર બનતાં જોઈ શયતાન ડામો કીધો.

અત્રે એક નોકરે આવી કોઈ મીસ સ્ટીનના આવવાની ખચર આપી.

“એજ પેલી કંપેનીયન તરીકે રહેવા આવવાની છે તે.” મીસ કલીવરે યુસ્ટેસને કહ્યું, અને પછી નોકર તરફ જોઈને વધાર્યું, “જા, એવણને અંદર મોકલ.”

થોડાજ વારમાં મીસ મોનીકા સ્ટીન તે રૂમ અંદર દાખલ થઈ. યુસ્ટેસ નોરલેંડ તેની ભભુકદાર પ્રયુટીથી અંજાઈ ગયો. તે મરજી ઉપગ્રંત

માનથી પોતાની એકમાથી ઉડી ઉભો થયો. હું આયજ પરીપયકર નાજ-
નીન પોતાની માશીની કંપેનીયન તરીકે રહેવા આવી હશે? ટેક અને
તોરમાં એક લેડી જેવા રૂઆબની અને કેળવણી પામેલી તે એહેરનમુન
સુંદરીને નિહાલતાંની સાથ યુસ્ટેસ નોરવેંડ છકક થઈ ગયો.

“મીસ સ્ટીન, હું ધારું,” મીસ કલીવરે પુછ્યું. “યુસ્ટેસ, મીસ
સ્ટીનને એસવા એક ખુરશી આપ.”

યુસ્ટેસે તુરત આગળ જઈ એક ખુરશી ગોઠવી આપી. “એસો” તેણે
કહ્યું. એક મીઠા ‘ચેન્કસ’ સાથ તેણીએ હસીને એક લીધી.

“મને, તમે જાણો, મુસાફરી માટે એક કંપેન્યન જોઈએ,”
મીસ કલીવરે શરૂ કર્યું. “હું અમેરિકા જવા મચ્છું, ને ત્યાં થોડા મહીના
કદાચ મને રહેવું પડે. તમે સમજ્યાં?”

“હા જી. ઘણી સારી રીતે. મને મુસાફરી કરવા ઘણું ગમશે.”
મોનીકાએ ખુલ્લા મધુર સાદે પ્રતીકિતર કયો.

“એ સમજ હું ઘણી ખુશી છું. પણ હા જો, તમે છેલ્લાં ક્યાં
નોકરીએ હતાં? કંઈ ‘રેફરનસીસ’ તમારી પાસ છેની?” મીસ કલીવરે
પુછપરછ કરી.

“વૅસ્ટ કેનસીંગટનમાં રહેતાં મીસીસ હેમન્ડને ત્યાં છેલ્લા બાર માસ
થયાં સરવીસે હતી. તેવણુ ગયાં માસમાંજ કમનશીએ એક જીવલેણ રોગના
ભોગ થઈ બહેસ્તનશીન થયાં. તેવણુ તરફની એક સારી સરડીશીકેટ
માહરી પાસે છે,” મોનીકાએ એમ કહેતાં પોતાના ગાઉનના ખીસામાંથી
એક પરખીદું કાઢી મીસ કલીવરના હાથમાં મુક્યું. તેણીનો સાદ છેલ્લો
ખુલાશો કરતાં જરા ધુજતો થયો હતો; અને યુસ્ટેસ નોરવેંડ કે જે
એકાગ્રહ ચિત્તે તેણીને માર્ક કરતો હતો તેણે તે પકડ્યો.

“માહરા પપા એક પાદરી હતા, અને હું અયપણુમાંજ મા વગરની
કમભાગ્યે અનવાથી મને પાદરીઓની છોકરીઓ માટેની ખાસ શાળામાં
ઉધારવામાં આવી હતી.” મોનીકાએ પોતાની ઓળખ આપવી જારી
રાખી; “એ નિશાળના મીસ્ટ્રેસ માહરે માટે તમને ખાત્રી જો તમને જરૂર
પડશે તો, આપી શકશે.”

તેણીનું જીગર શીકરથી જલતું હતું. રખે લેડી પોમરેટને ત્યાંની તેની
નોકરી માટે તેને કંઈ ખુલાસો ફરજિયાત આપવોજ પડે એવો સંભવ

હોવા થાય તે માટે તે બીહીતી હતી. અગર જે તેણીની પેહેલી નોકરી માટે તેને પુછવામાં આવે તો તેણીની બધી ઁઓ બાહાર આવે, અને બધીજ બાધઓ કાંઈ મીસીસ હેમન્ડ જેવી ઉદાર વૃત્તીની ન નિકસે કે જેને તે જેલમાં જઇ આવી હતી એમ જાણ્યા છતાં પણ પોતાને ત્યાં તેણીને નોકરીએ રાખી હતી.

પણ સારે નસીબે કાંઈ વધુ ચુનો ચેરા મીસ કલીવરે કીધીજ નહી, કેમકે મોનીકા તેણીને જેતાં સાથજ ઘણી ગમી ગઇ હતી. અને તેણીને રાખીજ લેવાને તુરત તેવણે મનશે ઠરાવ કર્યો હતો.

“ મને તમે ગમોછ,” મીસ કલીવરે એકાએક કહ્યું. “ અને તમે માહર કામ કરી શકશો એમ હું ખાત્રી રાખુંછ. તમે ક્યારથી આવી શકશો ?”

“ તમે કહેશો ત્યારથી,” મોનીકાએ જવાબ કર્યો. તેણીએ છુંટકારાનો એક નિશ્વાસ ખેંચ્યો, જે યુસ્ટેસે તે તેણીને ધારી ધારીને જેતો હોવાથી આબાદ જોયો.

“ કદાચ,” તે તેથી શકીલો અનેલો વચમાં બોલ્યો, “ તમે જે સ્કુલમાં ઉધર્યાછ તેનું નામ ને નિશાંન આપશો, કે ધારા મુજબ ખચર કધાય ?”

એક ક્ષણ મોનીકાનું લોહી ઠંડુ મારી ગયું. તેણી શીકકી મારી ગઈ.

“ નામ ને નિશાંન ? ખચ્ચીતજ, લેવની,” તેણીએ બીજીજ પળે પોતા ઉપર કાચુ મેળવી હસ્તે ચેહેરે તેની સામે હિંમતથી જેતાં કહ્યું, અને લખાવ્યું.

અતે એ નકકી થયું કે બીજેજ દિવસે મોનીકાએ ત્યાં આવી રહેવું, અને અમેરીકા જવાની તયારી કરવી, કેમકે એકાદ પંખવાડીયામાં તો તેઓને ઉપડી જવાનું હતું.

યુસ્ટેસ નોરલેન્ડને એ અરસામાં પેલી સ્કુલમાં મોનીકા સ્ટીન માટે ખચર કાઢવા જવાને પુરતો ટાઈમ મલ્યો. તે ગયો ત્યારે ત્યાંની મીસેસ બહાર ગયલી હતી, પણ તેણીના હાથ નિચેની એક બીજી શીક્ષકે મોનીકાને તુરત યાદ કરી.

“ મોનીકા સ્ટીન ! હા. એ ઘણી મગ્નહતી છોકરી હતી. કાંઈ નોકરી રહેવા અહીંથી ગયલી. મીસ બેનસન તમને તેણી વીશે દરેક ખચર આપી શકશે. જરા થોભો !”

“ નહીં. તે માટે કાંઈજ અગત્ય નથી,” નોરવેડે મનમાં મોનીકા ઉપર શક લઈ જવા માટે શરમીદો થતાં જણાવ્યું; અને તે એટલું બી પુછતાં તેની ધમાકમાં ભુંલી ગયો કે તેણી ક્યારે સ્કુલ છોડી ગઈ હતી. અગર જો એટલું પુછવાની તેને શુદ્ધી રહી હતે તો પછી મોનીકાની પેહેલી નોકરી અને ત્યાર પછીનો વખત તેણી ક્યાં હતી, તે બેઠ જાણી શકતે. મગર મોનીકાના ખુલ્લું નશીએ તેવું કંઈ પુછવાનું તેને સુઝ્યું નહીં.

મોનીકા બીજે દિવસે નિમયા મુજબ પોતાની નવી નોકરીએ આવી દર પડી; અને ત્યાર પછીના બીજાં વિકમાં તો તેઓ અમેરીકા જવા ઉપડ્યાં.

તેણીને દર્યાઈ મુસાફરી સડી. મીસ કલીવરે તો તે આખી મુસાફરી ફ્રીનમાજ પોતાને બિઝાને પડીને કાઢી; અને, તેથી, યુસ્ટેસ સાથે મોનીકાને તે મુસાફરી દરમ્યાન જસ્ટી સમાગમમાં આવવાની ટક મળી. તેઓ દિન ઉગ્યે જસ્ટી દોસ્તી પાડતાં ગયાં.

તેણીએ ત્યારેજ જાણ્યું કે તે મીસ કલીવરની એક મરનાર માન્યપત્ને એટા થતો હતો; અને તેણીએ તેને પોતાનો પાલક અને વારસ બનાવ્યો હતો. મીસ કલીવર ઘણાંજ ગમ્મર હતાં,

તેણીએ તે પછી પોતાની જાંઘીને લગતો પણ ખુલાશો વધતા વિસ્તારથી કર્યો હતો. પોતાની સ્કુલની જાંઘીનો. અને ત્યાર પછી મીસીસ હેમન્ડ સાથેના વસવાતનું બ્યાંન તેની આગળ તેણીએ કહ્યું હતું મગર પેલાં બે જુલમગાર વરસો માટે તે તમામ સુખજ રહી હતી. અને યુસ્ટેસ પણ પોતાનો આગસો શક વિસરી ગયો હતો.

એમ દિવસો સ્ટીમર ઉપર ગંગડી ગયા, અને અતે ન્યુયોર્કના જગ-પ્રસિધ્ધ બારાંને મોખડે આવેલું પેલું છુટાપણાનું જખરદસ્ત પુટલું તેઓની સાંબી મુસાફરી પુરી થવા આવેલી હોવાનું જાહેર કરતું નગરે આવ્યું.

પ્રકરણ ૧૨.

મોનીકા પોતાની નોકરી પર નવી જુન્ટી થઈ ગઈ. બે ઉપર મહીના અમેરીકામાં ગમડી ગયા. અહીં ફીકાક ચાલતું હતું. મીસ કલીવર એક

માયાણુ શેડાણી માત્રમ પડી હતી. મોનીકા ઉપર તેનું દિલ હતું, અને યુસ્ટેસ નોરવેડ પણ તેણી સાથે સારી રીતે વર્તતો હતો. તે એક સખ્ત સ્વભાવનો ને સહેજસાહજ તુમાખી પુરવાર થયો હતો. મગર તે બીજી દરેક પાંતીએ પ્રમાણીક અને સુધ્ધો ગ્રહસ્થ હતો.

મીસ કલીવરનું ન્યુયોર્ક મધેનું કામ ધીમે ધીમે મનમાનતું સફળ થતું જતું હતું. યુસ્ટેસ અમેરીકાના અંદરના ભાગમાં અવારનવાર ફરવા નિકળી પડતો હતો. તે દશ પંદર દહાડે એકાદ જાણવાનું ગામ કે શહેરની ઉડતી મુલાકાત લઈ પોતાના માશીજની તકેદારી રાખવા પાછો ફરતો હતો.

તે હમણાં પણ એમજ ગયો હતો; અને આજે પાછો ફરશે એવી વકરી હતી. સહવારનાજ તે આવશે એવો તાર આવ્યો હતો; અને તેના આગમણની રાહ જોતી મોનીકા મીસ કલીવરના હુકમ મુજબ ખોટી થતી હતી. મીસ કલીવર પોતાના એક ઓળખીતાંને ત્યાં પીકનીકે ગયાં હતાં; એટલે યુસ્ટેસ આવે ત્યારે તેની ખાતરદારી કરવાનું મોનીકાને સોંપી ગયાં હતાં.

તે આવનાર હતો તેથી મોનીકા દીવગીર બેસક નજ હતી. મીસ કલીવર સાથે આખા આટલા ડિવસો પસાર કરતાં તેણીને ભારી લાગતું હતું, અને વળી યુસ્ટેસ નોરવેડ તેણીને ગમતો હતો.

ખારણું ખુલ્યું, અને યુસ્ટેસનો સિંધો, કદાવર દમામદાર આકાર અંદર આવ્યો.

“તમારીજ અમે રાહ જોતાંતાં, મીસ્તર નોરવેડ,” તેણી ઉડી ઉભી થઈ તેની ગમ જતાં ખોટી, “મીસ કલીવરને ફરજયાત એક પાર્ટીમાં તેવણ અગાઉથી બંધાઈ ચુકેલાં હોવાથી જવુંજ પડ્યુંજ, તેવણ તે માટે દીવગીર છે, તમારો તાર એટલો અસુરો મલ્યો કે તે પછી એ એનગેજમેંટ ખોટું કરવાનું તેવણને ફાવી શક્યું નહીં.”

“હું ખુશી છેકં કે તમે એકલાંજ છેવ,” ઘણાંજ ઠંડા અવાજે યુસ્ટેસ નોરવેડે ઔરડામાં દાખલ થઈ, તે રૂમમાં મુકેલી સગડી તરફ કદમ લંબાવતાં કહ્યું. તેણીએ શેકહેન્ડ માટે લાંબો કરેલો હાથ પણ જાણે તેને જોયોજ નહીં હોય તેમ ઉડાવ્યો. “મારે તમને કાંઈ કહેવાનું છે.”

તેના અવાજમાં સમાયલી ગંભીરતાએ મોનીકાને ચમકાવી મેલી. તેણી

એક દગલુ, ચુપચુપ પાછળ હડી ઉભી; અને તેને શું કહેવાનું હતું તે જાણવા તેની તરફ જોવા પડી.

“મીસ સ્ટીન,” તેણે ગંભીરપણે કહ્યું, “તમે માહરાં માશીની નોકરીમાં આવવામાં વાજબી પગલું ભર્યું છે?”

“એટલે?”

“હું એમ પુછવા માંગું છું કે તમે તમારી પાછલી કારકીર્દી છુપાવી કાંય?” યુસ્ટેસ નોરવેડે કડવાસથી કહ્યું.

“તમારી મનઝમ હું નહીં પામી!”

“નહીં, હું ધારું છું કે તમે ખરાબર હું શું કહેવા માંગું છું તે સમજો છો,” યુસ્ટેસે કરડા અવાજે કહ્યું, “મીસીસ હેમન્ડને ત્યાંની તમારી પેહેલીજ સરવીસ ન હતી. તેની અગાડિતાં એ વરસ તમે કાંઠાં કાઢ્યાં તાં?”

મોનીકાએ હીંમતથી ખોતાનું માથું ઉંચકી યુસ્ટેસ સામું જોયું.

“તમે માહરે માટે નિંદા સમજી આવ્યા છો,” તેણીએ ઠપકારથી કહ્યું.

“તમે જેલમાં જઈ આવ્યાં છો એ વાત ખરી કે?”

“હા,” મક્કમ અવાજે તે જવાબ દેતાં મોનીકાને કાંઈક ઝહેમત ખેંચવી પડી

યુસ્ટેસ નોરવેડેનો ચહેરો તે સમજી ગુસ્સાથી ડાર્ક બન્યો.

“ત્યારે તમે અમને છેત્યાં છો.”

“નહીં, બીલકુલ નહીં,” મોનીકા મક્કમ અવાજે બોલી, “માહરી છેલ્લી નોકરીની સારી સર્ટીફિકેટ મેં તમો લોક આગળ રજુ કરી હતી, તેમજ માહરે માટે વધારે ખર્ચ કરાવવા માટે તમે લોક છુટતાં હતાં. મેં કાંઈ તે આપદ તમને મના કરી ન હતી. પણ મીં નોરવેડે તમે તો મને પુછતાં પણ નથી કે—” તે બોલતાં અટકી ગઈ. તેણીની સુંદર ચશ્મો તે અધી આગલી ગમખાર યાદોથી આસુઓથી ભરાઈ આવી હતી.

“હું તમને કાંઈજ પુછવા માંગતો નથી,” તેણે ગુસ્સામાં કહ્યું “મને તેમ પુછવાનો કાંઈ સમય બી નથી. તમારું કાંઈ જાણવા હું ચાહતો નથી. હું ફક્ત એટલું જ જાણું છું કે તમે માહરાં માશીની નોકરી એકદમ છોડી જશો.”

“ઓ, નહી, એમ ના કહો,” મોનીકાએ કાકલુદીથી કહ્યું.

“તુરત,” તેણે કડવાસથી ઉમેર્યું. “તમે મીસ ક્લીવરને નોટીસ આપી દેવ. તમારે ગમે તે આંહોણું આગળ કરજો. હું તમને રશવા કરીશ નહી એમ વચન આપું છું. પણ તમારે જવું તો પડશેજ. જો તમને પૈસા જોઈતા હોય તો—”

તેણીએ તે માંગણી પોતાના હાથના ઈશારાથી ના કમુલ કરી.

“તમે ગેરબંધારી ને ઘાટકી બનો છ,” મોનીકા બોલી, “હું નહી ધારતીતી કે તમે એમ એટલા સખ્ત થશો.”

તે રૂમ તેણી એટલું બોલી દયકાં ખાતી છોડી ગઈ અને પછીથી યુસ્ટેસ નોરવેંડ તેણીની નજરે આવ્યો નહી, કેમકે તે જોવો આવ્યો હતો તેવોજ પાછો એકાએક મુસાફરીએ નિકળી ગયો હતો. એક મહીના પછી તે પાછો ફરશે એમ પોતાના માશીને જણાવી ગયો હતો, અને બેશક, મોનીકા એમ વમાસવામાં કેવળ વાજખીજ હતી કે તે જ્યારે પાછો ફરશે ત્યારે તેણીને ત્યાં તે નહીંજ જોવા પામશે એમ તે આશા રાખતો હોવોજ જોઈએ.

“પણ હું નહીં જવશ!” તેણી મનશે વમાસી,” અરે! એ કેટલો અવિચારી ને ઘાતકી બન્યો છ? માહરું નિર્દોષપણું એની આગળ સાખીત કરવાનો એને મને ચાન્સ બી નહીંજ આપ્યો? પણ એને તે સમજવુંજ પડશે. એ પાછો ફરશે ત્યાં વેર હું અહીંજ થોભશ. અહીંથી નિકટી જઈને હું જાઉં તે બી કાંહાં?”

*

*

*

*

મોનીકાએ પ્રથમમાં તે સમાચાર ખરા તરીકે સ્વિકારવા સાફ ના પાડી.

“હું તમને ખાત્રી આપું છું, મીસ સ્ટીન,” તે ગ્રહસ્થે સમજાવ્યું, “આખી ટ્રેન ભાંગીને ચુરેચુરો થઈ ગઈ છે અને તેમાં મીંડ યુસ્ટેસ નોરવેંડ પણ હતા એ વિશે તો કશોજ શક નથી. એવણનો કાર્ડ, પૉકેટ અને હેન્ડ બેગ એ બધું અંદરના કાટમાંથી મળ્યું છે. એક જાંદગી બી એ ભયભીત અકસમાતમાંથી બચી નથી, એટલે મીંડ નોરવેંડ પણ માર્યાજ ગયા હશે.”

“અરે, એ ઘણુંજ ભયંકર છે?” મોનીકા રડમશ બની બોલી.

“બેશક? અકસમાત ઘણોજ ભારી થયો છે. સેંહકડો કાજગરા જીવો માર્યા ગયા છે. મીસ સ્ટીન, મીસ ક્લીવરના આ મોટા દુખમાં માહરી

સંપૂર્ણ દીલ્લોશી છે એમ એવળુ આગળ કહેજે.” તે ગ્રહસ્થે જવા ઉઠતાં રજા માંગી.

“જરૂર કહીશ. અને એ ખબર અત્રે પોંદોંચાડવા આવવાની તમે લીધેલા તકલીફ માટે હું તમારો મોટો આભાર માનું છું,” મોનીકાએ કહ્યું, અને તે ગ્રહસ્થને વિદાય કરી તે સનાનના સમાચાર મીસ કલીવર, કે જેવળુ છેલ્લા ચાર દિવસ થયાં ગિમારજ હતાં તેવળુને પોંદોંચાડવા ગઈ.

યુસ્ટેસ નોરવેંડના ઓર્થોતા મરણની ખબર તેના માશી ઘરડાં મીસ કલીવર ઉપર એક ગજબજ પુરવાર થઈ. મોનીકા સ્ટીન પોતે કાંઈ થોડી દીલગીર નહીં થઈ જો કે તે ખબરે તો તેણીને ખાત્રી ભર્યો સંખ્યારો આપ્યો હતો કે તે પોતાની નોકરીમાં તેથી પાછી સલામત બની હતી.

પ્રકરણ ૧૩.

કુદરત પણુ બાકે વેળા ઘણીજ વિચિત્ર રીતે વર્તે છે. અને યુસ્ટેસ નોરવેંડના આખમાં તો તે પોતાની વિચિત્રતાની પણ હદ ગોચા કુદાવીજ ગઈ.

મોનીકા સ્ટીનની જીંદગીનો ભરમ કોઈકે તરફીયથી જાણ્યા બાદ તે તેણીને પોતાની માશી મીસ કલીવરની નોકરી એકદમ છોડી જવાની સલાહ આપી, એક દુરની મુસાફરીએ ખાખસુસ નિકળી ગયો. તે મોનીકા સ્ટીનના પ્યારમાં હતાં. તે રૂપસુંદર છોકરીને જેતાંજ તેના દિલમાં તેણી માટે કાંઈ અજબ પ્રેરણા થઈ હતી; અને ઇંગ્લાંડથી અમેરીકા વેરની સ્ટીમર ઉપરની લંબાણુ મુસાફરીએ તે પ્રેરણાને મોહોતતનું રૂપ આપ્યું હતું. તે થોડાજ વખતમાં મોનીકાના લાથની માગણી કરી પોતે દુન્યાનો સ્વર્ગ સુખી ઇસમ બનવાની ગણત્રી કરતો હતો, અને તે હવે જલદીજ પરણનાર હતો એમ તેણે પોતાની એક બીજી માશી ઉપર કેંદલાડતું લખ્યું હતું. તે માશી લેડી હેઝલકુડ એક ઉમરાવની ઘણીઆણી થતી હતી; અને તેઓને ત્યાં કાંઈ પણ ફરજદં ન હોવાથી તેઓનો વારસ પણુ અતે ને આખરે તો યુસ્ટેસ નોરવેંડજ હતો.

હવે તકદીર પોતાની વિચિત્રતા કેમ દેખાડે છે તે જુઓ! જે દાહાડે

યુસ્ટેસ નોરલેંડ ન ધાર્યો ને ન આશા રાખેલો રેલ્વેના ત્રાસદાયક એકસી-ડન્ટનો કમનશીખ ભોગ થઈ પડ્યો તેજ દાહાડે ઈંગલાંડમાં તેનો માશો લોર્ડ હેઝલકોડ પણ ન વક્કી રાખેલો એક અક્સમાતને કારણે માર્યો ગયો, તે પોતાના મિત્રો સાથે શીકારે ગયો હતો કે જ્યાં પોતાના તેજી રખશ ઉપરથી ઉખત્રાઈ પડી તે તત્કાળ મુતો.

એ મરણના ખેદયુક્ત સમાચાર તાર મારફતે યુસ્ટેસ નોરલેંડ ઉપર અમેરીકા રવાના કરવામાં આવ્યા. જે દિવસે તે તાર ન્યુયોર્કમાં મીસ કલીવરને મળ્યો, તેજ દિવસે લેડી હેઝલકોડે અગાઉનું લખેલું એક કાગળ પણ યુસ્ટેસને શરનામેનું મીસ કલીવરને મળ્યું.

મીસ કલીવર, યુસ્ટેસના મરણની ખબરથી ઘણો શોક ખાઈ ગયાં હતાં. તેવણુ બિહાણેજ હતાં તેટલાં લેડી હેઝલકોડનું કાગળ આવ્યું.

“એ માહરી બેહેનનું કાગળ છે,” મીસ કલીવરે ઉપરના અક્ષર પિહાણી મોનીકાને કહ્યું; “યુસ્ટેસ ઉપર લખેલું છે. ગરીબ બિચારી એ એના મૃત્યનાં સમાચાર સહમજી જરૂર ફાટી જશે. એ એની પર ઘણોજ પ્યાર રાખતી’તી,” મીસ કલીવરે આંખમાં આંસુ લાવી કહ્યું. અને પછી તે પત્ર બોલ્યું.

“યુસ્ટેસ જલદી પરણવાનો હતો!” મીસ કલીવર તે પત્ર વાંચતાં અચરતીયા બબડ્યાં, “એ તો મેં આજેજ જાણ્યું. એ હરવાયો કાંઈ માહરી આગળ તો એ મતલબનું બોલેલોજ નહીં, ને એની એ બીજી માશી થતી ઉપર તો કેહું એને લખેલું બી. ગરીબ માહરો બેટો! બંધી ભર આશા ઉમીદમાંજ ખત્રાસ થઈ ગીયો. અરે! એ ખબર જાણતાં લેડી હેઝલકોડ કેવી ફાટી જશે. તે તો ઉકમાઈથી હેત પ્રિતથી લખેછ કે તું પરણનાર છે તે જાણી હું નેહાયત ખુશી છું; ને તાહરા માશાને સમજવીને મેં નવું વિલ બી કરાવ્યું’છ; કે જેથી એવણના ખેતાબ ને તેની આવક ઉપરાંતની અમારી ખાનગી દોલતમાંથી જો તું (યુસ્ટેસ) ખુદા ન કરેને મરણ પામે તો તાહરી જૈરીને અર્ધી દોલત મળે; તે ઉપરાંત હેઝલકોડમાં આવેલો મોટો મેહેલ પણ તેણીનેજ હવાલે જાય,” મીસ કલીવર રડી પડ્યાં, “માહરા યુસ્ટેસે કેવી ઉમીદો બાંધી હશે, ને તે પુરી કીધા વગર મરતાં તેને કેવું લાગું હશે? ગરીબ તે, પરણ્યા વગરજ ગુજર્યો, મોનીકા, મને પકડ મને કાંઈ થાયછ,” તેવણુ પુકાર્યો, અને તકીયા ઉપર ઢળી પડ્યાં. મોનીકા તુરત તેવણની નજદીક દોડી.

“શું છે, મીસ કલીવર?” તેણીએ પુછ્યું. પણ જવાબ કાંઈ ન મળતો જેઈ તુરત ચંગ વગાડી માણસોને તેડ્યાં

ડાક્ટરને ખુલાવી લાવવામાં આવ્યો; અને તેની ચાંપતી કાશીશો પછી કેટલે વારે તેવણ હુશયાર થયાં. પણ તે બહુજ થોડા વખતને માટે હતું. અજલનો ઘંટ તેવણ માટે વાગી ચુકો હતો. તે પછીથી કલાકેકને સુમારે લૉર્ડ હેઝલકીડના મરણનો, અને યુસ્ટેસને એકદમ ઇંગ્લાંડ ઉપડી આવી પોતાનો ખેતાબ અને તેને લગતી તમામ માલ મીલકત સંભાળી લેવાનો તાર આવ્યો.

તે સમાચારે મીસ કલીવરને હડબડાવીને આખર કરી મેલ્યાં.

“ઓ! માહરો દીકરો લૉર્ડ હેઝલકીડ થયો, ને-ને-” બસ તેવણની જગ્યાંન ખેંચાઈ ગઈ. તે ગમનાક ખખર તેવણ માટે મોહોત થઈને આવી. તે કમખખટ ટેલીગ્રામ હાથમાંજ પકડી રાખી, તેવણે પોતાનો પ્યારો પ્રાણ તે કૃપાળુ કીરતારને હવાલે કીધો!

પ્રકરણ ૧૪.

મોનીકા એકલી પડી ગઈ. અમેરીકાના દુરદુરાજ વતનમાં તે પાછી નોકરી વગરની અને નિરાધાર થઈ પડી. મીસ કલીવરના ઓચીંત સ્વર્ગ-વાસથી તેણીને ઘણું લાગ્યું. તે તાલેવંત ડોરડી તેણીની એક બહી દીલ્લશોજ શેફાણી પુરવાર થઈ હતી, તે એમ એકાએક તેને રખડાવી ગઈ એ તેણી માટે ઘણુંજ ખેદયુક્ત નિવડ્યું.

લેડી હેઝલકીડ ઉપર મીસ કલીવરના મરણના સમાચાર મોકલી આપવામાં આવ્યા; અને ત્યાર પછી પોતે હવે શું કરવું તેના વમાસનમાં મોનીકા સ્ટીન પડી.

તે હમના સુંધી તો પેલા દગાયાજ બેનેટ ગીચરસનને સાવ વિસરી ગઈ હતી. નવી નોકરીની જાનલમાં, યુસ્ટેસ નોરવેંડ સાથની મિત્રતાની મોહીનીમાં, અને અમેરીકા તરફની સફરની મૉજમાં તે દગાખોરને તે લગભગ ભુલી પણ ગઈ હતી; અને કદાચ તેણી તમામ ભુલી પણ ગઈ

હતે, જો યુસ્ટેસ નોરલેંડ જીવવા પામ્યો હતે, અને પોતાની નિર્દોષતાની સંપૂર્ણ ખાત્રી તેણીએ તેની કરી આપી હતે તો. મગર લાખ્યા લેખ જીવદાન હતા. તેઓના કીસમતમાં કંઈ જીવંત અનવાનું સર્જત હતું, એટલે પછી તેમ બનીજ કેમ શકે ?

મૌનીકા સ્ટીન વાયેજેહાન એકલી પડતાં તેણીને ખુદરતી બેનેટનો ખ્યાલ આવ્યો; અને તેની દગાબાઝીની અને તેણીએ તેને ખાતર ફેફટની ખમેલી મહા જફાઓની યાદ તેણીને હૈડે પાછી ધાધ આવી. તેણીએ મિસ્ત્યાર કડવાસથીજ તે બધું પાછું પોતાને મનશે યાદ કર્યું, અને તે યાદે તેણીને કીનાખોર અને કપડી બનાવી.

“એ પૈસાદાર છે, એ ખ્યાલજ મને થેલી બનાવેજ,” તે ધીકકારથી વિચારતાં બબડી, “માહરે ભોગે એ તાલેવંત થયોજ. અરે એ બનીજ કેમ શકે કે એ જરદાર ને સુખી, ને હું મોહતાન મુફલીસ ને હીણુપસ્તીથી ભરેલી ? હું હવે શું કરું ? આય સ્થિતિએ હું કદી આવી ન હતે, જો એ પોતાના આપેલાં વચનને વણગી રહ્યો હતે તો ! મગર તે બેવચનીએ પોતાનો કોલ તોડ્યો; મને ખુબ્હાર કીધી. હા ! હું એનું વેર તો હું એની પર લેવશ—જરર લેવશ ! મગર કેમ-કેવી રીતે ? માહરી આવી ગદા હાલતે હું એની પર કેમ ઇન્તેકામ લઈ શકશ. અરે ! હું કેવું ચાહુંજ કે હું પૈસાદાર હોતે યા બનું, કે એને માહરી સાથે કીધેલા જરદસ્ત ઠાગાનું પુરેપુરું વેર વસુલ કરું ? હું પૈસાદાર બનું, શું એ નહીં અનવાજોગ છે ?” તેણી ગૌરમાં પડી, પોતાના હાથની મુકીઓ ટટરાવીને વાળેલી રાખી, પોતાના કપાળ ઉપર ખીજવાતની કરચલીઓ ચઢાવી, ઇર્ષાથી જલી જઈ અંગારા માફક આતશ વરસાવતી ચશમે તે ઘણાં ઉંડા દર્યાફતમાં પડી. થોડોક વાર તે પોતાની જગ્યાએ એમ હીલ્યા ચાલ્યા વિના બેડી, પછી એકાએક ઉડી મીસ કલીવરની લખવાની મેજ આગળ ગઈ, અને તેમાંનું એક ખાણું ઉંઘાડી તેણીએ અંદરથી એક કાગળ બહાર કાઢ્યું.

તે કાગળ લેડી હેઝલકોડનું હતું કે જે તે ઉમરાવ આઈએ પોતાના બાણેજ યુસ્ટેસ નોરલેંડ ઉપર તેણે લખેલાં એક પત્રના જવાબમાં લખ્યું હતું.

મૌનીકા સ્ટીને તે ચીપી ચીપીને વાંચ્યું. બીજી અને ત્રીજી મરતબા બી વાંચ્યું. અને પછી પાછી કાંઈ ઘણાંજ ગંભીર વિચારમાં પડી.

“દેખીતું છે કે લેડી હેઝલકોડ એ પરણનાર છે એમ ખાત્રીથી

ધારેછ," તેણીએ વિચાર્યું, "હું અજાણ છે કે યુસ્ટેસના મનમાની છોકરી કોણ હશે? જરૂર તે બિચારી નાશીપાશ થશે? નહીં તે કાંય થાય? આવું સરસ પોઝીશન-લેડી હેઝલવુડ અને ગિર્યાર પૈસા. હું ઇચ્છું છું કે તે માહરં હોય, તો હું કેવું પેલા બદ્દકાર બેનેટ ઉપર માહરં વેર વાળી શકું? પાછી આય હાલતમાં તો હું નિરાધાર ને નાચાર છું! હું જો લેડી હેઝલવુડ હતો!"

એક પાપી અને ભયંકર ખ્યાલ તેણીના મગજમાં દોડી આવ્યો.

"હું લેડી હેઝલવુડ તરીકે પાસ થાઉં! જાણશે કોણ કે તે હું નથી."

તે વિચારથી પ્રથમમાં તે બીહીધી. પણ પછી ધીરજથી ખ્યાલ કરતાં તેમ કરવામાં તેણીએ પોતાની વિરૂધ જતું બહુજ થોડું જોયું. કોઈ જાણતું તો નહીંજ હતું. મીસ ક્લીવર બી મરી ગયાં હતાં, યુસ્ટેસ પણ માર્યો ગયો હતો; લેડી હેઝલવુડ તે પરણી જનાર હતો. એવી વકકા રાખતાં હતાં, તો પછી લેડી હેઝલવુડ તરીકે જો તેણી હસી જાય તો પકડાઈ જવાના સંજોગો બહુજ થોડા હતા.

"પણ એ લોક માહરી પાસ સર્ટીફિકેટસ માંગશે, ને ખુદા જાણે બીજું શું શું બી પુછશે?" તેણીએ વિચાર્યું, "પણ તે બનશે. પૈસાથી તે હું મેળવી શકશ. હિંમતનીજ ખોટી છે, આકા રસ્તો સાફ છે. પણ શું હું કરું? હું લેડી હેઝલવુડ છેક એમ કહી જગને હ્યું? શું એ ખોટું નથી? શું એ ગેરવાજબી નથી, પણ ત્યારે, ત્યારે બેનેટ શું કરેછ? એક નિય ચોર આબરહામમાં ખપેછ, સોસાયટીમાં ફરેછ; મોજમજાલ ને હકુમત કરેછ તો તે શું ગેરવાજબી નથી? બસ એ તે એજ? હું લેડી હેઝલવુડ બનુંછ, જો કશાંને ખાતર નહી, તો ખુરા બેનેટ ઉપર ઇન્તેકામ લેવાને ખાતર હું એ જોખમ ખેડુંછ. આય એક ચાલી ચલાવીને આવેલી એક નાદર ટક માહરે હાથ છે, તો તેને જતી હું શું કામ કરું? મેં અત્યાર વેરમાં ઘણું સોસ્યુજ, હા વિનાનું દુઃખ ખમ્યુંછ, ને હવે જ્યારે આય સુખનો સાથ કરવા સારો એક લાગ છે તો તે લઉં. જરૂરક હિંમત ને કુનેહનુંજ કામ છે."

મૌનીકા સ્ટીન, એક ભોળા ભાળી નિર્દોષ જવાન છોકરી બોલ-બોલતામાં એક કીનાખોર ઝોરત બની ગઈ. અને વાંચનારાં સજ્જનો, તેમાં તેણીનો કસુર શું છે? તેણીના પાક ખ્યાર સાથ અઘટીત ચેડાં કાઢનાર ખુરા બેનેટને જો તે હવે એક વાર તે તેને જો જોશથી ચાહતી હતી

તેટલાજ અલકે તેથી જસ્ટી બી જ્ઞેશથી તેણી તેને ધીકકારતી થાય તો તેમાં નવાઈ શી છે ?

એનેટ કાજે તેણીએ શું જોવો તેવો ભોગ આપ્યો હતો, થોડું ખમ્યું હતું ? અને તેના બદલામાં જ્યારે તે એવચની જવાને તેણી તરફ સર્યામ પીથ ફેરવી એમુરવ્યતપણું દાવ્યું હતું તો તે ખારીલી અને એ તો ખુદરતીજ છે. અને પોતાનું વેર વાળવાનો કાંઈ પણ રસ્તો તેણી પાસે ક્યાં હતો ? તે પૈસાથી માલામાલ અનેકો માલેતુજર અને તે ગરીબીમાં ઘસડાતી એક રખડતી એટલે પોતાનું વેર તે વાળવા સમર્થજ કેમ થઈ શકે ? એકજ રસ્તો તેણી પાસે તેમ કરવા માટે ખુલ્લો હતો, અને તે એજ માત્ર કે તેણીએ ગમે તે સંજોગે એનેટની મુઆફેક તવંગર બનવું, કે જેથી તેની સોસાયટીમાં તેની સરોબરીમાં રહી પોતાનો ઇન્તેકામ લઈ શકે. બાકી ગરીબીમાં અવત્યાં મારી તે તેમ કરવા જાય તો જરૂર એનેટ પોતાના પૈસાના બજે તેણીને કચડી નાંખે. અને ત્યારે હવે એ સંજોગમાં મૌનીકા સ્ટીન બાપડી કાંઈ બીજું શું કરી શકે ?

“હું માહરો કીનો લેવશ ! એનેટ ગીઅરસન, તેં મને જીંદગીથી બર-બાદ કીધીછ તો તને પણ હું જરૂર કરશ. તુંને ખાકમાં મેળવશ નહીં ત્યાં મુધી હું જાંપીને એસનાર નથી,” મૌનીકા સ્ટીન મનમાં વેરથી બચડી.

પ્રકરણ ૧૫.

“હું અંદર આઉં, એનેટ ?”

એનેટે તે સાહદ સહમજી પોતાને ઉપજેલી કચવાટની લાગણી જેમ તેમ છુપાવી જવાબ કર્યો, “હા, આવની !”

લેડી નેટા પોતાના બરથારની સ્ટડીમાં દાખલ થઈ, અને તેની નજદીકમાં આવી બહાલથી તેને એક બકા લીધી.

એનેટ જે કાંઈ લખતો એટલે હતો તેણે પોતાનું લખવાનું છોડી પોતાની ધણીઆણી સાથે વાત કરવા માંડી, તે જાણતો હતો કે નેટા

કાંઈ અગતના કે વગર અગતના ટાહેલાં કરવાજ હંમેશાં તેનાં સ્ટડી રૂમમાં પધારતી હતી. નેટાએ સંભાળથી પોતાના કીંમતી હાથના મોજાં સેરવી નાખતાં પટપટારો ચાલુજ રાખ્યો.

તે ઘણાં મોંઘાદાર કપડામાં છેલ્લામાં છેલ્લી ઢપની ફેશન અનુસાર સજ થયેલી હતી. ગરદન ઉપર એક ભારી કીમતના ઉંચાંમાના ફરસ નાંખેલાં હતાં, અને ટોપી પણ મુલ્યવાન પીછાંઓથી મઢેલી પેહેડેલી હતી.

લેડી નેટા એક ખુદી તો હતીજ નહીં, અને ચુંચી આંખે તેણીની ‘સરવે’ કરતાં તેણીના ભરથારને તે પણ એમજ લાગતું હતું કે પરણ્યા પછીના અઢી વરસના અરસામાં જી તે એ આખરમાં તો સુધરી ન હતી.

તેણી વગર શકે એક જુવાન છોકરીમાંથી એક ઉમરે પુગેલી ઓર-તના જેવી ફેરવાઇ હતી, તેણીની જુવાનીની તાજગી અને જોશ યુમ થયાં હતાં; ને તે ઉપરાંત વળી એનેટને ઘણું લાગતું હતું તે એક તેણીની જીભે જતસ્તી ઝમક ને જોર પરણ્યા પછીથી પકડવા માંડયું હતું.

ખામીમાં ખામી તો નેટામાં માત્ર એજ હતી ને તે એનેટને મનશે તો સર્વથી મોટી ખામી હતી કે તે તેની (એનેટ) ઉપર જાનથી જી જ્યાદા મરી શીટતી હતી. તેણે તેની ઉપર અદ્દગ પ્યારથી વીહલી પડી એક ક્ષણ માત્ર પણ છુટો મુકતી ન હતી. મગર તે અધા તેણીના એવા પ્યારની તેને ભલ પરવાહ હતી. કદાચ જો તેણી તેના ઉપર થોડુંક ઓછું હેત રાખતી હોત તો તે તેણી ઉપર જરા પ્યાર રાખ્યા શકતે; મગર આ તો તેથી તમામ ઉલટુંજ હોવાથી તેણી તેને કંટાળારૂપ અને કચવાટના મુળ જેવી થઇ પડી હતી.

એક વરસ અગાઉ જ્યારે તેઓને એક છોકરીની નવાજેશ થઇ હતી ત્યારે એનેટે સંધ્યારાના દમ સાથ એવી ઉમીદ યાંધી હતી હતી કે હવેથી નેટા પોતાના અચ્ચા ઉપર તકેદારી રાખતી થશે એટલે તેનો જરા છુટકો કરશે પણ તેમ થયું નહીં. તે અચળાં તો તેની ઉપર પેહેલાં કરતાં વિશેષ પ્યારથી મરી શીટવા લાગી.

“ કેમ, કાંઈ ફરી આવી, ડીયર ? ” એનેટે કાંઈ વાત તો ચલાવીજ જોત્રએ એટલે સવાલ મુક્યો , “ કાંઈ નવી જુની લાવીછ ? ”

“ હા, ડીયર. તેથીજ, તો હું તાહરી આગળ આવીછ, ” નેટાએ એનેટની નજદીક એક ખુરશી ઉપર ગોઠવાઇ ચલાવ્યું, “ ડાવેજર લેડી

હેઝલકોડ કોન્ટીન્ટ ઉપરથી પાછાં ફર્યાં, લેડી હેઝલકોડ ખી સાથે છે. એને હવે પોતાનો શોક કમી કર્યો, ને હવેથી તે સોસાયટીમાં ફરતી થશે. એમ હું ધારું. તું સમજેજ કેની ડીયર હું કોણને વાસ્તે કહુંજ તે. પેલા યુસ્ટેસ નોરલેડ લોડ હેઝલકોડનો ભાણેજ જે અમેરીકામાં ગયાં એ વર્ષની વાત ઉપર પેલા ત્રાસજનક અકસમાતનો ભોગ થઈ પડેલા તે ગરીબ બિચારો.”

“હું નહીં અટકળી શકતો કે તેને તું ગરીબ બિચારો કાંય કહેજ, તે તો સુખી થયો. માણસ માત્રને એક દિન મરવાનું તો છેજ.”

“ડાલીંગ, હું કાંઈ તે વિચારથી નથી કહેતી. મને તો તેનો આય મીડી મોહોરદારની દયા આવેજ. બિચારી પરણીને તુરત એવા થઈ એ શું કાંઈ ઓછું દુઃખભર્યું છે. એનેટ, એમ ધાર કે હમણા હું તને શુભાવું તો—” નેટા તે ખ્યાલ વટીકથી એટલી તો રડમશ બની ગઈ કે તુરત તે ઉડી એનેટ આગળ આવી વહાલથી તેને વળગી પડી.

“ડીયર, એ શું ?” એનેટે કહ્યું.

“મને ઘણું લાગેજ એ બિચારી માટે મને આટલા ખ્યાલથી આટલું બધું લાગેજ તો એને ખરેખર તે અનુભવતાં કેવું શીલ થયું હશે,” નેટાએ ઘણી ગરમ દિલ્લોશોઝીથી કહ્યું.

“મને ઘણું કામ છે, ડીયર,” એનેટે તેને ખરતી આપવાની વાત કરી, “જો કાંઈ ખાસ કહેવાનું બીજું નહીં હોય તો—”

“ઘણુંજ છે. હજી તો લેડી હેઝલકોડ માટે મેં તને કાંઈજ કહ્યું ખી નથી, ને તું તો મને કાહર કાહરમાંજ પડ્યોજ.”

એનેટે ખીજવાટથી પોતાનો હોઠ કરડ્યો.

“વેલ, એ લેડી હેઝલકોડ કોણ છે—કેવી છે—ને બીજું બધું તેને લગતું શું કહેવાનું છે તે જટ કહી નાંખ.” તેણે કહ્યું.

“તે એક અસહ્યમાં તો અમેરીકન લેડી છે. મીસ કે કરીને તેનું નામ હતું. પણ એનેટ, તે એટલી તો ખુબસુરત છે કે બોલવે વાત નહીં. તે કેટલી પ્રેટી છે તે તો તું અટકલી ખી શકનાર નથી. એનેટ, મેં અગાઉ કેડે એવું સુંદર પીકચર કદાચ જોયું હોશે તેવીજ અબજા એ છે: પીકચરમાં કેમ—”

“હા, હા, સમજ્યો,” એનેટે પાછું વચમાં ભંગાણુ કર્યું, “તુને, તેથી, ઘણી ગમી નહીં?”

“હા. ઘણીજ. તે લોકને અહીં મેં જમવા બી તેડ્યાંજ એ લોક આવતાં વિક્કી વિક્કીટ આપવી પાછી શુર કરનાર છે, ને મેં પેહેલેજ દિવસે આપણે ત્યાં જમવાનું નોતું કીધુંય.”

“કીક કીધું,” એનેટે જોયું કે નેટાને ખુશી કરીને કાલડવી જોઈએ એટલે અડાવ્યું.

“જો કે લેડી હેઝલવુડ હજી શોકના પોશાકમાં ફરેછ. તમામ કાળા ડ્રેસમાં એ ઘણીજ લવ્લી લાગતી હતી. ઑડીસ બી એવી—”

“હવે તું યસ કરની તો. એ અધું તમારાં ઐરાંઓને લગતું મિલી-નરીનું ખ્યાન તું માહરી આગળ શાંતી કરવા બેસેછ ?”

નેટા હસી.

“ચાલ ત્યારે તને નથી ગમતું તો હું જાઉંછ,” તેણી જવા ઉડતાં બોલી, “એ લેડી હેઝલવુડને પોતાના મરનાર ખાતીંદની માશી સાથ બી ઘણુંજ અનેછ જો! એક લેડી હેઝલવુડો જ્યાં જોઈએ ત્યાં સાથે ને સાથેજ ફરેછ. પણ હું ધારુંછ કે એ જરૂર પાછી પરણી જશે. છેજ એટલી જીવાંન ને ખુબસુરત દેખાવની કે પરણી જવાનો જો એ વિચાર કરે તો તેમાં કાંઈ ખોટું નથી.”

એનેટનું હવે તો છેકજ ગરી ગયું, એટલે તે પીક ફેરવી પોતાનું લખવા બેસી ગયો; અને નેટા અધું જો છેલ્લું બચરી ગઈ તે તો બેહેરાં કાનો ઉપર જઈને પડ્યું.

બીજો વિકે નેટાએ ખબર આપી હતી તે મુજબ ડાવેજર લેડી હેઝલવુડ, અને લેડી હેઝલવુડ મીસ્ટર અને લેડી નેટા ગીઅરસનને ત્યાં ડીનર ઉપર પધાર્યાં.

ઘણાંજ થોડાં મગર તમામ સીલેક્ટ પહોરણાઓનેજ ખાસ નોતરવામાં આવ્યાં હતાં.

તેઓ સર્વથી મોડાં આવ્યાં.

નેટાએ સર્વ સાથ લેડી હેઝલવુડની ઓળખાણ મોટી ઉકમાઈથી કરાવી. તે એમ બધા સાથ તે ખુબસુરત વિધવાને ઈન્દ્રોડયુસ કરતી કરતી પોતાનો ભરથાર જ્યાં ઉભો હતો ત્યાં આવી.

“માહરા વર, મીં ગીઅરસન-લેડી હેઝલવુડ, લેડી હેઝલવુડ, એનેટ,” તેણી બોલી.

એનેટ લેડી હેઝલકોડ ગમ જોયું, અને દિલમાં કોઈએ આરપાર એકાદ પીન ખોસી ઘાલી હોય એમ તે ચમક્યો ! તે કાણ સાંમે ઉભો હતો ? અરે ! તેની સાંમે કાણ ઉભું હતું ? કોઈજ નહીં મગર તેની એક વારની માથુક મોનીકા સ્ટીન !

પ્રકરણ -૧૬.

માથુસ ઉપર એટલીંત આફત આવી પડે છે ત્યારે તે બેઆખસો, પડી જાય છે. પોતાની મગજ શક્તિ એક ક્ષણ વાર ગુમાવી બેસે છે. તેના અવ્યવે મંદ થઈ જઈ કાંઈ કામ કરવા તેની મરજી ઉપરાંત ના પાડે છે.

એનેટ ગીઅરસન મોનીકા સ્ટીનને લેડી હેઝલકોડ તરીકે પોતા સાંમે આવી ઉભેલી જોઈ અજાયબી તેમજ ગભરાતથી હેભતી ગયો. તેણે ડોળા ફાડીને મોનીકા ગમ ભખરાયલે ચેહરે જોયું. તેની છબ ટાળવાં સાથ ચીટકી ગઈ. તે કાંઈજ બોલી કે કરી શક્યો નહીં, મોનીકાનો હાથ શેક-હેન્ડમાં લેવા વડીક તેનો હાથ ઉંચકાયો નહીં !

મગર મોનીકા ખુરી સાવચ હતી. તે ક્યાં જતી હતી, અને ત્યાં શું જનનાર હતું તેથી પુરતી માહેર હતી, એટલે તેણીએ સમયમુચકતા રાખી એનેટનો હાથ પોતાના હાથમાં લીધો અને તે દાખી તેના કાનમાં ધીમેથી કહ્યું, “ તમે મને જોઈને અજાન થયલા લાગોજી, મીં ગીઅરસન. આંદીના ના, તેમજ માહર નામ પણ જાહેર થવા દેતા ના.”

એનેટ તે શબ્દોથી ઘણો ધીરવજ પામ્યો.

“હા. હું ઘણો અજાન થયો.” તેણે કહ્યું, “ તું-આઈ મિન તમે નૉરવેંડ સાથ પરણેલાં.”

“હા,”

“ત્યારે તમેજ મીસ કે ?”

“હા. મને નામ બદલવાની ફરજ પડેલી,” મોનીકાએ હસીને કહ્યું.

એનેટના મોટા નસીબે નેટા તેઓને ઇન્ટ્રોડ્યુસ કરી તુરત ત્યાંથી બીજી જગ્યાએ જતી રહી એ ઘણું ફીક થયું. તે ભોળી બિચારીને ક્યાં એમ

સેહેજે શક હતો કે લેડી હેઝલકોડને જોઈને તેણીનો ભરથાર હેમતથી હડ-
બડી ગયો હતો.

“ મને અધાં અસલમાં મીસ કે ધારેછ. તમે પણ તેમજ માનજો.
હું આશા રાખુંછ કે તમે કાંઈ જાહેર થવા દેશો નહીં ? ” મોનીકા બોલી,
“ એટલે તો હું તમારામાં વિશ્વાસ રાખુંની ? ”

“ હા, હું કાંઈ બોલીશ નહીં. માહરે તેમ કરવુંજ જોઈએ, ” એનેટે
કહ્યું.

“ ઠંકસ ! ” મોનીકાએ ઉપકાર માન્યો; અને તે તેનાથી તુરત વેળા
તેના છુટકારાના એક મોટા નિશ્વાસ વચ્ચે છુટી પડી.

લેડી હેઝલકોડ તે દિવસે પેહેલીજ સોસાયટીમાં સામેલ થઈ હતી;
એટલે તેણી ઉપર ધરાંપરાં જરીક જાસ્તીજ થયાં. તેણીની ખુશસુરતીએ
મોટું સેનશેસન કર્યું. સર્વ કોઈ તે વિશેજ ચકચાર તે ડીનર પાર્ટીમાં
કરતું હતું. તે ખુશસુરત અને તાલેવંત વિધવાની મેહેરયાંની મેળવવા
ઘણુંઓ અછાડ પછાડ કરવાં લાગ્યાં; મગર મોનીકાએ તે અધાને દુરના
દુરજ રાખ્યાં.

તેણી ખુશસુરત તો ખેશક હતી; અને એનેટેને લાગ્યું કે તે પેહેલાં
કરતાં હાલમાં ઘણી છયાદા હતી. તેણે નેટા સાથ તેણીની સરખામણી કરી,
અને આપડી નેટા અન્વચ્છથી આખર સુધી તેની નજરમાં મોનીકા કરતાં
ભારે ઉતરતીજ તેને તેના મોટા અફસોસ વચ્ચે જણાઈ. શું તેણે મોનીકા
જંવી એક પરીસુરત રૂપસુંદરીને લટક આપવામાં હાપણ વાપર્યું હતું ?
મોનીકા સ્ટીન, વગર શકે, તેને લાયકનીજ અને તેને દરેક રીતે જોગ
આપે તેવીજ મોહરદાર નિવડતે.

મગર, હવે અનનાર બની ગયું હતું. તે નેટા સાથ શેહાદી કરી
ચુકે હતો, અને તેમ કરી તેણે પોતાના લાભનું મેળવી લીધું હતું—મર-
તબો અને પૈસા! તે એ ચીજ કે જેને તેણે હદ વિનાની ચાહી ને માંગી
હતી તે નેટા સાથ વરવાથી તેને મળી હતી.

મોનીકા સ્ટીન તેને કોઈ દાહાડો બી રશવા કરવા કુટી તો જરૂરજ
નિકલશે એવો ખ્યાલ તેને છેલ્લાં ત્રણ વરસમાં એકથી અનેક વાર થયો
હતો! તે એમ માનતોજ હતો કે જહુંજે નહીં ને મોડે તે જરૂર જાહેર
થશે. તેને જાહેર કરશે, અથવા કરવાની કોશિશ કરી જશે. અને આજે

તેઓ મધ્યાં હતાં. પણ એનેટ મોટા સંધ્યાસાથ જોયું કે તેણી તેને ને એક હજી બી મિત્રજ હોય એમ ગણતી હતી. તેણીએ ત્યારે તેને માફ કર્યો હતો.—ગાંધી ગુજરી વિસારી દેવા માંગતી હતી. તે જોઈ તેને પોતાની છાતી ઉપરથી એક જાવરનસ્ત પાહાડ ઉંચકાઈ ગયો હોય એવો સંતોષ થયો.

એનેટ એ બી જોઈને ખુશીજ થયો કે મોનીકા એટલી સારી અવસ્થામાં હતી; અને નોરસેંડ જેવા એક ગ્રહસ્થ સાથ વરી હતી. મગર શું યુસ્ટેસ નોરસેંડે પોતાની ધણીઆણીની આગલી વિગતો જાણી હશે કે ? તે અજબ થયો.

મગર, તે બધાં સાથ હવે સંબંધજ શું હતો ? મોનીકા સુખી ને જરદાર હતી એજ તેને મનશે બસ હતું.

તે ડીનર પાર્ટી ધણીજ ફ-તેહમંદ નિવડી. સઘળાં પરોણાઓ વિદાય થવા બાદ નેટા પોતાના ભરથાર આગળ પુછતી આવી, “ કેમ ડીયર, લેડી હેઝલઉડને જોઈ ? કેવી છે ! મેં કહેલું તેમ ધણી દેખાવડી છેની ? ”

“ હા, નેટા ડીયર. ધણી ખુટીપુટ છે, ” એનેટે એદરકાર જવાબ કર્યો.

મોનીકા સાથ કોઈ વખત પણ પાછી મુલાકાત થવાની તેની ધાસ્તી હવે મટી હતી; અને વધતું ખુશી થવા જોગ તો એનેટે વિચાર્યું તેમ તો એ હતું કે તેણી સઘળી દુશ્મનાવત ભુલી ગઈ હતી. તેની સાથ એક મિત્રની મુઆફક વર્તી હતી. મગર તેણીને ખોહવાનો ખ્યાલ એનેટ પોતાના જીવનમાં એક ચમતો તુટ્યા વગર તો કરી શક્યોજ નહી. અજાનત, નેટા બાપડીને તેની ક્યાં ખબર હતી ?

પ્રકરણ ૧૭.

મી० અને લેડી નેટા ગીઅરસનને ત્યાંની ડીનર પાર્ટીમાં તે એકવારના આશુકમાશુક ન ધાર્યાં પાછાં ભેગાં થયાં; અને તે પછીના બિજાં એ વિકમાં તેઓ વચ્ચે એકથી અનેક મુલાકાતો થઈ.

મોનીકા અને એનેટ હવે તો પાડોશીઓ બન્યાં હતાં. એનેટના મકાનથી થોડેજ છેટે લેડી હેઝલઉડનું મકાન આવેલું હતું. અજાનતાં એનેટ

રહેતો હતો તે મકાન તો લોડ લીન્ડેની માલિકીનું હતું, કે જે ગ્લેડક્રોમ્પ હાલના ભપકાભર્યા નામે લોકોમાં વિખ્યાત હતું.

નઝદીકમાંજ રહેતાં હોવાને લીધે તેઓ વચ્ચે અચાનકવાર મેલાપ થયો જરી થયો હતો. મોનીકાની કંપની બેનેટને ઘણી મોજ આપનારી ને સુખી લાગતી હતી. તેનો તેણી માટેનો ખ્યાર તો હજી નષ્ટ થયો ન હતો. તે તો જીગરના ઉંડાણમાં જડ ધાણીને ગોચા ફરીફામ થયો હતો, તે મોનીકાની સંગતમાં પાછો સજીવન થવા લાગો. તેણીને જોતાંજ, તેણીના નાજુક હાથને નમ્ર સ્પર્શ થતાંજ તે બિદાર થયો. જે કે પેહેલી નજરે તો મોનીકાને નિહાલતાં તે હેબતથી હડખડી રહ્યો હતો, મગર તેણીને તે ધારતો ને આશા રાખતો હતો, તેથી, કાંઈ જુદીજ કીસમે પોતા સાથ વર્તતાં જોઈ તેને છુટકારા ને સંખારાનો એક ખુશ દમ બેઠ્યો. તેણી તેની તરફ ઘણીજ માયા ને સમ્મતાથી વર્તી હતી; જાણે તેઓ વચ્ચે કાંઈથી કચવાવા જેવું બનવા પામ્યુંજ ન હોય એવી રીતે તે બોલતી ચાલતી હતી. એ તો નકકી હતું, મગર તેણી હજી તેને માટે કાંઈ દરકાર ધરાવતી હોય એવું તેણીએ પોતાના શબ્દોથી કે આવભાવોથી દાવ્યું ન હતું; કે ન તો એવું પણ તેને માનવા યા જાણવા દીધું હતું કે તે આગણું સઘળું ભુલી ગઈ હતી યા તેને તેણીએ મારી બક્ષી હતી.

બેનેટને મોનીકા સાથે એખસો મેલાપ કરવાની ટક ઝાઝી મળતી ન હતી; કેમકે તેણી ડાવેઝર લેડો હેઝલક્રોમ્પની ખીદમતમાં મોટો ભાગ રોકાયેલી રહેતી હતી. તે એ બાઈઓના મન કાંઈ અજ્ઞાન કીસમે મળી ગયાં હતાં, અને યુસ્ટેસના અકાળ મૃત્ય પછી તેણી જાસ્તી ગિમાર થઈ જવાથી મોનીકાને તેણીની સારવારમાં ચાલુ રહેવું પડતું હતું.

એક દિવસ, તો બી, મોનીકા સાથે બેનેટને એકસો મેલાપ તેણીના ઘરમાંજ અનધાર્યો થઈ ગયો.

મોનીકા લાયબ્રેરીમાં કાંઈ વાંચતી બેઠી હતી, તેટલાં બેનેટ તેણીની મુલાકાતે જઈ લાગો.

“આવો?” બેનેટને હડો આવકાર મળ્યો.

“તમને એકલાં મળવાનો ચાન્સ મળતોજ નથી?” તેણે સાહેબ સલામ કર્યા પછી કહ્યું, “આજે તેમ થયુંજ તે જોઈ હું ખુશી છું. માલુમે તમને કાંઈ કહેવું છે?”

“હાં કે!” મોનીકાએ એક મધુર હસ્તું હસ્તાં ધીમેથી કહ્યું.

“કદાચ તમે ચેતી પણ ગયાં હશે કે હું શું કહેવા માંગતો હોવશ,” એનેટે ચલાવ્યું.

“એક્ષક્યુઝ મી ! સામાં ધણીના વિચારો વાંચવા જેટલી શક્તિ કેમ ભાગ્યે માહરામાં નથી,” તેણીએ એપરવાહીથી કહ્યું, “હવે, કહો તમે શું કહેવા ચાહો છ ?”

“હું તમારો દિસોગ્ગન ઉપકાર માનવા આગ્યો છ !”

“ઉપકાર ? શાંને વાસ્તે ?” મોનીકા અંજન થઈ બોલી.

“તમે મને માફ કરીશો તેને માટે. માહરી અગાઉની નાલાયક ચાલ તમે ભુલી જવાં જેટલાં ભૂતો અન્યાય તેને વાસ્તે !” એનેટે કહ્યું.

“તમે કેમ જાણ્યું કે તે હું ભુલી ગઈ છ ?” મોનીકાએ આશ્ચર્ય પામી પ્રશ્ન કર્યો.

“તમારી રીતભાતે મને તેમ ધારવા લાગ્યાવ્યો,” તેણે ખુલાશો આપ્યો, “તમે એક ફરેસ્તાજ છેવ અરે, મોનીકા ! મને તે માટે શીક્ષા થઈ ચુકી છે. તને દગો કરીશો તેનો ફેજ માહરે માટે તો સારો આગ્યોજ નથી. આય લગન કરી હું પશતાયો છ. કેવો પશતાયો છ તે તો તું કેમ જાણી શકશે ? આય નેરા જેવી બૈરીનો હું ભરથાર ! ઓ હવે-જે હું થોભ્યો હતો તો-તું છુટી છે !”

“છુટી ને સાથે વળી જરદાર !” મોનીકાએ ધીમેથી વધાર્યું.

તે હસ્યો, “હા : છુટી તે વળી જરદાર, આપણે કેવાં સુખી થઈ શકતે ?”

મોનીકા પાછી હસી.

“એ ખ્યાલ બી તમારે હવે કરવો નહીં જોઈએ. મીં ગીઅરસન, જાણો કે તમે એક પરણેલા પુરૂષ છેવ, અને હવે કોઈ, નેરા સિવાય, માટે અગતીઠ ખ્યાલ કરવો પણ તમારે માટે મોટો ગુનાહ છે. પણ હવે મેહેરઆંતી કરી મને મોનીકાને નામે બોલાવતા ના. તમને તે હક નથી. માહરું નામ ઠકિલ કે છે, અને મને તમે અગાઉ એળખતાંજ નથી એમ જાણવા દેવાનું છે. તમે તમારાં વાઈકિને કાંઈ કહ્યું તો નથીની ?”

“માહરી વાઈકિ !” તે ધીકદારથી પટપટ્યો, “શું એ ગનવા કાલ છે ? માહરી વાઈકિ તમારે માટે કાંઈજ જાણતી નથી.”

“સાઈ!” મોનીકાએ વિચારવંત જવાબ કર્યો, “તમે તેની સંભાળ રાખજો, એનેટ-મીં ગીઅરસન આઈ મીન,” ઝડપથી તેણીએ પોતાની ભુલ ગભરાતના દેખાવ સાથે સુધારી.

“નહીં, નહીં, એનેટજ કહો!” તેણે કાલાવાકાથી માંગી લીધું.

“આજો એમ તો એમ મગર તે જ્યારે આપણે એકલાં હોઈએ ત્યારેજ,” તેણીએ હસીને તેની વિનંતી માંગુર કરી. અને પછી પોતાને ડાબેઝર લેડી હેઝરકડ આગળ રોકાવન છે કરી એનેટને તેણીએ તેની મરજી ઉપરાંત ખેરવ્યો.

દિવસો પછી ત્યાર કેડે એનેટને તેણી સાથે એકલી ગુફતેગો ચત્રાવવાની ટક મળી નહીં;—જો કે અવારનવાર તેઓ વચ્ચે બેટો તો થયો હતો.

તેઓ વચ્ચે ક્લિન ઉગ્ગે વધતી જતી મિત્રાચારી દેખી એક જણ અદેખું પડ્યું હતું. તે લેડી નેટા ગીઅરસન હતી. પોતાનો વર લેડી હેઝરકડ સાથે જાસ્તી અને જાસ્તી બેસાતો હતો એ જોઈ તે એનેટ ઉપર પૌઠ પ્યારથી મરી શીટ્ટી મધુરી અદેખી બનતી હતી. તે દેખાવથી વિધવા એનેટનું ચિત્ત ચોરી બેડી હતી, તેથી, તે તેણીને પ્રથમમાં જોટલી ગમી ગઈ હતી, તેટલી હવે તે તેણીને ધીકારતી થઈ હતી. એનેટ ઉપરના તેણીના અગાધ પ્યારે તેણીને સચેત કરી મેલી હતી કે એનેટને તે જુવાન વિધવા ધણી ગમતી હતી. સોસાયટીમાં પણ મોનીકાના આગમણની સાથે નેટા ઉપરથી ધરાંપરાં કમી થઈ ગયાં હતાં. કેમકે, મોનીકા કાંઈ પણ શક વગર ઘણીજ રૂપસુંદર તેમજ વળી તવંગર હતી, અને તે એ જોઈને જાસ્તી જલી જતી કે તેણીનો ભરથાર પણ બીજાઓ ભેગો તેણી અને મોનીકા વચ્ચેનો તફાવત રાખતો થયો હતો.

મામત્રો બધો એવો હતો. એક સાંજે એનેટ સીટીંગ રૂમમાં બેઠો હતો. નેટા તેની સામે કાંઈ ગુડતી બેડી હતી. તે પોતાના ધણીની સર્વે આરી આંખે કરતી હતી. એનેટ કાંઈ વિચારમાં મશગુલ બેઠો હતો.

“શું વિચાર કરોજ, એનેટ?” નેટાએ પ્રશ્ન કર્યો; “હું કાલરની બેડીજ ને તમે એક હરફ પણ બોલતા નથી.”

“હટ! શું કંટાળો આપેજ ને, ડીયર?” એનેટ ખલડયો, “જરા હરીને બેસવા તો દે! કાંય અકબક લખ બેડીજ?”

નેટાના બવાંનો ચીસો ચઢી ગયો. તે કાંઈ ઘણો કડક ઉત્તર કરવા ગઈ; પણ તેટલાં એક નફરના આવવાથી અટકી ગઈ.

“તમને કાંઈ મળવા માંગેછ, સાહેબ?” એનેટ તરફ જોઈ તે નોકરે કહ્યું.

“કોણ છે? નામનો કાર્ડ કાંઈ આપ્યોછની?” એનેટે પુછ્યું.

“નહીં. કાર્ડ તેની પાસ હોય એમ લાગતું નથી, સાહેબ; ને કાંઈ દેખાવે સારાં માણસ જેવો નથી માત્રમ પડતો!”

“ઓ માય! એવા કાંઈ લુચ્ચા માણસનું તાહરી સાથ શું કામ હોશે, એનેટ?”

“મુગી રહે હીયર. કદાચ કાંઈ કામના સમયે કોઈ આવ્યો હશે. દેખાવે કીક નહી હોય તે પરથી કાંઈ એમ નથી હડતું કે તે લુચ્ચો બી હોવાનું જોઈએ.” એનેટે કહ્યું. “કીક તેને બાળુના રમમાં બેસાડ, હુ આવ્યો.”

તે નોકરની પછવાડે એનેટ તે વિકીટરને મળવા ગયો. નોકરના કહેવાં મુજબનોજ લટખટ દીસ્તો અને લફંગા જેવો તે કોઈ મર્દ હતો. તેણે એનેટને જોઈ પોતાની ટોપી અદ્યથી અલગી ઉચકી.

“માફ કરજો, સાહેબ. તમને આવે કદંગે વખતે હું ડીસ્ટર્બ કરેછ. પણ સેવકને ઘણું અગત્યનું તમો સાહેબ સાથ કાંમ છે, સાહેબ.”

એનેટ અજબ થયો. તે એવી તો રીતે બોલતો હતો કે જાણે એનેટ કાંઈ તેની સરોબરીયોજ હોય.

“તમારું શું કામ છે?” એનેટે દમથી પુછ્યું.

“ધીરે, સાહેબ, ધીરે. બેશો, આપણે હવે કામનીજ વાત કર્યેછ, મુરખી,” પેલા કોઈએ એક ખુરશી ઉપર આસ્તેથી બેઠક લેતાં કહ્યું.

“વૉટ રૉટ! તમે કોણ છેવો જે એમ માહરી સાથ વગર બોળ-બાણ પીછાણે—”

“માણસ, સાહેબ, માણસ,” પેલો વચમાં કુદી પડ્યો, “તમારી સાથ વાત કરવાની છુટ લેનારો આદમી છે, સાહેબ,”

“તમે યડા બેવકુફ દિસોછ,” એનેટ ગરમ થયો.

“તમારા એ ઉમદા મત માટે સેવક તમારો આભાર માનેછ.”
પેલાએ નમીને એટા કર્યા.

“આઈ સે મીસ્તર, ચાલો ઉઠો ને સિન્ધો રસ્તો લેવ. નહીકર હું
લાત મારીને તમને હાંકી કાઢશ,” એનેટે મિગ્ગજ ખોડી કહયું.

“ચાલો ત્યારે માહરા મેહેરઆન આપણે દિલ્લગી છોડી વાત પર
આવીશું.” તેણે કહયું.

“પણ તમે છેવળ કોણુ? હું તમને બિલકુલ ગ્રોળખતો નથી. તમે
માંગોછ શું?”

“પૈસા!” પેલાએ ધીરે રહી કહયું.

“પૈસા? શાંનાં પૈસા? શું સખખસર? તમને ને મને પિંછાણુ શું
છે જે તમો માહરી પાસ પૈસા માંગવા આવ્યાછ?” એનેટે અજખ થઈ
કહયું, “કંઈ સમજાવશો?”

“મોટી ખુશી સાથે સાહેબ, હું તમારી પાસથી પૈસા મેળવવા
એટલાજ માટે આવ્યોછ, સાહેબ, કે તમારે લગતો એક ભરમ હું જાણુંછ.
એક ભરમ જે તમે ભુલાયલો ને ભુતકાલમાં દટાયલો ધારોછ.”

“હા!” એનેટે ઠંડાઈથી કહયું.

“હા, લેડી પોમરેટની પ્રેસલેટ ચોરનાર ખરો ધણી કોણુ છે તે
મને ખખર છે,” પેલાએ ધીમેથી અસર કરતા સાદે કહયું; અને એનેટ
તરફ જોયું.

તે તો એનેટ ગભરાઈને ફંકી મારી જશે એવી આશા રાખતો
હતો, મગર તેણે મોટી અજખબી વચ્ચે જોયું કે તે તમામ ભુલ્યો. એનેટ
તમામ શાંત તેની સામે ઉભો હતો. તેનું તો એક પાપણુ બી ફરકયું
નહીં હતું.

“હું દિલ્લગીર છું કે તે તમે જાણોછ;” એનેટે ભવાં જમાવી, ઠંડા-
ઈથી કહયું, “સઉ કોઈ તે જાણેછ. તે કાંઈ છુપી બાબદ નથી. જેને તે
ચોરેલી તેને કએદની સજા વટીક થયલી હું ધારુંછ કે તે હવે છુટી
બી હશે.”

“માઈ લોર્ડ! તમે અજખ ચખરાક છેવ!” તે પોતાની અજખબી
છુપાવી શક્યો નહીં, “પણ તમો મને છેતરી શકનાર નથી. તમે તે

પ્રેસેન્ટની ચોરી કીધી હતી, સાહેબ; ને તે માટે જો તમે મને મુંગો નહીં રાખશો તો પછી સાહેબ--”

“તમે ઘેલાની માફક વાત ના કરો.” એનેટે ગુસ્સાથી કહ્યું.

“શેક્યા, હું ઘેસો નથી. તમે માહરી સાથે સિદ્ધી વાત કરો. કાંઈ સમજુતી પર આવો. નહીં તો પછી મને તમારા સસરા લૉર્ડ લીન્સે હજુર રજુ થવું પડશે.”

“તે શું તમે એમ ધારો છ કે તેવણ તમારું કહેવું માનશે ?” એનેટે ધીકકારથી પુછ્યું.

“એશક. તે માનશે, ને તે નહીં તો બીજાઓ તો માનશેની. મીઁ ગીઅરસન, મેં પોતે કૉરીડોરમાંથી છુપાઈને તમને પ્રેસેન્ટ લઈને સેડી પોમરેટના રૂમમાંથી નિકળતાં દીઠા છે.”

પ્રકરણ ૧૮.

એનેટ શીકાક્રમ મારી ગયો. તે એક ખુરસી ઉપર ગભરાટથી હસતો એસી પડ્યો. તે તુરતમાંજ પારલામેન્ટમાં એક મેળવવાનો યત્ન કરનાર હતો; અને આવી એક નાણેશી તેના કેવા ખાનાખરાખીના સોદાના સંતાપમાં આખર થાય તે તે બરાબર જાણતો હતો.

તેણે પોતાનો હોઠ જોરમાં કરડ્યો, અને પછી તેની કાંઈ દરકાર ન હોય એવું બતાવવાનું તેણે મીઠ્યા ડાળ ઘાડ્યું.

“તાહરે ગમે તે કરી લે, મને તેની કુચ્છ પરવાલ નથી.”

“લાંબો વિચાર કરીને જરા મને જવાબ દેવ,” પેલાએ ધમકા આપી, “મને આકલા ઉપાયો લેવાની ફરજ નહીં પડે તો હીક. હું કાંઈ તમારાં ખુરાંમાં નથી. મને માહરું મોઢું અંધ રાખવા કાંઈ મળ્યું તો ભલે ભલું નહીં તો પછી હું આ વાતની દરેક જાણને ખબર કરીશ. પેહેલે તમારી ઘણીઆણીને, પછી બિજાંઓને, અને અહીંથી નીકળેલો સિંધ્યા હું આગેવાન પેપરોના એડીટરો પાસે જઈશ ને તેઓને અધું પાડેલા જાણવી દઈશ. તમારા સસરા લૉર્ડ લીન્સેની વિગીટ બી મને લેવી પડશે કે

તેવણુ શેઠ બી જાણે કે તેવણના જમણી તરીકે તેવણને કેવો એક વિદી પરનો નંગ મળેલો છે.”

“તાહરી પાસ પુરાવા શું છે?” એનેટે ખોખરા અવાજે હજી સામે થવું જારી રાખ્યું.

“તે તમે કાંઈ મનમાં એમજ ચાહે પીઓછ શું કે કોઈ બી ધરખમ પુરાવાની ગેરહાજરી સાથ તમારો સેવક કામ કરેછ. તેમ માનવામાં તમે ભુલોછ, માહરા મિત્ર. તમે જે વખતે કપાટમાંથી એ પ્રેસ્સેટ-તફડાવેલી તે વખતે મેં એક સ્નેપશૉટ ફાટો તમારો લીધેલો છે. આય રહ્યો તે, ને એના થાંને બિન્ને વધુ ધરખમ પુરાવો તમે સાહેબને શું જોઈએછ?” તેણે એમ કહેતાં એક ન્હાનો ફાટો એનેટના હાથમાં મુક્યો.

“ફાડી નાખવાની વેત્રણ ખાલી ના કરતા, હં મિરાદર! માહરી પાસ એની કોપીઓ ધરે છે. વેલ, એ પેપરમાં છપાશે તો ઘણો સરસ લાગશે નહીં?”

“તમે શું માંગોછ?” એનેટે દયાયલે અવાજે પુછ્યું.

“શરૂઆત તરીકે એક હજાર પાઉંડ,” તે પહોરોણાએ ખુશલાલ કહ્યું.

“એટલી રકમ દુન્યામાં માહરી કહેવાને માહરી પાસ બી નથી,” એનેટે ભખરાયલે એહેરે તે વિઝીટર ચમ જોઈ કહ્યું.

“નથી તો મેળવો—જલદીથીજ મેળવો, નહીં તો પછી તેનો ફેજ તો તમને રોશન છે,” પેલાએ કહ્યું, “આજે હમના મને થોડાક રોકડા તો જોઈએછ. આકીના જોઈએ તો એકાદ અડવાડીયાં પછી આપજો. જાવ એટલી હું તમારી પર મેહેરયાંની કરૂંછ.”

એનેટે ઝડપમાં પોતાનું ખીસું ખાલી કીધું.

“દસ પાઉંડ ચાલશે,” તેણે નરમાસથી કહ્યું, “માહરી પાસ હાલમાં જનસ્તી કાંઈ નથી.”

“વેલ, ચાલશે. જે કે હું આજે મેળવવા માંગતો હતો તેથી બી એ ઘણાં કમતી છે,” પેલાએ બખડીને તે દસ પાઉંડ મીકા કરતાં કહ્યું, “હું આવતા વિકમાં આજનેજ દિને આકીના લેવા આવીશ.”

“ખુદા ખજર હું કયાંથી લાવીશ?” એનેટે નિરાશીથી જણાવ્યું.

“ચોરી કરો,” પેલાએ એણે કહ્યું, “કોઈના ઝવેલસો તફડાવો. તમે તો એ બાબદમાં ઉસ્તાદ છેવ. ગમે તે કરો મગર મને ભરો, નહીં કર દુન્યામાંની તમારી દરેક અભિલાષાઓને છેવટની સાહેબજી કરો.”

તે જખરદસ્તીથી નાણાં કઢાવવા પધારેલો ઠગારો એટલું બોલી ગયો. અગર જો એનેટ બદલ કોઈ બીજો હિંમતવાન બદમાશ હતો તો જરૂર તે આ લુચ્ચા માણસને એક ડાંગઝીપથી ફટકાવી કાઢીને હાંકી કાઢતે.

એક હજાર પાઉંડ!

“એ મેળવવા ક્યાંથી ને કેમ? માહરે મેળવવા તો જોઈએજ, નહીં તો માહરો નાશ થઈ જશે,” એનેટ વિચાર કરતો તે રૂમમાંજ બેઠો.

ત્યાર પછીના થોડા દિવસો ટક એનેટ એજ ખ્યાલમાં ખુબ મશગુલ રહ્યો. તે કમખખત કંગાળ જવાંન કદખી નહીંજ શક્યો કે તે જેટલો જલદી ચઢવા પામ્યો હતો તેટલો બલકે તેથી બી વધુ ઝડપમાં તે પાછો નામોશીને હવાલે થઈ જનાર હતો. તે પાર્લામેન્ટમાં બેસવા ઉત્કંઠીત હતો, તેને માટે બધી તૈયારીઓ કરી રહ્યો, ને તેટલાં આય કોઈ માણસ તેના આગલા ભેદથી કોણ જાણે કેવી બી રીતે વાકેફ થઈ તેને ખસ્તેખુસ્તાર કરી નાંખવા બહાર આવ્યો હતો. એ કેમ અટકે? વગર શકે તેને મુંગો રહેવા માટે પૈસા આપી તે ચુપ કરી શકે, મગર તેની પાસ આપવા જોગા પૈસા ક્યાં હતા.

નેટા સાથ પરણ્યાથી તેને અંગત તો કાંઈજ મળ્યું ન હતું જે હતું તે તો નેટાનું હતું, અને તે બી ખર્ચ જોગુંજ. અલખતાં ઘણાં સારી રીતે ચાલી શકે એટલા ખર્ચ જોગું લોર્ડ લીન્ડે તેઓને પુગાડતા હતા. એટલે એનેટ માટે કોઈની પણ સહાયતા વગર પેલો માણસ માંગતો હતો તેટલી મોટી રકમ ઉઘરાવવા અશક્ય હતું.

હવે શું કરવું તે તે સહમજી શક્યો નહીં.

ફક્ત એક રસ્તો હતો, અને તે એકે કોઈ પાસ કઢાવવા. પણ તેમ જાહેરમાં કરવાની તેની હિંમત ચાલી નહી. તેના સસરા લોર્ડ લીન્ડેને જો સેહેજ બી ખખર પડે કે તેનો જમાઈ બહારો બહાર નાણાં કધાવી કરજ કર્યો જતો હતો તો તે ઉમરાવ કદી બી તેમ કરવા માટે તેને માંફ કરી શકેજ નહીં?

નેટા પાસ બી મંગાય એમ હતું નહીં. તેણી સાથ તે છેલ્લું કેટલુંક

થયો એવી તો આડી ચાલ ચલાવી રહ્યો હતો કે તેની પાસ માંગવા જવું એ તેને મનશે મોહોતને મળવા જવા જેવું જ દીસ્યું.

તેની ઉપરના દુઃખની ગોચા હદ જ રહી ન હતી એમ તે કમચપ્ત કંગાલને લાગું. એક દિવસ જેમ જેમ જતો ગયો તેમ તેમ તેના પેટમાં કલેજ રહેતી ન હતી. નિરાશી નાકમેદીથી તે દિવાનો બની જતો હતો.

અને વળી તેવામાં તેનો સસરા લૉર્ડ લીન્ડેજ તેઓને મળવા ને તેઓની સાથ ફીરમસના તેહેવાર યુગ્મરવા તેઓને ત્યાં આવ્યો.

અડવાડયું પુરું થવા આવ્યું, પણ એનેટને કેમ એક હજાર પાઉંદ મેળવવા તેનો રસ્તો સુઝયો નહીં. અંતે તેણે પોતાના સસરા પાસજ માંગવાનો દરાવ કર્યો.

એક સાંજે ડીનર પછી તે લૉર્ડ લીન્ડે સાથ એકલો વાતે બેઠો હતો. પૈસા માંગવાની તેની જીભ તે દીલથી ટપટપુ થતો હોવા છતાં ઉપડતી ન હતી. તેટલાં લૉર્ડ લીન્ડેએ જ કરડા સાદે તેને પુછ્યું.

“નેટા તંદરોસ્ત નથી દીસ્તી, એનેટ.”

“નહીં. શું છે એને? મને તો તેવું કાંઈ જ નથી લાગતું?”

“તે તંદરોસ્ત નહીં એટલું જ નહીં, પણ સુખી બી નથી દીસ્તી, એમ મને લાગેછ,” તેણે જરા વધારે કડક સાદે કહ્યું, “એનેટ, તું તો તાહરી ફર્જ તેણી તરફ બળવેછતી. જો માહરી દીકરી સુખી ન હશે તો હું તને કદી માંફ નથી કરવાનો.”

“હું નહીં સમજ્યો સાહેબ, કે તમે શું કહેવા ચાહોછ? એનેટ લાલ થતાં પુછ્યું. તે અર્થસુચક બોલો સાંભળી તેનું અંતકરણ તેને ડંખવા લાગ્યું.

“હું ઘાઈંછ કે તું બરાબર સમજેછ. લેડી હેઝલકીડ અને તાહરે વિષે મેં જરા રતી સમજ્યુંછ. તાહરી તેણી સાથની વર્તણુક ઉપર આજે કેટલુક થયું આસપાસ ચાવાચીવી થતી રહેલી છે. એમ નહીં થવું જોઈએ. માહરી દીકરીનો વર એમ કોઈ સાથ ફલર્ટ કરે એ હું સાંખી શકતો નથી.”

એનેટ ફંફી મારી ગયો. તે કાંઈ ‘ગલીચ નિંદા’ ને એવી મતલબનું બબડ્યો; પણ લૉર્ડ લીન્ડેએ તેને અટકાવ્યો.

“એ ગલીય નિંદા કરતાં કાંઈ જુયાદા છે. મેં તે ઘણી ખાત્રી પુર્વક રીતે એક ઘણાં ભરોશેદાર સાંધણુ મારફતે સમજ્યું. એનેટ, એવું હું ફરીથી ન સમજું, તેની સંભાલ લેજો!”

“તમે માહરા હાથ પગ આંધી લેવા માંગો છો.” એનેટ અખાત્રી ઉકયો. એક તો તે નાશીપાશીથી જળીમળી રહેલો હતો તેમાં આ નવા દુઃખ પર હામથી તે ખભડી પડયો, “આયજ ક્ષણે એક પેની પણ માહરી કહેવાને. માહરી કને નથી.” તેણે ફરયાદની ધમે વધાર્યું, “ન્યારે મને થોડાક સો પાઉદની તાકીદની જરૂર છે.”

“તાકીદની જરૂર,” લૉર્ડ લીન્ડેએ પુછ્યું, “શાને માટે?”

એનેટ લાલ થયો, જરા અચકાયો, અને પછી લૉર્ડ લીન્ડેની તીર્છી નજર આગળ નમી જઈ જુદું અડાવતાં બોલ્યો, “માહરા ભાઈને માટે. ખાનગી સમય સારું. જો મને નહીં મળશે તો ઘણી મુશ્કેલી ઉભી થશે.”

“અસો પાઉંડ તું બોલ્યો નહીં?” લૉર્ડ લીન્ડેએ પુછ્યું.

“પાંનસો!” એનેટે બોખરે સાદે કહ્યું. જરૂરી કહેતાં તે ખીલીધો.

લૉર્ડ લીન્ડેએ ભવાં ચઢાવી તેના બણી જોયું, અને પછી ખીસાંમાંથી ચેક ખુક કાઢી.

“હું નહીં સમજી શકતો,” તેણે ભાર મુકીને ખાસ કહ્યું. “કે તું શા સમય સર એટલી મોટી રકમ એમ એકાએક માંગે; અને હું ધ્વિષ્ટું કે તું મને તાહરાં ભલાંને ખાતર તાહરા ભરમમાં લય. મગર, તું માહરો જમાઈ છે, એનેટ, તેથી હું તને પાનસો પાઉંદ આપું છું, પણ એ શરતે કે હવે પછી તું કોઈ પાસ ઉછીંદા કધાવે નહીં, અને હવે પછી ન્યારે પેણુ માહરી પાસ માંગે ત્યારે તે શા સમયસર તુંને જોઈએ છે તે મને ખરેખર કહે.”

એનેટ જવાબમાં કાંઈ જ બોલ્યો નહીં. તેણે ગુપચુપ ચેક લીધો. ત્યાર પછી લૉર્ડ લીન્ડે જાણે કાંઈ તેઓ વચ્ચે અન્યુંજ ન હોય એમ ખુશમિજાજે વાત કરવા પડયો, મગર એટલું તો જોઈ કાંઈ શકાતું હતું કે તેનો ચાહ તેના જમાઈ ઉપરથી થયો. મોટે દરજ્જે કમી થઈ ગયો હતો.

પ્રકરણ ૧૯.

પેલો લુચ્ચો પહોરોણો ટકોરાબંધ એક અડવાડીયાં પછી આવી ઉભો. એનેટ પાસે તે વેળા ૫૦૦ પાઉંડથી જાસ્તી તેને આપવા વાસ્તે કાંઈજ નહીં હતું.

“એટલા નહીં ચાલશે, અપાવા,” પેલાએ ૫૦૦ પાઉંડ કડવે મોઢે મીઠા કરતાં કહ્યું, “મને તો હજાર તમારે આપવા જોઈએ.”

“હા. પણ હજાર હું નથી મેળવી શકતો!” એનેટે સમજાવ્યું.

“વેલ, નથી મેળવી શકતા તો પછી તેનો અંગ્રમ શું છે તે તો તમે જાણો. તો ખી હું તમને એક વિકની મુદત જાસ્તી આપુંછ, ત્યારે તો મને મળવાજ જોઈશે, નહીં તો પછી હું તમને દિલ્લીગીરી સાથે ઉંઘાડા પાડીશ. માર્નિડ! હું કાંઈ તમને ખાલી ભપકી આપુંછ, એમ ના સમજતા. હું જે કહુંછ તે ખરેખર બજાવશ. માહર મોહું જે તમારે બંધ કરવું હોય તો એજ એકલો ઉપાય છે.”

“માત્ર એક અડવાડીયાંમાં મને નહીં મળી શકશે?” એનેટે નાક-મેદી કહ્યું.

“તમારે મેળવવાજ જોઈશે,” પેલાએ કરક આપી, “મને મળવાજ જોઈશે, નહીં તો નામોશીમાં તમને રગડાવું પડશે. ખુબ સંભાળમાં રહેજો, આવતે અડવાડીએ કાંઈ બાંહાંણાં માહરી આગળ ચાલશે નહીં. ગમે તે કરીને પણ એટલાં નાણાં માહરે વાસ્તે પેદા કરી રાખજો. હા, કહુંછ સાફ. ચાલો, ટ-ટા,” એટલું બોલી તે બાંગડ એનેટ તરફ તીરસ્કારથી હસતો હસતો ત્યાંથી ચાલતો થયો.

એનેટ તેના ગયા પછી ત્યાંજ એક ખુરશીમાં બેઠો. વાખ ચક્રબચ મસ્તકે ફસડાઇ પડ્યો. તે શું કરે? કોણની મદદની આજ્ઞા કરતો જાય? લોર્ડ લીન્સે કાંઈ હવે તે નાણાંનું શું કરતો હતો તેનું કારણ જાણ્યા વગર. તો તેને જાસ્તી આપેજ નહી. નેટા પાસ ખી માંગવું ફાકટ હતું. તેની ઘણીઆણી તે મોનીકા સાથે જાસ્તી બેલાતો હતો, તેથી, ઘણી અદેખી અનેલી તે ખીજવાયલી હતી.

‘હા મોનીકા! તે માહરી સાથે હંમેશ ઘણી ભલી છે. તે મને

ચાહેછ, હજી પણ ચાહેછ એમ લાગેછ તો એ જરૂર મને મદદ કરશે,” તે ખુશીથી ઉછલી ઉડ્યો. “યેટ’સ ઈટ! હું એની પાસ માગું. એ જરૂર છે, ને મને ના નહીંજ પાડશે.”

તુરત તે પોતાની હેટ ઉંચકી તેણીને મળવા દોડ્યો. તેણે એવો તો લેશ માત્ર પણ ખ્યાલ કર્યોજ નહીં કે તેણી ના પાડશે.

મોનીકા પોતાના ઘરના ડ્રૅઈંગ રૂમમાં બેસી હતી. સાંજનું ઝઝકલું થઈ ગયું હતું છતાં બતીઓ હજી સલગાવવામાં આવી ન હતી. એક ઘણીજં ખુશનુમાં સગડી તે ઓરડાની ઠંડકને દુર કરતી તે અચ્છી રીતે આરાસ્તા કરેલા રૂમમાં બેસી હતી, તેમાંના અંગારનો ઝાંખો ઉગ્મસ મોનીકા બેસી હતી તે બાજુ પડતો હતો, તેણીના હાથમાં કાંઈ ચુકવાનું હતું, પણ તે એમજ પડેલું હતું. તે કાંઈ ગંભીર વમાસણમાં હતી, તેણીનો મનોહર મુખડો લગરીક કઠોર દીસ્તો હતો, બવાં ઉપર ગુસ્સાની કરચલીઓ વળેલી હતી, પણ એનેટ ગીઅરસનના આવતાંની સાથ તેણીના આવભાવમાં ચમત્કારીક ફેરફાર થઈ ગયો, તેણીનો ચીલ્લો ઉતરી ગયો, ચેહેરો હસ્તો બની ગયો, અને ખુશહાલ માયાલું સાદે તેણીએ એનેટને આવકાર દઈ પોતાની પાસે સોફા ઉપર જગા કરી આપી.

“તમને આવાં ઝાંખા ઉગ્મસમાં ગમશે કે બતી સલગાવા હુકમ કરે?” તેણીએ મધુર હલકે પુછ્યું.

“બતીની કાંઈજ જરૂર નથી,” એનેટે જવાબ દીધો—“માહરે તમને કાંઈ કહેવું છે ને તે હું આપ ઝઝકલાંમાં વધારે કહેવા ઈચ્છુંછ.”

ફતેહનો એક અર્થસુચક ચમકારો મોનીકાની આંખોમાં તે પળે રમી રહ્યો.

“કહો?” તેણીએ પોતાને અંતરમાં ઉપજેલી ખુશહાલી છુપાવી કહ્યું.

“મોનીકા, હું ગંભીર મુસીબતમાં છેઉં, ને તેમાંથી બચવા તમારી મદદ માંગવા આવેલો છેઉં. તમે મને સહાય થશો, થશોની આપણી આગલી મિત્રાચારીને ખાતર?”

“તમે માહરી પાસ શું કરાવા માંગોછ?” તેણીએ હસીને પુછ્યું. એનેટ જરા ચમક્યો. તેને એમ લાગું કે મોનીકાનું તે હસવું ઘણું વિચિત્ર બલકે વિકાળ જોવું તેને તે રૂમમાં ફેલાયલા ઝાંખા ઉગ્મસમાં દીસ્તું હતું. પણ તેણે તેને પોતાના મનની માત્ર જાંતી ધારી ધીમા સાદે કહ્યું. “મને

થોડા પૈસા જોઈએ? આસરે ૫૦૦ પાઉંડ. એક માણસ માહરી પુડે લાગેલો છે. તે માહરો એક ભરમ જાણે, ને તેની કુમક પર તે માહરી પાસથી જળરદ્દતી વાપરી નાણાં મેળવે. જો મને ૫૦૦ પાઉંડ ન મળશે, તો તે મને જરૂર નામોશી પોંહેંચાડશે.”

“પણ તે ભરમ?”

“તે તમો જાણે, મોનીકા. માહરી છંદગીનો તે ફક્ત એક જ ભરમ છે. આપણા આગલા પ્યારને ખાતર તમે મને મદદ કરશો, નહીં, વાર? તમે તે ભુલી તો ગયાંજ નહીં હશે, મોનીકા?”

“નહીં. હું બીલકુલ ભુલી નથી ગઈ.”

“હું એમ જાણતો’તોજ. મને એમ લાગતું’તું કે તમે માહરે માટે હજી દરકાર રાખો, હા. માહરી વહાલી, આજે જો હું છુટો હતો—” તે એમ બોલતાં વાંકો વળી મોનીકાના હાથ ચુમવા ગયો. મગર તેજ ક્ષણે એક મજાબુત લપડાક મોનીકાએ તેને ઝુડી કાઢી!

“આય લે, જુડા, ઠગારા, દિયકારા,” તેણી ઉભી થઈ એક છેડાયલી વાઘણની ઝનુની અદ્ધથી બખાલી. “અરે! હું આય ઘડીનીજ ટગર કરતો છુંવતી હતી. તું-તું શું એમ સમજે છે કે હું તાહરી દરકાર રાખું? તાહરા પોકળ પ્યારની પરવાહ કરું—તે પ્યાર કે જેને તુંને છુટો કીધો ને મને બંદીખાનામાં વગર ફેકટની તાહરા ગુનાહને માટે સજાવી. હું તને, બેનેટ તને જીગરથી ધીકકારું, તું સમજે છે કે તુંને હું ધીકકારું, અને તાહરી ઉપર વેર લેવાના કારણે હું આટલા વરસ થોભી. તુંને કોઈ ધમકા આપેય નહીં? તાહરો ભેદ કોઈ જાણે નહીં? હું એ સમજી ઘણી ખુશી છું. હું ઇચ્છું કે તે તુંને જરૂર ઉંઘાડોજ પાડે, તાહરી અરખાદી અને સત્યાનાશી કરે? હું ઇચ્છું કે એક કુત્રાની છંદગીએ તું જીવે એવો કમીનો તે તુંને કરે? તું માહરી મદદ માંગે? જાણ, ઓ બેવકા ખુઝદિલ, માહરી છેલ્લી અંગલીના ઉંચકાવાથી પણ જો તું બચી શકતો હશે તો તે બી હું તાહરા જેવા એક ઠગારાને માટે ઉંચકનાર નથી.”

તે દમ લેવા થોભી. બેનેટ હવેજ તેણીને તેના ખરા રૂપમાં પ્રગટ થયલી જોઈ, તેણીના સખ્ત ચાપકા રૂપી શખ્દોના ધુન્નરા હેઠળ તે ડરી ગયો, અને પોતાની બેકમાં ધુન્નતો ફરતો રૂ. જેવો ફિકકો બેસી રહ્યો,

તેણી વિકાળ બની ગઈ હતી. તેણીની ચશમોમાં જવાળા સળગી રહેલા જણાતા હતા. તેણીના રૂપસારાઓ ગુસ્સાથી ધમધમી લોહી જેવા

લાલ થઈ ગયા હતા. તેણી ગુસ્સાથી બાહવરી અનેલી મુશકેલીથી શ્વાસ ખેંચતી હતી.

“તું મને પ્યાર કરવાની હીંમત કરેછ?” તેણીએ પાછું ચલાવ્યું, “અરે! તું એક પરણેલો પુરુષ! તાહરી ઐરી જે તાહરી ઉપરથી દેખાઈતી મરી રીટેછ, તને પાક પ્યારથી પુજેછ ને તું તેને માટે ગમે તે બકેછ! તેં તાહરું સ્વમાન બી એક વખત તેણીને હાથ કરવા વેચેલું તે તું નિમક-ખોર ભુલી ગયછ. અરે, એવકુફ! શું એમ આશામાં તું મલકાયછ કે એક વાર તેં મને આવી ખુરી લટક આપ્યા પછી હું તાહરા હવેના ધરાંપરાં સ્વિકારુંછ? એવકા કમીના, શું તાહરેજ લીધે હું જેલમાં સબડી ઘર-બાર વિનાની ને નાચાર નિરાધાર નહીં થઈ? અરે દિવકારા, તું શું માહરી તરફથી એવી આશા રાખેછ કે હું તે બધું ભુલી જાઉં? નહી, કદી નહીં. હું તે ભુલી ગઈ નથી. મેં કીનો લેવાની પતીલા લીધીછ ને તે હું પાર ઉતારશ. જાણ, એ બી જાણ એ ખુઝદિલ એવચની કે જે માણસ તાહરી પુકે લાગેછ, તે-તે તાહરો જમજ થઈને ખેસશે. તેને તાહરી સામે ઉશકેરનાર હું છું. તે માહરું હથીઆર છે, અરે! મેં પોતે તેને પૈસા આપીને તાહરી ખસ્તે ખુઝારી કરવા રોકેલો છે. હા, એ દિવસને માટે તે હું જીતુંછ. કીનાને માટેજ હું જેલમાંથી છુટયા પછીથી કે જ્યાં તો ખરેખર તું જવો જોઈતો હતો, આ દુન્યામાં દમ ભરુંછ.”

“મોનીકા——” તે કગલીને કાંઈ બોલવાનો યત્ન કરવા ગયો. પણ એક શયતાન્યત હસવું ગોયા તે વચમાં હતી.

“હા. માહરા કાલાવાલા કર—માહરી આનુજી કર—માહરું પગ પાણી કર,” તેણી ઝતુનથી બરાડી, “જેમ એક વખત તેં કરી જોયલું છે તેમ પાછું કર. તે વખતે મેં સમજ્યું હતું, મગર આજે માહરા કાન બેહરા છે. તાહરા જેવા એક કરતુકી ઠગારાને હું ધીકકારથીજ સમજવા ના પાડુંછ, ચાલ નિકળ અહીંથી, તાહરું કીધું તું ભોગવ.” તેણીએ દમામથી દરવાજા તરફ આંગળી બતાવી અને એક ફટકાવી કાઢેલાં કુત્રાં મિસાલ મિંતમાં ભરાતો છુપાતો તે ત્યાંથી ચાલી ગયો!

પ્રકરણ ૨૦.

તે ઝડપથી હવે અંધારા થતા જતા રૂમમાં બેનેટના ગયા પછી મોનીકા એકલી વિચારમાં બેઠી. બેનેટ સાથની તપાતપીમાં જે ઉશકેરાતે તેણી ઉપર એકદમ ગલબો કર્યો હતો તે ધીરે ધીરે ઉતરી જવા લાગો.

પુરતી શાંત થતાં તેણીએ દિવા સળગાવવાને નોકરને તેડી હુંકમ કર્યો. નોકર તે રૂમમાંની બતીઓ સળગાવીને ગયાને ઝાઝો વાર ગયો નહી, તેટલાં તે રૂમનું બારણું પાછું ઉઘડ્યું, અને અંદર કોઈ ઝડપથી મગર ચુપચાપ દાખલ થયું.

તે કોણ આવ્યું હતું તે જોવા મોનીકા તે તરફ ફરી. તેણીએ કોઈ નોકર પાછો આવ્યો હશે એવી ઉમીદ કરી હતી, મગર તેને બદલે યુસ્ટેસ નોરવેંડનો સિંધો, કદાવર આકાર તેની સાંમે ખડો રહેતો તેણીએ જોયો.

અજ્ઞયખીની એક યુમ સાથ તેણી ચમકી ઉઠી.

“તમે?” તેણીએ હરણુકાર પુછ્યું, “તમે જીવતા?”

“હા. હું જીવતો છું,” તેણે ટકોરથી જવાબ કર્યો, “હું દિલ્લગીર છું કે તમારા પ્લાનમાં હું ખલલ કરવા જીવતો છું. હું ધારૂં કે તમે માહરાં વિધવા છેવ? ખરૂંની?”

મોનીકાએ પોતાનો એહેરો બેગલતનો માર્યો પોતાના હાથો વતી ધાંકી દીધો, અને ખુરશી ઉપર પાછી બેસી પડી.

લોર્ડ હેઝલકેડ તેણીને ટીકતો ચુપ બોલો.

“તમે ઘણાં ચાલાક છેવ,” તેણેજ આખરે કહ્યું, “માહરા નામ સાથ કાંઈ અધટીટ નિંદા લોકમાં થાય તે જોવા હું રાજી નથી. નિંદાની જીભલીઓના મોંઢામાં માહર કીમતી નામ રમે તે હું ધીકકારૂં. તેથી, હું અર્જ કરૂં કે આપણે કાંઈ મનમાનતી ગોથવણ ઉપર આવ્યે તેટલો વખત તમે એવી રીતે વર્તજે કે કોઈને ચાવાચીવી કરવાનું કામ રહે નહીં. અલખતાં, આ મકાન જેમ અને એમ જલદીજ તમે છોડી જવ એવું જોવા હું રાજી થવશ તેમજ તેવી ગોથવણ બનતી ઉતાવલે કરશ. તેટલાં કૃપા કરી માહરાં ઘરડાં માશીજ આગલ જવ ને માહરા જીવતા

હોવાના અને અત્રે પાછા ફરવાના શુભ સમાચાર તેવણને આપો. મગર સંભાળજો, તેવણને ઓર્ચીત કહી અગ્નયખીથી હડપડાવી મારતાં ના. તેવણ ધણાં નખડી દેહના છે, તે કદાચ તમે જો એકાએક કહેશો તો નહીં જોવા જેવું પરીણામ નિપજવશે. મેહેરખાંતી કરી સમજાવજો કે દ્રેનના તે ભયંકર અકસમાતમાં હું માર્યો જતાં સેહેજો ખચી ગયો હતો અને તે પછી માસો તુલીક ઝેરી તાવનો સખ્ન ભોગ થવાથી, અને અમેરીકાની અદરના ભાગોમાં આવેલા અજ્ઞાન ને ખીન કેળવાયલા રેડ ઇન્ડિયન્સોની સારવારમાં હોવાથી હું લખી કે લખાવી શક્યો ન હતો કે હું જીવતો છું.

ત્યાર પછી માહરી રજ વગર તમે આ ઘર છોડી ના જતાં, તમે તેમ કરવા મને બંધાયલાં છેવ.”

તે અવાજમાં હુકમનો જોશ સમાયલો હતો. મોનીકા ચુપચાપ તેને તાબે થવા હતી. તેણી મોહોત જેવી શીકકી હતી. તેણી આંખો આંસુઓથી તર હતી કે જે ખલાશી લઈ શક્યાં ન હતાં.

“તમે મને પુછતા ખી નથી કે કાંય યા શું મતલબને વાસ્તે મેં આવો ભયંકર ઠાગો કીધોછ?” તેણીએ ધીમેથી પ્રશ્ન કર્યો. શરમિંદગીથી તેણીના રખશારાઓ બધા ધમધમી રહ્યા હતા. તેણીની નજર નિચે ઝુમી પડી. જે માણસને દુન્યાની નજરમાં પોતાના ભરથાર તરીકે ઓળખાવવાને તેણીએ સંકેત રચ્યો હતો તે સાંમે તે નજર મિલાવી જોઈ શકતી ન હતી.

“હું તે જાણુવા ચાહતો નથી,” તેણે ઠંડાઈથી કહ્યું, “મગર હું તે અટકલી શકુંછ. તમે રખડતાં, વાખાના મારેલાં હતાં, એટલે આય વેશ તે સલામત ને સેહેલો ધારી લીધો હશે. આપણે એ આખર કાંઈ વાદવિવાદજ ન કરીશું, જે તમે ઇચ્છતાં હશો તો.”

“તમે ધારોછ તે—” તેણીએ કલવાઈને કહ્યું.

“શ-શ! તમે મુગાંજ રહો. મને કાંઈ પણ જાણવાની તુંબા નથી,” લૉર્ડ હેઝલકેટે ઠરાવથી કહ્યું, અને ખારણા તરફ આંગળી કરી વધાર્યું, “જીવ. મેં કહ્યું તેમ કરો!”

મોનીકા કાંઈ સમજાવવાની કોશીશ હજી ખી કરી જોવા ગઇ મગર યુસ્ટેસ નોરવેંડ, લૉર્ડ હેઝલકેટે તેણીનું કાંઈ સમજવા સાફ ના પાડી.

તેથી, હુંએ દિલે ને બારી જીગરે તે ગઈ.

યુસ્ટેસના માશીએ યુસ્ટેસના જીવતા હોવાની ખબર આશા રાખી શકાય તે કરતાં વધારે સારી રીતે સમજી. હરખના આંસુઓની એક ધારા એઅટકાવ તેવણની જઠકે ચશમોમાંથી નિકલી પડી.

“શુંકરાના તે કિરતારના!” તે ડોસાંએ ખરાં દિલથી પરવરદીગારનો હેશાંન માનતાં કહ્યું, “દિકરી એ સમજી હું નેહાયત ખુશી થઈછી. ને તું ખી ખુશી ને સુખીજ થઈ હશે, નહીં? તું એને ઘણો ચાહેછ, હું જાણુંછ, શર્મા ના. એમાં શરમાવાતું શું છે? તું છેજ એવી ખુબસુરત ને મીઠા સ્વભાવની કે તને કોઈખી મર્દ ચાહ્યા વગર રહેજ નહીં. યુસ્ટેસ દીકરાનો પણ તાહરી પર અનહદ ખ્યાર છે. તમને સુખી જોઈ, તમારાં બચ્ચાં કચ્ચાંને રમાડી હવે હું સુખીજ મોહોતે મરશ.”

મોનીકાએ ધુજતાં અંગે તે બધું સમજ્યું, તે ડોસી કેવા અધારામાં હતી. તે તો મોનીકાને યુસ્ટેસની હકદાર મોહરદાર માનતી હતી. તેણી ઉપર તેવણને હદ બાહારની પ્રિત હતી. અને હવે! હવે તેવણને છોડી જતાં તેવણને પણ કેવું લાગશે? તે બિચારાં, ખરી વાતની ખબર થતાં, કેવાં આજેરદે થશે?

“હું યુસ્ટેસને ઉપર મોકલાઉંછ,” તેણીએ કહ્યું.

“હા. દીકરી મોકલ” ડાવેજર લેડી હેઝડકે જવાબ કર્યો.

મોનીકા યુસ્ટેસ આગળ પાછી ફરી.

“કેમ? માહરાં માશીએ માહરા પાછા આવવાની ખબર કેમ લીધી?” તેણે પુછ્યું.

“ઘણીજ ડીક રીતે,” મોનીકાએ કહ્યું, “તેવણ તમને મળવા માંગેછ.”

“ડીક છે. હું એવણ આગલ જાઉંછ,” લૉડ હેઝડકે કહ્યું, અને તે રૂમ છોડી જવા બારણા તરફ ચાલ્યો.

“તમે અહીંજ થોભજો,” પાછળ ફરી જોતાં મોનીકાને પોતા પાછળ આવતી જોઈ તેણે કહ્યું.

“હું તમારી પાછળ આવતી નથી,” મોનીકાએ બચાવ કર્યો, “હું માહરા રૂમમાં જવા માંગુછ.”

“હું પાછો ફરું ત્યાં વેર તમે અહીંજ નહીં થોભો?” તેણે વધારે ઠંડાઈથી કહ્યું, “કે આપણે શું કરવું તેની ગોથવણ કર્યો. ત્યાર પછી હું ઘડી ઘડી તમને મળવા માગતો નથી.”

“ઓહ રાઈટ. હું અહીંજ બેસું છું.” તેણીએ જવાબ કર્યો, અને તે રમમાંની એક ખુરશી ઉપર બેઠી.

પ્રકરણ ૨૧.

મોનીકા સ્ટીન તે કમનસીબ ઓરત ખુરશી ઉપર બેઠી બેઠી વિચારમાં પડી.

એ આ બધું શું મોજેલ સમ બની ગયું ?

બેનેટને કચડી નાંખવા તેણીએ જીવ ઉપર જખરી કરી લેડી હેઝલઉડનો વેશ ધારણ કર્યો, બેનેટને પજગ્યો, પોતાની ધારણા મુજબ તેની ઉપર વેર વરસાવવાનું કામ આરંભ્યું, તે મોટે અંશે ફક્તેહમંદ પાર બી બિતાર્યું. અને આ શું બન્યું? યુસ્ટેસ નોરવેંડ, લૉર્ડ હેઝલઉડ કે જેની તે વિધવામાં ખપતી હતી તે ગોયા મુવેલો જીવતો થયો. એક ક્ષણ માત્ર પણ એવો ખ્યાલ યા વમાસણ તો તેણીએ કર્યું જ ન હતું કે યુસ્ટેસ નોરવેંડ જીવતો પાછો ડુટી નિકળશે. તેના મરણની ખબર એટલી તો ચોકકસ ને પકડી તેણીએ માની હતી કે તેવો વિચાર લાવવાનું કેવળ અશક્ય તેણી માટે થઈ પડ્યું હતું.

તેના ઠંડા અને મુગા ધીકકારથી તે ઘુજી ગઈ. તેના શબ્દોમાં સમાયલા તીરસ્કારથી તેણીનું જીવન શર્મ ને નાંમેશીથી ખાખ રાખ થઈ ગયું! અરે ! કેવો તેને શીટકારથી ધીકકારતો હતો ?

તેના પાછા આવવાની રાહ દેખતી તે બેઠી. જો કે તે જલદીજ પાછો ફર્યો, મગર તે દુકં વખત પણ તેણીને હદ વિનાનો લાંબો લાગ્યો.

તેણે પોતા પાછળ બારણું અંદરથી બંધ કર્યું, અને સગડી નજ-દીક આવી તે ઉભો. મોનીકાએ એક ઝડપી બીડીકણ નજરે જોયું કે

તેના ચેહેરા ઉપરનો તીરસ્કારનો ઓળો ઘણે દરજ્જે ઉતરી ગયો હતો. તેની આંખોમાં નરમાશ પ્રકાશ લેતી હતી. તેનો કરડો ઠડો સ્વભાવ ફેરવાયેલો હતો.

તે ચુપ ઉભો, તે ચુપકીદી બાપડી મોનીકા માટે અસહ્ય હતી. મોનીકાએજ તે તોડી.

“તમારા માશીજીએ માહરે માટે શું કહ્યું?” તેણીએ અટકી અટકીને પુછ્યું.

“હું જોડેંછ કે એવી કાંઈ ચીજ છે ખરી કે જે માટે માહરે તમારો આભાર માનવો જોઈએ,” તેણે કહ્યું, “તમે માહરાં માશી સાથે ઘણી માયાથી વસ્ત્યાંછ. તમે તેવણને ઘણાંજ ગમેાછ.”

“હું તેવણને ગમુંછ,” મોનીકાએ મગરૂરીથી રાજી થઈ પુછ્યું, “તેવણે શું કહ્યું?”

“મેં તેવણને કાંઈ કહ્યું નથી,” તેણે ટુંકમાં ઉઠામ્યું, “મેં જોયું કે તેવણ તમારે માટે ઘણી પ્રિતી ધરાવેછ; અને હું બીહુંછ કે જે તેવણની આવી સીરીયસ બિમારીના વખતમાં જે તમે તેવણને છોડી જશો તો તેવણ નારાજ ને દુઃખી થશે; કદાચ તેવણની તખ્ત, તેથી, જાસ્તી બી બગડવા પાંમશે. તેથી,” તેણે જરા અટકીને આગળ ચલાવ્યું, “મેં એવો ફરાવ કર્યોછ કે હાલ તુરત આય તમારી ઠગાઈ ચાલુજ રાખવી.”

“તમે એમ કહેવા માંગોછ—કે માહરે અંહી રહેવું?” મોનીકાએ લાલ થતાં પુછ્યું.

“હા.”

“ઓ નહીં. માહરાથી તે નહીં બનશે,” તેણીએ ઝડપથી કહ્યું.

“તમારે તેમ કરવુંજ જોઈશે. માહરા માશીજીને ખાતર તેમ કરવાની તમારી ફજ છે,” ચુરટેસે ઠંડામથી કહ્યું, “તમારે યાદ રાખવું જોઈએ કે આય અધુ જે થયુંછ ને થાયછ તેના મુળ તમેજ છો, ને નહીં કે અમે. તમે ઠગાઈ કરીછ, અમે નહીં. તમે માહરા વિધવા તરીકે માહરા માશીને હસ્તક રહ્યાંછ, તેવણની દીલ્લોશી ને પ્રિતી મેળવીછ, અને તેથી તમારે જાણવું જોઈએ કે જે તમે ચાલી જશો તો ખરું જાણતાં એવણ શોક ખાઈ જશે, ને કદાચ તે શોક કારી નિવડશે. તમે એક વર્ષ ઉપર બ્યારે આ ઠગાઈ બારે કુશળતાથી લઈ ચલાવીછ તો હવે જરા જ્યાદા

ગરી રાખો. તમે જે લોકને છેત્યાં છ, નાહક હેરાંન કર્યાં છ. તને ખાતર તેમ કરવાની તમારી ફર્જ છે.”

“ત્યારે હું શું કરું?” મોનીકાએ અસ્થિર મને ધીમાં સ્વરે પુછ્યું.

“ફક્ત તમે હાલમાં જેમ રહ્યાં છ તેમ અહીં રહેવ. માહરાં બિમાર માશીની તકેદારી રાખો, જાહેરમાં દેખાવ હવે ના દેતાં, અને તેટલા વખતમાં હું તમારાં ભવિષ માટે કાંઈ ગોઠવણ કરવાનો મનસુખો કરું છ. માહરાં માશી પ્રત્યે તમે જે મમતા બતાવી છ તેના અવેજમાં હું તમને એક ન્હાતું વાર્ષિક અલવન્સ બાંધી આપશ.”

“મને તમારા પૈસા જોઈતા નથી. તમે કેમ મને એમ બોલી શકો છ?” તે કગળી પડી, “અરે! તમે સમજી શકતા કેમ નથી. હું તમને ખુલાસો આપવા ઇચ્છું છ.”

“માહરે તમારું કાંઈજ સમજવું નથી,” યુસ્ટેસે જવાબ દીધો.

“તમે ઘણા ઘાતકી બનો છ,” તેણી બોલી.

યુસ્ટેસે એક પળ તેણી સામું ડંડાઈથી જોયું પછી પીક ફેરવી તે ઝોરડો એક બી બોલ વધુ બોલ્યા વગર તે છોડી ગયો.

પ્રકરણ ૨૨.

હડકુટ અને અપમાન પામેલો બેનેટ ગીઅરસન મન મગજની જાગરી ઉશ્કેરાયલી સ્થિતી વચ્ચે પોતાને ઘર નાશીપાશ નામુરાદ દિસે પાછો ફર્યો.

તેણે બાંધેલા બધા હવામાના કીલ્લાઓ ગોસમોરડું થઈ ગયા હતા. મોનીકા સ્ટીનને તે પોતાની એક મિત્ર અને ખચરખવાહ જાણતો ને માનતો હતો. તે તો તેની એક અફલાતુન વેરસી નિકળી. તેનું નિકંદન કાઢી નાખવા માટે કીનાથી ટવળતી તે અબળા પ્રગટ પડી. તે તો બાપડો એમજ મનમાં મલીદા જમતો હતો કે મોનીકા સ્ટીનને હજી તેની દરકાર હતી; તેણીનો એક વારનો સાચુત પ્યાર હજી બી તેણીના નમ્ર જીગરમાં જગ્યા રોકતો હતો. મગર આ શું? તેના મોઠા અફસોસ ને જાગરી નાહમેદી

વચ્ચે તેણે બેયું, કે મોનીકા સ્ટીન તેના લોહીનીજ તરસી હતી. તેણે જે જાહેમ દગો એકવાર તેણી સાથે રમ્યો હતો તેનો ઇન્ટેકામ લેવા તે ટળવળતી હતી;—તેની એક કદી અને જગરદસ્ત દુશ્મન બની હતી!

બેનેટ હવે જાણ્યું કે પેલા ઠગારા નાણું કઢાડી લુચ્છાના ખાતેનમાં ખી તેજ કામ કરતી હતી. તેણીએજ તેને ઉભો કર્યો હતો, બણાવ્યો હતો, અને તેને જગની નજરમાં રૂશવા કરવા અને જીંદગીથી ઉખેડી નાંખવા ખાસ રોક્યો હતો. તે તેણી પાસે મદદ માંગતો તેની દિલ્લોશી ખેંચવા ગયો હતો, જ્યારે તે બધો વખત તો તે કીનાખોર અબળા તેની સત્યાનાશીનું સાંધણુ શોધતી, તેના નાશમાં મોજ મેળવતી એક કીનાખોર કરીણ હતી.

ત્યારે હવે તે કમખખત કંગાળ જવાંન કોણની સહાયતા ચાહતો જાય? કોણની મદદ માંગે?

નાઉમેદીનું એક સખ્ત દયકલું તે મોટા મહેલ જેવા મકાંનના પગથ્યાંઓ ચઢતાં તેણે બડી મુશકેલીથી અટકાવ્યું. ગસેડકોમ્મ હાલનો તે માલેક કહેવાતો હતો, એમ વિચારતાં તે ધીકકારથી પોતાના મન સાથે હસ્યો. અરે! એ તેની કેવી ઘાતકી મશકેરી કરતો ખ્યાલ હતો? તે હાલમાંના નોકરોનો હાલ તેના કરતાં તો ઘણું દરજ્જે સારો ને સંતોષકારક હતો, કેમકે તે લોકને પણ દર માસે બાંધેલો મુસારો ચાલુ મળતો હતો; જ્યારે બેનેટને તો પોતાના સસરાની મેહેરબાની અને ફાંટા ઉપર જીવવાનું હતું.

તે પોતાના રૂમમાં ગયો, અને પોતાના હાથમાંની હૅટ એક સ્ટેંડ ઉપર ફેંકી, સઘડી નજદીક એક ખુરશી ખેંચી તે ઉપર ગમગીન દિસે પોતાના આશયાલા અવતાર ઉપર અફસોસ કરતો તે ગોઠવાયો.

જરા વારમાં બારણાં ઉપર કોઈના નરમ ટકોરા પડ્યા, અને તેની મોહરદાર નેટા અંદર દોડી આવી.

“ઓ! તું અહીં છે કે, બેનેટ?” તેણીએ અંદર આવી બેનેટના ખભાં ઉપર જાલથી હાથ મેલી માયાથી કહ્યું.

“હા. કેમ કાંઈ કામ છે? માહરી જરૂર છે?” બેનેટ તેણીની હાજરીથી સહેજ કચવાઈ પુછ્યું.

“હા. હું તને મળવા માંગતી’તી. પપાએ મને કહ્યું—ગુસ્સો ના કરતો, ડીયર!—કે તેવણુ આગલ તું બોલ્યો કે તને પૈસાની તાણ છે.

મને એ સમજીને ઘણું લાગું ડીયર કે તુંને એમ બોલવું પડેછ. આપણી પાસ ખુદાનું આપેલું જ્યારે આટલું બધું છે તો એ વાજખી નથી. પણ તું જાણેછ તો ખરો કે પપા ડીયર પૈસાની ખામદમાં કેવા સખ્ત રીતીથી કામ લેનારા છે. તેવણુ આપણા બધા બિશે આપેછ, તે માટે સહેજ ખી તેવણુ બખડતા નથી. પણ, તેથી, જસ્તી કાંઈ આપવાની જરૂર એવણુ જોઈ શકતા નથી. એશક, એનેટ ડીયર, એ જરા દિલગીરી બધું છે, મગર માહરં જે કાંઈ છે તે તાહરંજ છે. ડીયર, તેથી, હું માહરી ચેક્યુક માહરી સાથે લઈ આવીછ. લે આય, એ પરના ચેકાં બધા સહી કીધેલા છે.”

એનેટ ચેક્યુક પોતાની ઘણીઆણીના હાથમાંથી આતુર દિસે પકડી લીધી; અને ઉપકારના થોડાક શબ્દો બખડ્યો.

“ નહી, નહીં, ડીયર. એમાં ઠેકસ જેવું શું છે? માહરં તે કાંઈ પરાયું છે? તે તાહરંજ છે.” નેટાએ નરમાશથી કહ્યું, અને વાંકી વલી પોતાના ખ્યારા પતિને હેતથી બકી કીઢી.

“ હું દિલગીર છું કે હું તાહરી સાથ છેલ્લું કેટલુંક થયું જરા ઉંચ મોઢે રહી,” તેણી બખડી, “ પણ મને લાગું-હું કહું ડીયર મને શું લાગું તે?”

એનેટ ડોકું હલાવી હા પાડી.

“ હું લેડી હેઝલકુડ માટે જરા અદેખી પડી હતી?” તેણી પોતાનું નાજુક સર તેની છાતીમાં છુપાવી દેતાં બોલી.

એનેટ કડવાસથી હસ્યો.

“ તેણી માટે અદેખી?” તેણે સવાલ કર્યો, “કારણ?”

“ હા, શું તે માહરી મુખાઈ હતી,” નેટાએ ધીમેથી પુછ્યું, “શું તે તને ઘણી ગમતી નથી?”

“ હું તેને ધીકકારંછ!” તેણે એટલાં તો ઝનુનથી તે કહ્યું કે તેની ઘણીઆણી ચમકી એ દગલાં પાછળ હડી ગઈ; અને પોતાના પતિને અજ્ઞયખીથી જોવા પડી. જરા વાર રહી એક બોલ ખી જસ્તી બોલ્યા વગર તે એનેટનો રૂમ છોડી ગઈ.

તેણીના જવા પછી એનેટ ઉતાવસે તે ચેક યુક જોવા પડ્યો. તેના પુકાં ઉપર ખાતાંમાં જમા કરેલી રકમોની નોંધ કરી હતી. તેણે તેનો

સરવાળો લીધો. તે પુરેપુરા ૩૦૦ પાંડડથી ઓછો હતો. નાશીપાશીની એક સખત હાથ સાથે તેણે તે એક બુક બાબુ ફંકી; અને પોતાનું મોઢું પોતાના હાથોમાં છુપાવી દઈ તે દુઃખના ડચકલાં ખાવા પડ્યો.

પ્રકરણ ૨૩.

પેલા અદમાસ દુટારાનો કમખખત દિવસ ઝપાટામાં આવી ઉભો, અને પૈસા તૈયાર નહીં હતા. એનેટે પાંતસો પાંડડ મેળવવાના વલખાં તો મારી જોયાં, મગર તે કેમે કરીને એટલા મેળવી શક્યો નહીં.

તેનો પહરોણો તો ટાઇમસર આવી ઉભો.

“કેમ, સાહેબ, શું ખખર છે?” તેણે પુછ્યું, “તૈયાર છે કે?”

“પુરા તો નથી,” તેના કંગાળ શિકારે રકમસ સાદે કહ્યું, “પણ જો તમે મને જાસ્તી વખત—”

“જેઠું કેટલા છે?” પેલાએ કહ્યું.

એનેટે બેન્ક નોટોનું ખંડલ તેની આગલ કર્યું.

“લગભગ એક સો પાંડડ કમી છે,” પેલાએ તે ગણી ખીસામાં સેરવતાં તરાશે કર્યો.

“હા.”

“તેનું કારણ?” પેલાએ નક્કરતથી પુછ્યું.

“હું નથી મેળવી શક્યો.”

“શયતાનનો હવાલો તમને ને તમારા નહીં મેલવી શકવાના ઢોંગને? તમે શું એમ સમજો છ કે એ હું લઈ ચલાવશ? જરરા ખી નહીં!”

“તમને જરા જરા કરતાં નવસો પાંડડ તો મેં આપ્યા,” એનેટે જરા હીંમત એકઠી કરી દમ કર્યો, “તે શું હજી થોડા છે?”

“હાસ્તો?”

“જરા ખી નહીં. માહરા વિચાર મુજબ તો પુરતા છે.”

“હું કહું છ કે બિલકુલ નહીં,” પેલાએ ગુસ્સાથી બાંગ મારી, “એક હમ્મર પાંઉડ બી પુરતા નથી—જરા બી નથી. મને બધા મળીને પંદરસો જોઈશે, જે પછી દર વરસે ૩૦૦ પાંઉડનું વરસાન તમારે મને આપવું પડશે.”

“તે માહરાથી નહીં બનશે. તમે એમ તો જાસ્તી ને જાસ્તીજ માંગ્યા જશો. તમે માહરો નાશ કરી નાંખશો.” એનેટે આગુજીથી કહ્યું.

“ખચ્ચીતજ હું તેમ કરશ.” પેલાએ ઠડો પ્રતિઉત્તર આપ્યો, “પણ ધીમે, ઉતાવળની જરૂર નથી.”

“નહીં, ત્યારે છેલ્લે કે પેહેલે એમજ છે તો માહરો ફેજ હમણાજ તમે નક્કી કરી દેવ,” એનેટે એકાએક કહ્યું. “જાવ, તમારો જીવ ચાહે તેમ, માહરો નાશ કરી નાંખો.”

“તમે બોલ્યા તો ખરા મગર તે ખરાંપણાંમાં શું છે તે તમે સમજો છ કે, ગવરનર?” પેલાએ ધીમેથી પુછ્યું, “તમારું નામ એક ચોર તરીકે છાપે છાપે લખાશે, ને તે બી તમારા ચોરી કરતા આગ્રાફ ફાટા સાથે. તમે માહરી માંગણી ના કમુલ કરો કે પછી આવતી કાલનાજ અંકમાં તમે તેનો અંજામ જોઈ લેજો.”

“શીક છે. તેની મને દરકાર નથી,” એનેટે કરાવથી કહ્યું.

“એ માટે એક દિવસ હું તમને વિચાર કરવા આપું છ.” પેલાએ કહ્યું. શિકાર હાથથી છટકતો હતો એમ જોઈ તેણે નાંખતી કરવાનું વાજબી વિચાર્યું.

“તમારી મેહેરબાની માટે ઉપકાર માનું છ. પણ મને તેની જરૂર નથી.” એનેટે બેપરવાહીથી કહ્યું, “તમારાથી થાય તે તમે કરી લેવ. જાવ અને જઈને કહેવ તમને જે આઈએ બાડે રાખ્યાછ તેને કે તેણી જીતી છે. તેણીએ મને ખુજાર કીધો છે. જાવ, તેણીને જઈને કહેવ કે તેણીએ પોતાનો કાનો લીધો છે. અને પછી તમારે ગમે તેમ આખા શહેરમા ઠાળી પીટાવો કે એનેટ ગીચરસન, લોર્ડ લીન્ડેનો જમાઈ, એક નિય ચોર છે.”

એનેટ ઉપર બોલી ચાદર જેવા શીકકે ચેહેરે અને આંખમાં કાંઈ અજાજ જાતના ચળકાત સાથ તે રૂમમાંથી ઉશકેરાયેલા હાથે બહાર દોડી ગયો; અને તેને ધ્રુતવા આવનાર પેલા ફગારો બદમાશ તેની તે વર્તણૂકથી સખ્ત હયરંત થતો ત્યાંથી દાંબ્યાંબ થઈ ગયો.

એનેટ સિધ્ધે પોતાના રૂમમાં દોડ્યો, અને અંદર ભરાધ આરણ્યું મજામુત બંધ કર્યું. તે એક કપાટ આગળ ગયો. તે ખોલી તેમાંનું એક ન્હાનું ખાણું ઉઘાડ્યું અને અંદરથી એક ન્હાની રીવોલ્વર ખેંચી કાઢી. તેની બધી ચેમ્બરસો ભરેલી હતી કે નહીં તે તેણે ત્યાર પછી બારીકાથી તપાસી. અને તે ભરેલી હોવાની ખાત્રી કરી તેણે તે પોતાના કોટના ખીસામાં મુકી.

“એજ એકલો રસ્તો છે,” તે બબડ્યો, “માહરી ઇન્જિનની બરબાદી થતી હું માહરી નજરે જોઈ શકનાર નથી. લૉર્ડ લીન્ડે અને નેટા ઉપર બધું ખરું એક પાગળ મારફતે લાખું, અને પછી—” તે એક વિચિત્ર હસ્યું હસતાં બોલ્યો, “અને પછી એક શાટ એ દદા માટે છે, ને બિન્ને માહરે વાસ્તે! બસ તમામ!” તે પોતાના દાંતો પીસીને મક્કમ પગલે પોતાના રૂમમાંથી બહાર નિકળ્યો.

પ્રકરણ ૨૪.

મોનીકા ડ્રોઇંગ રૂમમાં બેઠી હતી. અંધારું થવાનું શુરૂ થઈ ચુક્યું હતું. એક નોકર તે રૂમમાંની બત્તી તુરતનોજ સલગાવી ગયો હતો; પણ મોનીકાએ તે જાંખી ખાસ રખાવી હતી. તેણી સઘડા નજદીક તેના ઉગ્ગશમાં બેઠી હતી. તે રૂમમાંની બારીઓ અરધી ખુલ્લી હતી જેમાંથી ઝાંખા થતાં જતા દિવસનો ઉગ્ગશ અંદર ડોક્યું કરતો હતો.

લૉર્ડ હેઝલકેડ આ ટાઇમ પોતાના માશીની સંગતમાં તેવણના રૂમમાં ગુજરતો હતો, તેથી, મોનીકા તેના પાછા ફરવાની ટગર કરતી એખલીજ તે રૂમમાં બેઠી હતી.

પોતાનો કહેવાતો ભરથાર મુવેસો જીવતો થયા પછીનો બધો વખત તેણીએ સખ્ત બેકરારી અને કંગાલ્યતમાં મનમગજની જખરી વેદના વચ્ચે ગુજર્યો હતો. શરમિંદગીથી તેણી જળીને ખાખ રાખ થઈ જતી હતી. યુસ્ટેસના કરડા ચેહેરા ઉપર નજર ઉઠાવી જોવાનુંજ તેણી માટે અસાધારણ કઠણ થઈ પડ્યું હતું. તેણી, તેથી, તેનાથી દુરને દુર ન્હાસતી

ફરતી હતી. તેઓ વચ્ચે ઝાઝી મુલાકાત, પેહેલા દિવસ, પછી, થવા પામી ન હતી.

મોનીકા ડાવેન્જર લેડી હેઝલઉડની ખીદમત અને સારવારમાં આખો દિવસ મશગુલ રહેતી હતી. જેવો લૉર્ડ હેઝલઉડનો તેવણ આગલ આવવાનો ટાઈમ થતો કે તેણી રૂમમાંથી સટકી જતી; અને જેવો તે પોતાના માશીને મળી બહાર નિકળતો કે પછી તુરત તે રૂમમાં ભરાઈ બેસતી. લૉર્ડ હેઝલઉડ ખી ઘણો ભાગ ધરની બાહરનો બાહરજ રહેતો હતો.

તે અખળા ઘણી કંગાલ હદ સુધીની અસુખી હતી. તેણીએ બેનેટ ઉપર લીધેલા વેરનો ખ્યાલ પણ તેણીને શંતોષ આપતો નહી હતો. તેણી હજી ખી બેનેટના દગાને વાસ્તે મનમાં ઘણી ખભડતી હતી, મંગર તેમ છતાં પણ તેણી એવું ઇચ્છતી હતી કે તે માટે તેને શીક્ષા કરવાનું કામ પણ તેણીએ આરંભ્યુજ ન હોતે તો બેહતર થતે. કીનો લેવાનું કામ મોકફજ રાખ્યું હોતે તો ફીક થતે એમ તે અખળા વમાસતી હતી.

“કદાચ, હું એને માફ કરી શકતે,” તેણી પોતાના મનશે પટપટી; મગર તે આખો વાક્ય તેણીએ પુરો કર્યો નહીં. તેણી વમાંસણમાં પડી. તેણીના ખોલામાં બેનેટ ઉપર તેણીએ તુરતનુંજ લખેલું એક કાગળ પડેલું હતું, જે તે સઘડીના ઉગ્મશમાં તેણીએ આંખ તાણીને પાછું નીચે અનુસાર વાંચ્યું.

“તું માહરી સાથ ઘણી ઘાટકી રીતે અને દગાથી ભરપુર વર્ત્યો છે. માહરી જીવાંન છંદગીની શુરઆતમાંજ તે ખીલતી છંદગીનો તેં નાશ કર્યો છે, પણ તેમ છતાં ખી કદાચ તને હેરાન કરવામાં હું ગેરવાજખી હોવશ. ગમે તેમ હોય મગર મેં તને વધારે હેરાન કરવો આજથી અખાડા કર્યો છે. હું તને છુટો કરું છું. જે માણસ તને દબરાવતો આવે છે, અને તાહરી પાસ જાસ્તીથી નાણાં કધાવે છે તે માહરોજ શીખવેલો માહરો એક ઓલખીતો એકટર છે. જે નાણાં તે તાહરી પાસ લઈ આવ્યો છે તે હું કોઈ સખાવતમાં આપી દેવશ. તાહરો ફોટો, કે જેથી તું ઘણો બીહીધો છે તે તમામ બનાવતી ઉભો કરેલો છે. તેં બેસલેટ ચોરેલી તે વખતે કાંઈ ફોટોગ્રાફ લેવામાં આવ્યોજ ન હતો; પણ તાહરો ને કખાટનો પાછલથી છુટો છુટો ફોટો લઈ એક કરવામાં આવ્યો હતો. તને હેરાંન કરવાની મકસદને ખાતર મેં તેમ કરાવ્યું હતું.

તું હવે છુટો છે. તાહરે ગમે તેમ બેધડક ફર, હું આંગણી બી

તાહરી વિરૂદ્ધ ઉચ્ચકનાર નથી. ખરું કહુંછ, તને હેરાંન કરવા મેં જે કીમત આપીછ તેટલાંને પણ લાયકનો તું નથી.—એમ. એસ.”

આવું તે પત્ર હતું, જે મોનીકાએ એક વખત ફરીથી વાંચ્યું; પછી ઉડી લખવાની ટેબલ આગળ ગઇ. એજ વખતે તે રૂમની બાહાર આવેલા બાગમાં બેનેટ ગીઅરસન ખુની કસદ સાથે હાથમાં રીવોલ્વર લઇ તે રૂમની એક બારી આગળ આવ્યો. તેણે શીકકે એહેરે કાચમાંથી અંદર ડોકાવ્યું.

મોનીકા ટેબલ નજદીક ઉભી હતી. તેણીએ એક ખાણું ખોલી અંદરથી એનવલ્પ કાઢ્યું, તેમાં પેણું પત્ર ઘડી વાલી મુક્યું; અને તે ઉપર શરનામું કરવા સાર જાસ્તી ઉગ્મશ મેળવવા ટેબલ ઉપર મુકેલું લેમ્પ તેણીએ ઓસ્પયું.

તેજ વખતે યુસ્ટેસ નોરવેંડ તે રૂમમાં દાખલ થયો, અને સાથ સાથ તેજ વખતે એક જાનરલ્સ્ટ પિસ્તોલના ધડાકાથી તે જગો બધી ધમધમી ગઇ. બારીના કાચના ધુર્યે ધુર્યાં ઉડીને ઓરડામાં આમ તેમ પડ્યા; અને એક ઘણી ડરામણી ચીસ સાથે મોનીકા સ્ટીન જમીન ઉપર ઢગલો થઈ પુટી પડી !

બેનેટ ઉગ્મલે વાખ એહેરે અંદર જોયું, અને પછી શંતોપનું એક શયતાન્યત હરવું તે દિવાનાની મીસાલ હસ્યો.

“હીક થયું, મેં એ હીક કીધું. એનો રસ્તો થઈ ગયો,” તે મન સાથે બબડ્યો, “અને હવે,” તેણે પોતાના હોડો તે વિચારથી એટલા તો જોરમાં કરડ્યા કે લોહી ઝઝરી રહ્યું, “અને હવે માહરી વાત !”

પ્રકરણ ૨૫.

લૉર્ડ હેઝલવુડ મોનીકાને પુટી પડતી બચાવી લેવા વખતસર આવી શક્યો નહીં; પણ તુરત તે તેણી આગળ દોડી ગયો અને તેણીને પોતાના હાથેમાં ઉપાડી ગોળી ક્યાં લાગી હતી તે જોવા પડ્યો.

મોનીકા તમામ એસુધ્ધ હતી. તેણીની સુંદર ચશ્મો બંધ હતી, તેણીના રાતા સોનેરી બાલો વેરવિખેર તેણીનાં ખભાં અને એહેરા ઉપર પડ્યા હતા. તેણીનું સુંદર સર યુસ્ટેસના હાથેમાં ઝુમી પડેલું હતું.

તેણે તપાસ કરતાં માલમ પડ્યું કે તેણીને કાંઈજ ઈજા પોંહ્યાંથી ન હતી; અને ત્યાર પછી દિવાલ કે જે મોનીકા ઉભી હતી તેની થોડે છેટે આવેલી હતી તે તરફ જોતાં યુસ્ટેસે ગોળીને અંદર ગોઠવાયલી જોઈ; એટલે તેણે ધાર્યું કે મોનીકાને સેહેજ પણ અલવલ આવી નહતી. તે માત્ર શોકથીજ એસુધ થઈ હતી.

અને ખરેખર તેમજ હતું. કેમકે જરાવારમાં મોનીકા હાલી; અને તેણીએ પોતાની સુંદર આંખો ખોલી: યુસ્ટેસની આથમાં ખુદને જોઈ તે લજવાઈ ગઈ, આંખો પાછી બંધ કરી દીધી, અને ઉઠવા ગઈ.

“ શું છે? શું હું ફેન્ટ મારી ગયલી?” તેણીએ પુછ્યું.

“હું ધારું કે તમે શોક ખાઈ ગયલાં,” યુસ્ટેસે કહ્યું. “હાલ તુરત તમે નહીં હીલશે તો બેહેતર થશે. કાંઈએ આગમાંથી ગોળી છોડેલી.”

“હા, મને યાદ આવ્યું. હું ચમકેલી ખરી; અને જાગૃત્વ ધડકાથી ધ્રુજીને બાન વગરની થઈ હોવશ,” મોનીકા ખોલી, “પણ મને હવે કાંઈ નથી.”

“જેમ તમારી મરજી,” યુસ્ટેસે ઠંડા અવાજે કહ્યું. મોનીકા એક ન્હાના લપેરા સાથે ઉઠી ઉભી થઈ; અને તેનાથી જરા દુર જઈ ઉભી.

“તમે જરાક ઁન્ડી લેવ.” લૉર્ડ હેઝલકેડે સુચવ્યું.

મોનીકાએ તે સુચના એક ધીમાં હસવાં સાથે ના મંજુર કરી.

“નહીં. હું હવે તદ્દન સારી ફાની છું. કશાં બી સ્ટ્રીમ્યુક્લંટની હવે મને ગરજ નથી,” તેણીએ જવાબ કર્યો.

“ડીક ત્યારે હું હવે આગમાં જઈને જોવા માંગુ છું કે એ કોણનું કામ હતું,” તે બોલ્યો, “એવી ચીજ કાંઈ લઈ ચલાવાય નહી. તમને કંઈ ખ્યાલ થાયછ કે એ કોણનું કામ હશે?”

મોનીકા જરા લાલ બની અને અચકી.

“હા. હું બીહુંછ કે હું તે જાણુંછ; પણ તે કોણ છે તે કહેવાનું હું વાજબી નથી જોતી,” તેણીએ ખુલાશો કર્યો.

“વધારે ભરમો!” લૉર્ડ હેઝલકેડ ધીકારથી પટપટ્યો, અને બારણા તરફ ચાલ્યો. તે ત્યાં પુગ્યો નહી તેટલાં મોનીકાના બોલવાનો સાદ તેને સંભલાયો.

“લૉર્ડ હેઝલઉડ?” તેણી ધીમેથી અપડી.

“કેમ?” તેણે ફરીને પુછ્યું.

“તમારી સાથે હું વાત કરવા માંગુછ,” મોનીકા તે ઉભો હતો તે તરફ નજદીક આવી બોલી, “તમે મને કવચીતજ મળોછ, અને માહરે એ કહેવું બી તો જોઈએજ. હું હવે અહીં રહેવા માંગતી નથી.”

“એટલે? તમે શું કહેવા માંગોછ?”

“હું અહીં રહેવા માંગતી નથી,” મોનીકા હીંમત એકડી કરી જરા જાસ્તી મોટા સાદે બોલી “માહરી હાલત બીહીધરાવનારી છે. હું જાણુંછ કે જે મેં કીધુંછ તે ઘણું ખોટું ને ન માફ થઈ શકે તેવું છે, પણ એ શરમિંદગી હું ખમી શકતી નથી. મને કેટલું શીલ થાયછ તેનો તમને ખ્યાલ પણ નથી. તમે મને મળોછ અને ત્યારે જે તરછોડ, ઠંડાપણા ને——” તે જરા ગગલી પડી, પણ બડી મુશકેલીથી પોતાનો જુસ્સો સમાવી તે બોલી, “હવે તમારાં માશી બી ખુદાની દયાથી સારી તંદરોસ્તીમાં છે. તમારા આબ્યા પછીથી એવણુની શારીરીક સ્થિતિમાં ઘણો સુધારો થાયછ એટલે હવે જો હું જવશ તો તેવણુને ઘણું લાગશે નહીં! હું જવા માંગુછ, માહરે જવુંજ જોઈએ,” તેણીનો અવાજ છેલ્લા બોલો બોલતાં બહુ મોટો થયો.

“તમે કાંહાં જવાનો વિચાર રાખોછ?”

“મને તે ખબર નથી. મને તેની દરકાર પણ નથી? કહે બી. ગમે ત્યાં. ફક્ત અહીંથી હું જવા માંગુછ.”

“થોડો વખત તમે થોભો. તે અરસામાં હું તમારે વાસ્તે કાંઈ જોડ-વણુ કરું,” લૉર્ડ હેઝલઉડ બોલ્યો.

“નહીં.” મોનીકા દરાવથી વચમાં પડી, “હું થોભી શકતી નથી. માહરે જવુંજ જોઈએ અને હું જઈશ! હું વધુવાર એ ખમી શકવા અશક્ત છું. જો તમે રજા નહીં આપશો તો તે વગર હું છેવટે જઈશ.” તે બારણા તરફ ગઈ.

યુસ્ટેસ જરા વાર ચુપ ઉભો; પછી તેણીને અટકાવતાં બોલ્યો.

“સખર કરો!” તેનો સાદ ધાડો બન્યો, “એક નિનિટ તમે મને સમજશો?”

મોતીકા અગ્નયખીથી તેના ભણી ફરી. તેણીએ ખારણાનું હેન્ડલ તો ખી તો પકડીજ રાખ્યું. પોતાની મનોહર ચશ્મો અગ્નયખીથી ઉઠાવી તેણીએ તેના ફેરવાયલા મુખડા ઉપર જોયું.

“હું તમને કાંઈ કહેવા માંગુ છું,” યુસ્ટેસે ચલાવ્યું. તેના દિલમાં લાગણીઓ અંડ મચાવતી હોય એમ તેના મુશકેલીથી નિકલતાં અસ્થિર શબ્દો ઉપરથી માલમ પડતું હતું, “મેં એક નિશ્ચય કીધો છું?”

“શું!”

“કે માહરે તમને માહરાં મોહરદાર કરવાં ફીક થઈ પડશે. આપણે ખાનગીમાં પરણી જઈશું!”

“તમે-માહરી-સાથ-પરણવા માંગો છું?” મોતીકાએ ધીમેથી પુછ્યું. તેણીની મોહક ચશ્મો યુસ્ટેસના ચહેરા ઉપર એક ચિન્તે ઠડી રહી.

“હા,” તે તીખાશથી બોલ્યો, “તમે મને તેમ કરવા ગોયા જખર-દસ્તીથી વટલાવ્યો છો.”

“મેં? તમે કેમ એમ બોલવાની હીંમત કરો છો? મેં તમારે વિષે એવો ખ્યાલ ખી કર્યો નથી. જો હું જાણતો કે તમે જીવતા છેવ તો—”

“હું તેમ કહેવા માંગતો નથી,” યુસ્ટેસ વચમાં પડ્યો, “માહરા બોલવાની મતલબ એવી છે કે જો તમે આ વેશ ધારણ કર્યો ન હોતો તો હું માહરા કમનશીખ પ્યારને માહરા દિલમાં દાખી રાખવામાં ફાવતો.”

“તમારો કમનશીખ પ્યાર-માહરે માટેનો!” મોતીકાએ અગ્નયખીથી પડ્યો કર્યો.

“કમનશીખ નહીં તો ખીજું શું?” તેણે તીખાશથીજ જારી રાખ્યું, “મને માહરં ખાનદાનનું મોહું નામ ધણું વહાલું છે. તે એક માનવંત તેમજ કીમતી નામ છે, અને તે ઉપર કોઈ પણ પ્રકારણો અપજશ ઉતરવા પામે તે મને મુદ્દલ પસંદ નથી. એ માહરે માટે બહુ કમનશીખી ભર્યું છે કે માહરા મન મુજબની દુન્યાવર્ણની જે રૂપસુંદરી પર હું રહી રહીને જ્યારે દિવાની હઠ સુધી મોહી પડ્યો ત્યારે તે તમારામાં નિકલી. તમે મને પ્યારાં છેવ, મગર માહરં કુટુંબી નામ, તેથી, કાંઈક અધીક વહાલું છે. તેથી, માહરં નામ તમોને આપવા માહરં દિલ ચાલતું ન હતું.”

“તો ના આપો!” તે અખળાએ મગરૂરીથી રોકકું પરખાવ્યું. તેણી તેના કડક બોલવાથી ધણી ગુસ્સે બની.

“એમજ પેહેલે મેં ધાર્યું હતું,” તેણે ચાલુ રાખ્યું, “અને તેથીજ તમારી આગલી કારકીર્દીની ખરી હકીકત જાણ્યા પછી હું તમને ત્યાજ-તોજ છોડી ગયો હતો. હું શહેરે શહેર ને ગામે ગામ રખડ્યો, કે કેમે કરી તમને હું વિસરી જાઉં. મહીનાઓ પછી મેં ધાર્યું કે માહરી લાગ-ણીઓ કામુમાં આવી હતી. હું એ વિચારથી અત્રે આવ્યો અને મેં અનધાર્યું શું જોયું? એજ કે તમે માહરાં વિધવામાં ખપતાં હતાં. હું તમને ઉંઘાડાં પાડી દેતે, પણ તેમ કરવાને માહરં જીગર ચાલ્યું નહીં. માહરં કુટુંબી નામ એશક મને વ્હાલું છે, પણ-પણ-ખુદા મને મદદ કરે!-તમે ધીરે ધીરે મને જસ્તી પ્યારાં થતાં ગયાં છો:-તેથી, હું તમારી સાથ પરણુશ, મોનીકા!” તેણે દિલગીર સાદે પુરં કર્યું, અને પોતાના હાથો પોહણા કર્યા.

“જ્યાં સુધી મને લાગેજ વલગેજ ત્યાં સુધી હું તમારાં કુટુંબી નામને કલંક પોહોંચવા દેનાર નથી, લૉડ હેઝલવુડ,” મોનીકાએ સિંધી ખડી થતાં મગરૂરીથી કહ્યું, “મેં જે જુઝ્યાઇ કાંધીજ તે એલાશક દુન્યાને જાહેર કરો. તેથી, તમને કાંઇ નુકશાન થનાર નથી, ને વળી હું આપમેલે દુર થવશ. મી લૉડ, હું પરણુશ તો એવા ધણીને પરણુશ કે જે માહરી મેહેરખાંતી માંગતો હોય અને નહીં કે માહરી ઉપર તે મેહેરખાંતી તેમ કરવામાં કરેજ એવું દેખાડતો હોય.”

તેણી તે ગુસ્સાના કુરાતમાં ધણી વધતી ખુશસુરત ગુસ્સેસને લાગી. તે મનમાં તેણીના તે મોટા સદગુણ માટે વખાણ ગાવા વગર રહી શક્યો નહી પણ તો બી તેણે તેટલીજ મગરૂરીથી જવાબ દીધો.

“તમે જીજ કરોજ. એથી એહેતર તમે શું મેળવનાર છો? તમે માહરી સાથ, મેં તમને તમારાં આગલા વખતની યાદ આપી, તેથી, ગુસ્સે થયાજ; પણ તમેજ વિચારી સમ્ શકશો કે તે હું એકદમ ભુલી જઈ શકું એમ તો છેજ નહીં! તમે લેડી હેઝલવુડ, અંદીખાનાના—”

“એક્કયુઝ મી! હું લેડી હેઝલવુડ નથી.” મોનીકાએ ગુસ્સાભેર કહ્યું, “કે તે બનવાની માહરી અભીજાપા પણ નથી. અને મી લૉડ હેઝલવુડ, મને તમને જણાવવાની રજા લેવા દેવ કે જે કાંઇ બી ખોટું કામ મેં માહરી જીંદગીમાં આજ તુંડીક કર્યું હોય તો તે ફકટ એજ છે કે મેં લેડી હેઝલવુડ તરીકે મને પોતાને ઓલખાવી. એ બાબદમાં તમે

જે કમકમાત ને ધીકાર બતાવ્યોજ તે બી, તેમ કરતાં મને જે જીવ ઉપર જોરવરી કરવી પડીજ, તેની આગળ તુચ્છ છે. મેં કેવા કમકમાત સાથ ને દુઃખી દિલે એ પગલું ભર્યુંજ તે તમે કહી પણ શકશો નહીં. હું કાંઈ માહરે બચાવ કરવા ચાહતી નથી, હું જીવ ઉપર આવી ગયલી હતી, અને તદ્દન ઈલાજ વિનાની હોવાથી, તેમજ એ મને સહેલું-ઘણુંજ સહેલું લાગવાથી મેં એ કાંધું, મને કોઈ પારખી શક્યું નહી—”

“હું તે બધું સમજુંજ,” તે વચમાં બોલ્યો. “હું જોઉંજ કે એ ઘણી મોટી લાલચ તમારે વાસ્તે થઈ પડી હતી. હું તે માટે તમને માફ કરુંજ. કેમકે મને ખબર છે કે એક વખત પાપમાં પગલું ભરાય ચુક્યા પછી તેમાંથી છટકવા સારું બીજું ભરવાની કોઈ વખત અનિવાર્ય ફરજ પડેજ. મગર જે બન્યું તે બન્યું. એ કોઈજ જાણુશે નહીં, આવ, તેથી, મોનીકા, માહરી માંગણી કમુલ રાખ!”

તેણે પોતાના હાથો તેણી તરફ હસ્તે ચેહેરે લાંબા કર્યા.

મોનીકા તે જોઈ પાછળ હતી.

“કદી નહીં!” તેણી બોલી, “જ્યાં સુધી તમે ખાત્રી આપશો નહીં કે હું તમને જીંદગીથી બી જ્યાદા છું, અને હું,—માહરાં કલંકીત નામ સાથ પણ તમને સર્વથી વધુ પ્યારી છું ત્યાં તક નહીંજ.”

“મેં કહ્યુંની કે હું તને ચાહુંજ!” તેણે કહ્યું.

“હા. પણ તમે તમારા પ્યારને કમનશીય ગણોજ. તમે તમારા ખાનદાનના નામને તમારા પ્યાર કરતાં કીંમતી માનોજ. જો તમે મને ચાહાતાજ હોવ. તો પછી કોઈપણ ચીજ તે ચાહા કરતાં સર્વોપરી રહેવી ન જોઈએ.

“તમે મગર છેવ.” તે બીજાવાતથી બખાલ્યો.

“ખચ્ચીત કરીને હું મગર છું,” મોનીકાએ ઉતર કર્યો, “અને હું કાંય નહીં બનું? માહરી પાસ માહરા પોતા સિવાય બીજું આપવાનું શું છે કે તે પૂર મદાર બાંધી હું માહરી કીમત બોધી આંકું. અને એમાં કાંઈ ઘણું માંગવા જેવું નથી કે એક માણસ પરણે ત્યારે પોતાની મોહર-દારને પોતાની જીંદગીનો બેમુલ ખજાનો ધારે. મી લૉડ, હું તમારી બાંધર વાસ્તે,—તમારી મેહેરબાની ભરી ઉદારતા વાસ્તે, આજ મીન!—હું તમારો આભાર માનુંજ,” તેણીએ મશકેરીથી નમીને ચેષ્ટા કરતી દેખે

કહ્યું, “માહરી પાછલી જીંદગીનો ખ્યાલ કરી મને તમારી ધણીઆણી કરવાની તમે અર્જ કરોજી, મગર તે સ્વિકારવા હું ઉપકાર સાથ ના પાડુંજી.”

“મેં ધાર્યું હતું કે તમે ખુશી સાથ તે સ્વિકારશો,” તેણે ઠંડાઈથી કહ્યું, મગર તેનો ચેહેરો શીકકો પડ્યો હતો, “હું માનતો’તો કે તમે માહરે માટે દરકાર રાખોજી.”

“ખરેખર!” તેણીએ ધીમાં અવાજે ટકોરથી કહ્યું, “ત્યારે એ, તમારી માંગણી નામંજુર કરવા મને ગ્વસ્તી સખખ આપેજી, તમારી ઓફરથી હું મને મોટું માન મળેલું સમજુંજી, લૉડ હેઝલકીડ, ને—

“મશકેરી છોડ, મોનીકા. એ મશકેરી કરવા લાયક આખદ નથી,” તેણે નરમાશથી કહ્યું.

“હું મશકેરી કરતી નથી.”

“શું તું માહરે માટે એક સેહેજ પણ દરકાર કરતી નથી?”

“શું એ બનવાજોગ છે?” મોનીકાએ ટકોર કરી; અને તે રૂમ ઝપાટામાં છોડી ગઇ.

લૉડ હેઝલકીડે તેણીને અટકાવવા યત્ન કર્યો. મગર તે કમાનમાંથી છુટેલા તિરની ઝડપથી દોડી ગઇ. તે તેણીની પછવાડે તેણીને સમજાવવા જતો, કારણ તે હવે જોઈ ચુક્યો હતો કે તે મધુરીને તે દિવોગ્મનથી ચાહતો હતો. તેની મગરૂરીએ પ્રથમમાં તેની સાથ સખ્ત ટકકર ઝીલી હતી. પ્યારના મુસ્તકીમ મોજાઓ પહોંચી આડોને દુર કરે છે તો યુસ્ટેસ આપડાની ગમે તેવી મગરૂરી શું બિસાદમાં? દર્યાના ઉછાલા મારતા તુફાણી મોજાઓને એ લાથોથી અટકાવવાની હેમાકાત કરી લઈ જોવા જેવુંજ એ બિકટ કાર્ય છે. મોહબતનું ચક્ષુ. સિંધા રાહમાં કે ગમે એવી મહા મોટી મુશીબતોથી ઉભરાતા રસ્તામાં એક સરખું અચુક અને અચળ છે. સોનું ગાંજ્યાથી જેમ ચોખ્ખું અને સાફ અને છે તેમ મોહોબત, મુશીબતો અને મુશકેલીઓની ભટ્ટીઓમાંથી સાફ થઈ નિકળી વધતી જોરાવર ને સ્વચ્છ અને છે.

યુસ્ટેસ નોરસેંડ, મોનીકાને એક ચોર જેવા નિચ કલંકની દોષીત ઓરત માની તેને તરછોડી જવા ગયો, મગર પ્યારનો પ્રયત્ન શોજો તેની દરેક હીલચાલો અને વાંધાઓને અકેક પછી તેની સખ્ત નામરજી છતાં નિર્મુળ કરતો ગયો. તેની કત્તેલ નકકી અને પુરી આહીસ્તા આહીસ્તા થઇ.

ખ્યાર આંધળો છે, એમ કવિઓએ કહ્યું છે, દાનેશમંદોએ વિચાર્યું છે, અને કહેલીઓમાં કહેવાયું છે તે શું ખોટું છે ?

યુસ્ટેસ મોનીકાને વિનવાવ, તેણીના કાનમાં મોહોખતના ગ્લસ્ટી મીકા શમ્પ્લો કહેવા તેની પુઠે જવા ગયો તેટલાં તે રમનું ખારણું ખુલ્લું, અને એક કાગળ તેના હાથમાં એક નોકરે દાખલ થઈ મુક્યું.

તેણે તે ખોલ્યું. લૉર્ડ લીન્ડેનું તે હતું; અને ઘણું ધુજતા હાથો ને મોટા ગભરાત વચ્ચે લખાયેલું હોય એવી ભાશામાં લખાયેલું હતું.

“ ખુદાને ખાતર જલદી આવો ! હું મોટી મુશીબતમાં છું. મને સહ્વાહ જોઈએ. વખત ખોલતા ના ? ”

યુસ્ટેસે પોતાની ટોપી ઉપાડી; અને લૉર્ડ લીન્ડેએ તેને લેવા મોકલેલી ડૉગકાર્ટમાં તુરત નિકળી પડ્યો !

પ્રકરણ ૨૬.

યુસ્ટેસ નોરવેંડ ગલ્વેડકૉમ્પ લૉલ તરફ જોશમાં ડૉગકાર્ટ ડફરાવી જતો હતો તેટલાં એક વળાણુ આગળ રસ્તાની વચમાં એક શમ્પ્લને ઉંચા હાથ કરી તેને થોભવા પુકારતો જોઈ તેણે ઘોડાની લગામ ખેંચી.

“ શું છે ? ” યુસ્ટેસે ડૉગકાર્ટ અટકાવી પુછ્યું, “ મને ઉતાવળ છે. ”

“ તમે લૉર્ડ હેઝલકોટ કે ? ”

“ હા ! કેમ ? ”

“ મેં એમ ધાર્યુંજ, ” તે માણસે નજદીક આવી ઝડપમાં કહ્યું, “ ગલ્વેડકૉમ્પ લૉલમાં કાંઈ ગડબડ મચી રહેલી લાગે. મી૦ ગીઅરસને, મેં સમજ્યુંજ તેમ, આપઘાત કીધો. હું એમ તો કહેવા માંગતોજ નથી કે એની તે માટે દયા ખાવી જોઈએ. એ એવાંને લાયક છે. તમે મી૦ ગીઅરસનના સસરાને કહેજો કે હું હવે વધુ એને સતાવનાર નથી. તમારી ઘણીઆણી—લેડી હેઝલકોટ—મને તેમ કરવા શેકેલો હતો. મેં તેણીને ખાતર એને દુઝરાવ્યો હતો. તમારી વાઘફિ અને હું અચપણના મિત્રો હતાં— મેં સ્તેજ લાઘફિ લીધા પછીથી અમે એકમેકને મળ્યાં નહતાં. એતે-

કાક એક દિન લાંડનમાં એ મને મળી અને તેણીની સમજાવતથી તેણી સાથે એક ખુબદીલ ઠગાઇ એને કરેલી જાણીને હું તેની પુકે લાગેલો હતો. હું કદી પણ એનો ભરમ માહરા હોય જાહાર કાઢી નહીં, તેની લોડ લીન્ડેને માહરી તરફથી ખાત્રી આપજો.”

“તમે શું કહેવા ઇચ્છો છો તે હું લેશ માત્ર સમજી શકતો નથી,” યુસ્ટેસે અજ્ઞયખીથી પુછ્યું !

“શું ? તમે નથી જાણતા ? વેત્ર, તમે મેં કહ્યું છો તે તે લોકને કહેજો. તે લોકો સમજશે,” પેલાએ કહ્યું, અને નમીને ત્યાંથી દોડી ગયો.

યુસ્ટેસે મનમાં અચરત થતાં ઘોડાને ચાખક ફટકાવી દોડાવ્યો.

લોડ લીન્ડે ગભરાયલે ચેહેરે તેને લેવા હોતના દરવાજામાં જ ઉભો હતો.

“હેઝલકિડ, તું આવ્યો કે ?” તે સંતોષનો એક દમ ખેંચતાં બોલ્યો, “હીક કીધું. તાહરી મોટી મેહેરજાંની થઈ. અંદર આવ, મને કાંઈ સમજી નહીં પડતું. ઘણું ભયંકાર જન્યું છો.”

“શું છે ? મને કંઈ ખબર નથી,” યુસ્ટેસે લોડ લીન્ડેની પછવાડે હોતમાં જતાં જણાવ્યું.

“અમે મોટી મુશીબતમાં છીએ. પેલો માહરો જમાઈ—એનેટ ગીઅરસન તેની સાથે તાહરી વામફને કાંઈ અદાવત હોશે તે તેને ધમકી આપેછો. એટલું તો હું જાણું છું કે એ એનેટે એકવાર તાહરી વામફ સાથે ઘણીજ ખરાબ ચાલ ચલાવી હતી. તેણી સાથે મોટો ઠગો કીધોતો, તેણીને એવચની નિવડ્યો હતો. પણ તે માટે હું તકસીરવાર છું. મેં એ ગરીબ છોકરાને લલચાવ્યોતો, અજ્ઞયતાં ખરું કાંઈ ખી જાણ્યા વગર, મગર તેમ છતાં ખી તેમ કરવામાં માહરીજ ગત્તી કહેવાય. હું એને કાંઈ પણ વાંક માટે માંફ કરવા ખુશી થવશ જો ઘણું મોડું નહીં થઈ જવા પામ્યું હશે તો ! માહરી ગરીબ ગાય બેટીને ખાતર ગમે એટલી મોટી રકમ આપી એ બાબત ધાંકપિછોડો કરવા હું તતપર છું.”

“તમે કાંઈ ખુલાશાથી બોલશો,” યુસ્ટેસે વચમાં મુશકેલીથી કહ્યું. તે મોનીકા માટે વળી આ કાંઈ નવુંજ સાંભળી શીકકો મારી ગયો.

વળી એ શું તેણીએ કર્યું હતું—આ કમબખ્ત છોકરી કે જેના આંધલા પ્યારમાં તે દિવાનો જાન્યો હતો—તેણીએ એ વળી બિનું શું

નવું તેને નરશું લગાડવા જેવું ક્યું હતું? એ શું મોહકાણ હતી? એનેટ ગીઅરસન સાથે તેણીને લાગતું વળગતું જ શું હતું?

“માહરા જવાન મિત્ર, ખાત્રીથી માનજો કે એમાં હું લેડી હેઝલ-ઉડનો જરા પણ વાંક જોતો નથી.” લૉર્ડ લીન્ડેએ કહ્યું, “એશક એ ઘણું દિલગીરીભર્યું છે, મગર તેણી સાથે એનેટ ઘણી કુર ને દિયકારી કીસમે વર્તેછે એમાં તો શક નથી. લેડી હેઝલઉડ તરફ માહરી દીવસોઝી છે મને તેવણ માટે મોડું માન છે—”

“તમે શું કહેવા માંગોછ તે ઝટ બોલશો?” યુસ્ટેસે કહ્યું. તેના જીવ મોનીકાએ એ વળી નવું રોપ્પરું શું જગાડ્યું હતું તે જાણવા સીકે હતો, અને લૉર્ડ લીન્ડેને એમ પ્રસ્તાવામાં ગાડું ભરીને બોલતાં સાંભળતાં તેના પેટમાં ઉથલપાથલ થઈ ગઈ, “ખુદાને ખાતર, તમે કાંઈ સમજ પડે તેમ જલદી કરો?”

જવાબમાં લૉર્ડ લીન્ડેએ યુસ્ટેસના હાથમાં એનેટનું તેવણ ઉપર લખેલું એક પત્ર મેલ્યું.

“આ વાંચો!” તેવણે કહ્યું.

યુસ્ટેસે તે કાગળ ઉંચે દબે વાંચ્યું.

તેમાં તે કમખખત જવાંને બધું સાચું કમ્યુલ્યું હતું. તેણે લેડી પોમરેટની બેસલેટની ફરેલી ચોરી; અને મોનીકાને તે ચોરીની જવાબદાર કરવા તેણે કેમ સમજાવી હતી; તથા મોનીકાએ પોતાની ઇજ્જતનો ભોગ તેના પ્યારને ખાતર કરી જોલની હીણી શીક્ષા સેહેવી હતી. પાછળથી તે તેણીને કેવો બેવકા બન્યો હતો; અને તેનું વેર વાલવા હાલ મોનીકા તેની પુકે કેમ પડી હતી તે બધું વિગતવાર અંદર વર્ણવેલું હતું. મોનીકાની સમજાવતથી એક શખ્શ તેની પુકે લાગ્યો હતો, અને મોટી મોટી નાણાંની રકમો તેની પાસે જાપરદસ્તીથી કઢાવતો હતો, અને એ બધામાંથી બચવા, તે છેવટમાં લખતો હતો કે, તે પોતાના મસ્તકમાં ગોળી મારી મરી જનાર હતો.

એક જીવ ઉપર આવી ગયેલો કંગાલ જેમ લખે તેમ એનેટ ગીઅરસને તે પત્રમાં લખેલું હતું.

“એ બે કલાક થયાં બહાર ગયોછ,” યુસ્ટેસે તે કાગળ ધ્યાનથી વાંચી લૉર્ડ લીન્ડેને પાછું આપ્યું ત્યારે તે વૃદ્ધ ઉમરાવ શીકરથી બોલ્યો, “અને પોતા સાથે કદાચ રીવૉલવર લઈ ગયો બી હોશે ને—”

“હા. એ લઈ ગયેલો છે,” યુસ્ટેસે વચમાં કહ્યું, “એને લેડી હેઝલઉડને મારી નાંખવાની કોશિશ તેનાથી કીધી હતી.”

“તેણીને કાંઈ ઈજા થઈ છે કે?” લૉર્ડ લીન્ડેએ આતુરતાથી પૂછ્યું, “કમ-અખત, ગુમરાહ દુકતો! એ ગુનાહનો કર્પીણ ખતાવાર તો તે નથી અન્યોની?”

“નહીં!”

લૉર્ડ લીન્ડેએ છુટકારાનો એક મોટો શ્વાસ ખેંચ્યો.

“શુગરાના તે કિરતારના! પણ આપણે એ અંધું સમાધાન કરી દઈશું,” તેણે કહ્યું, “એને પેહેલો શોધી કાઢવો જોઈએ. પણ ક્યાં એને શોધવા જઈએ. આપણે શું કર્યો, હેઝલઉડ?”

“જો માહરી સસ્લાહ તમે પૂછતા હોવ તો તમે મીં ગીઅરસનના દરાવમાં ખસત ના પાડો.”

“ત્યારે તો એ ગોળી મારી મરી જશે?”

“મરવા દેવ. એ મરવાને કાબીલ છે. એના જેવો કાયર આયલો આ દુન્યામાં જીવેલો નકામો છે,” યુસ્ટેસે ગુસ્સાથી કહ્યું. તે પત્ર વાંચવા પછી તેને એનેટ ઉપર ખુબ કહેર છુટો હતો, “હિયકારો! એ જીવે એ પણ એક પાપ છે. હું તો એને અચાવવા એક આંગલી બી ન ઉચકું.”

“તમે જો એમ એને માટે વાત કરવાના હોવ—” લૉર્ડ લીન્ડેએ ગુસ્સે થઈ કહ્યું.

“ત્યારે કેમ વાત કરું? તમે શું એમ ધારો છ કે હું એને માફ કરું? આવા એક ગંભીર અપરાધ માટે કે એ માહરી—”

યુસ્ટેસ બોલતાં અટકી ગયો. ધણીઆણી એ શબ્દ તે ખુદ્દા દિલથી બોલી દઈ શક્યો નહીં. તે વાક્ય તેના મનમાંજ પુરો થઈ ગયો. “ઓ ખુદા, માહરી ધણીઆણી! આય કંગાળ જો નડ્યો ન હતો તો અચ્ચીતજ તે મારી વાઈફ થતે. હું સ્વર્ગ સુખી બનતો!”

“અલખત, હું જાણું છ કે લેડી હેઝલઉડ તરફની એની વર્તણૂક ન માફ થઈ શકે એવી છે,” લૉર્ડ લીન્ડેએ ઝડપથી કહ્યું, “પણ તો બી આવે વખતે, આવે જીવ સટોસટને સમયે તે અંધું તું વિસરી જઈ મને મદદ કરશે એવી હું ઉમીદ કરું છ, હેઝલઉડ.”

“હું એટલું સહેલાઈથી ભુલી જઈ કે માફ કરી શકતો નથી,” યુસ્ટેસે કડવાસથી કહ્યું, “હું એને શોધી કાઢવા માહરી બનતી મદદ

કરશ. ને જો એ કંગાળ જીવનો મળી આવશે તો માહરા ચાખકાથી હું એને એવો તો સ્વાદ ચખાડશ કે—”

તે લેડી નેટા ગીઅરસન ત્યાં આવવાથી અટકી ગયો. તેણી સફેદ ગાઢીનમાં સજ થયેલી હતી. તેણીનો મુખડો શીકકો હતો. તેણીની આંખો હેમટથી ડંધાડી હતી; તેણીનું આખું શરીર ધુજી રહેલું હતું.

“એનેટને શું છે? એનેટ ક્યાં છે?” તેણીએ પોતાના પિતા તરફ જોઈ પુછ્યું.

“તેં શું સમજ્યું, દીકરી. તને કાણે કહ્યું?” લૉર્ડ લીન્ડેએ તેણીને પોતાની ગોડમાં લઈ સમજાવ્યું, “હું એનાથી છુપું રાખવા માંગતો હતો.” તેણે યુસ્ટેસ તરફ ફરી દયા માંગતી કીસમે કહ્યું. મગર યુસ્ટેસનો કડવો શીકકો એહેરો કાંઈ પણ દયા દેખાડવા તૈયાર ન હોય એટલો સમ્પત હતો.

“એનેટે માહરી પર લખ્યુંછ. કાંઈ એના આગલા પાપને લગતું છે. પેલી ખુશ્મરત બ્રા લેડી હેઝલકોડ એની જમ થઈ લાગીછ. તે તેથી એ દુશ્મનના જીવ પર કરવા નિકળ્યોછ,” નેટા બાપડીએ કલપાંત કર્યો “ઓ પપા, કહો એનેટ ક્યાં છે? મને તેની આગલ લઈ જવ. ઓ! એ જો કાંઈ કશું કરી એસશે તો હું શું કરશ?” તેણીનો સાદ છેલ્લે એક દુઃખની તીણી ચીસમાં ફેરવાઈ ગયો.

લૉર્ડ લીન્ડેએ કોઈ નોકરને બોલાવવા ચંગ વગાડ્યો.

“જેમ્સ તાહરા શેડને શેઠી કાધવાના છે. જો હોલમાંના માણસોમાં કાંઈ ચાવાચીવી ન થાય તેની સંભાળ લેજો. જા,” લૉર્ડ લીન્ડેએ બાહારથી ઠંડા દેખાવાનો મજાખુત પ્રયત્ન કરતાં કહ્યું. પણ તે કાંઈ વધુ બોલે તે અગાઉ જેમ્સ વચમાં બોલ્યો.

“હા, મી લૉર્ડ. માસ્તર ક્યારના આવેલા છે. પોતાના દ્રોષંગ રૂમમાં છે.”

“શું?” લૉર્ડ લીન્ડેએ પુછ્યું, “આવેલા છે?”

“હા. આશરે અર્ધો કલાક થયો.”

“વૅરી વૅલ. ત્યારે હું તેવણ આગળ જાઉંછ. તું જા.” લૉર્ડ લીન્ડેએ કહ્યું; અને પછી નેટાનો હાથ પકડીને એનેટના દ્રેસીંગ રૂમમાં જવા નિકળ્યો. યુસ્ટેસ તેઓની પુઠે ગુપચુપ ચાલ્યો.

પ્રકરણ ૨૭.

મોતીકા ઉપર ગોળી છોડ્યા પછી બેનેટ મન મગજની અસ્થિર હાલત વચ્ચે બાહાર બટક્યો. તેનો વિચાર એકાદ એકાંત જગોમાં જઈ પોતાનું બેથુ ઉરાડી મુકવાનો હતો. મગર તેમ કરવાનો તેનો જીવ ચાલ્યો નહીં. મરણની તગર તો સહ કોઈ કરે છે, મગર જન્મ દેવ જ્યારે ડાળા ધુરકતો સામે આવી ખડો થાય છે ત્યારે કોણ મરવાનું પસંદ કરે છે? મોહોત દુરથી મિઠું લાગે છે, તેમાં મુક્તિ સમાયલી જણાય છે, મગર તે પાસે આવતા અજ્ય ડરામણું ને કાતીજ બને છે. બેનેટ ગોળી મારી મરી જવાનો મનસુખો તો કર્યો, મગર તેમ કરવાનો સમય થતાં તેનો જીવ તેમ કરવા ચાલ્યો નહીં.

તેથી, તે બિહીધો. આખરે ઘરે આવ્યો, અને પોતાની બાયડી કે સસરાને મધ્યા વગર પોતાનાં ડૂસીંગ રૂમમાં ગયો. તેણે પોતાના વેસ્ટેને તેડ્યો ને તેની મારફતે ખજાર કાઢતાં જાણ્યું કે તેનો સમરો લાયખરેરીમાં હતો; તેમ નેરા પોતાના રૂમમાં હતી. તે સાંભળી તે આફતથી અકડાઈ ગયો. ત્યારે તો તેણે તેણે કરેલું ‘કનફેશન’ વાંચી લઈ ચુકાં હશે. હવે નાહસડું ઘણું મોડું હતું. મરણને શરણ થવા સિવાય હવે બીજો ઈલાજ રહ્યો ન હતો.

બેનેટ નોકરને વિદાય કરી રૂમનું બારણું બંધ કર્યું, પંજુ અંદરથી તેણે સાંકળ દીધી નહીં; અને પોતાના ખીસામાંથી પીસ્તોલ કાઢી તેનું કંડું મોઢું પોતાના મસ્તક સાથે અડાવ્યું. પણ ટ્રીગર દાખવાની તેની છાતી ચાલી નહીં.

“માહરે લટકો ફટકો કરવો જોઈએ,” તે નાશીપાશીથી જીવ ઉપર આવી બોલ્યો, “તેણીએ અત્યાર આગમચનું જાણ્યું હશે, કદાચ અંદી તે આવતીજ હશે.”

અને તેજ વખતે તેના અસહય ગભરાત વચ્ચે ચાલમાં કોમળા પગલાં સંભળાયા.

“એ લોક આવેછા!” તે રીવોલ્વર ખુદના માથાં આગળ ધરી બોલ્યો, “જસ મહને હવે—” તેણે ટ્રીગર દાખવા કીધું, પણ તે વખતે તેનો લાથ

હદ વગરનો ધર ગયો, અને રીતોલવર છટકી જમીનપર પડી. નેટા તેજ કણે ધસારાબંધ અંદર દોડી આવી તેને વળગી પડી.

“એનેટ? માહરા જીગર-માહરા વહાલા, તું દુશમનના જીવ ઉપર ના કરતો. તું જીવ-માહરે ખાતર જીવ, માહરા ધણી!”

તેણે પોતાની રડતી ચશ્મો નેટા તરફ ફેરવી.

“તને માહર કાગળ મળ્યું,” તેણે ધીમેથી પુછ્યું.

“હા. મને મળ્યું. હું અધું જાણું છું; ને તે જાણ્યા પછી હું તને જાસ્તી ચાહતી થઈ છું. ઓ એનેટ, તું મને કહે, ખાત્રી આપ કે તું ફરીથી તાહરા જીવ સાથે અટક્યાળી ન કરશે.”

“હું જીવું જ કેમ?” તેણે શરમીંદગીથી કહ્યું, “તું એ અધી માહરી નામોશી જાણે છે, તે પછી નેટા, હું જીવું જ કેમ? હું તાહરી સાથે કદી સિંધો ચાહ્યો નથી, તાહરા ખરા જીવંદ પવિત્ર પ્યારની કદર મેં કમઅખતે કદી કરી નથી. અને હું હવે એવા કંગાળ જીવતરે જીવી તને નામોશીમાં શું કામ ગર્ક કરું?”

“ઓ નહીં. એમ ના બોલ, ડાર્લિંગ,” નેટા પોતાના પતિનું માથું પોતાની છાતીમાં પ્યારથી દાખી કાઢવાઈ, “હું અધું માંફ કરશ-ભુલી જવશ કોઈ એ જાણશે નહીં. પેલી ખુબસુરત દદાએ તાહરી ઉપર લેવો જોઈએ તે કરતાં જીવાદા કાનો લીધો છે; પણ, માહરા પ્યાર, તું મને છોડી જવા માંગતો ના. હું તે નહીં ખમી શકશ!”

“તાહરા પપા?” એનેટ ધીમેથી બોલ્યો,

“હું અહીંજ છું દીકરા,” નેટા પાછળ ઉભેલા લૉર્ડ લીન્ડે નજદીક આવ્યા, “મેં તુંને માંફ કીધો છે, કારણ એ અધું મોટે ભાગે માહરીજ સમજાવતથી અન્યું છે, એમ હું જોઉં છું. નેટાનો ભવિષમાં તું ભણે ભરથાર થશે એટલું જ હું માંગું છું.”

“હું થવશ,” એનેટે તે ભણા સસરાની ભણતથી હેશાંતથી રડી દેતાં કહ્યું, “જો નેટા મને ભુલી જઈ શકશે તો!”

નેટાએ તેને તેવું કાંઈ અકતો મુંગો કરવા તેના હોથો ઉપર પોતાના મધુર લખો દાખ્યા. એનેટે તે વહાત્રી મહીલાને પોતાના હૃદયમાં સરસી ચાંપી, તે હવેજ જોઈ શક્યો કે તેની ભણી પતનીનો અખંડ, અસ્વાર્થી પ્યાર તેની દુન્યામાંની મોટામાં મોટી દોષત હતી.

યુસ્તેસ નોરવેંડ તે દયા ઉશકેરે એવો દેખાવ ગુપ્તગુપ્ત જોતો એક બાજુ ઉભો હતો, તે હવે કોઈ જોય નહી તેમ ત્યાંથી નિકળી ગયો. અને સિધ્ધો પોતાને મકાને આવ્યો.

“લેડી હેઝલકેડ ક્યાં છે?” તેણે એક નોકરને પુછ્યું.

“મોટાં બાઈજીના રૂમમાં છે, સાહેબ,” તે નોકરે અદ્યત્થી કહ્યું. યુસ્તેસે તેણીને બોલાવી લાવવા ફર્માવ્યું.

તે આવશે કે? તે અજ્ઞય થયો, અથવા તેણે શું એવું મોટું અપમાન તેણીનું કર્યું હતું કે તે તેને મળવા પણ હવે નક્કરતથી ના કહેશે.

પણ તે આવી. શીકે ચેહેરે, પણ મોંઢા ઉપર ઝીણા મલકાત સાથ તે મધુરી તે રૂમમાં દાખલ થઈ.

“તમે મને બોલાવી?” તેણીએ કંટાળથી કહ્યું.

“હા,” યુસ્તેસે તેણીને ખેસવા એક ખુરશી આપતાં કહ્યું.

“હું હોલમાં જઈ આવ્યો,” તેણે ધીમાં સાદે કહ્યું, “પેલા કંગાળે બધો ખુલાશો કરીધો. તેના સસરા તેમજ તેની ઘણીઆણી બધુ ખર્ચ જાણી ચુક્યાં, અને તેઓએ તેને માંફ કરીધો. તેથી, તેનું બવીશ સચવાયું અને હું ધારું કે તમે પણ તેને માંફ કરશો!”

“કદી નહી!” તેણીએ કંટાળા રૂપ ધીકારથી કહ્યું. “હું નહીં ધારતી કે હું કદી પણ તેમ કરી શકશ. કદાચ હું ઘણી સુખી હતે તો તેમ કરી શકતે. પણ માહરં એને ઘણું નખખોદ વાલ્યું. હું દિલગીર છું કે મેં એની પર કરીનો લેવાનો કસદ કર્યો, મગર મેં તે લેવો જતો મુક્યો. કદાચ તમે હવે સમજી શકશો કે લેડી હેઝલકેડ બનવાની લાલચ મને ખસ્તી કાંય થઈ?”

“હા-હવે બધું મને સમજ પડે-મગર ઘણું મોડેથી,” તે બોલ્યો, “મોનીકા, પણ આજેજ રાતે એ હું પેહેલું કાંય જાણું? મને તેં અગાઉનું કાંય નહીં કહ્યું કે હું ખોટો હતો.”

“તમે મને ખુલાશો કરવાનો લાગજ ક્યાં આવ્યો!” તેણી મગરૂરીથી બોલી, “તમે તો માહરં કાંઈ સમજવાજ ના પાડતા હતા. તમે તો બધુંજ ખાત્રીપુર્વક માની લીધેલું.”

“હું તે સમજું છું,” તે દુઃખી દિલે બોલ્યો, “ત્યારે તમે મને પણ માફ નથી કરી શકવાના. એ ઘણું સખ્ત છે” તે કગળી પડ્યો, “મોનીકા, મેં તને કરેલાં અપમાનોનો બદલો હું તને કેમ આપી શકશું?”

મોનીકા ધીમું હસ્તાં ઉડી ઉભી થઈ.

“માહરી ગરીબડી માંસી મેળવવા જેવું તમે કાંઈજ કર્યું નથી. મેં સામું તમો વિરુદ્ધ ગંભીર અપરાધ કર્યો છે.” તેણી બોલી, “ત્યારે હવે આપણે ગઈ ગુજરી ભુલી જઈએ, ફેન્ડને તરીકે છુટાં પડીશું.”

“છુટાં?” યુસ્ટેસ બોલ્યો, “ત્યારે તમે જવા માંગો છો.”

“હા” મોનીકા બોલી, “હું હવે રજા લઈશ. મને લાગે છે કે હું જરા જાસ્તી ઠાકેલી છું.”

“ત્યારે આપ સેવટનો વિચાર છે. તમે ગુડ-આઇડ કરવા માંગો છો!”

“હા. ગુડ-આઇડ” મોનીકા બોલી અને તે રૂમ છોડી ગઈ. યુસ્ટેસની આંખમાં પાણી ભરાઈ આવ્યાં. તે ખુરશીમાં ફસડાઈ પડ્યો, અને દુઃખી દિલે પ્રશ્નાતાપ કરવા પડ્યો.

*

*

*

આખી રાત યુસ્ટેસે બિચાના ઉપર ભારે એકરાંરીમાં ગુજરી; એક પછી વાર જેટલી પણ તેની આંખો લાગી નહીં. બીજી સહવારે બહુ સકાલેથી તેના માથાંએ તેને બોલાવી મંગાવ્યો.

તે તુરંત ગયો. તે વૃદ્ધ બાઈ બિચાનામાંજ હતાં. યુસ્ટેસને તેવણે પોતા પાસ બેસાડ્યો.

“દાકરા, તને મળવાનીજ ટગરમાં મેં કલાકો ગણીને આજની રાત કાઢી છે.”

“શું છે, માશી?” યુસ્ટેસે પુછ્યું, “તમારી તબ્યત બિગડીજ શું?”

“નહીં. મને તો કાંઈ નથી. યુસ્ટેસ, પોલી માહરી આગળ રાતે આવીતી. તે બિચારીએ બધું માહરી આગળ કહ્યું, ગરીબ આપડી! હવે વગરનું એને ખમ્યું? યુસ્ટેસ શું તું એને માફ નહીં કરે?”

“માશી, માફ કરવાનુંજ શું છે. એજ પોતે—” તે અટકી ગયો, કાંઈ બોલી શક્યોજ નહીં.

“તાહરી ઘણીઆણી તરીકે એ અહીં આવી તે માટે તું ત્યારે તેને માંક કરેછતી? એ એક ઘણી મોટી લાલચ હતી, યુસ્ટેસ, ઘણી સહેલી ને સલામત. જોતી, અધાંજ અહીં છેતરાયાં. કોઇને સેહેજ પણ શક ન ગયો, અલબત્ત એ ખોટું તો હતું. પણ એ ગરીબ બાળાએ કેવું જાણેમ દુઃખ ખમ્યુંછ તેનો વિચાર કર?”

“માશીજી, અસ કરો! તમે મને ગાંઠો કરી મુકશો. એને કેટલું ખમ્યુંછ તેનો ખ્યાલ ખી હું કરી શકતો નથી? હું એને જનથી ખી જીવાદા ચાહુંછ. હું કોઇ ખીજને ચાહી શકવાનો નથી.”

“ત્યારે તું તેમ તેને કહેતો કાંય નહીં?”

“મેં કહ્યું. અને તેણીએ મને ધીકારી કાઢ્યો.”

“તું ભુલેછ,” તે ડોસાંએ માયાથી સમજાવ્યું, “મોતીકા તુનેજ ચાહેછ, યુસ્ટેસ, જા, એ આગમાં છે. એ માહરી દીકરીને સમજાવીને મનાવી લે!”

યુસ્ટેસ પોતાના માશીને કીસી લઇ ગયો, તે આગમાં કિર્થો અને જરા વારમાં મોતીકાને શોધી કાઢી શક્યો.

“તમારાં માશીજીને તમે મળ્યા કે?” તેણીએ પુછ્યું.

“હા. તેવણે મને કહ્યું. મોતીકા, તેવણ તુને ઘણું ચાહેછ. તેવણને ખાતર—તું નહીં થોભે? કોઇને જાણવાનું કામ નથી કે તું લેડી હેઝલકિડ નથી” તેણે તેણીનો હાથ પોતાના હાથમાં લેવા કીધો, મગર તેણીએ તે રોક્યો.

“અને તમારું શું?” તેણીએ પુછ્યું.

“માહર! માહર! બિનર ક્યાં શખ્દોમાં તાહરી હજુરમાં હું કહી શકું? મને શું લાગેછ તે તું જાણેછ, મોતીકા, તને ખબર છે કે તું મને કેટલી વ્હાલી છે. હું જાણુંછ કે તું મને ચાહાતી નથી, પણ જો તુ થોભશે તો રક્તે રક્તે હું તને મને ચાહાતી કરી શકશ. તું ધારેછ કે તું મને ચાહી શકશે.”

“પણ તમે ભુલી તો જઈ શકશોજ નહીં કેતી કે મેં કેવો ગુનાહ કીધો, હું જે નહી હતી તે થઇ ખેસવામાં” તેણીએ પુછ્યું.

“હું ઇચ્છુંછુંજ કે તે તું હો.” તેણે જુસ્સાથી કહ્યું, “જો તું માહરી વાઝક ખરેખરે અને તો હું તને મને ચાહાતી કરી શકશ, મોતીકા!”

તે કગલતા અવાજને વધુ ટોવાવાનું હવે તે મધુરીનું જીગર ચાલ્યું નહી. એક મિહું હસવું તે રૂપસુંદરી હતી, “એમ કે?” તે બોલી, “ત્યારે તમે શુરૂઆત તેની કેમ કરશો?”

“એમ,” યુરટેસે જવાબમાં તે મિડી મધુરીને પોતાની આથમાં લીધી અને તેનો મનોહર મુખડો ચુમીઓથી બધો ભરી મુક્યો, “મને માંદ કર,” તે પોતાના ખ્યારાં કાર્યમાંથી જરા અટકીને નરમાશથી બોલ્યો, “મને છોડી ના જતી, હું દીવાનો થઈ જવશ.”

“જો તમે મને ખરેખર રાખવા માંગતાજ હશે” મોનીકા શર્મથી લાલ થતાં બોલી, “તો, ચાલો, હું નહીં જવશ.”

“તું રહેશે—માહરી ધણીઆણી થશે.” જાણે તેના કાનો તે ખુશખબતી માનવા આનાકાની કરી રહ્યા હોય એવા આવભાવે તે બોલ્યો.

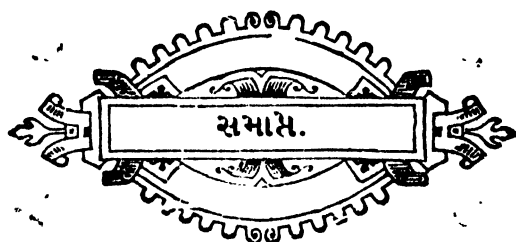
“હા!”

“તું ખરું કહેછ? મોનીકા, હું તો માનતો’તો કે માહરી વાઈફ થવાના માત્ર ખ્યાલને પણ તું ધીકકારેછ.”

“તમે મદદો ક્યાં સમજી શકોછ? હું એ ખ્યાલને લેશ પણ નહીં ધીકકારતે, જો મને તમારી દરકાર નહી હોતે તો!”

“ઓ, માહરી ડાળીંગ?” તેણીને ફરી પોતાની આથમાં હરખથી ઉભરાતાં દિલે લઈ તેણીને કીસીઓથી ગુંગલાવી નાંખતાં તે બોલ્યો, “માહરાથી તેં જે ખમ્યું’છ તેના અદલામાં હું જીંદગી વેર તને સુખના રોહમાંજ રોળતી કરી મુકશ.”

“યુરટેસ વ્હાલા, તે અધાના અદલા કરતાં પણ ગસ્તી તું વ્હાલામાં મને મળી ચુકું’છ,” તેણીએ તેની પોલળી છાતીમાં પોતાનું સુંદર માથું ધ્રુપાવતાં મીઠાશથી કહ્યું.

આ વારતાના લેખકના અગ્રીપતીપણા
હેઠળ પ્રગટ થતું આ વિખ્યાત માસિક
તમે વાંચો છ કે? બાળુની કોલમમાં
આપેલા આ નામાંકીત લેખકોનો મોટો
જમોલો ધરાવતું આ માસીક દર માસે
૬૦ સફા (જાહેર ખખર વગર) નું વાંચણ
પુરું પાડે છે; અને વળી પુરવણીમાં એક
સુંદર વારતાની બુક લેટ આપે છે.

વાર્ષીક લવાજમ રૂ. ૩૫,
છુટક નકલ ચાર
આના.

નવરંગ.

બે મોટી

ધરખમ સીરીયલો,

ટુંકી વારતા, કવિતા,

નિબંધ, ટાલુકા દુચકા, કાવ્ય

સંવાદ, મ્યુઝીક ગાઇડ, અને જ્ઞાન સાથ

ગમત દેનારા વિષયો દર માસે આવે છે.

મરહુમ કવિ દાદી એફલજી
તારાપોરવાલાની નહીં છપાયેલી
કવિતાઓ અને લેખો આ માસિ-
કમાં દર માસે રજુ થાય છે.

ઓફીસ:—૭૫, બજારગેટ, કોટ,

મુંબઈ.

૩૦ જ. મોદી,
બં નં કાબરાજી
રફીક

અરદેશર બં દેશાઈ

મીસીસ કોઠાવાલા

મીસીસ એદનવાલા

SHREWD

MAVIS

દીલખુશ

રસ્થેમ રરરકુચકરરર

બાપુજી વજીરદાર

માં દીં મીસ્ત્રી

કવિ લવાંનીશંકર

નરસીંહરામ

આદીલ

એં હોં દેશાઈ

હરમીસ

બાંની

ગામરેની ગારી

A. M. V.

જીવજન

નોશાકરો કેકી

ધોંડાખોથ

દીં એં સંજના

ઈત્યાદી.

યુસુફઅલી ઈભરાહીમજી

પેગમ્બર સાહેબ અશેા જરથોસ્તની સુંદર તસવીરો
ફાંકી ક્રેમોમાં મઢેલી અમારે ત્યાં તૈયાર મળે છે.
ધરતો દ્રોણ ક્રેમ દીપાવે અવા સુંદર પીકચરો
ક્રેમ સાથેના અલો વેચ્યે છીએ.

તમારા કીંમતી ફેરાઓ
અન્નાડીઓને ક્રેમ કરવા આપી
શું કામ બિગાડો છો? આર્ટીસ્ટીક,
ડીસંટ, અને હાથમાંથી છોડવા ન
ગમે અવા નાદર ક્રેમો જડાવવા
અમારે ત્યાં પધારો. અમે એ
હુન્નરના અરજા
સમજદાર
છીએ.

તમારા ધરતો, યા વાડી બંગલાના
ખારી ખારણોને કાચો બેસાડવાનું
ફેન્ચાકટ અમે લાઇએ છીએ.

અમારો મુદ્રા લેખ:—સુંદર કામ અને વાજખી દામ.

ઠેકાણું નોંધશોજી:—

૭૫, બજારગેટ, કોટ—માણેકજી શેઠની અગીયારીની પાસે.

નહીં લગ્નનાં લગ્ન.

(એક સંપૂર્ણ વારતા.)

પ્રકરણ ૧.

“મમલાં, ખુદને ખાતર એ વાત માહરી આગળ ના કરતાં!” વરના કરેનસ્ટને પોતાની માદરે છેડેલી વાતથી અત્યંત નારાજ થઈ, પોતાનો નાગ્નુક પગ તે ઓરડામાં બિછાવેલા ગાળીયા ઉપર ચીડને મારે દોકતાં કહ્યું.

“પણ દીકરી માહરી, જરા વિચાર કર-ખ્યાલ કર કે—”

“હુંહુંહું! પણ તમે શું એમાં મને ગરદન મારતાં હોશો જો, એ આઘડીયાજ કેવો ‘એમસડ’ છે!” તેણી છેડામને બોલી.

“પણ દીયર, તું જાણેછ કે હમણું આપણને પૈસાની કેટલી અગત છે? આપણું હાથમાં દોઢયાં આવે એવું આપણે ખરાં જીગરથી કેવું ઇચ્છીએછ!”

વરના પોતાની માદરના છેલ્લા બોલો સાંભળી શાંત પડી.

“પૈસા, હા! પણ પૈસાની સાથે પેલો કોઈ મંગળમુરતી માહરો ભરથાર થઈ આવશે તેનું કેમ? મને એવા કોઈ શામજી બામજીનું શું કામ છે? હું માહરું કામ કરીને ગુજરાન કફેંછ, માહરી આગળ તમે છો, માહરો આટલા બધા ફેડો છે; અને એટલું હું પુરતું સમજુંછ. મને એવા ખોરયા ખાપરયા અને સદંતર વગર મોંગવે બોલાવવે થઈ પડનારા વરની જરા બી ગરજ નથી. સહવારનું માહરી કાકીના સોડીસીટરનું કામજ આવ્યુંછ, ત્યારના તમે એનો એજ પટપટારો માંડી બેસુંછ તે મને આટલું થઈને પસંદ નથી,”

“પણ હવે તને તાહરા ગુજરાન માટે મહેનત મળુરી કરવાની જરા બી ગરજ રહેશે નહી. તાહરા જેવી છોકરીએ તો હવે પરણવું જ નેમએ !”

“ખબરદાર જે મને છોકરી બોકરી કહીજાયા ગણીજાયા તો ?” વરના છછણી પડી, “જરા યાદ રાખો મમા કે હું હવે ત્રીસ વરસની થઈ. હું હમણાં સુધી કુંવારીજ છું ને માહરો તો હવે પછી પણ કુંવારીજ રહેવાનો ધરાદો છે. કદાચ મીઠા ફોરેસ્ટ સીધનજના વિચારો બી માહરી મુઆફેકજ હશે. કોણ જાણે તે કેવો છે, કેવો નહી, તે મને પરણવા ખુશી છે યા નહી, તે કશું બી જાણ્યા વગર તમે બી મને તેની સાથે શાનું પરણાવવા તૈયાર થયાંજ, એક આરગી વરખે બી પણ પછી અમારા વચ્ચે બનાવ થશે કે ?”

“તું બધો ખોટો પટપટારો વરના છોડી દે ! ‘બનાવ થશે કે ?’ એમ બોલતાં બી તાહરે લજવાવું નેમએ. એક ધણીયાણીની ફરજ છે કે—” જુના વિચારના મીસીસ કેનસ્ટને એક ધણીયાણીના ફરજ ઉપરના પોતાના અસલી પાકટ વિચારો પોતાની દીકરી આગળ દરશાવવાં ગયાં, પણ તેવણના અપ-ટુ-ડેટ બેટીએ તેવણને ઝંઝેટી નાંખ્યાં.

“જી, જી એ ફરજ ને બરજ શું ચીઝ છે તે કાંઈ હું જાણતી ને માનતી નથી ને જાણવાની દરકાર બી કરતી નથી !” તે ફફડી.

“પણ ત્યારે તાહરી કાકીના વારસાનું શું ? તેવણે વિલમાં દરશાવેલી શરત મુજબ જે તું નહી ચાલશે, તો તેવણના વારસા પર તાહરો હક નહી પુગશે ?”

“કાકીજીનું બી કોણ જાણે ખુદાય શું બંધ કરશે ? મુવાં તેવણ મરી ગયાં તો ગયાં, પણ સાથે મને બી મારી ગયાંજ !”

“ખબરદાર જે મુવેલાંને કાંઈ આડું અટાડું બોલીજાયા તો ?”

“અરે તો શું જે માયજી ! જે મને ને મીઠા સીધનજને વારસા બનાવવાના હતાં તો અરધે ભાગે પોતાની માયા પુણ અમને વહેંચી કાંચ નહી આપી ? અમને લગનના ગાંઠથી એક થવાની સીતમભરી ફરજ કાંચ પાડી મુવાં હોશે ? કોઈ જનમમાં બી નહી જેવલા માણસને માહરે પરણવું એમ ફરમાવી ગયાં કાંચ હોશે ? એ તો ફીકજ છે કે ફોરેસ્ટ સીધનજ બી સોલીસીટરોના જણાવવા મુજબ પરણવા ઇચ્છતો નથી !

“એ તો તને ફોરેસ્ટ સીધનજે નેમ નથી તેમાં ? આજી એ તો તને જોનાંજ તાહરા ઉપર મોડી પડશે !”

“હવે તમે મુગાં ગગરજો હાં! નહીં તો વળી માહરો મિત્તજ ખીમ્મજ, જશે!” વરના કુકડી પડી, “મરદોને આજ કાલ ખુબસુરતીની કાંઠાં ઘણી દરકાર ખરીજ. એ લોક તો બસ પૈસા તરફ જોએજ. એક નહીં જોયલા મરદ સાથે પૈસા ખાતર પરણીને આખી જીંદગી દુઃખી કરવા કરતાં ગરીબાઈમાં સખડી થોડી સુખી અને સંતોષી જીંદગી ગુજરવાનું હું વધારે પસંદ કરુંજ. પણ જોઈએ, એ સોલીસીટર શું માથું ફેરવા અહીં આવવાનો છે? એને આવવાનો ટાઈમ તો થઈ ગયો; અને હજી આવ્યો કેમ નથી!”

“લે તાહરી સહી મોયા મેકનઝી આવી” મીસીસ કેન્સટન બારીએથી બાગમાં કાઢને દાખલ થતાં જોઈ બોલ્યાં, “એની સાથે કોણ ગૃહસ્થ છે?”

વરનાએ બારીની બહાર ડોકાવ્યું.

“એ પેક્ષે સોલીસીટરજ હોશે. મોયા એને અહીં ઘર દેખડાવા આવી હોવી જોઈએ!” વરના બોલી અને તે આવનારાંઓને આવકાર આપવા નીચે દોડી.

“મોયા, તું કાહારે આવી!”

“ગઈ કાલેજ!” મોયા બોલી “ખુબ મજાડ પડી. હું પછી અધુ વિગતે તને કહેવશ; હમણા તો આય જેન્ટલમેન તને મળવા માંગેજ. એવણે ધર બતાવવાજ ખાસ હું અહીં આવી! ચાલ હું જઈંજ, ટ-ટા!”

મોયા મેકેનઝી પેક્ષે ગૃહસ્થ અને વરનાને દરવાજા ઉપર છોડી ત્યાંથી ચાલી ગઈ.

“હું ધારુંજ કે તમે મીં હોલીંગડેલ છેવ! હું વરના કેનસ્ટન છું.” મીં હોલીંગડેલે પાનછેયું ધુણાવી હાકારમાં જવાબ આપ્યો; અને વરનાને ટીકવા પડ્યો.

“મીસ કેનસ્ટન!” તે જરા મોંઘ મલકાવી બોલ્યો. “હું ધારુંજ કે હું એક અણગમતો પડેલો છું! તમારા કાગળમાં જે સખ્ત શબ્દો તમે લખ વિરૂધમાં લખ્યાજ, તે પરથી મીં ફેરેસ્ટ સીધનજના પણ એવાજ વિચારો છે તે જાણી હું ધારુંજ કે તમે ખુશી થશો!”

“અંદર આવો, મીં હોલીંગડેલ!” વરના તેને લાયબ્રેરીમાં લઈ ગઈ. તેઓ ખુરશીપર ગોઠવાયાં.

“મીં સીધનજને તો અમે જેમ તેમ સમજાવી પઠાવીને તમારી સાથ પરણવા લલચાવ્યાછ; અને તેવીજ કોશિશ તમારી આગળ કરવા, તમને સમજાવવા હું અહીં આજે હાજર થયોછ. હું આશા રાખુંછ કે લગન વિરૂધ્ધને તમારો ધીકકાર કંઈક રવેસે ઓછો કરવામાં હું ફતેહમંદ નીવડશ.” વરનાએ ખભાં ચઢાવ્યાં.

“શું તમે એમ કહેવા માંગોછ મીં હૉલીગેડેલ કે આપ જન્મમાં નહીં જોયલા આદમીને કંઈ બી ઓળખ કે પિછાન વગર માહરે પરણવું? ને શું એક ઘડીબર બી તમે માનોછ કે તે તૈયાર છે.”

“ને જો તે તૈયાર હોય તો તમે તેને માટે શું વિચારો?”

“કોઈ તદ્દનજ મિઠાં વગરનો તે અર્થોછ એમ માનું! ને એવા એક ખુશખને પરણવા કરતાં માહરો વારસો ખોડી દેવાને હું ખરાં જીગરથી રાજ થાઉં!”

મીં હૉલીગેડેલે ખુરશીમાં અકડવકડ કરી ખંખાર માર્યો અને પોતાની સામે ખેડેલી રૂપસુંદરી તરફ જોયું.

“ગુડ! હું એટલુંજ જાણવા માંગતો’તો, મીસ કેનસ્ટન, હવે હું તમને મીં ફૌરેસ્ટ સીધનજના ઓપીનીયનથી વાકેફ કરશ. તેણે માહરી ઉપર એ સંબંધી કાગળ લખ્યું છે, જેમા તે પોતાની સગીના વીલની લગન સંબંધી કલમને સખ્ત શબ્દોમાં વખોડી કાઢે છે. તે લખેછ કે પૈસાની તેને ઘણીજ અગત છે. તેને માથે એક દિવાનો ભાઈ તથા તેના મોટા ભાઈની વીધવા પડેલી છે; જેઓના સુખને ખાતર તેના હાથમાં પૈસા આવે એવું તે ઘણું ઇચ્છે છે. તે તમને, મીસ કેનસ્ટન તમને જણાવવાની રજા લેછે કે તમારી સાથ પરણવાની માંગણી કરવા કરતાં, મરી જવાનું તે બહેતર સમજે છે, કારણકે તે ખાત્રીથી માને છે કે એ બનવું તદ્દન મહાલ છે. એ વીલની એ શરતજ બીલકુલ બેહુદી ને ન બનવાજોગ છે. પણ તે છતાં જણાવવાની રજા લય છે કે જો તમને પણ પૈસાની તંગી હોય તો તે તમારી સાથ શાદીની નામની ક્રિયામાંથી પસાર થવા રાજ છે, અને પરણ્યા પછી જો તમારી ઇચ્છા હશે તો તે તમારાથી જીવો વસવા માટે છુટા પડશે, અને તમારી ઉપર ભરથાર તરીકેનો દાવો કરવાથી પર-હુજ રહેશે,” તે ધારાના હીમાયતીએ પોતાનું ઓલવું પુરું કરીધું અને તેની અસર તેનાં કુળપર શું થઈ હતી તે જોવા પડ્યો.

“એવણુના લેટરપરથી એવણુ એક પ્રમાણીક અને મુઘા ગ્રહસ્થ લાગેછ. એવણુ ધંધો શું કરેછ?”

“એકમાં કેશ્વર છે.”

“મી૦ હોલીંગડેલ મને અચકાયા યા શરમાયા વગર કહેવા દો કે મને બી પૈસાની તંગી છે. હું ભરત ગુંદન કરી, છોકરીઓને ગાવાનું શીક્ષણ આપી માહરી માયનું ને માહરું જેમ તેમ પોશણ કરુંછું.”

“ત્યારે ફોરેસ્ટ સીધનિજના કહેવા પ્રમાણે કરો, એટલે તમારી એકની મુજવણુ ટળશે.” તે ધારાનો હીમાયતી તેણીના ખુલાસાથી ખુશી થઈ બોલ્યો, “હું તો તમને તેમ કરવાની સલાહ આપુંછું.”

“કેંકયું? માહરો પણ એજ વિચાર છે! તમે એવણુપર લખો કે તેવણુની યોજના મુજબ કરવા હું રાજી છું. પરણ્યા પછી હું તેવણુથી તુરનજ છુટી પડશ. પછી તેવણુ માહરે રસ્તે નહીં ને હું તેવણુને રસ્તે નહીં. હું પણ પૈસા મેળવવા આનુર હોવાથીજ આપ પગલું ભરુંછું એમ તેવણુને ખુલ્લું જણાવજો. યાકો આપણે માયજીને આપણી વાતથી વાકેફ કરીએ. હું આત્રીથી માનુંછું કે તેવણુ એ યોજના સમજી ફક્ડી ચટકી તો પડશેજ, પણ વેંઝ, તેનો ડર નહીં, હું એવણુને સમજાવી સેવશ.”

પ્રકરણ ૨.

“એક પરણેલા માણસ તરીકેની માહરી સલાહ એ છે કે કાંઈ બી કનાવળું પગલું તમો ભરતાં ના. પુખ્ત વિચાર કરીને સાથે રહેવું કે નહીં તેના નિર્ણયપર આવજો.”

ઉપરનું બોલનાર જ્યોર્જ હોલીંગડેલ હતો અને સમય વરતા કેનસ્ટન અને ફોરેસ્ટ સીધનિજની શાદીનો હતો. લગનની દુકાં ક્રિયા ખતમ થઈ હતી અને તે ચારની ન્હાની પાર્ટી—ચોથી મોયા મેકનઝી હતી—એક રેસ-ટોરામાં લંચપર બેઠી હતી. મીસીસ કેનસ્ટને આવાં ‘નહીં લગન જેવાં લગન’ માં આવવા સાફ ઘસીને ના પાડ્યું હતું.

વરના, ફેરેસ્ટને, જોઈ આટલીએ ખુશી થઈ ન હતી. સાહેબજી શેક-હુંડના દુકા અને ટય તાજીમતવાજી બાદ તેણીએ પોતાના બરથારને જરાએ વતારયો ન હતો. આખો વખત તેણી જ્યોર્જ હોલીંગડેલની બાજુમાં ને બાજુમાં રહી હતી અને તેની સાથેજ ગુફતેગો કર્યા કાઢી હતી. અંતે જ્યોર્જે લંચની ટેબલ ઉપર મજકુર નસીહત આપવાની જરૂર જોઈ.

સીધનજે તે શીખામણ સાંભળી પોતાની મોહરદાર ગમ જોયું, પણ તે કાંઈ બોલ્યો નહીં.

“મીં સીધનજ જાણેજ મીં હોલીંગડેલ કે તમારીપર એવણે લખેલાં કાગળની મતલબ તમે મને કહીજ?” તેણીએ સફાઈથી વાત ફેરવી પુછ્યું.

“એ જાણેજ.”

“તમે એવણને કહ્યું કે માલરાં વિચાર એવણના વિચારને મળતાજ છે.”

“હા, મેં કહ્યુંજ.”

“ત્યારે એ બાબદપર વધુ ચુનોચેરા કરવાની કંઈજ અગત નથી. અમો કંઈ પરણવા માંગતાં નહી હતાં, અમો તો પૈસા માંગતાં હતાં, અને તેથી આજે ‘રેજીસ્ટ્રાર’ ને ત્યાં લગનરૂપી ફારસ અમને બજવવો પડ્યો. હવે મીં હોલીંગડેલ અમારો વારસો અમને હવાલે કરી દેવાની તમારી ફરજ છે.”

“ઑફ કૉરસ, મીસીસ સીધનજ,” જ્યોર્જ હોલીંગડેલ બોલ્યો, “ચોંકાજ શું કામ, હવે તમારૂં નામજ એ છે. વારસો તમારે હવાલે થાય તે પેહેલાં તમો એકઝે એ કે ત્રણ ડૉક્યુમેંટસોપર સહી કરવી પડશે. કાલબાલ હું અધું નકી કરી નાખશ. કેમ તમે જાઓજ?”

“ઓ યસ, માલરાં માયને જલદી આવુંજ કરી હું પ્રોમીસ આપી આવીજ. મોયા ચાલેજ કે?”

મીસ મેકનઝીએ ડોકું ધુણાવી હા કહ્યું.

“હું તમારે વરે એક ટેક્સી બોલાઉં?” મીં સીધનજે પુછ્યું.

“ઓ નો, ઠેંક્યુ. અમે ત્રામમાં જઈશું,” વરના હસીને બોલી. “પણ હા, જો ખરા, હવે તો હું ટેક્સી ‘એફરડ’ કરી શકશ.”

“હા,” મીં સીધનજ બોલ્યો, “અને હું પણ! આજના દહાડાએ માલરી જીંદગીમાં નવો સફા બોલ્યોજ. માલરી જેલમતભરી જીંદગીનો

અંત આજે આવ્યોજી. માહરી હાલત આજથી સુધરીજી અને તેને માટે તમારાં કાંઠી તથા તમારો હું આભારી છું.”

ફેરેસ્ટ સીઝનિજ છેલ્લા બોલો બાગ્યેજ સમગ્રજ એવા સાદે બોલ્યો; અને વરનાએ તે સમગ્ર્યાજ ન હશે, કારણ તેણીએ તેને કંઈ પણ ઉતર આપ્યો નહી. તેઓ રેસ્ટોરાંમાંથી બહાર પડ્યાં.

“તમારી પર અવારનવાર લખવા હું ચુકશ નહી—તમને તે માટે કંઈ વાંધો તો નથીની?” મી૦ સીઝનિજે પોતાની આયડીને પુછ્યું. “તમે બી માહરાપર લખશો કેની?”

“જરા બી—નહી!” વરનાએ સાફ નાજ પાડી. “મને કાગળ લખવાનો ઘણો કંટાળો છે!”

“નેવર માર્ઝનડ! તમારી તરફથી એ બોલ ખખરના મેળવવા હું હંમેશ આતુર રહેવશ,” તે બહુ થયો. “આપણે આજે શાદીના ગાંડથી એક થયાંજ એ તદન ભુલી જઈશું, અને સદંતર નવાજ ફેરો હોઠએ તેમ પત્ર વેહેવાર કરશું! તમે તેમ કરવા તો રાજી છોની?”

“એ સામે મને કાંઈ વાંધો નથી.” વરના ટેક્ષીમાં તેની મદદથી બેસતાં બોલી. મોયા પણ તેણી પાસ ગોડવાઈ.

“ગુડ આઇ મીસીસ સીઝનનજ, હું તમારે ત્યાં કાલે અથવા પરમ દિવસે જરૂર આવીશ” જ્યોર્જ હોલીંગહેડે કહ્યું. ટેક્ષી ત્યાંથી હંકરાઈ ગઈ. અને જ્યોર્જ અને ફેરેસ્ટ એકલા પડ્યા.

“મીસ કેનસ્ટન, અંધી રીતે માહરે મનગમતી મોહોરદાર છે,” ફેરેસ્ટ સીઝનનજે તે ધારાના લીમાયતીને કહ્યું.

“તે તો ફીક, પણ તેણી તાહરે માટે એમ નથી ધારતીની?”

“નેવરમાર્ઝનડ! તેમાં શું છે? વહેલે કે મોટે હું તેને જીતશ! મને ચાલવાને તેણીને લલચાવશ!”

“એ તુંને ગમેજ કે?” ટેક્ષી દોડવા માંડતાં મોયાએ વરનાને પુછ્યું.

“નહી! પણ મારે જસે તો એ પડ્યોજ! એ તો ફીક છે કે અમે જુદાંજ રહેવાનાં છઈએ?”

“તાહરા વર માટે તને કાંઈ બી લાગણી નથી?”

“પણ શાની હોય? હજી તો મેં આજે એને જોયો, ને એનામાં એટલું બધું તે શું ખેંચાણ છે કે મને તેને માટે લાગણી થાય?”

“આવો સરસ માટીડો છે ને વળી તને ખેંચાણકારક નહીં લાગતો? અજબ જેવું, મીસીસ સીઇનજ?”

“એ નામે તું મને ના બોલાવતી હં! મોયા! એના કરતાં તો હજી પેલો હાલીગડેલ મજેહનો છે!”

“પેલો ગોસનો હુંગર!”

“વળી ગોસનો હુંગર શાનો થયો? કેવું મજેહનું ભરેલું આંગ છે તેના ચેહેરાનો મોડલ કેવો સરસ છે!”

મને તો એની વાંત સમજીને દયા લાગી! ગિચારો પરણેલો છે, એની ઐરી એના પૈસાપર આવીછ, અને વળી કોઇ એવી તો નફ્ટ મુઠ્ઠિ કે પરણ્યા પછી બહારવતેજ પોતાના ઘણી આગળ તેણીએ કહી દીધું કે તેણી તેની સાથ શા પર પરણી હતી!”

મોયા મેકનઝી તે સમજી હસી.

આપણે આ તબક્કે આપણી આ ન્હાની વારતાને જરા થોભાવી આપણી વાર્તાની હીરોઇન વરના કેનસ્ટનની એ જવાંન સહીની જરીક ખચર લઈશું.

મોયા મેકનઝી તાલેવંત માયાપની એક પુરી લાડકી બેટી હતી તે ખુબસુરત દેખાવની અને વયે જવાંન હતી. ગામના ઘણાં જવાંનો તેણીની ખુબસુરતી ઉપર-અને તેથી ચાર ચાસણી જ્યાદા તેણીના ચીચોડા ઉપર મોહી પડ્યા હતા. પણ તે બધાંને મોયા મચક આપતી ન હતી. જે કે તેમાના થોડાક તો તેણી સાથ શેહાદીના ગાંડથી જોડાવાને દરેક રીતે લાયક એવા શીખેલા, ભણેલા, આચર ઇજ્જતદાર અને પૈસે પૂર હતા. મગર તેનો એક સખ્ય હતો.

મોયા બચપણથી એક ખુબસુરત દેખાવના જવાંન પાડોશી સાથ ભારી મિત્રાચારી રાખતી હતી. વખતના વેહેવા સાથ તે મિત્રાચારીએ પ્યારનો પ્રખળ જોશ ધારણ કર્યો હતો. મગર મોયાને કમનશીમે તે વિસ વર્ષની હતી ત્યારે તેણીનો જવાંન આશક જે એક સેલર હતો તે ઇટલીના અંદરના ભાગમાં આવેલાં એક ગામમાં લુટારાઓને હાથે જનથી માર્યો ગયો હતો.

મોયા મેકનઝીને તે ફટકો ધણો કારી લાગો હતો. તે દિનથી તેણી ઉડાશ જેવી ફરતી થઈ હતી; અને કોઈ ખીજા લાયક જવાન સાથે દિલ બાંધવાનો વિચાર તેણીએ ખરે મને ધીકારી કાઢ્યો હતો. જન એક રહે છે, તેમ ખ્યાર ખી એકજ એમ તેણી માનતી હતી, અને પોતાના મરનાર આશકની ગમખાર યાદમાં સદા કુંવારીજ રહેવાનો વિચાર તેણીએ કર્યો હતો.

તેણી વરના કેનસ્ટનની શિખ્ય થતી હતી. વરના તેણીને મ્યુઝીકનું લેશન આપતી હતી. તે એ જુવાન ઉસ્તાદ અને ચેલીના મન ઘણી હદ સુધીના મળી ગયાં હતાં. મેકને એક મેક ઉપર ઘણી પ્રિત હતી. અને તવંગર મોયા મેકનઝી ગરીબ પણ મજાજતે માતખર વરનાને અવાર નવાર પોતાથી બનતી મદદ આપવા ઘણું ચાહતી હતી મગર તે ઉપકાર સાથે વરના હરહમેશ સ્વિકારવા ના પાડતી હતી.

ટેક્સી વરનાનાં ઘર આગળ આવી થોભી અને પોતાની સહીને શેકહેંડ કરી તેણી ઘરમાં દોડી. ઓટલા ઉપરજ મીસીસ કેનસ્ટન બેઠાં હતાં; તેવણની પાસે પડેલી એક ખાલી ખુરશીપર વરના બેઠી.

“મમા, બધું પુરું થયુંછ!” ધીરે રહી તેણી બોલી “મેં માહરું નામ વીસ હજાર પાકિંગને ખાતર વેચ્યુંછ!”

*

*

*

“આય છેલ્લુંજ દસ્તાવેજ સહી કરવાનું છે, મીસીસ સીમ્નિજ.”

“ફેક્યુ” વરનાએ સહી પુરી આપતાં કહ્યું, “હું કોઈ ખીજનેસની રૂઢીઓ જાણતી નથી, મીં હોલીગહેલ. હું મનવેસ્ટમેન્ટસોને વરે કહુંછું. તમે માહરે માટે, જેમ માહરી કાકાને માટે તે સંબંધી કરતા હતા તેમ કરજો.”

“શું તમે એમ નહીં ધારતાં કે તમારા વર એ કામ માટે સઉથી વધારે લાયક છે.”

“હું મીં સીમ્નિજને ટૂંકજ આપવા માંગતી નથી. જો તમારી ધીકતી મોટી ફરમની નજરમાં માહરું આ કામ માથે લેવાનું છેકજ નહીં જેવું અને નજીવું હોય તો મને કોઈ ખીજા ‘લોયર’ સાથે મેળવી આપો.”

“માઈ ડીયર મીસીસ સીમ્નિજ, અમારી ફરમ તમારું કામ ઘણી મોટી ખુશી સાથે અજવશે. તમે કહો તો એ માહરા હાથમાં રાખું ને તમે જો કહો તો માહરા વડા બાગ્યાને સોંપું.”

“તમારાંજ હાથમાં રાખો તો સારું,” વરના બોલી, “વળી કોઈ નવા સાથ નવી ખટપટ. હવે હું ને તમે તો જુના મિત્રો જેવાં છઠ્ઠાએ એટલે કંઈ ખટપટ કે વાંધાજ નહીં.”

“વેરી ગુડ! તમને કંઈ માહરું કામ પડે તો બેલાશક માહરી ઑરીસમાં આવજો, પણ તે માટેની ખર્ચ મને એક દહાડો અગાઉથી આપવાને ચુકતા ના, નહી તો તમને અમથા ફેરા પડશે ને ખાલી ખોટી થવું પડશે. નહી તો મને એક કારડ લખશો તો હું પોતેજ અહીં આવશ પણ ઑરીસ ટાઈમ પછી આવશ!”

“ઓ નેવર માઈન્ડ! તેમાં શું? આપ પેપરસ તમે રાખો છ કે?”

“હા, ચાલો હું જાઉં છ, સાહેબજી.”

“સાહેબજી.”

પ્રકરણ ૩.

“મીસ મેકનઝી છે કે?” એક ચીકડેહાલ ભીખારી જેવા અવતારના શખશે ઉપસો સવાલ કર્યો.

“છે!” આરણું ઉંઘાડનાર નોકરે ડોળા ફાડી અજ્ઞયખીથી તે કંગાળ દેખાવના પુરૂશ તરફ જોયું.

“તેવણને કહો કે હું તેવણને મળવા માંગુ છ!”

પેલી દાસી વધારે અજ્ઞયખીનાં સાગરમાં ગરકાવ બની. એ આપ ભીખારી જેવો માણસ તેણીની શેફાણીને શાંતો ચાડ્યો ચલાવ્યો મળવા આવ્યો હતો. તેનો હાવભાવ તો સઘળો એક અલસથને છાજતો હતો. તેનો ચેહેરો પણ રૂપાળો હતો, પણ તેના કપડાં એક ભીખારીના કરતાં પણ બદતર હતા.

“જવ, મીસ મેકનઝીને કહો કે મીં ઑટો સેવીલની હું ખર્ચ લાવ્યો છ,” તે ચાણસે લગાર હુકમની ઢપે કહ્યું. તે દાસી ગમ્મ; અને થોડા વારમાં તેને અંદર લઈ જવા પાછી આવી. પેલો ચીકડેહાલ સમ્પસને મોયા

બેડી હતી તે રૂમમાં મોકલી તેણી ચાલી ગઈ. બતાવેલા રૂમમાં પેસો દાખલ થયો. તેની અને મોયાની નજર એક થઈ, બે પળ તેઓ કાંઈ પંજુ બોલ્યા વગર એકબેકને જોવા પડ્યાં પછી મોયા ખુશહાલીની એક ચીસ સહીત તેના લંબાવેલા હાથોમાં જઈ પડી.

“ઓ ઑટો-ઑટો!” તેણી એટલુંજ બોલી શકી. ખુશહાલીથી તેણીની છાતી ઉછળતી હતી. પોતાના મુવેલા ધારેલા આશકને બે વરસ પછી જીવતો જાગતો તેણી સામે આવી ઉભેલો જોઈ તેણી હરખને મારે ગોયા દીવાની જેવી બની ગઈ.

“મને માફ કરજે, વહાલી મોયા, મને માફ કરજે, કારણ કે મેં તાહરી પર લખ્યું નહીં. પણ જો તાહરીપર મેં કાગળ લખ્યું હતો તો કાગળવાળી ત્રેનમાંજ હું પણ અહીં આવતો. મોયા માફ કરજે, તું કહેશે કે ટેલીગ્રામ કાંઈ નહીં કાઢ્યો, પણ હું જાણુવા માંગતો હતો કે તું હજી મને ચાહેછ કે? અને તે જોવા હું આવા ફાટાંતુટાં કપડાંમાં સજ થઈ તાહરા પ્યારની પરીક્ષા લેવા અહીં હાજર થયોછ; અને તે પરીક્ષામાંથી તું પેહેલે નંબરે પાસ થઈછ! હું જોઉંછ કે તું હજી મને ચાહેછ!”

“તાહરા સીવાય હું બીજાને કેમ ચાહી શકું?” પોતાના આશક તરફ દૃષ્ટાંતની નજર કરી મોયા બોલી, “હું તને કદી વીસરી ગઈ નથી. ઑટો વહાલા, તું એટલો વખત ક્યાં હતો?”

તેણીએ પોતાના વહાલા ગમ હવે નજર ઠેરવી જોયું. તેનો ચેહેરો નખાઈ ગયેલો હતો. તેના ગાલમાં ખાડા પડ્યા હતા, તેના કપાળપર કરચળીઓ ચઢી હતી; તેના બે વરસ અગાડના સુવાલા કાળા બાલો ફેકાણે ફેકાણે સફેદ બની ગયા હતા. તેનો આવો હાલ જોઈ મોયાનું જીગર દયાથી દાઝી ગયું. તેણે પોતાના હોથો તેના હોથોની સાથ મેળવ્યા, “ઓટો, માહરા વહાલા, તાહરીપર વ્રણી જફાઓ ગુજરેલી લાગેછ.”

“યહો લેનસરવાલો પેસો મોસ્ટીન તાહરા ધ્યાનમાં છે કે?” ઑટોએ પુછ્યું.

“હા?” જરા કમકમીને મોયા બોલી, “તેને હું જોટલો ધીકકારેછ તેટલું તો દુન્યામાં બીજા કોઈ માણસને હું ધીકકારતી નથી,”

“તેણે તાહરી સાથ પરણવાની માંગણી કીધેલી, નહી?”

“ફરી અને ફરીથી તેણે માહરા હાથની માંગણી કીધેલી? પણ તેનું શું ઑટો?”

“તે મરી ગીયોછ.”

“તે સમજી હું કંઈ ઘણી દિલગીર નથી.”

“સ્વીટ હાર્ટ, તે મરી ગીયો એ એક ખુશીની ખીના છે. તે મરી ગીયોછ તેથીજ આજે હું અહીં છું?”

“એટલે?”

“આપણા લાંગા વિયોગ તથા માહરા મરણની ખોટી ખબર એ મોસ્ટીનની બુચ્યાઇનેજ આભારી હતી? હું કહુંછ તે ધ્યાનથી સમજજો વહાલી મોયા, એ એક ઘણીજ દિલગીરી ભરી કાંઠાંણી કીસ્સા જેવી વારતા છે. તું જાણતી હશે કે જે સ્ટીમર પર હું સેંકડ આશીસર હતો તે સ્ટીમરમાં માહરા કહેવાતા મરણ વખતે એ હાંદુસ્તાન જવા સવાર થયેલો!”

મોયાએ ડોકું ધુણાવી લા કહયું. પોતાના ખ્યારા પર વરસેલા દુઃખોના પહાડની ગમખાર વાત સમજવા તેણી અતીશય આતુર બની હતી.

“એ બુચ્યાએ બધો અગાઉથીજ માહરો કાંટો કાઢી નાખવાનો પલાન રચી રાખ્યો હશે. હું નેપલસમાં અમારી આગખોટે અંદર કરતાં ગ્રેહામ નામના એક હડ્ડ આશીસર સાથ અંદર પર ફરવા ઉતર્યો. અમો ખેડ શહેરમાં જવા એક એકાંત રસ્તામાંથી પાસ થતા હતા તેટલાં છ ગળાં ફાંસુઓએ અમારી પર હસેલો કીધો. તેઓમાંના એકે માહરા માથા પર કકડાવીને બાંધુનો ફટકો માર્યો; અને હું બેશુધ બની તુટી પડ્યો.”

મોયાએ જાણે તે દિલ કંપાવનારો દેખાવ પોતાની નજર આગળ બનતો હોય તેમ પોતાની આંખે આડા લાથ કીધા.

“જ્યારે હું મુઢ્ઢીમાં આવ્યો ત્યારે એક અંધારા ઝોરડામાં પડેલો હતો, માહરી આસપાસ થોડા ગળાંફાંસું જેવા વિકાળ ખવીસ ધનસાનો બેઠા હતા, માહરો યુનીફોર્મ કહાડી લેવામાં આવ્યો હતો અને તેને બદલે આયજ— હમણા માહરા દીલમાં છે તે ચીડેલેલ પોશાક મને પેહેડાવવામાં આવ્યો હતો. ગ્રેહામનું શું થયું તેની મને ખબર ન હતી. પણ હમણા ખબર પડી કે તેની સાથ લડવાના જુડા ઢોંગ કરી તે બદમાશોએ તેને નાહશી જવા દીધો હતો. મને બેશુધ બનેલો જોઈ ગ્રેહામ સમજ્યો કે હું મરી ગયો હતો, તેથી, તેણે સ્ટીમરપર જઈ માહરા મરણની ખબર આપી. માહરા મુરદાંની શોધ માહરા કેપટને કરાવી. પણ તે નહી મળ્યું ત્યારે તેઓએ અનુમાન કીધું કે તે પેલા હુમલો કરનારાઓએ

હરીયામાં ફેંકી દીધું હશે. હું જેવો જાગ્યો તેવોજ તેઓ મને બાળુના ઓરડામાં લઈ ગયા, જ્યાં કોરટ બેસી હતી ને કોરટે કાંઈ વાંક સાર માહરી તપાસ લીધી. શા સારં? શું વાંક માટે તેની મને ખબર નથી. મને તેઓની ભાશા સમજ પડી નહીં કે તેઓ માહરં ઇંગ્લીશ સમજી શકતા હતા નહીં. મને સજ્જ કરમાવવામાં આવી. શાને માટે, શા કેટલા વખત માટે તેની બી મને ખબર ન હતી. તેઓએ મને એક જોલમાં પુરવો. જોલની હાડમારીઓનું વર્ણન કરી તાહરં દિલ, મોયા, હું દુખવશ નહીં. એટલુંજ કહેવું પુરતું છે કે મેં ઘણું સેલ્વ્યું: તેટલાં ખોદાયની મેહેરથી મને એક દારોગો ઇંગ્લીશ જાણુનો મળ્યો. તેણે મને કહ્યું કે નેપલસથી થોડે દુર આવેલી કેટીલીસો ગામની જોલમાં હું હતો અને કોઈનું ખુન કરવા માટે મને આ જનમવેરના કેદખાનાની શીક્ષા થઈ હતી, હું દીવાનો હતો તેથી મને ફાંસીની સજ્જ તેઓએ ન કરી હતી. મહીનાઓ દુઃખ અને દલદેશરીમાં પસાર થવા લાગ્યા. એક સ્લવારે દારોગાએ મને ખબર આપી કે જ્યાં ગમે ત્યાં જવા હું છુટો હતો અને માહરા જેવા એક પુર સુધી ખુધીવાળા આદમીને અને તે બી વળી એક ષિટીશ રૈયનને ગેરકાયદેસર કેદમાં રાખી મુકવા માટે ગવરમેંટ ઘણી દિલગીર હતી. ગવરમેંટ માહરીપર ગુજરેલાં ઘાતકીપણાના બદલામાં મને ઘણી સારી રકમનો બદલો આપ્યો તથા હિંદુસ્તાનથી મરતાં મરતાં મોસ્ટીને ફરેલા ખરા એકરારવાળું કાગળ માહરા હાથમાં મુક્યું. જેપરથી મેં જાણ્યું કે સઘળી બાજી અગાકથી રચાઈ હતી. એક માણસનું ખુન કરી તેના ખુની તરીકે, પૈસાનું દાબદ્યાણુ પોલીસમાં વાપરી, મોસ્ટીને મને ફોકી બેસડાવ્યો હતો અને માહરી અદાલતમાં તપાસ ચલાવાવી હું દિવાનો હતો એમ પુરવાર કરી, મોયા તાહરા રસ્તામાંથી સદા માટે મને દુર કર્યો હતો. પણ માનવી ચાહેછ શું ને ખુદા ફરેછ શું? મોસ્ટીને ઇંડયામાં મરવા પડ્યો. તેનું અંતઃકરણ તેણે ભરેલાં કરતુકી પગલાં માટે દંખવા લાગ્યું. તેણે ખરો ખુલાસો નેપલસની ગવરમેંટપર લખી મોકલ્યો અને માહરીપર તેણે ગુજરેલાં નાહકના જીલમાનના બદલામાં તેણે પોતાની સઘળી માયાપુંજ તથા એસ્કયામત માહરા નામપર કરી છે. આય માહરી ગમખાર ફાંલાંણી છે, મોયા ડીયર!”

“ફક્ત તું જીવતો છે એવી મને ખબર હતે તો જે દુઃખમાં મેં દલાડા કહાડ્યાજ તે હું નહીં કહાડતે. તાહરા મરણની ખબરે મને તદનજ દિવાની જેવી બનાવી મેલી અને તે દલાડેથી આવજ સુધી દિવસ અને રાત તાહરી દુઃખભરી યાદ માહરે હૈયે સદા રહીછ?”

“ મોયા ડારણીંગ, સઘળી ગર્મી ગુજરી હવે આપણે ભુલી જઈશું અને ભરીશના દહાડા અમન ચમનમાં કહાડીશું. હું પાછો હવે સ્ટીમર પર જનાર નથી. મોસ્ટીનની ગંજવર દોલતનો હવે હું માલેક હોવાથી એવા ધંધા ચાકરીની મને વધુ વાર ગરજ નથી !”

પ્રકરણ ૪.

એક ખુદી ધાખરીઓ—મીસીસ કેનસ્ટન અને મીસીસ મેકનઝી—એક-મેકની અદેખાઈ કરતાં હતાં. “ માહરી પરણેલી દીકરી નહી પરણેલી જોવી જીંદગી ગુજરે, જાહેરમાં પોતાના વરને નામે ફરે અને છતાં તેની સાથ સંબંધ ન રાખે એ શું મને એણે સંતાપ છે,” મીસીસ કેનસ્ટને બળાપો કર્યો.

“ તમે બી શું જો અમથોજ બળાપો જુરાપો કરો છો ? બળાપો તો મને કરવાનો છે કે માહરી મોયા પરણીને માહરાથી છુટી થશે.—માહરી નજર આગળથી દુર થશે, બ્યારે તમે તો વરનાને તમારીજ આંખ સામે સદા માટે રાખશો. અને હજી બી મોડું ક્યાં થઈ ગયું છે જે તેની વાત કદાચ વરનાના વિચારો ફરશે ને ભવિષમાં મીઠી સીધનજ સાથ રહેવા ખુશી બતાવશે.”

“ શું તમે એમ ધારો છ કે વરનાના વિચારો બદલાશે ?”

“ હું તો એમ નથી ધારતી” મીસીસ મેકનઝી હસીને બોલ્યાં, “ પણ માહરી મોયા એમ ધારે છે.”

ઑટો સંવીલ જલદી જલદી પરણી સંસાર સુખનો લાલચો આપવા આતુર બન્યો હતો.

“ એ લાંબા વરસો સુધી આપણે થોભ્યાં છ.” તે મોયા આગળ બોલ્યો, “ હવે તો એક દહાડો બી તાહરા વગર રહી શકું એમ નથી !”

ઑટો અને વરનાને પણ ઠીક દોસ્તી પડી હતી. ખાલેસ મનના તે બડબડયા જવાને વરનાપર પોતા માટે સારી અસર ફરી હતી; અને આપ-

બળપર મગર તે ઇંગ્લીશ છોડીએ ઓટોપર પોતાને માટે તેવીજ અસર નિપજવી હતી.

ઑટો મોયા । આની લાગેલા વરસપર કાંઈ સુંદર ભેટ પોતાની ડાર-
ર્ગીંગને કરવા ઘણો આતુર હતો. તેનો વિચાર એક હીરા કે બિલ્ક્યાણની
ફાંકડી વીંટી મોયાને આપવાનો હતો. પણ પોને જો એક પોતાની ખુશીની
વીંટી ખરીદી લાવી તેની વ્હાલીને ભેટ કરે તો તે મોયાને પસંદ પડશે
કે એ માટે તે શક્યમંદ હતો.

તેણે વરનાને એ બાબદસર ‘કન્સલ્ટ’ કરવાનો વિચાર કીધો.

“હું ધારું છું કે તમે એ બાબદમાં મદદ કરી શકશો. તમે મોયાની
પસંદગી કેવી ચીજોપર છે તે જાણતા હશો, તેથી, એ વીંટી તમારી
પસંદગીની ખરીદાશે. તો તે વ્હાલીની બી પસંદગી પામશે.”

“જો તમો મીં સેનીલ એમ ધારતા હો તો હું તમારી સાથ
વીંટીની ખરીદી કરવા આવશ.” તેણીએ હસીને જવાબ આપ્યો.

રીજન્ટ સ્ટ્રીટના એક પ્રખ્યાત ઝવેરીને ત્યાં વીંટી ખરીદવા તેઓ એક
ટેક્ષીમાં જતાં હતાં તેટલાં સ્ટેંડ આગળ તેઓની સામી સાઈડથી એક
ટેક્ષી પસાર થઈ ગઈ તે ટેક્ષીમાં એડેલાએ વરનાને જોઈ પોતાની ટોપી
ઉંચકી પણ ઑટોપર નજર પડતાં તેને પોતાનું ડોકું બીજી બાજુ ફેરવી
નાંખ્યું. ઑટોએ વરનાને કોઈને સાહેબજી કરતો જોઈ પોતાની ટોપી
ઉંચકી. “બાઈ જોવ ! કોણ ? હાલીગડેલ ! જરા એક મિનીટ અગાઉ માહરી
નજર એનીપર પડી હતે તો એ માહરા ફેંડને જરા ઘણે લાંબે છેટે ભેટતે
સહવારે હું એને મળવા ઑફીસમાં ગયસો, પણ એ મને મળ્યો નહી. એ
ક્રમઅખત સોલીસીટરો હમેશા જ્યારે જોવ ત્યારે રોકાયલાજ રહે છે. તમારા
સોલીસીટરો એ લોકજ છે નહી ?”

“શું—શું કહ્યું ?” વરના કાંઈ ઉંડા વિચારમાં ઑટોના પહેલા
બોલો સાંભળી પડી ગઈ હતી તે બોલી, “તમે શું કહેતાંતા ?”

“મકુજે હાલીગડેલ એન્ડ સન્સવાળાઓ તમારા સોલીસીટરો છે કે ?”

“હા, માહરી મરનાર કાકીના ધારાના હીમાયતીઓ એ લોકોજ હતા
અને હવે મારા પણ એ લોકોજ છે !”

“આપ હમના ગીયા તે મીં જ્યોર્જ હાલીગડેલ માહરી સાથ વેસ્ટ
મિનિસ્ટર સ્કુલમાં શીખતા હતા. અમે ઘણા જુના મિત્રો છીએ !”

વરના કાંઈ ધાસ્તીને મારે શીકી ક્ય મારી ગઈ હતી. તેણીએ ઑટોને કાંઈ જવાબ આપ્યો નહી. તેણી કાંઈ ઘણા ઉંડા ખ્યાલમાં પડી. ઑટો તેણીને વાત કરવાના મુડમાં નહી જોઈ ચુપ બેઠો.

યા ખુદા! ધાસ્તી ખાઈ ઘણાજ ઉંડા ને ભયભીત ખ્યાલમાં વરના રોકાઈ જાય તેમાં નવાઈ શી હતી? કેવો ઝાલીમ ભયાનક દગાનો તેણી ભોગ થઈ પડી હતી! જે માણસને તે ફોરેસ્ટ સીઈનજ માનતી હતી તે તો જ્યોર્જ હૉલીગડેલ નીકળ્યો, ત્યારે પેસો જ્યોર્જ હૉલીગડેલ કોણ? શું જ્યોર્જ હૉલીગડેલ ફોરેસ્ટ સીઈનજ ખી હતો? શું તે એ નામો ધરાવતો હતો? પણ જ્યોર્જ તો પરણેલો હતો તેને તો અચ્ચાં છોકરાં હતાં; ત્યારે શું તેણે જીવતી આયડીપર ખીજી આયડી કાઢી હતી? યા પરવર ત્યારે તો આ ખીજાં લગન તદ્દન નારવા હતાં. જે છુટથી પોતાની કાકીના પૈસા તે હાલ ઉડાવી રહી હતી; તે પૈસાપર હજી તેણીનો કશો હક ન હતો.

દગો-સરયામ દગો તેણી સાથ ખેલવામાં આવ્યો હતો. ચેતાવ્યા વગર ઓશીસમાં નહી મળવા આવવાના પેલા દગારા સોલીસીટરના માયા-કુળ (તે વારના) શબ્દોમાં શું પ્રપંચ સમાયલો હતો તે તેણી હવે સમજી શકી.

ઝવેરીની દુકાન આવી લાગી. વરનાનું ચિત ખીજકુલ ઠેકાણે ન હતું. તેણે એક ફાંકડી વીંટી પસંદ કાઢી અને તે ખરીદી તેઓ બહાર પડ્યાં. તેણી એટલી તો ચક્રભ્રમ બની ગઈ હતી હતી કે તેણીએ તુરતનીજ ખરીદેલી વીંટી શાની હતી-હીરાની હતી-પોખરાજની હતી-કે માણેકની હતી યા શાની હતી તે પણ એટલા વારમાં તે ભુલી ગઈ હતી.

“હું માલુમી એક સહીને મળવા જવા માંગું છું. મીં ઑટો,” તેણીએ દુકાનની બહાર નીકળતાં ઑટોને ખેરવવાની યુક્તિ રચી, “તમે જાણ, હું ઘરે આવીશ.”

• ઑટો ગયો. તેના ગયા, પછી તેણી એ એક ટેક્સી બોલાવી અને હૉલીગડેલ એન્ડ સન્સ, સોલીસીટરોની ઓશીસ પર હાંકવા શોફરને કહ્યું.

મીં જ્યોર્જ હૉલીગડેલ આગળ ઓચીંતી લાજર થઈ તેની સામે થયલા દગાનો લટકો ફટકો કરી નાખવા, તેણી સામે રમાયલા દગાનો બેદ જાણવા તેણી ઘણી આતુર બની હતી.

એક તોપનો ગોળો જે જ્યોર્જ હૉલીગડેલના પગ આગળ આવી પડ્યો હતો અને તેનાથી તે ચોક્યો હતો તે કરતાં વધુ વરનાને પોતાના ઓશીસ રૂમમાં ઓચીંતી ધસી આવેલી જેઈ તે ચમક્યો.

“કેમ મીં હૉલીગડેલ?” વરના બોલી. તેઓ એક ખીજને દીગ-મુઘ બની ટીકતાં થોડીક પણ ઉભાં. અંતે ત્યાં પંથરાઈ રહેલી ગંભીર ચુપકાદી વરનાએજ તોડી.

“હું અહીં કાંય હાજર થઈશ તે કહેવાની કાંઈજ ગરજ નથી. મને મીં સીવીએ કહ્યું કે તમે ખરેખર કાણ છો. તે સમજી ખચ્ચીત હું ઘણી ગભરાઈ ગઈ. હું હંઈ એટલા માટેજ આવીશ કે તમારી પાસ ખુલાસો મેળવું કે આવો ભયંકર પ્રપંચ તમે માહરી સામે શા માટે રચ્યો? અને કાંય રચ્યો? મેહુરઆની કરી ખરંજ કહી દેવો.”

“મેં નથી રચ્યો પણ ફારેસ્ટ સીધનજ રચ્યો છે” હૉલીગડેલ ધીમેથી બોલ્યો. “મેં તો તેને પહેલેથીજ કહ્યું કે એ નહી અને એવું છે, પણ તેણે મને લલચાવ્યો, સમજાવ્યો, પતાવ્યો અને મને અંતે પોતાના હમ-શરીક ખનાવવામાં ફાવ્યો. તે એટલુંજ જોવા માંગતોતો—”

“માફ કરજો એકજ પણ-મેં મીં સીધનજને જોયા છે કે?”

“ઓ યસ, તે તમારી આગળ માહરૂં નામ ધારણ કરી આવ્યો હતો; માહરી રજમંદી વગર તે તમારે ત્યાં ઓચીંતો પેહેલે આવ્યો હતો ને બધો ગોલોપીદારો વારી દીધો હતો. તે માહરો એક જાણી મિત્ર હોવાથી હું તેને કંઈ કરી શક્યો નહી. તે ફક્ત એટલુંજ જોવા માંગતો હતો કે તમે કેવાં છો. મીસીસ સીધનજ, તે તમોને જોતાંજ તમારા ખ્યારમાં પડ્યો, અને તમને પરણવા તૈયાર થયો પણ તમે રાજી નહી હોવાથી તેણે આ ચુકતી રચી. તેણે લગન માટે રેજીસ્ટ્રાર પણ પોતાનો ઓળખીતોજ શોધી કહાડ્યો અને તેને પણ પોતાના આ કામમાં સામેલ થવા કેટલી મુસીબત પછી સમજાવ્યો. તેનો વિચાર પોતાના લગન પ્રતિનિધી મારફતે (Marriage by Proxy) કરાવવાનો હતો, મને તે પ્રતિનિધી ખનાવવો હતો, જ્યારે કીયાનો બોલવા ચાલવાનો ભાગ સઘળો પોતે તે બજવનાર હતો. એ ભાગ બજવવો તેને મનસે અચ્છાંતી રમત સરખું હતું કારણ તે એક અથંગ પેટે બોલું પચી છે. લગન સઘળાં કાયદાસર રીતે થયાં છે.”

“હું નહીં સમજી શકતી કે મીં સીધનજને એવો પ્રમાણીક પ્રપંચ, જે તમારું કહેવું સાચું જ હોય તો, રચવાનું શું કારણ મધ્યું? જે તેવણ મને જોઈને ખુશી હતા તો પછી એવા ઘેલાંગાંડાં કાઢવાનું કારણ શું?”

મીં હોલીંગડેએ ખંખાર માર્યો, જરા હસ્યો અને પાછો ખંખાર માર્યો “તમારી તરફના તેના બળવાન પ્યારે એ સઘણુ કરાવ્યુછ.” વરના ઓશકને મારે રાત્રી બની ગઈ. તેણીની છાતીમાં ખુશહાલી વ્યાપી રહી. તેણી પણ જવાબમાં હસી.

“તમે તો પરણેલાછોની? એ જાણી હું ખુશી છું! હું તો મરું જે—”

“હું તમારો વર થવા માંગશ, મીસીસ સીધનજ,” તેણીનો વાક્ય તેણે પુરો કરી આપ્યો, “શું તમે એવી શીકરમાં પડ્યાં?”

“હા,” હસીને વરના બોલી, “પણ એ બાબદ કોઈને કાને નહીં જાય. પ્રપંચ પકડાઈ ગયુંછ એમ મીં સીધનજને બી જાણવા ના દેતા. ફક્ત આપણા વચ્ચેજ એ ભેદ રાખજો, હું વિચાર કરીને ભવિષમાં શું કરવું તે કહેવશ.”

“મોટી ખુશી સાથે, મીસીસ સીધનજ! ભવીશ માટે કંઈ નક્કી વિચાર પર તમે આવ્યાંછ ખરાં કે?”

“નહીં! પણ એમ પુછું કે એના દીવાના ભાઈ તથા વિધવા ભાભીની વાત ખરી છે કે?”

“હા!”

“હું વિચાર કરીને તમને શું કરવું તે કહેવડાવશ, તેટલાં ગુડ-બાઈ, મીં હોલીંગડેલ!”

“ગુડ-બાઈ, મીસીસ સીધનજ!” જ્યોર્જ ટેક્ષીવેર વરનાને મુકવા ગયો; ટેક્ષી તેણીને લઈ હંકરઈ જતાં તે બચડ્યો “સીધનજને ખરી વાત કહું? નહીં! જે થવાનું હોશે તે થશે. વરનાની બી સીધનજ માટે ખાટી મીઠી મરજી લાગેછ. હાં! તેમ જો હોય તો એ માહરો વહાલો લકી-ચેપ કહેવાય!”

પ્રકરણ ૫.

“આરંભાદેલ.

બુધવાર.

ડીયર મી૦ હૉલીગટેલ:—માહરા માતાજીની સલાહ છે કે માહરે વીસ કરતું માટે મહેરબાની કરી મને એ બાબદ માટે મલી જશો. અને તો આવતી કાલે બપોરે. હાલ એજ,

તમારી વીશવાસ,

વરના સીધનજ.”

જ્યોર્જ હૉલીગટેલને વરના સાથ તેની પેલી યાદગાર મુલાકાત પછી એક અઠવાડ્યું રહી એક સવારે ઉપડું કાગળ મળ્યું. તેની સાથ એક બીજું બી નીચડું કાગળ હતું.

“ડીયર મી૦ હૉલીગટેલ—ઉપડું કાગળ માહરા વર પર મોકલાવજો અને તેને આવતી કાલે બપોરે આવવા કહેજો. સધડું છુંપુંજ રાખજો.”

જ્યોર્જ પહેડું કાગળ ફેરેસ્ટ સીધનજ પર મોકલી આપ્યું અને પોતાની વહાલી સાથ ફરી મેલાપ થવાની અને વાતચીત કરવાની તક મહેલી બર્મ સીધનજ ઘણો ખુશ થયો. અને બીજે દિને બપોરે વરનાને ત્યાં જઈ પુગો.

“આવો, આવો મી૦ હૉલીગટેલ આવો.” વરનાએ પોતાનો વર કે જેને માટે આજ અઠવાડ્યું થયું તેના દીલમાં પ્યારની લાગણી પ્રગટી રહી હતી તેણે હસીને પોતાના ધારાના હીમાયતીજ તરીકે આવકાર આપ્યો. તે આજે તેને વધારે—રાખેતા કરતાં ખુબસુરત લાગતો હતો અને ફેરેસ્ટ સીધનજની બી તેજ હાલત હતી. આજે તેને વરના બેહદ ખુદીક્રુલ લાગતી હતી.

“આપણું બીઝનેસ હવે શરૂ કર્યું,” વરના એક ડેસકમાંથી એક કાગળ કાઢતાં અને ફેરેસ્ટ સીધનજના હાથમાં આપતાં બોલી, “આય માહર વીસ છે. એ કાયદા કાનુન પ્રમાણે હવે તમે લખો!”

તે વાંચવા પડ્યો, અને તેના ચહેરા પર થતા ફેરફારો બહુ ધ્યાનથી તે માર્ક કરવા પડી તે વાંચી રહ્યો, અને ખોલવા ગયો પણ તેનો સાદ ખોખરો નીકળ્યો, તેણે ખંખાર માર્યો. “શું તમારા સગાં વાહલા નથી, મીસીસ સીધનજ.”

“છે કુંડીઅંધ છે, પણ તેઓ સાથ મને કાંઈ સનાન સુતક નથી !” વરનાએ કહ્યું, “માહરા વરનેજ માહરી પછી મને એવું હું ઇચ્છું.”

“માહરા વર !” એ શબ્દો સમજી ફેરેસ્ટના દીલમાં કંપારી છુટી તેના દીલમાં અદેખાઈનો આતશ ઝરવા થયો. ઉફ ! તેણી પેલા ખોટા માણસનેજ ચાહતાં અને શીખી હતી. વરનાને પોતાના ભરથાર માટે કંઈ લાગણી હતી એ સમજી ફેરેસ્ટ ખુશી થયો, પણ ખુશીની સાથે અદેખાઈએ પણ તેના જીગરમાં વાસો કીધો કારણ તેના વિચાર પ્રમાણે વરના જ્યોર્જને પોતાનો વર સમજતી હતી.

“સીધનજને કંઈ એવા પૈસાની ગરજ નથી ?”

“નહી-મીં હોલીંગ્હેલ ઘણી છે !”

“પણ તે કંઈ તમારી સાથ એવીજ ઉદારતાથી વરતનાર નથી !”

અને તે વરતી શકેજ નહી કારણ તેને માથે તેનો દીવાનો ભાઈ તથા વિધવા ભાભી પડેલાં છે.”

“પણ એને જે મધ્યુંછ તેટલાં પર તે શુંકરાના કરતો હશે !”

“પણ હું તેને દેખાડવા માંગું છું કે માહર તેને માટે ઘણું સાફ મત છે બલકે હું તેને ચાહું છું.”

વરનાની ધારણા પાર પડી. તે છેલ્લા ફટકાની અસર તેના ભરથાર પર આપ્યાદ થઈ. તે શીકકોદય મારી ગયો. યા ખુદા ! તેની મનની મુરતી તો પેલાનેજ પોતાનો ભરથાર સમજી તેના ખ્યારમાં પડી હતી તેનું જીગર દુઃખથી ચીરાઈ ફસાઈ જતું હતું.

“શું છે ? મીં હોલીંગ્હેલ !” વરનાએ પુછ્યું.

“માફ કરજો મીં સીધનજ,” તેણે વાત ઉડાવી, “મને ગાઉટનો મરજ છે. એકાએક તેનું જોર થઈ આવ્યું હોશે !” તેણે ફેંક્યું.

“અરે ! અરે ! હું સમજી ઘણી દિલગીર છું,” વરના ખરો બેદ પામી જઈ મનમાંજ હસ્તાં ખોલી, “એ તો ઘણું ખરાબ દરદ છે. એ વીલ તૈયાર કરી લાવી કાલે માહરી સહી લેજો. લેવ મમા આયાં.”

મીસીસ કેનસ્ટન ઓરડામાં દાખલ થયાં.

“હું તમને જોઈ ઘણી ખુશી છું, મીં હોલીંગડેલ,” તેવણુ બોલ્યાં,
“કાંઈ ઘણું દહાડે મલ્યા. શનીવારે મેકનઝીવાલાઓને ત્યાંના લગનમાં
આવવાના છે કે?”

“મેકનઝીવાલાઓ? ન-નહી મીસીસ કેનસ્ટન, “મને તે દહાડે ઘણું
રોકાણ છે.”

“મમા. મીં હોલીંગડેલને ગાકિટનો મરજ છે,” વરનાએ ફારેસ્ટની
દયા ખાંધી.

“હું સમજીને ઘણી દિલગીર છું, મીં હોલીંગડેલ. તમે માહરી દીકરીને
જરા સમજવો કે હવે પોતાના વર સાથે દોસ્તી પાડે!”

“માહરા વીલની વાત અમે કરતાંતાં, મમા.”

“તે તો ઠીક; હું તો એવણુને એમ કહું છું કે સંસાર સુખના
કાયદા વિશે એ બોલ શીખામણુના એવણુ તને કહે.”

“હું માહરું કામ બરાબર સમજું છું, માયજી.”

“તાહરી ઘણીઆણી તરીકેની ફરજમાં તો તું તદ્દન પછાત છે. હું
શું બોલું કહું છું મીં હોલીંગડેલ?”

પણ મીં હોલીંગડેલ-મીં ફારેસ્ટ સીધનજ શું તેવણુનું કપાળ કહે?

“માહરી ફરજ હું બરાબર સમજું છું. ફારેસ્ટને કાંઈ અડચણ નથી
એટલે પછી તમે શાની ખાલી ખટરાટ કરો છો. માફ કરજો મીં હોલીંગડેલ,
જરા મને કાગળો લખવાં છું,” વરના એટલું બોલી ત્યાંથી ચાલી ગઈ, તેણી
સામે રચાયલા પેન્ના પ્રમાણીક પ્રપંચ માટે તેણે હજી પોતાની માયને કાંઈ
બી કહ્યું ન હતું. તેણી ઓરડામાંથી બહાર નીકળી તેની પાસેમાજ
ઓરડામાં ગઈ અને પોતાની માતા તેણીના વર સાથે તેણી વિશે શું વાત
કરતી હતી તે બારણાની કળમાંથી સમજવા લાગી.

“વરના ઘણીજ જીદી છે, મીં હોલીંગડેલ,” મીસીસ કેનસ્ટન
બોલ્યાં, “એતો તમે હમણા જોયું હશે.”

“નહી! મીસીસ કેનસ્ટન!”

“ઘણું અજબ જોયું! તમે લાયરસો તો હમેશાં ઘણા અગોર રહે-
વજી! એ ઘણીજ જીદી દુકરી છે!”

“હું ધારંછ તેમ તો મીસીસ સીઇનજ ઘણાજ ટેકવાળાં, ખમરદાર, અને ડાહ્યાં છે!”

“પણ તમારાં મત જેવું મત કંઈ એના પેલા વર થતાનું નહી હશે!”

“મીઁ સીઇનીજનું બી એવુંજ મત છે ને તે એવણ સાથ રહેવા એહક રાજ છે!”

“ત્યારે તે અહીં આવીને હરવાયો ખરીખંખારીને કહી કાંયની દેતો!”

“એ બાબદ એ લોકજ સમજ લે તો સારું!”

“પણ તમે ખાત્રીથી માનોછ કે એનો વર થતો એને ચાહેછ?”

“હા જીગરો જનથી ચાહેછ? પણ વરના—”

“વરનાના વિચારો બી હાલ ખાટા મીઠાં થયલા લાગેછ!”

“હું તે સમજ ઘણો ખુશી છું!” જેમ તેમ ફારેસ્ટ બોલ્યો. તે બોલો તેના મોંહનામાંથી નીકળતી વખત તેનાં ગલાંમાં કંઈ ખુચતું હોય એવું તેને લાગું. યા પરવર, તેની આશાઓ પર પાણી ફર્યું હતું! તે ચાદર જેવો શીકકો મારી ગયો.

વરના આટલું સમજ બારણા આગળથી ખસી ગઈ, તેણીએ વિચાર્યું કે તેણીએ જે સમજ્યું હતું તે પુરતું હતું.

પ્રકરણ ૬.

પેલા ખોટા માણસના ખ્યારમાં પોતાની મનની મુરતીને પડેલી જોઈ ફારેસ્ટ સીઇનજ તો સકમખકમ બની ગયો હતો! તેનું જીગર દુઃખથી ચીરાઈ ફસાઈ જતું હતું પણ કરે શું? કહે કાણ કાકાને? જે થયું હતું તે તો બધી તેનીજ મુખાઈ અને હુંલડાઈથી થયું હતું એટલે ગળે ગાંઠ ને મોંઢે ડુચો દાખી બેસી રહેવામાંજ શોભા હતી. તે ખુલાસો કરી લટકો ફટકો કરી નાખવા તૈયાર થયો; પણ વરનાના ગુસ્સા તથા મીજનજની તેને ખબર હતી. વખતે ખુલાશો સમજ વરના વધુ ગુસ્સે થઈ તેને હડકાતી

કાઢે તો? બસ હવે તો ખુદા પર આધાર રાખી જે અને તે ખુપચુપ બનવા દેવામાંજ શોભા હતી.

બીજે દહાડે વીંધ તૈયાર કરી વરનાની તથા સાક્ષીઓની તે સહી લેવા ગયો, ત્યારે વરનાએ તેને અધુરામાં પુરો વધુ જોલાબ આપી તેના આંતરેદે થયલાં દિલને વધુ આંતરેદે કરી મેલ્યું.

“મીઠા હાલીંગદેલ,” તેણી બોલી, “હું ધારૂં છું કે તે દહાડે તમે આપેલી કીમતી નસીયત પર અમલ કરવામાં સારું છે. માયજનો બી તેવોજ વિચાર છે, એટલે તે મુરખી તથા તમારા જેવા ખરા ખ્યરખ્યાહનો બોલ હું માથે ચઢાડું અને ફોરેસ્ટ સીધનજ સાથ દોસ્તી કરી તેની મોહોરદાર તરીકે તેની સાથ રહેવાનો વિચાર કરું છું. કેમ તમે હવે ખુશી છોની?”

ખુશી? તે બિચારાનાં દિલમાં શું ઊંડલપાંડલ થતી હતી તે તો તે બિચારાનો જીવજ જાણતો હતો. તેનો એહુરો ચાદર જેવો રીકકો ફચ મારી ગયો હતો, જે તેના દિલમાં ઉડી રહેલાં દુઃખ અને નાસીપાસીના શોલાની ગવાહી આપતો હતો.

“હં-હું ધ-ધણો-ખુશી-છું!” તે મહા મુશકેલીથી બોલ્યો.

વરના તેને દુઃખી બનેલો જોઈ પોતે બી મનમાં ધણી રંજદા થતી હતી, પણ આવા સખ્ત જોલાબો આપ્યાથીજ તેણી અંતે ફાવશે—અને જે એઅબી તેણી સાથ તેણે વાપરી હતી તેનો થોડો ધણો બલ્લો મળશે એમ માનતી હતી, હવે તે બધું ઝટ ને પટ ખરું કમુલી દેશે ને તેઓ વચેના વિયોગનો અંત આવશે એમ તેણી ધારતી હતી.

વરનાની કાકીનાં વિચીત્ર વિલ, તથા તેની રૂચે થયેલી તેણીની ફોરેસ્ટ સીધનજ સાથની શાદીની વાત મોયાને મોઢે સાંભળી ઑટો સેવીલ દિલ-ગીર થયો. વરના સાથ હમણા હમણા તેને ઘાડી દોસ્તી બાઝી હતી અને ફોરેસ્ટ સીધનજ તો તેનો સ્કુલ અમ થતો હતો. પોતાના એ મિત્ર જોડાને એક કરી આપવાનો તેણે નેક ઠરાવ કીધો.

“મોયા ડીયરેસ્ટ!” ઑટોએ પોતાની ધણીઆણીને કહ્યું. તેઓ વચ્ચે શાદી થયાને આજે પાંચ દહાડા થયા છે અને એક ફાંકડી ધલેકત્રીક યાટમાં તેઓ પોતાનું હનીમુન ખુબ મોજ મગ્ગહમાં ગુમરે છે, “વરના અને ફોરેસ્ટને આપણે એક કરી આપ્યે તો કેવું?”

“જે તેમ થાય તો હું બેહદ ખુશી થવશ. વરના માહરી જીવેંજનની સહી થાય છે.”

“ફારેસ્ટ સીધનજ ખી માહરો ચમ થાય છે. એ લોકને આપણે આપણી યાટપર થોડા દહાડા આવવા કહીએ. આપણને ખી મળહનું સોહ-વર્ધનશે ને એક કાંકરે એ પક્ષી મારવા જેવું થશે. આપણે વરનાને ફારેસ્ટ આવવાનો છે ને ફારેસ્ટને વરના આવવાની છે કરી ચેતાવશું નહી. જે તેમ કરશું તો એ લોક નહી આવશે.”

“ઓ યસ! હું હમણા વરનાપર ચીડી લખી નાખું; તું ફારેસ્ટને તેડાવવાની ગોઠવણ કર!”

વરનાને ફારેસ્ટની એક દહાડો અગાઉ યાટપર તેડી હતી અને ફારેસ્ટ બહારવને ત્યાં આવવાનો છે એવી તેણીની બચારતને ખી ખચર ન હતી.

ખીજી સહવારે તે કેખીનમાં નાંવેલ વાંચતી હતી. ઑટો તથા મોયા ફારેસ્ટના આવવાની વાર જોતાં હતાં. અંતે તે આવી પોંહોંચ્યો.

“મીં સોધનજ, આય માહરાં ઘણીઆણી; મોયા ડારલીંગ એવણ માહરા સ્કુલ ચમ મીં ફારેસ્ટ સીધનજ.”

તેઓ બેઠ એકમેકને જોઈ ચમક્યાં.

“મીં હાલીંગડેલ!” મોયા અજબબ ખની બોલી.

“માફ કરજો મીસીસ સેવીલ, હું મીં હાલીંગડેલ નથી. હું ફારેસ્ટ સીધનજ છું.” ફારેસ્ટ બોલ્યો અને ત્યાર પછી સઘસો ખુલાસો તે જોડાં આગળ તેણે કર્યો. તે ફરીથી વરણવાની જરૂર નથી કારણ વાંચક ડીયર તું તે મીં હાલીંગડેલને મોઢે અત્યાર આગમજનો જાણી ચુક્યો છે.

“તમારી આય પ્રમાણીક લુચ્યાઈથી વરના માહીતગાર છે કે?”

“નહી!”

“ને તમે તેની આગળ તે જાહેર કરવા માંગોછ?” મોયાએ પુછ્યું.

“હું લટકો ફટકો કરી નાંખવા ઘણો તલખી રહ્યોછ. તેણીને મલ-વાનેજ હું ખોટી છું!”

“વેલ દોસ્ત ખોટી થવાનું કાંઈ કામ નથી. જા, પેલી કેખીનમાં તે અંદર બેઠેલી છે; સઘજો ખુલાસો કરી દે. એને સમજાવી લે!” ઑટોએ કહ્યું.

ફારેસ્ટના જીગરમાં ખુશાલી જવાઈ રહી-તેના ગાલોએ લાલી પકડી, તે તુરંત બતાવેલી કેખીનમાં દોડ્યો. તેણીનાં ‘ધારાના હીમાયતી’ ને ત્યાં જોઈ વરના ચમકી.

“મીં હાલીંગડેલ ! તમે હંધં ? ઘણી ખુશી થવા—”

“હું ધિંધું છે કે મને જોઈ તમે ઘણા ખુશી થાવ,” તે બોલ્યો “અરે વરના મને માફ કર, મેં તને છેતરીછ ! હું પોતે ફારેસ્ટ સીધનજ છું !”

“ફારેસ્ટ સીધનજ, તમે ફારેસ્ટ સીધનજ ?” સોફાપરથી ઉછલી ઉભી થઈ તેણી દસ્સામાંજ બોલી.

“હા ! હુંએ લુચ્ચાઈ થોડો વધુ વખત ચાલુ રાખતે, પણ તને ખોટા માણસની સાથ પ્યારમાં પડેલી જોઈ હું ચમક્યો. માહરી સુધ ઉડી.”

“મીં સીધનજ,” તેણી લગાર કડવાસથી બોલી “હું સખ્ત થવા માંગતી નથી; પણ હું જાણવા માંગું છે કે એમ મને ઠગવાનું—તમારે નામે મને કોઈની સાથ પરણાવી આપવાનું કારણ શું ?”

“તમે કોઈને પરણ્યાં નથી, પણ મનેજ પરણ્યાં છો ?”

“વૉટ નોનસન્સ યુ ટૉક ! મને ક્રીયામાં રીંગ સડતો પેલોએ પેહેડાવી ?”

“નહી, મેં પેહેડાવેલી ! રીંગ પેહેડાવવાનાજ ખરાખર વખતે કોઈએ રેજીસ્ટ્રારની આરીનો કાચ ભાંગી નાંખેલો ને તમે ચમકીને શું બન્યું હતું તે જોવા ગયાં તે તકનો લાભ લઈ રીંગ મેં તમારા હાથપર પેહેડાવી હતી. વળી રેજીસ્ટરપર સહીખી માહરીજ થઈ છે. હું અથંગ પેટે બોલુ પંચી છું, ને જે બોલો લગ્ન ક્રીયા વખતે વરરાજનએ બોલવાના છે તે ખી હુંજ બોલ્યો હતો. તમે માહરી સાથ ખરેખરજ પરણ્યાં છો તે માટે કોઈ ખી ના પાડી શકનાર નથી. હું તમને ચાહું છું ! વરના જીગરો જનથી ચાહું છું. તમે છેડાઈ પડો એ ખીલીકથી આ ખુલાસો અગાઉનો મેં કીધો નહી, પણ હવે મને લાગે છે કે તમારા વગર હું જીવી શકશ નહી ને જ્યારે તમે પેલા ખોટા માણસ તરફ પ્યાર બતાવવા માંડ્યો ત્યારે માહરાથી વધું વાર થોભાયું નહી ! બોલ જવાબ દે વરના વાહલી તું માહરી સાથ રહેવા રાજી છે ?”

વરનાએ તેને વધુ સતાવવો વાજખી ધાર્યું નહી.

“પણ હું તો પેલાને—” તેણી હસીને બોલવા ગઈ.

“તેજ—તેજ સીતમનાક ખ્યાલે મને આવો કુબલો કરી મેલ્યોછ, માહરં લોહી પાણી સુકવી નાંખ્યુંછ. તાહરો જવાબ હા કે ના અને તેપર માહરી જીંદગીનો આધાર છે. હા અને હું સુખી થવશ; ના અને સદા માટે આ જહાનથી હું ચાલ્યો જવશ !” અતીશય કકલીને ફારેસ્ટ બોલ્યો.

“ઓ નહીં? એમ જાઓલ!” વરના તેને વલગી પડી ઓલી.

“શું તું ત્યારે મને ચાહેછ?”

“હા! તને—તનેજ!”

“તું તો પેલાને—”

“તે હું ખાત્રી દોંગ કરતીંતી! તાહરી લુચ્યાઈની ખાતર મને કે’દાહા-
રની પડીછ, અને તે માટે તને શીક્ષા કરવા ખાતર મેં તને પજગ્યો છે.
જે દાહાડેતું મેં જાણ્યું કે જેને હું ફેરેસ્ટ ધારતીંતી તે જ્યોર્જ છે અને
જ્યોર્જ ફેરેસ્ટ છે તે દહાડેની માહરા જીગરમાં ખ્યારની લાગણી બરપા થઈછ!”
ફેરેસ્ટે પોતાની પ્રિયાને પોતાના પાસામાં લીધી.

ડૉ ઈનશાહ માણેકજી સરવેયર,

એલ. એમ. એંડ એસ.

દાંતના ડાક્ટર, -લંડન.

ખીલકુલ દરદ વગર દાંત પાડવામાં તેમજ પુરવામાં આવે છે.
દાંતમાં થતું પડ, વીજળી વગેરેથી સાફ કરવામાં આવે છે.

DR. D. M. SURVEYOR,

Dental Surgeon London,

નં ૧૧૭-૧૨૧ વાક્ષીયાદીસની કું ૦ ની ઉપર-મેડોઝ સ્ટ્રીટ

જુનું અને જાણીતું

એમપ્રેસ હોટલ.

નાશીક રોડ.

દેવલાલી.

દેવલાલીની સીટલ ટેકડીના સઉથી સરસ આબો હવાવાલા રસ્તા ઉપર આવેલું આ મોટી લોક પ્રશંસા પામેલું હોટલ, ઉંચી મેનેજમેન્ટ, સુંદર સ્વાદ્વીષ્ટ અને તળુમલથી રાંધેલાં મિષ્ટાનો, જમવા રહેવાની ઉત્તમ સગવડો, રમત ગમતના એકથી અનેક સાંધણો ઇત્યાદી માટે પ્રસીદ્ધ છે.

માલેકની નમનતાઈ અને જાતી દેખરેખ હેઠલ દર સીઝનમાં સેંહેંકડો પહોરોણાઓ તેની મોજ ચાખી જાય છે.

માલેક:--જમશેદ એંડ સન્સ.

બાવા સોહબજી!

સાલમપાક, સુવાપાક,
એથીપાક વિગેરે બાવા
ગમતું તો બેશક તમને
હશેજ? પણ લલા તે
દાંતમાં સ્વાદ રહે એવું
બનાવવાને ઉમદા સા-
માન સસતો ને સારો
ક્યાંથા ખરીદશો?

ચાહ, કોફી, ખાંડ, ઉંચું
કેશર વિગેરે ચીજ
અમારે ત્યાં કીફાયતે
મળશે!

બહાર ગામનો માલ
ઘણીજ સંભાળથી વી.
પો. થી એકલવામાં
આવે છે.

શા.
ન
રો
તં
મ
મે
ગ
જી.

સોજ્જને સુકો મેવો.
દરેક જાતનું કરાચ્યાણું
અને મસાલો લલતે
ઠંકાણું ખરાદવા દોડી
જવા આગમચ અમને
યાદ કરજો તમારા
ફાયદાનીજ તે યાદ
પુરવાર થશે.

સુખડ, લોખાન,
અગર, પેરીઆં,
સળી ઈત્યાદી
કીફાયતે મળશે.

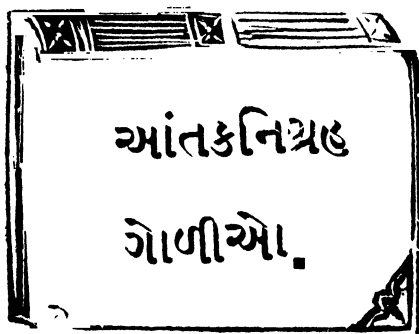
૭૧, ગનબાવા લેન, કેાટ, મુંબઈ.

તમારાં દરદોને ટોરપીડો કરનારી સખમરીનો!

તમારાં શરીરમાં ઉભરાંતાં દરદરૂપી બારકસોનો
નિકાલ લાવી નાંખવા માટે વાપરો

આંતકનિગ્રહ ઔષધાલ્યની

દરેક જાતની
નખલાઇનો
નાશ કરે છે.
શરીરને મજ-
બુત તેમજ
તેજસ્વી બ-
નાવનારી સા-
બુત થઈ છે.

શરીર નખાસ્તું
રહેવાની લાં-
બી મુદતની
ફરયાદો કરતાં
લાખો દરદા-
ઓને તેનાથી
તંદરૂસ્તો બને
તાકાત મળી
છે.

કીંમત ગોળી ૩૨ ની ડબી એકનો રૂ. ૧

વિશેષ વિગત જાણવા અમારું કામ શાસ્ત્ર પુસ્તક
અથવા પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

વૈદ્યશાસ્ત્રી મણિશંકર ગોવિંદજી,

જામનગર કાઠીઆવાડ.

આંચ, કાલકાદેવી રોડ મુંબઈ.

જામ, જેલી, ખીસ્કીટ, સારડીન, કોકો, ચૉકલેટ,
ઇ. ઇ. વેલાતી ખોરાકીનો સરવે સામાન.

તથા

સેન્ટ, લવંદર, કોલનવોટર, સાબુ, તેલ, હેરઓઇલો
વિગેરે જાતજાતના મેકરોના મારકીટ ભાવે
અમારે ત્યાંથી મનપસંદ મળે છે.

મારકીટ ભાવે, સોજાને અને
ચોખ્ખો, તમારા નાકના ઢાંડા
આગલ અમે વેચ્યે છીએ.

પીરોજશાહ

નસરવાનજીની કુંઠ.
શેઠના ચાત્ર, ગ્રાંટરોડ,
મુંબઈ.

માલેક-પીરોજશાહ શાપુરજી
ભેસાનીયા

ખાનુઓ જાને ગ્રહસ્થિ, ગ્રાંટરોડ
વેરથી મારકીટ ખરીદી મોટો ધકેલા
ખાતા જવાની કુંઈજ જરૂર નથી.

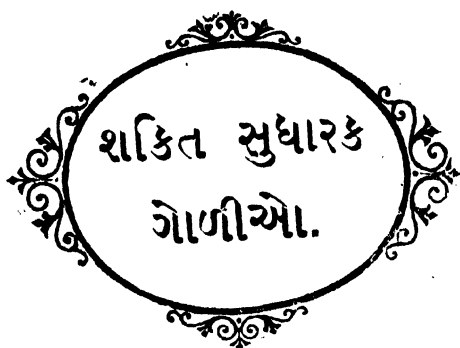
જેપાનીઝ અને ચાઈનીઝ કટલરી, તથા ભેટ આપવા
લાયક ફેન્સી ચીજોનો મસ મોટો જથ્થો જોવો
હોય તો પધારો.

પેટન્ટ મેડસીનો અને તરેહવાર પરફ્યુમરી મેળવવાનું
માનીતું મથક !

ધમ્મીત

રૂપ

આપનાર

ઉમદા

ગેરંટીવાલી

આ પુરૂષોના તમામ પ્રકારના ધાતુ વિકારનો નાશ કરે છે, તે અમારા ૩૨ વર્ગના જાતી અનુભવી સિદ્ધ થયેલ છે. નાનખા શરીરમાં કોહી અને ધાતુ વધારી મજબુત બનાવે છે. જાતીના તેમજ લગ્નના દરેકે ઘડપણની નાનખાઈ, વિચિત્રું કોઈ પણ પ્રકારે સ્ખલિત થવું, યાદશક્તિનું મંદ થવું, હીસ્ત્રીઆ મટાડે છે. તથા હરકોઈ રોગ પાછળની નાનખાઈ એ સર્વેને નાશુદ કરવા એક રાખખાણ ઉપાય છે. ખાંસી, તથા દમ નાશુદ કરી બૂખ લગાડી ખોરાક પચાવે છે. અને જુના પ્રમેહનો નાશ કરે છે. આ ગોળીઓ ધાતુ પુષ્ટી માટે એક અતી ઉત્તમ ઉપાય છે. પુરૂષો અને વિદ્યાર્થીઓએ આ દવાનો ઉપયોગ કરવાથી તેઓના શરીરમાંથી નાનખાઈથી ઉત્પન્ન થયેલા દરદોનો નાશ કરી શરીરના દરેક અવયવ પુષ્ટ બનાવે છે. આંખે આવતાં અંધારાં, માથાનું દુખવું, પીશાબ માર્ગે ધાતુ જતી, યાદદાસ્ત શક્તિ ઓછી થવી, હાથ પગનું ધુન્નવું, કામ કરતાં કંટાળો આવવો, જુવાનીમાં બુદ્ધિપા જેવી હાલત, જુવાનીમાં ટુંકી નજર, ચહેરાનું શીકકાપણું, સાંધાનો દુઃખાવો, ખાંસી, દમ, હાંફણ, જુની ગરમી વિગેરે દરદો જે ધાતુની નાનખાઈથી થાય છે તે આ દવા વાપરવાથી શરીરમાંના બધાં દરદો દુર થઈ શરીર રૂઝપુષ્ટ થાય છે, પાંચન શક્તિ સુધારે છે. આ ગોળીઓ દેશી વનસ્પતીમાંથી બનાવવામાં આવે છે, તે પહેલે દિવસેજ કાયદો કરે છે.

એક દબીથી કાયદો થાય છે. પણ ત્રણ દબીથી કાયદો ન થાય તો પૈસા પાછા આપવાની ગેરંટી મળે છે.

કી. ૩૨ ગોળીની દબીનો રૂ. ૧. પાંચ દબીનો રૂ. ૪.

વૈદ્ય કલ્યાણજી હરીકૃષ્ણ ઠાકર.

જામનગર.

મુંબઈ, કાલ્યાણદેવી રોડ, વાહલવાડીને નાકે.

મધરાસ હર ઑધલ.

આ તેલ બાળને સુંદર બનાવનારું અને ખરી પડતા બાળને અટકાવી સુંદર તેજસ્વી બનાવે છે અને બાળને લમર જેવા કાળા, રેશમ જેવા બનાવી સુંવાળા ચળકતા, લાંબા કરવાની સાથે તેની જડને મજબુતી આપી ખરી પડતા અટકાવે છે તથા માથામાં થતો ખોરો, ચકરી આવવી, આંખમાંથી પાણીનું પડવું વીગેરે રોગો ઝડપથી નાબુદ કરી મગજને આરામ સાથે પુષ્ટી આપે છે. આ તેલમાં વાળને લગતા ખરા ગુણોનાં વશાણુ સમાવેલા છે. આજે ઘણી જાતના તેલો નીકળે છે પણ તે કાયદાકારક માલમ પડતાં નથી. આ તેલમાં ખરો ગુણુ શું છે તે એકજ શીશી વાપરવાથી ખરો કાયદો જણાઈ આવશે.

કીંઠ ૦૧=

દરેક કેમીસ્ટ્રો તથા સ્ટોરમાંથી મળી શકશે.

ધી રૉયલ ટૉયલેટ મેન્યુફેકચરીંગ કું.૦.

સોલ એજન્ટ:—સોહરાબજી ડી. પટેલ,
પ્રોવીઝન પેટન્ટ મેડીસીન મરચન્ટ-પારસી બગ્ગર, કોટ, —મુંબઈ.

બલસારા ટ્યુશન

કલાસ.

સ્થાપના ૧૯૦૫.

(૧) ઘોષીતળાવ માં ચીચગરના બંગલામાં.

(૨) કોટમાં ડોક્ટર એરચશાહ હકીમનાં દવાખાનાની બરાબર સામે, ગળખાવ સ્ટ્રાટ.

પારસી કોમમાં જાણીતા થયેલા એક સદગ્રહસ્થ લખે છે કે:—“ મીં અરદેસર માણેકજી બલસારાની માલેકી હેકળ ચાલતા ટ્યુશન ક્લાસોની મુલાકાત મેં તાં ૧૯-૧૧-૧૭ ને રોજે લીધી હતી અને વિદ્યાર્થીઓના સંતોષ વચ્ચે જે શિક્ષણ અપાય છે તે જાતે નિહાળ્યું હતું. ટ્યુશન ક્લાસનાં કાર્ય તરફ જોતાં શિક્ષકોના મોટા સ્ટાફની જરૂર નથી, તે છતાં દરેક વિદ્યાર્થીનાં માખાપો પોતાનાં બચ્ચાંઓની ખાસ કેળવણી માટે જે પૈસો ખર્ચે છે તેનો પુરેપુરો બદલો મળે અને દરેક વિદ્યાર્થી તરફ પુરતું ધ્યાન અપાય માટે મીં બલસારાએ મોટા ખર્ચે ઘણા શિક્ષકો રોક્યા છે. જે વિદ્યાર્થી આલમ માટે ખુશી થવા જોગ છે. સ્ટાફ સઘણો ગ્રેડ્યુએટ, અંદરગ્રેડ્યુએટ અને અનુભવી શિક્ષકોનો બનેલો છે અને છોકરા છોકરી બાનુઓ કે ગૃહસ્થ વિદ્યાર્થી માટે જુદી જુદી કેળવણીની શાખા માટે ચુંટી કાઢેલા “એક્ષપર્ટ” શિક્ષકો રોકી મીં બલસારાએ પોતાના ક્લાસના “સ્ટેટસ”ને ઉચ્ચ પંકતી ઉપર લઈ જવાની કોશિશ કરી છે તે ખરેખર મુબારકબાદી લેવા જોગ છે.

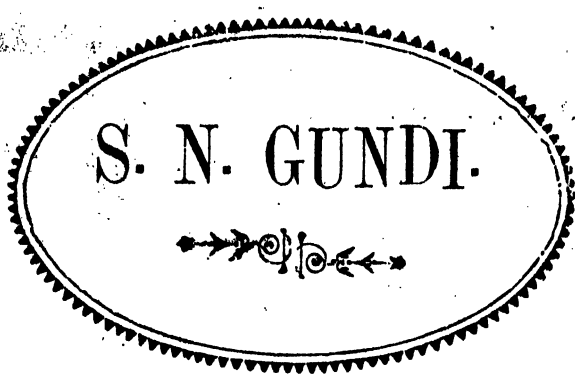
*

*

*

એક શિક્ષક દાખલ અને એક ઉદાર વૃત્તિના જરથોસ્તી તરીકે મીં બલસારા પુરેપુરા લાયક છે અને વિદ્યાર્થી આલમ એ ભલા ભાઈ તરફ ખેંચાય એ કુદરતી છે. હું આશા રાખું છું કે મીં બલસારાને પોતાનાં ખંતીલાં કામમાં ફતેહ મળે અને કેળવણીનાં ફળ ચાખી સુખી થતા ગરીબ, મધ્યમ અને તવંગર વિદ્યાર્થીઓના સઘણા રૂડા આશીષ એવણને આંમીન થાવ.

હું મારાં ખરાં જીગરથી ફતેહ અને મુબારકબાદી ઈચ્છું છું.”

WHOLESALE CHEMIST & PHARMACIST.

*Dealer in all goods connected with Surgery, Medicine, Pharmacy & Science
Specialist for Hypodermic Syringe in three parts.*

Address ; ORIENTAL BUILDING,
HORNBY ROAD, FORT,
BOMBAY.

Telegrams :--GUNDISAN.

Telephone No. 2411.

ચામડીનું સત્યાનાશ ના વાળતા !

નુકશાનકારક રસાયણ મેળવેલા
બજાર સાબુ તમારી ચામડીનું
સત્યાનાશ વાળે છે, માટે તે
બદલે ચામડીને ચલકતી, સુંવા-
ળી ને સ્વચ્છ બનાવે એવો

અમારો પ્રવાહી સાબુ

પરસ્તાન
લીકવીડ સાબુ

વાપરજો. બેજ ટીપાં તમારાં આંખાં અંગને સાફ કરશે. ખસ,
ખરજવું, અને ઝબમો ઉપર આ સાબુ એક ફતેમંદ ઇલાજ તરીકે
પુરવાર થયો છે. ડાકટરો તે વાપરવાની ભલામણ કરે છે.

ધી

પર
સ્તા
ન

પર
ફ્યુ
મરી

કું

મુગંધમાં એવન
ઑટો

પરસ્તાન

ઑટો પરસ્તાન બજારમાં
બીન હરીફ છે. દેશી
તેમજ ઇંગ્લીશ બેઉ
સેંટોની ગરજ
સારે છે.

હર
આઈલોનો રાજ
પરસ્તાન હર
ઓઈલ

આ પ્રસિદ્ધ તેલ વાહીટ
ઓઈલના બેળથી તમામ
નિરાળુ છે. સુવાસમાં
સરસ બાલને પુષ્ટી
આપે છે.

નંબર ૧, પાયકુની, મુંબઈ.

